

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakrtž nad Cerknim, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodob" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

CEAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190

1500 LIR

POSTNA PLACANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/50%

Knjižni sejem raznih Trstov

BREDA PAHOR

Dobri, stari Gutenberg se lahko upravičeno joče. Tržaški knjigarnarji, ki so z veliko dozo (upravičeno) zaverovanosti v svojo vlogo poštvalno in domiselno sodelovali na drugem tržaskem knjižnem sejmu, na Trgu Gutenberg '95, so si privoščili tudi šepce ironije. Prilagodili so se pač današnjim časom, ki so (očitno) željni jokajočih se kipcev, in si omissili doprni kip izumitelja tiskane črke, ki mu iz oči tečejo solze temnega črnila. Zakaj naj bi se danes castitljivi izumitelj jokal? Osnovna razloga sta dva, so avtoironično pojašnjevali knjigarnarji: ubogi Gutenberg je moral posoditi svoje ime tržaški pobudi, ki ga prav gotovo ne bo dodatno proslavila, predvsem pa bo moral slediti zatonu »klasičnega« tiska.

Slava se torej meša z grenkobo, velikemu mozu pa naj bo v uteho spoznanje, da se v njegovem imenu še vedno prirejajo pomembne pobude. Tržaški knjižni sejem je z vsemi svojimi razumljivimi omejitvami za mesto in širšo okolico pomemben dogodek. Predvsem zato, ker je na Trgu Gutenberg le prišlo do prepletanja založniške in ustvarjalne dejavnosti raznih komponent tržaske, deželne in tudi širše stvarnosti. Res je, da predstavitev del tržaskih slovenskih ustvarjalcev niso vselej izvale široke pozornosti, res pa je tudi, da se je ob stojnici s slovenskimi publikacijami ustavljalo precej ljudi in da so razne knjige šle spodbudno dobro v prodajo. Pri novjših izdajah se je rado zataknilo ob ceni, vendar je vprašanje visoke cene izdaj slovenskih založb tako pomembno poglavje, da bi zaslužilo posebno obravnavo.

Tudi ob tokratni priložnosti pa je jasno prišel do izraza odnos, ki ga ima današnji italijanski Trst do slovenskega dela: pri večini ni odklona, vendar pa niti ne pretirane radovednosti. Kaj pa »slovenska duša« Trsta? Precej je založna in nemirna (dogajanje v Sloveniji, odnos do manjšine, vojna na območju bivše Jugoslavije, splošen položaj v Italiji), krvavi tudi zaradi že kroničnega pomanjkanja sredstev in težkega sporazumevanja, tako da si ne želi razgaljevanja pred italijanskimi soseskami. Zato je tudi precej nezaupljiva do vsega, kar italijanski ali uradni Trst nameni Slovincem. Pravijo, da je previdnost mati vseh modrosti, vendar pa je to včasih izgovor za najrazličnejše strahove.

Di Pietro v drugo uradno osumljen

MILAN - Bivši sodnik »cistih rok« Antonio Di Pietro se je spet znesel v seznamu osumlencev, ki ga vodi državno pravdnistvo v Brescii. Obtožen naj bi bil zlorabe svojega bivšega sodniškega položaja, in sicer na osnovi obtožb, ki jih je proti njemu izrekel odv. Taormina na procesu proti generalu Cerciellu in drugim finančnim stražnikom, ki so obtoženi, da so prejeli podkupnine od družbe Fininvest. Di Pietro je takoj reagiral.

Na 2. strani

Slovenska zgodovina za italijanske bralce

TRST - Izredno pomembna knjižica, saj italijanskemu bralcu nudi osnovne informacije o slovenski zgodovini in tako posredno odgovarja tudi na se vedno precej splošno izraženo vprašanje, zakaj se je Slovenija osamosvojila. Tako so na kratko označili pomen in tudi namen Prunkove knjige Breve storia della Slovenia, ki so jo sinoci predstavili na Trgu Gutenberg (foto KROMA). Tržaški knjižni sejem se zaključuje danes, ko bo s prevodom Zvezdnatih noči nastopil tudi Dušan Jelenc.

Na 3. strani

NA SINOČNJI ZELO DOBRO OBISKANI SLAVNOSTNI PRIREDITVI

Proseška šola A. Černigoja je praznovala 200-letnico

PROSEK - Proseška vaska skupnost se je sinoči zelo dostojno spomnila 200-letnice domače osnovne šole, ki je od včeraj poimenovana po slikarju Avgustu Černigoju. Na solskem dvorišču, ki je bilo premajhno za tako veliko število obiskovalcev in gostov, je praznovanje izžvenelo kot himna mladosti in prijateljstva. Na prireditvi so seveda imeli glavno besedo otroci, ki so razposajeno izvedli bogat kulturni program.

V imenu pripravljalnega odbora, ki je izpeljal to visoko obletnico in hkrati tudi uradno poimenovanje šole, je spregovorila njegova predsednica Ksenija Majovski. Med gosti se je oglašil tudi deželni solski nadzornik Ottaviano Corbi.

Kamnito tablo, ki prica, da je šola poimenovana po Černigoju, sta odkrila slikarjeva sinova. Poleg solskih otrok in malčkov otroškega vrta, sta sodelovala tudi proseška godba na pihala in moski pevski zbor Vasilij Mirk.

Na 3. strani

Otroci so bili glavni protagonisti sinočnje proslave 200-letnice proseške osnovne šole (Foto Krizmančič-KROMA)

SARAJEVO / V NJIHOVIH ROKAH OSTANE ŠE 257 UJETNIKOV

Bosanski Srbi včeraj spustili 121 pripadnikov mirovnih sil

Ustanovitev večnacionalne brigade za bliskovite akcije

SARAJEVO (Reuter, dpa) - Voditelji bosanskih Srbov so včeraj na Milosevičevu pobudo izpustili 121 pripadnikov mirovnih sil ZN. Prvo letalo z izpuščenimi je iz Beograda poletelo v Zagreb ob 18.30, drugo pa nekaj minut zatem. Po prihodu modre celade niso dajale izjav, da ne bi ogrozili življenja tistih, ki so ostali. Voditelji s Pal so izjavili, da bi jim moral biti svet hvaležen in da bodo ostalih 257 ujetnikov spustili sele, ko jim bodo ZN zagotovili, da ne bo več Natovih letalskih napadov.

O spremenjeni bosanski politiki so se pogovarjali obrambni ministri držav članic EZ in Nata, ki so se dogovorili o ustanovitvi »sil za hitro posredovanje«. Te naj bi ščitile ogrožene modre celade pred napadi bosanskih Srbov. Večnacionalna enota bo pod nadzorom ZN, vendar bo okoli 9.000 vojakov obdržalo nacionalne uniforme. Ministri ne pričakujejo ruskega nasprotovanja specialni brigadi. Zdaj se bomo lahko primerno branili,« je dejal francoski obrambni minister Millon. Ameriški vojaki se ne bodo udeležili akcij.

Dva od osvobojenih Unproforovcev (telefoto AP)

Napočil je čas za kulturno renesanso Benečije

SPETER - Na pobudo videmske skofije je bil včeraj v Spetru posvet o tem, »kako spodbuditi rast furlanske in slovenske kulture v Furlaniji danes«. Prireditve, ki je privabila izjemno množico, v kateri so bili številni predstavniki oblasti, pa tudi krajevni slovenski in furlanski kulturniki, je potrdila, da si bo furlanska Cerkev odslej dejavno prizadevala za vnovično ovrednotenje teh dveh sobivajočih kultur in jezikov in da ne bodo več dovoljevali nacionalističnih pritiskov nanje. Misli, ki so bile iznesene na posvetu, je ponovil sam videmski nadškof Alfredo Battisti v homiliji med slovesnim somasevanjem. Skratka, napočil je čas za kulturno in jezikovno renesanso Benečije.

Na 2. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Kolone na meji z Avstrijo

Na avstrijski strani mejnega prehoda pri Kokovem so bile včeraj dolge kolone turistov, namenjenih v turistične centre F-Jk.

Stran 2

SSk pri ministru Thalerju

Slovenski zunanji minister Zoran Thaler je v Ljubljani sprejel delegacijo stranke Slovenske skupnosti.

Stran 3

Sindikatu potreben razmislek

Tržaški voditelji CGIL, CISL in UIL so na včerajšnji novinarski konferenci ocenili izid glasovanja o osnutku pokojninske reforme. Poleg zadovoljstva so izrazili tudi doloceno mero zaskrbljenosti.

Stran 4

Kmetijstvo na Goriškem

Na pobudo treh kmečkih združenj so včeraj v Gorici na konferenci o kmetijstvu ocenili možnosti za razvoj te nezamenljive gospodarske dejavnosti.

Stran 7

Rus Berzin osvojil predzadnjo etapo

Rus Jevgenij Berzin je zmagovalac predzadnje etape kolesarske dirke po Italiji, Svicarju Romingerju pa končna zmaga danes v Milanu ne more več uiti.

Stran 35

SODSTVO / V OKVIRU PROCESA CERCIELLO

Antonio Di Pietro uradno osumljen

Obtožen naj bi bil zlorabe svojega bivšega položaja sodnika - Di Pietro že reagiral

MILAN - Antonio Di Pietro, znani nekdanji milanski sodnik »čistih rok«, je ponovno vpisan v seznam preiskancev pri državnem pravdnstvu v Brescii. Tako vsaj zagotavljajo zanesljivi, pa čeprav neuradni viri. Pristojni preiskovalni sodnik Fabio Salamone se o osnovanosti te vesti včeraj vsekakor ni hotel izreči in je bil vidno nejevoljen, da je zadeva sploh pršla v javnost.

Kaže, da je Di Pietro osumljen zlorabe svojega (nekdanjega) službenega položaja, in sicer na osnovi obtožb, ki jih je iznesel odvetnik Taormina na procesu proti generalu Giuseppu Cercielu in proti drugim 48 finančnim stražnikom. Di Pietro naj bi skušal izsiliti od finančnih stražnikov izpoved, da je Cerciel in druge podkupil Berlusconi. Poleg tega naj bi bil Di Pietro osumljen nezakonitega vedenja v zvezi z zavarovalnico Maa Assicurazioni. V upravnem svetu slednje sedi med drugim Di Pietrova žena in kaže, da je bivši milanski sodnik osumljen, da je pristiskal na predsednika te družbe Giancarla Gorri-nija, da bi placal dolg, ki ga je napravil v neki igralnici njegov družinski prijatelj, bivši funkcionar državne policije Eleuterio Rea, ki je zdaj poveljnik milanskih občinskih redarjev.

Da vse to ni iz trte iz-vito, za mnoge potrjuje tudi dejstvo, da je brescianski preiskovalni sodnik Salamone včeraj zabil vsega milanskega zupana in sociali-

stičnega parlamentarca Paola Pillitterija. Zaslisanje je trajalo nekaj ur, o čem so na njem govorili, pa uradno ni znano. Znano je dejstvo, da je Pillitteri eno poglavje svoje knjige »Io li conosco bene« (»Dobro sem jih poznal«), posvetil prav prijateljstvu, ki veže Di Pietra s sedanjim poveljnikom milanskih redarjev.

Di Pietro je na vse te vesti takoj reagiral. V članku, ki ga bo danes objavil rimski dnevnik La Repubblica, je napisal, da je zapustil sodstvo prav zato, da bi se laze branil pred taksnimi obtožbami in da v ta namen namerava zapustiti tudi druge funkcije, ki jih je v zadnjih casih sprejel.

Antonio Di Pietro (AP)

Z VČERAJSNJEGA POMENLJIVEGA POSVETA V ŠPETRU

Za razmah furlanske in slovenske kulture

Izrecna prizadevanja furlanske Cerkve

SPETER - Furlanski in slovenski kulturi na Videmskem preti nevarnost, da izgineta. Treba je preiti od načel k stvarnim pobudam, da bo Benecija doživela jezikovni in narodnostni preporod. Sprico velikih sprememb, ki so vplivale tudi na krajevno stvarnost, so danes dani pogoji, da se ta načrt uresniči. Zdaj je vse manj ovir in ni zgodovinskih razlogov (če so sploh kdaj bili), da bi se Slovenci in Furlani sramovali svojega jezika in korenin; to se je dogajalo zlasti zaradi močnega pritiska institucionalnih sredin, ki so ljudi silile, naj pozabijo na svojo bitnost. Na pot jezikovne in narodnostne renesanse je furlanska Cerkva stopila v prepričanju, da je to njena primarna naloga, zato si bo prizadevala, da Furlani in Slovenci postanejo suvereni na območju, kjer živijo dolga desetletja.

To sporočilo je izšlo iz včerajšnjega posveta z naslovom

»Kako spodbuditi rast furlanske in slovenske kulture v Furlaniji danes«, ki ga je v Špetru pripravila videmska škofija, udeležilo pa izredno veliko ljudi, med njimi domači upravitelji, konzul Tomaz Pavšič in senator Darko Bratina ter številni zastopniki furlanske in slovenske kulture. Posvet (nadaljevanje podobnega srečanja izpred starih let v Cedadu) so pozdravili predstavniki oblasti, tako tudi špetrski župan Firmino Marinic, ki je poudaril, da se občinska uprava že dolgo zavzema za vrednotenje krajevne slovenske kulture.

Moderator okrogle mize Duilio Corgnali, odgovorni urednik škofijskega tednika La Vita Cattolica, je kritiziral institucije, češ da mimo načel niso znale realno ustvariti pogojev, da bi se furlanska in slovenska stvarnost uveljavili; tiste, ki z nacionalističnega vidika nasprotujejo takim pogledom, gre izolirati.

Predsednik deželne skupščine Giancarlo Cruder je navedel pobude Dezele, v prid obeh jezikovnih stvarnosti, špeterska odbornica za kulturo Bruna Dorbolò pa je ugotovila krivce za današnje stanje: državne in delno tudi cerkvene oblasti, ki so od Benecianov z dolgotrajnimi pritiski dosegle, da so se sramovali svojega jezika in zaničevali svoje korenine. Furlanski pesnik Riedo Puppo se je zahvalil župniku, ki so v nelahkih casih edini vztrajali pri ohranjanju obeh kultur in jezikov, državnim in krajevnim institucijam pa ni prizanesel. Pred nastopom rektorja videmske univerze Marzia Strassolda, je Marino Qualizza ugotovil, da je napočil čas za kulturno in jezikovno renesanso Benecije.

Posvet se je končal s slovesnim somasevanjem; vodil ga je videmski nadškof Alfredo Battisti in v homiliji potrdil misli, ki so bile izrecne na srečanju.

R. P.

RIM / RAZSODBA V SPORU MED OBEMA KRILOMA LJUDSKE STRANKE

»Buttiglione edini zakoniti tajnik LS«

Sodnik pa je priznal zakonitost vsedržavnega sveta, v katerem ima Bianco večino

RIM - Rocco Buttiglione je edini zakoniti sekretar Ljudske stranke. Tako je včeraj razsodil predsednik prve sekcije rimskega civilnega sodišča Paolo Giuliani, ki je zavrnil priziv »drugega tajnika« Gerarda Bianca. Slednji je zahteval, naj bi sodnik prepovedal Buttiglioneju izvajanje pristojnosti strankinega sekretarja, češ da ga je vsedržavni svet odstavil.

Vest so Biancovi pristasi sprejeli, ko so bili zbrani na programskem posvetu. Sam Bianco pa jim je zagotovil, da se ne bodo predali in da ne bodo prepustili stranke v rokah tistih, ki »so opravili razdiralne izbire«. Na drugem bregu pa Buttiglione

ni skrival zadovoljstva in po sicer pomirljivih pozivih nasprotnikom, naj »se vrnejo v domaći hram« tudi namignil na možnost, da bi jih drugače lahko spodil s strankinega sedeža na Trgu del Gesù.

Sicer pa je prav sodnikova razsodba pustila Biancovim pristase možnost, da vrnejo Buttiglioneju milo za drago. V utemeljitvi je namreč receno, da je Buttiglione sicer res edini zakoniti tajnik, da pa je prav tako zakonit organ vsedržavni svet, v katerem pa imajo Bianco in njegovi večino. Temu organu pritice, da skliče strankin kongres, ima pa tudi možnost, da izključi Buttiglioneja iz stranke. Na to

možnost je namignil predsednik Biancovega dela Ljudske stranke Luigi Bianchi. Bitka med dvema kosoma Ljudske stranke je torej vse prej kot končana.

Sicer pa je včerajšnji programski posvet Biancove LS potrdil odločno podporo Romanu Prodiu in njegovemu programu. Slisati je bilo tudi ostre kritike na račun ponovnega oživljanja nekdanje Krščanske demokracije, ki naj bi ga snovala Buttiglione in lider Krščansko-demokratskega centra Pierferdinando Casini. O tem je govoril predvsem predsednik Bianchi, za katerega gre predvsem za operacijo oblasti, ne pa za politični predlog.

KILOMETRSKE KOLONE PRI KOKOVEM

Nemški in avstrijski turisti množično proti plažam

Namenili so se proti Gradežu in Lignanu - Tudi z drugih prehodov z Avstrijo poročajo o težavah

VIDEM - Vreme je sicer precej muhasto, dežja je v izobilju, sonca bolj malo, vendar to ni ustavilo avstrijskih in nemških turistov, ki so se zgnili proti večjim kopaliscem v naši deželi, proti Gradežu in Lignanu. Izkoristili so tradicionalni vikend ob binkostih (jutri imajo dela prost dan) in seveda se vedno ugodno menjavo: te dni na primer samo v bancnih zavodih v Celovcu zamenjajo poprečno od 150 do 200 milijonov lir na dan.

Turistični delavci si torej lahko manejo roke, zato pa so precej dela imeli na mejnem prehodu pri Kokovem, kjer so bile pri vstopu v državo več kilometrov dolge kolone. Računajo, da je mejo do prvih popoldanskih ur prestopilo okrog 25 tisoč oseb, do večera okrog 29 tisoč. Do težav je do prvih popoldanskih ur prišlo tudi na izhodih iz avtoceste, kjer je promet stekel sele kasneje, čeprav je bil še vedno zelo intenziven.

V večernih urah pri izhodu iz države, in sicer v smeri Slovenije, niso poročali o kakšnih posebnih nevšečnostih. Na Pesku je bil promet tekoč,

nekaj več ga je bilo pri Fernetcih (ob 20. uri je bila vrsta dolga okrog 300-400 m, čakalna doba okrog 20 minut), na Skofijah je bilo tudi mirno (med tednom imajo tamle težave zaradi tovrnega prometa saj številni tovornjaki ovirajo avtomobilski promet).

Prfomet pa ni bil povečan samo pri nas, temveč tudi v drugih deželah v Italiji. Na mejnem prehodu pri Brennerju se je zjutraj na južnem odseku avtoceste ustvarila okrog 15 kilometrov dolga kolona. Do zastojev je prišlo tudi na številnih drugih krajih avtoceste, na državni cesti v Dolini Venosta, na odseku med Meranom in Bocnom.

Ceprav je bilo najhuje z mejnimi prehodi z Avstrijo, o kolonah poročajo tudi iz okolice Firenc, a zanje je bila kriva prometna nesreča. Ze v zgodnjih jutranjih urah je namreč avtocisterna s prikolico končala na varnostno ograjo in delno zasedla obe cestici. Nezgoda se je pripetila med Signo in Cartoso, promet pa se je normaliziral sele okrog poldne. Ranjenega soferja so iz poskodbane kabine resili gasilci.

POBUDA ZALOŽBE DEVIN

Natečaj Roman novega časa za primorske avtorje

TRST - Pravijo, da je roman v krizi. Pravijo tudi, da ni več idej in, da je treba vztrajati le na formalni, oblikovni in tehnični plati. Pravijo nadalje, da ljudje ne berejo več dolgih tekstov in da torej tudi pisatelji nimajo pravih motivacij. Vse to pravijo leterati, kritiki, izvedenci, pa tudi navadni bralci. Vse to je lahko tudi res, ali pa ne. Ko so se v Sloveniji pred leti zamislili Kresnikovo nagrado za najboljši slovenski roman, ki je bil objavljen v prejšnjem sončnem letu, je marsikdo vihal nos, češ da pobuda ne bo uspeła. Zamisel pa je bila uspešna nad vsemi pričakovanji, tako da lahko celo govorimo o nekakšnem preporodu te literarne zvrsti pri nas. Več deset let na tako majhnem prostoru res niso mačje solze. Vmes je bila estravagantna pobuda podjetnika Slejka, ki je celo ponudil 30 tisoč mark (!) za najboljši slovenski roman. Kakorkoli že, prispelo je preko 70 tekstov, prvo nagrado pa je odnesel takratni Kresnikov zmagovalec Feri Lainšček.

Kaže torej, da so vse pobude za ovrednotenje umirajoče literarne zvrsti - mi sicer v to ne verjamemo - uspele. Zakaj ne bi torej uspela tudi pobuda, ki jo sedaj napovedujemo?

Zalozba Devin iz Trsta torej razpisuje natečaj za kratki roman z naslovom Roman novega časa, ki je namenjen zamejskim in primorskim avtorjem. Zakaj ta pogoj, ki se bi lahko komu zdel omejevalen, pristranski ali celo »lokalpatriotski«? Ker Zalozba Devin deluje v tem prostoru, ki ga hoče ovrednotiti in vseh področjih, ne nazadnje na literarnem. Zalozba Devin prvenstveno objavlja literaturo primorskega območja tostran in onstran meje, za kar je pristojna in katere mu se hoče posvetiti. Gre za področje, ki potrebuje tako zalozbo, saj ga večkrat nerazumljivo in nepravilno potiskajo na rob. Navsezadnje ni lahko zamejcu ali Primorcu prodreti na vsedržavni slovenski ravni.

Kaj pa pogoji? Interesenti morajo poslati rokopise na Zalozbo Devin v Ulici Montecchi 6 najkasneje do 30. avgusta letos, teksti pa morajo biti dolgi največ deset avtorskih pol, kar znaša 160 strani. Pogoji so seveda podobni kot pri vseh natecajih. Interesent mora v kuverti priložiti en tipkopis, po možnosti tudi kopijo diskete, saj bi to zelo olajšalo celotni postopek. Na tipkopisu mora biti zapisana sifra, ki mora biti tudi na zaprti kuverti, v kateri mora pisati ime, naslov in telefonska številka avtorja. Romane zamejskih in primorskih avtorjev bo ocenila komisija v sestavi Marij Čuk, Mima Kapelj, Matevž Kos, Ilde Kosuta in Magda Jevnikar. Gre za ugledne mlade literate, izvedence in literarne kritike, ki bodo delo opravili tja do začetka jeseni. Nagrajeni bodo trije najboljši romani in sicer z objavo v novi zbirki Zalozbe Devin. Zmagovalci bodo prejeli tudi simbolično denarno nagrado v znesku enega milijona, 800 tisoč in 600 tisoč lir.

Avtorji morajo seveda poslati izvirne romane, ki se niso izšli v knjižni obliki. Ocena in mnenje komisije sta dokončni, prav tako pa tudi pri morebitnih najrazličnejših contestacijah.

Avtorji, pogum, in veselo na delo! Casa je dovolj, saj so trije meseci dolga doba, posebno za tiste, ki imajo v svojem predalu nedokončan, skoraj končan ali pa v osnutku napisan tekst. Morda se bo prav pri nas rodil novi Joyce, Hemingway ali Dostojevski, ki nam bo napisal ... »Roman novega časa« ...

NOVICE

Odvetnik Viola verjetno pred sodniki

MILAN - Milanski odvetnik Guido Viola se bo moral po vsej verjetnosti zagovarjati na procesu pred obtožbo reciklaže umazanega denarja. Zahtevke v tem smislu je v teh dneh predložil javni tožilec Riccardo Targetti sodniku za predhodne preiskave Aureliu Barazzettiju. Zahtevke je sad Targettijevih preiskav okrog finančne družbe IFM. Zadeva je močno odjeknila, saj je odvetnik Viola znana osebnost. Svoj cas je bil sodnik na milanskem državnem pravdnstvu, potem pa je med drugim postal branilec davčnega direktorja Berlusconijeve družbe Fininvest Salvatoreja Sciascia. Mi ga tudi poznamo po tem, da je bil za krajši čas nadzornik v komisarski upravi Kmečke banke v Gorici. S tega mesta je odstopil, potem ko je prejel sodno obvestilo, da je osumljen, da je pomagal pri reciklaži večje vsote denarja iz raznih podkupnin.

Anticipiran začetek šolskega leta za višje šole

RIM - Šolsko leto 1995-96 se bo za višje srednje šole pričelo približno dva tedna prej kot lani. Začetek šolskega leta sicer določajo posamezne deželne uprave, toda duri višjih srednjih sol se bodo po poletnem premoru praviloma odprle v prvih dneh septembra. Dvotedensko anticipacijo določa okroznica, ki jo je v teh dneh razposlal minister za solstvo Giancarlo Lombardi. S tem ukrepom naj bi po eni strani zagotovili, da bo šolsko leto 1995-96 dejansko obsegalo najmanj 200 šolskih dni, kot določa zakon, poleg tega pa naj bi omogočil tudi realizacijo podpornih tečajev za dijake, ki bodo izdelali leto 1994-95 s težavo.

OD VČERAJ ŠOLA POIMENOVANA PO TRŽAŠKEM SLIKARJU AVGUSTU ČERNIGOJU

Prosek je mladostno praznoval 200-letnico svoje osnovne šole

Sinočnje praznovanje 200-letnice prosekse osnovne šole, ki je bila ob tej priložnosti poimenovana po Avgustu Černigoju, je izžvenelo kot praznik mladosti in optimizma. Protagonisti prireditve, ki je privabila na šolsko dvorišče res veliko število domačinov in gostov, so bili v prvi osebi solarji, ki najbolje poosebljajo današnji in predvsem jutrisnji trenutek. Svetla preteklost se je torej - brez nostalgije in nepotrebne retorike - življenjsko zlila v hrepenenja in upanja jutrisnjih odraslih.

Da bo predvsem praznik in ne golo slavlje, je takoj pokazala prosekška godba, ki je z veselo koračnico uvedla prireditelje, da bodo na njej imeli

glavno besedo otroci pa so z rdecimi klobučki na glavi, z razposajenim nastopom, dokazali malčki otroškega vrtca. Zapeli so himno prijateljstva in ljubezni, ki je pravzaprav povezovala celotno prireditelje. Na njej so seveda nastopili se slavljenici, učenci osnovne šole, njihovi italijanski vrstniki, pevci proseksko-kontovskega moskega zbora Vasilij Mirk, glasbeniki, recitatorji, otroci in narodnih nošah. Pa se »zakulisni« igralci, od učiteljev do staršev, vasčanov in najbrž se marsikoga, ki so po lastnih močeh prispevali, da je občinstvo obogateno zapustilo dvorišče prosekse šole.

Obiskovalcem se je v imenu pripravljalnega

odbora, ki je izpeljal obletnico in poimenovanje šole, zahvalila predsednica Ksenija Majovski. Dejala je, da je šola - danes kot v preteklosti - ena temeljnih dobrin naše narodnostne skupnosti, ki navaja solarje in dijake k medsebojnemu spoštovanju in k strpnosti. To je k vrednotam, ki so se kako potrebne v času, ko se tudi v naši sredi siri malodusje in sibi solidarnost. Govornica je obnovila 200-letno zgodovino šole ter se spomnila vseh, začeni partizanov in partizanskih učiteljev, ki so se zanjo zrtvovali.

Praznovanje obletnice pa ni zasenčilo poimenovanja šole po Černigoju. O njem so spregovorili otroci, ravnateljica openskega didaktičnega ravnateljstva Stanka Sosić pa je izpostavila slikarjevo vsestransko vero v postenost. Zanj je bila postenost bistvena človeška vrednota, kateri je dosledno ostal zvest vse do konca svojega življenja. Tudi Sosićeva je postavila v ospredje pomen šole pri vzgoji mladine ter hkrati tudi pri osveščanju pripadnikov manjšinske skupnosti, kot je naša.

Kamnito tablo, ki u radno prica, da je prosekška šola poimenovana po Černigoju, sta odkrila slikarjeva sinova, ki sta bila castna gosta sinočnje slavnosti. Potem ko je tablo blagoslovil domaći župnik, sta občinstvo pozdravili se solska nadzornica Lucka Krizman in Lucka Čehovin, predstavnik sezanske knjižnice, ki je bila Černigojeva

va osebna prijateljica.

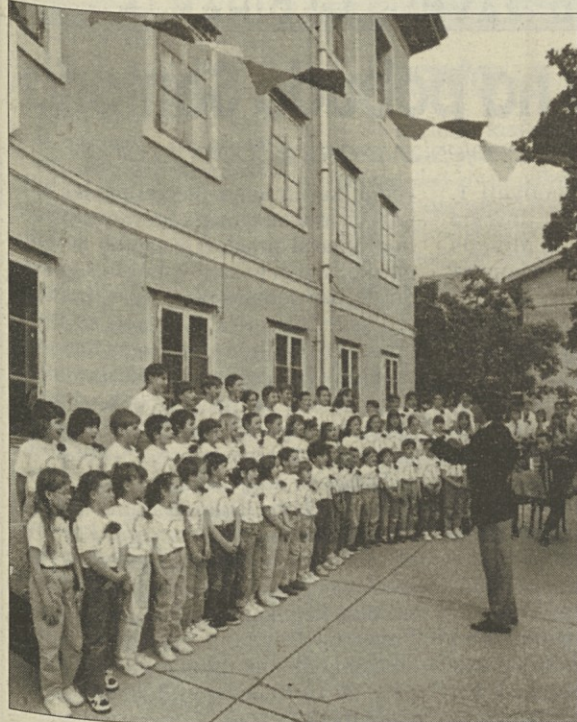
Slovenski solski minister Slavko Gaber je prirediteljem poslal brzojavko s čestitkami, med številnimi gosti pa bi omenili podpredsednika deželne sveta Milosa Budina, predstavnik slovenskega generalnega konzulata in seveda proseksko-kontovskih društev in organizacij, ki so tudi pozdravili občinstvo.

Pomenljiv je bil neformalni pozdrav deželne solskega nadzornika Ottaviana Corbija, ki ni spregovoril in običajnem slogu državnega funkcionarja, ampak človeka, za katerega je bila prosekška proslava pravo doživetje. To je tudi vtis, ki so ga gotovo odnesli vsi udeleženci.

S.T.

Malčki otroškega vrtca so zapeli himno ljubezni in prijateljstva (F.KROMA)

Na Proseku je sinoči odmevala slovenska pesem...

V PETEK POPOLDNE V LJUBLJANI

Thaler sprejel voditelje SSK

Zasedanje strankinega deželne sveta o aktualnih vprašanjih

Slovenski zunanji minister Zoran Thaler je v petek v Ljubljani sprejel delegacijo deželnega sveta Slovenske skupnosti, ki jo je vodil deželni predsednik Marjan Terpin. V njej so bili - poleg Terpina - se deželni tajnik Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Ales Figelj in Salvatore Venosti. Sefa slovenske diplomacije je spremljal Matjaž Jancar, ki je neposredno soudeležen v bilateralnih pogajanjih med Italijo in Slovenijo.

Delegacija SSK je Thalerja podrobno seznanila s svojimi gledanji na številne nerešene probleme Slovencev v Italiji, pri čemer je izpostavila potrebo po boljši notranji organiziranosti manjšine, ki je po mnenju SSK se vedno razkosana, bodisi na geografski, kot na ideološki ravni. Beseda je nato tekla o političnem položaju v Italiji in o odnosih med državama, pri čemer je SSK poudarila potrebo, da je predstavništvo Slovencev v Italiji seznanjeno z morebitnimi dogovori med državama, ki bi neposredno zadevali manjšino. Njej je treba tudi dati možnost, da pove svoje mnenje oziroma pri njih soodloča.

Minister Thaler se je obvezal, da bo Slovenija - pred podpisom morebitnega sporazuma z Italijo - prisluhnila tudi mnenju in stališčem slovenske manjšine. Dejal je vsekakor, da so meddržavna pogajanja - kljub optimističnemu pisanju nekaterih občil - se v polnem teku in da je se precej nerešenih vprašanj. Na ljubljanskem

srečanju, na katerem je tekla beseda tudi o pravicah narodnih manjšin v evropski stvarnosti ter o odnosih med manjšino in matico, je na splošno prišlo do izraza, da imata Thaler in SSK zelo sorodna stališča pri vseh načelnih vprašanjih, ki so bila obravnavana na tem plodnem in gotovo zelo koristnem sestanku.

O političnem položaju v manjšini in na državni ravni je v petek zvečer razpravljaj deželni svet SSK, ki je vzel v pretes tudi ljudske referendume. SSK priporoča svojim somišljenikom in volilcem, da na treh referendumah o televizijskem sistemu (st. 10, 11 in 12) glasujejo »da«, »ne« pa na referendumu o privatizaciji RAI. SSK nasprotuje referendumu o spremembi sistema izvolitve županov, medtem ko je za »da« na referendumu o ukinitvi prisilnega bivališča za mafije. Za ostale referendume pa stranka prepušča volilcem svobodno izbiro. Naj se omenimo, da je SSK svoja stališča o ljudskem glasovanju uskladila z Juznotirolsko ljudsko stranko SVP in z Union Valdotaïne.

SSK je tudi sprejela načelno stališče o zastopanosti Slovencev v izvoljenih telesih in o soudeležbi manjšine v javnosti. Stranka podpira minimalno zajamčeno zastopnost v izvoljenih telesih na narodnostno mešanem ozemlju, brez preštevanja manjšine in s polnim mandatom vseh zastopnikov.

TRG GUTENBERG / PREDSTAVILI PRUNKOVO BREVE STORIA DELLA SLOVENIA

Zgodovina ključ za spoznavanje današnje stvarnosti Slovenije

Dogodek je izjemen, saj gre za predstavitev prve slovenske zgodovine v italijancini. Neutrudljivi organizator Livio Sossi, ki je sicer navdušen nad vsem dogajanjem na Trgu Gutenberg, je z neprikritim zadovoljstvom uvedel sinočno predstavitev Prunkove knjige Breve

storia della Slovenia, ki so jo na pobudo Slovenske kulturno gospodarske zveze naknadno uvrstili v program. Občutljivost organizatorjev je vredna pohvale, je v imenu SKGZ dejala Katja Colja, medtem ko je o nastanku in namenu knjige obsirneje govoril pobudnik

projekta Milan Osredkar, prevajalka knjige Devana Jovan pa je naglasila predvsem informativni pomen knjige (foto KROMA).

Drobno, a izčrpno knjizico je napisal priznani slovenski zgodovinar Janko Prunk, v slovenscini ni izšla, saj je

prvenstveno namenjena tujim bralcem. Kot je izrecno naglasil Milan Osredkar je Prunka spodbudil, naj v čim bolj strnjeni obliki povzame glavna poglavja slovenske zgodovine, da bi tujim bralcem lahko nudili osnovne informacije o Slovincih. V knjizici Breve storia della Slovenia, ki jo je izdala Zveza združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije, so snov porazdelili v pet poglavij (predniki, nastanek programa o združenji Sloveniji, Slovenci v jugoslovanski kraljevini, Slovenci v SFRJ in osamosvojitve Slovenije), pred daljšim tekstom pa je se povzetek. Knjiga je ze izšla v angleščini, v pripravi pa sta ze nemška in francoska izdaja. Na sinočnjem srečanju, ki je bil - kot ostala - povprečno obiskan, pa je knjizica ze sla dobro v prodajo. Pono ven dokaz, da je bila po teza posrečena. (bip)

Prisotnost Lipe prvi korak »širjenja« Trga Gutenberg

Naslednje leto bodo na Trgu Gutenberg več pozornosti namenili tujim založbam in s tem tržaskemu knjižnemu sejmu dali bolj mednarodni pečat, tokratni nastop koprške založbe Lipa je torej prvi pomemben korak v tej smeri. Livio Sossi, eden od glavnih organizatorjev sejma, je očitno velik optimist in že razmislija o naslednji izvedbi Trga Gutenberg.

Tokrat (v petek popoldne) je torej mednarodno razsežnost tržaskemu sejmu dala koprška založba Lipa, ki je predstavila predvsem del svoje dejavnosti, namenjene mladim in najmlajšim bralcem. Vesna Gomezelj je z upravičenim ponosom predstavila Tomsicevo zbirko »Zacarana hisa in druge istrske pravljice« in pa inovativno slikanico »Briši, piši«

avtorjev Dimitrija Kralja (tekst) in Konija Steinbacherja (ilustracije). Kot je bilo posebej poudarjeno, so se pri ilustriranju te knjige poslužili raznih tehnik, ob klasični se računalniške obdelave, in rezultat je izjemen. Seveda ima operacija tudi temno plat, in sicer ceno (30 tisoč lir).

Današnji, zaključni dan se bo začel s predstavitev prevoda Jelincicevih Zvezdnatih noci (Le notti stellate), za kar je poskrbel založnik Campanotto (ob 9.30). Odpadli pa bosta napovedani srečanja z Walterjem Bonattijem in Hugom Prattom, tako bo kot zadnja (ob 17.45) na vrsti predstavitev zgodovinskega atlasa »Premična meja«, ki ga je pred kratkim izdal Deželni institut za zgodovino in opornost.

Zaplenili oblačila in obutev

Agenti finančne straze pri Fernetičih so na dveh turskih tovornjakih, ki sta v naše mesto pršla na ladji in sta bila namenjena na Hrvasko, zaplenili okrog 8 tisoč oblačil in parov obutve, na katerih so bile ponarejene znamke znanih podjetij. Soferja, turska državljana, so prijaviili sodnim oblastem. Prav tako na Fernetičih so pri kontroli osebnega avtomobila nekega slovenskega državljanu odkrili 10 gr marihuane, nakar so ustavili se hrvaskega državljanu, ki je prevajal šest nabojev kal. 375 magnum, pendrek ter omamljajoč razpršilec. Oba so prijaviili sodniku.

NOVICE

Manifestacija Edinosti

Danes od 11.30 do 12.30 bo v Trstu na sredini trga Zedinjenja Italije 66. redna mesečna protestna manifestacija, ki jo priredi družbeno-politično društvo Edinost. Manifestacija je posebej posvečena protestu proti nesprejemljivemu stališču vladnih organov, da v videmski pokrajini naj bi ne bilo Slovencev. V protest proti temu stališču je društvo poslalo zunanji ministrici Susanni Agnelli citat iz vojne dnevnika Benita Mussolinija, ki je pod 15. septembrom 1915 zapisal: »Tappa a San Pietro del Natosone. Primo dei sette Comuni in cui si parla il dialetto sloveno. Incomprensibile per me».

Ernestu Illyju nagrada Rotary

Predsednik Illycaffè Ernesto Illy bo danes v kraju Torri di Quartesolo (Vicenza) prejel nagrado "Leonardo" - Paul Harris Fellow, ki mu jo bo podelil Rotary International.

Primož Sancin Lubranov gost

V sredo bo v oddaji "Mi manda Lubrano" ob 20.30 na tretji mreži RAI sodeloval Primož Sancin. Ne bo pa nastopil neposredno: njegov poseg je bil posnet pred dnevi, ker ni prejel dovoljenja, da bi zapustil ladjo, na kateri je vkrcan.

Vrtci: sporočilo Občine Zgonik

Zgoniska občinska uprava obvešča, da bo zaključek solskega leta v občinskem otroškem vrtcu v Gabrovcu v torek 27. t.m. Vpisovanje otrok za prihodnje solsko leto bo v vrtcu od 28. do 30. t.m., od 8. do 14. ure. Za vpis sta potrebna rojstni list in potrdilo o cepljenju.

Popisovanje psov v občini D-N

V sredo se bo v devinsko-nabrezinski občini začelo popisovanje psov za sestavo seznama psov v občini. Lastniki naj se s svojim psom javijo v bivši občinski klavnici v Nabrezini vsako sredo od 10. do 12. ure. Da se izognejo cakanju, so lastniki psov vabljeni, da se držijo naslednjega urnika: v juniju priimki, ki se začnejo s črkami od A do F, v juliju od G do L, v avgustu od M do R, v septembru pa od S do Z.

Nagrada mesta Trst

Mednarodna zirijska bo jutri v hotelu Jolly začela ocenjevati 217 partitur skladateljev iz 33 držav z vsega sveta, ki so se udeležili mednarodnega natečaja simfončnih skladb za 40. glasbeno nagrado mesta Trst. Zmagovalec bo prejel deset milijonov lir; zirijska bo podelila tudi posebno nagrado Alpe Adria in zlato plaketo, ki jo je darovala družina skladatelja Vincenza Manne.

181. obletnica karabinjerjev

Jutri bodo v vsej deželi na sedežih karabinjerskih oddelkov proslavili 181. obletnico ustanovitve tega roda. V Trstu bo slovesnost ob 10. uri v vojašnici pri Sv. Jakobu.

Deželni urad za delo

Deželni urad za delo F-Jk, ki ima svoj sedež v Ul. Donota 2, sporoča, da bo z jutrišnjem dnem odprt od ponedeljka do četrta od 9. do 12.30 in od 15. do 17. ure, ob petkih pa od 8.30 do 13. ure.

PO GLASOVANJU O POKOJNINSKI REFORMI

Zadovoljni že, a tudi v skrbeh

Sindikati se bodo soočili s poraženci

Sindikalni voditelji so sklicali včeraj na sedežu tiskovne agencije ANSA novinarsko konferenco, da bi prek nje seznanili javnost s svojimi pogledi na izid tridnevnega glasovanja, s katerim so delojemalci in upokojenci zavzeli stališče do sporazuma med vlado in sindikati za preosnovo pokojninskega sistema.

Pokrajinska generalna tajnika CGIL Bruno Zvech in CISL Paolo Coppa ter deželna generalna tajnica UIL Adele Pino so brez ovinkarjenja priznali, da jim zadovoljstvo sprico zmage zagovornikov reformnega osnutka kvari določena mera zaskrbljenosti zaradi visokega odstotka nasprotnih glasov.

Z zadovoljstvom jih navdaja spodbudna okoliščina, da se je glasovanja udeležilo več ljudi, kakor so pričakovali glede na težave, ki so jih imeli pri urejanju volilnih sedežev v nekaterih podjetjih. Tu velja izrecno omeniti polena, ki so jih sindikatometali pod noge nekateri upravitelji Delavskih zadrug. Ko bi se to zgodilo v kaksnem manjšem zasebnem podjetju, kjer nimajo uslužbenci skoraj nobene sindikalne opore, bi se to se dalo razumeti, znotraj Coopa pa je dogodek izzvenel nezaslišano, saj gre za največjo združno organizacijo, v kateri je delo vselej sloanelo na solidarnosti. Ali gre morda takšno neopojljivo ravnanje pripisati novemu vodstvu?

Stevilo volivcev je na vsem Trzaskem znašalo 17.221, kar pomeni, da

Z novinarske konference CGIL-CISL-UIL (Foto KROMA)

je oddalo glas 88,29% aktivne delovne sile in (samo) 11,71% upokojenih. Podatek je razveseljiv posebno zaradi tega, ker je to stevilo več kot trikrat večje od stevila volivcev, ki so se izrekli glede sporazuma o ceni dela iz julija 1993. »Odslej se bomo cedalje cešce zatekali k referendumu, ki je najboljše sredstvo za posvetovanje z bazo,« so zatrtili Coppa, Pino in Zvech. V isti sapi so obljubili, da se bodo zdaj začeli soočati z množico delavcev in uradnikov, ki so reformni dogovor zavrnili.

Izrazili pa so tudi bojazen zaradi možnosti, da se parlamentarni iter reforme spremeni v politično obračunavanje, katerega žrtve bi bili ze spet delavci. (dg)

NA REFERENDUMIH O TV

Združenje ACLI poziva volilce, da glasujejo »da«

Referendumov je preveč

Pokrajinski odbor Združenja katoliških delavcev ACLI vabi člane, somisljenike in vse volilce, da na treh ljudskih referendumih o televizijskem sistemu glasujejo »da«. Združenje ACLI, ki je bilo svojčas med pobudniki teh referendumov, je mnenja, da bi z zmago »da« odpravili sedanjo zmedo in tudi nezakonskosti na televizijskem področju, uveljavitev »da« pa bi pomenila nadaljnji korak na poti pluralizacije javnih občil. ACLI tudi poziva volilce, da glasujejo »da« na referendumu o vprašanju privatizacije državne radiotelevizijske ustanove RAI.

Za vse ostale referendume pa ACLI poziva volilce, da glasujejo »ne«. Gre za referendume o volilnem sistemu za izvolitev zupanov v velikih občinah, o vprašanju sindikalnih pravic in o urnikih trgovskih obratov. Morebitna zmaga »da« na referendumih o sindikalni problematiki bi bila namreč - po mnenju ACLI - hud udarec sindikalnim svobosčinam v naši državi.

Katoliški delavci so vsekakor prepričani, da je ob tej priložnosti pravzaprav prišlo do zlorabe referendumov, ki so sicer bistvenega pomena v demokratičnem sistemu. Tokrat pa jih je očitno preveč in so vsebinsko gledano preveč raznoliki, kar seveda ustvarja med ljudmi veliko zmedo. Zato združenje ACLI poziva volilce, da se pred nedeljskim glasovanjem točno seznajajo z vsebino ljudskih glasovanj.

PRVI VSEDRŽAVNI DAN DIHANJA

Velik odziv na pobudo Santoria

Ljudje so dobro seznanjeni z vprašanji obolenja dihal

Pobuda, ki so jo poimenovali 1. vsedržavni dan dihanja, je dosegla svoj namen. Bolnišnico za pljučne bolezni Santorio pod Obeliskom je včeraj v samih osmih urah obiskalo okrog dvesto oseb, ki so jih pregledali, jim dali na razpolago specializirane osebje, s katerim so se lahko posvetovali, si ogledale videoposnetke. Ljudem so zeleli nuditi vse potrebne informacije, da bi pravčasno preprečili skodo, ki jo povzročajo kajenje, onesnaženost okolja, težave zaradi alergij, kroničnega bronhitisa, astme.

»Najprej smo jim skupinsko prikazali videoposnetke,« je povedal dr. Rado Umkar, ki vodi pneumološki oddelek, »nakar je večina, okrog 150 oseb, naredila dihalni preizkus. Na podlagi preizkusa jim je zdravnik po-

vedal, kaj in kako. Vecinoma so bili zdravi, nekaterim pa smo svetovali podrobnejši pregled. Nasploh so bili obiskovalci zelo zadovoljni in so nam dejali, naj pobudo ponovimo, kar bomo seveda storili. Izpolnili so tudi vprašalnik, njihovo znanje na tem področju je preseglo naša pričakovanja. Bili so vseh starosti in obeh spolov. Na razpolago so imeli tudi letake, knjižice z raznimi informacijami itd.«

Danes bo italijanska liga za boj proti raku (sekcija Guido Manni) v okviru vsedržavnega dneva proti kajenju ob 20.30 v sportni palaci priredila pester večer (petje, folklor, glasba, gimnastika, kotalkanje), od 10. do 13. ure bomo na Borznem trgu lahko poslušali godbe na pihala in si ogledali ples, ob 10.30 pa bo v Ul. Pietà 17 okrogla miza.

POBUDA OBČINE

Videofilmi o zgodovini odporniškega gibanja

»Odpornistvo v videofilmih«, to je naslov zanimivi prireditvi, ki jo bo Illyjeva občinska uprava (odbornistvo za kulturo in vodstvo mestnih muzejev) izvedla v sodelovanju z Deželnim inštitutom za odporniško gibanje ter s filmskim krožkom Cappella Underground. Videofilme bodo od 12. do 14. junija predvajali v popoldanskih urah v dvorani Muzeja Revoltella (Ul. Diaz 27). Prireditve bodo otvorili s predvajanjem kratkometražnega filma »Ne pozabimo!«, ki ga je o tragediji Rizmara posnel deželni sedež RAI, sledili bodo filmi o pokolu pri Portinju, o obsojenicah na smrt in bitkah na sovjetski fronti. Filme bo uvedel Mario Mirasola, ki je tudi avtor dokumentarca o trzaski Rizmari.

V sredo, 14. junija bodo predvajali film »Nevidno odpornistvo« Giuliane Muscio, naslednji dan (v četrtek, 15. junija) pa bo trzaska zgodovinarica Marina Rossi predavala o dokumentih, ki jih je odkrila v muzejih nekdanje Sovjetske zveze. Pobude v Muzeju Revoltella sodijo v okviru proslav 50-letnice konca druge svetovne vojne in zmage nad nacifasizmom.

Trgovine danes odprte

SDGZ v Trstu obvešča, da bodo lahko vse trgovine v trzaski občini danes izjemoma odprte po svojem rednem urniku. Vsi javni lokali pa, ki so tedensko zaprti ob nedeljah, bodo lahko tudi odprti. Posebna odredba trzaskе občine namreč dovoljuje gostinskim obratom fakultativno odprtje na dan tedenskega počitka skozi vse poletno obdobje od 1. maja do 30. septembra oziroma med 1. marcem in 30. novembrom, če njihov dan počitka soupada s praznikom. Vse te možnosti, za katere so dali svojo privolitev tako trgovska združenja kot delavski sindikati, imajo seveda namen nuditi gostoljubje ter cimbolje postreči domacinim in tujim gostom.

DOLINA / KD V. VODNIK

Pesem ob studencu bo letos »borbena«

Za KD Valentin Vodnik se začne sezona poletnih prireditev: kot že nekdaj v navadi v cerkvi ci sv. Martina in v Torkli, v zadnjih letih pa sredi vasi, na K'luzi, se bodo tudi v letosnjem juniju zvrstili glasbeni večeri pod milim nebom. Tudi zaradi pomanjkanja primernih društvenih prostorov, v prvi vrsti pa zato, da bi s kulturnimi dogodki obogatili prijeten, zgodovinski delček vaskega središča, so se odborniki KD Valentin Vodnik pred tremi leti odločili, da se s toplejšim letnim časom »preselijo« na K'luzo. Gre za studene sredi vasi, ob katerem se Doličani že »zgodovinsko« zbirajo v poletnih večerih, v iskanju osvežitve in priložnostnih klepetov.

Pred tremi leti je tako K'luzo doživela svojo prvo Pesem ob studencu: tedaj je s celovečernim koncertom nastopil

MePZ Primorec-Tabor, lani sta tu zapela ZPZ Ivan Grbec iz Škednja in koroški MePZ Radiše. Letos sta na vrsti dva moška zbora: prvi prihaja prvič v goste v Dolino iz pobratene občine Kovečje, Poleg MoPZ Svoboda pa bo zapel se MoPZ Jezero iz Doberdoba. Pesem v dobrodroslico bosta kot po navadi zapela domači dekliski in moski zbor. Ob letosnjem proslavljanju 50-letnice osvoboditve pa bo večer posvečen borbeni in partizanski pesmi. Pesem ob studencu bo zazvenela v soboto, 10. t.m., ob 21. uri, po tem srečanju pa je na pobudo dolinskega društva in zbora napovedan se en zborovski večer, in sicer v soboto, 24. junija, ko bodo v gosteh člani mešanega pevskega zbora iz Strasslacha, s katerimi so dolinski pevci že navezali prijateljske stike. (dam)

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PRAE d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, DFM, Slovenska 54, tel. 061-1313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba

Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958

Ekonomska propaganda: Publist SRL

tel. 040-7796611, fax 040-768697

Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana

tel. 061-1262044, fax 061-224943

Cene oglasov

Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT,
financi in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.500 LIT - 55 SIT

Naročnina za Italijo 430.000 LIT

Postni t.r. PRAE DZP št. 11943347

za Slovenijo: mesečna 1.710 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sežana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948

Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

GLEDALIŠČE / AMATERSKA DRAMSKA SKUPINA KD I. GRUDEN

Nabrežinci razkrili... »Sumljivo osebo«

Nušičevo delo postavili v tukajšnji čas in prostor

Prizor iz Sumljive osebe

DANES NAGRAJEVANJE

Razstava vin v Zgoniku

31. občinska razstava in pokusnja vin v Zgoniku bo danes dosegla svoj višek. Ob lepem vremenu se običajno ob nedeljah zbere največ obiskovalcev, ki imajo letos možnost degustirati sorazmerno dobra vina, saj je bila lanska letina na nadpovprečni kakovostni ravni. Svoje je opravila tudi vse bolj prefinjena tehnologija in strokovna priprava vinogradnikov, ki razstavljajo osem belih vin in pet vzorcev terana. Na voljo je izven konkurence tudi osem sortiranih vin oz. vin z zaštitenim kraskim poreklom, tako da je izbor domače kapljice res bogat in raznolik. Ob 20. uri bo razglasitev in nagrajevanje najboljših vin. Program ponuja zjutraj slikarski ex-tempore za predolsko mladino in osnovnosolce. Popoldne bo koncert nabrežinske godbe na pihala, razstava pa se bo zaključila ob plesnih taktih ansambla Keydea. (B)

Resonet na Opčinah

Po prvem uspelem koncertu v barkovljanski cerkvi pred dobrim tednom je novonastala vokalna skupina Resonet nastopila v petek zvečer tudi v openski cerkvi Sv. Jerjena. Poleg najavljenega programa so morali, na željo poslušalcev, zapeti še štiri pesmi, kar kaže, da se zboru obeta uspešna pot. Koncert sta podprli Zveza cerkvenih pevskih zborov in Slovenska prosveta iz Trsta. (NL)

RICMANJE

Zadnja pot Bazilije Hrvatič

V soboto, 27. maja smo pospremili k večnemu počitku mnogim poznano in spoštovano Bazilijo Hrvatič iz Ricmanj, po domače »J korit«.

Pokojnica je bila znana kot aktivna prosvetna delavka in navdušena pevka, ki je v svojem življenju žrtvovala marsikatero urico za te dejavnosti in za splosni socialni in kulturni napredek vaske skupnosti.

Pokojna Bazilija se je rodila v Ricmanjih leta 1921 kot peti otrok v družini Petra in Marije Pregarc. Ko je dopolnila solobovno starost, so jo starsi vpisali v domačo vasko šolo, ki pa je bila tedaj že nasilno potujčena. Svojo mladost je preživela v času, ki ga je označevalo mrachnastvo, narodno zatiranje in fastistično nasilje. In mogoče je prav nasilje, ki ga je kot mnogo njenih vrstnikov tudi sama morala prenasati, izoblikovalo njen značaj prijetne dobro-

srčne in odprte zenske, ki ni poznala sovraštva in mascevalnosti.

Takoj po osvoboditvi se je vključila v narodno kulturno delo ter kot članica domačega društva Slavec aktivno delovala vse dokler je ni strla bolezen. V društvu je delovala kot odbornica in pevka pevskega zbora, pri katerem se je nenehno trudila, da bi vanj privabila čim več mladih glasov, v katerih je

videla bodocnost pevske dejavnosti. Kot pevka je sodelovala tudi pri domačem cerkvenem pevskem zboru. Svojo organizatorsko sposobnost je dokazala tudi v organizacijah, ki so se borile za pravice žena AFZ in UDI, v katerih je bila vseskozi aktivno angazirana.

Na njeni zadnji poti na domače pokopališče jo je pospremila velika množica prijateljev in znancev, ki so se tako zeleli oddolžiti njenemu spominu. Pri odprtem grobu sta se z občutenimi besedami od nje poslovili predstavnici kulturnega društva Slavec in Zveze žena, pevski zbor Slavec-Slovenec pa se je poslovil z zalostnikami.

»Naj ti bo lahka domaća zemljica!« s temi besedami se poslavljamo od Bazilije Hrvatič, neutrudne sodelavke, tudi mi, člani in pevci kulturnega društva Slavec. KB

VČERAJ-DANES

Danes, NEDELJA,
4. junija
BINKOSTI

Sonce vzide ob 5.17 in zaton ob 20.48 - Dolžina dneva 15.31 - Luna vzide ob 10.53 in zaton ob 00.34.

Jutri, PONEDELJEK,
5. junija
SVETKO

VREME VČERAJ OB 12. URI: temperatura zraka 20,7 stopinje, zračni tlak 1016,4 mb, narašča, veter 7 km na uro severozahodnik, vlaga 66-odstotna, nebo spremenljivo jasno, morje mirno, temperatura morja 19,7 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI
RODILI SO SE: Mattia Livoni, Jessica Palmerini, Camilla Faidutti, Annalaura Colonnelli, Dalila Amico Giando, Giorgia Favretto, Mattia Greco, Alessia Bressan, Giuliano Di Piero.

UMRLI SO: 59-letni Corrado Crisafulli, 87-letna Paola Lipicar, 84-letna Maria Razem, 58-letni Giulio Minni, 81-letna Maria Starc, 87-letni Michele Parenzan, 63-letni Mario Ferruzzi, 93-letna Teresa Todaro, 73-letni Carlo Laska, 64-letni Alessandro Palombaro, 75-letni Giordano Zoanetti, 56-letni Giovanni Ubaldini, 73-letna Rosa Mercedes, 66-letni Luigi Rebec, 72-letni Alessio Marsi.

OKLICI: uradnik Paolo Zotti in vrtnarica Anna Leban, uradnik Dario Bradassi in učiteljica Monica Sulli.

LEKARNE

NEDELJA, 4. junija 1995
Lekarne odprte od 8.30 do 13.00

Trg Goldoni 8, Ul. Revoltella 41, Ul. Tor S. Piero 2, Zavljje - Ul. Flavia 89, Zgonik.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Trg Goldoni 8 (tel. 634144), Ul. Revoltella 41 (tel. 947797), Zavljje - Ul. Flavia 89 (tel. 232253).

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 16.00 do 20.30

Trg Goldoni 8, Ul. Revoltella 41, Ul. Tor S. Piero 2, Zavljje - Ul. Flavia 89.

ZGONIK (tel. 229373) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarne odprte od 20.30 do 8.30

Ul. Tor S. Piero 2 (tel. 421040).

OBČINA ZGONIK vas vlijudno vabi na

XXXI. RAZSTAVO IN POKUŠNJO VIN

ki bo v ZGONIKU danes

ob 10. uri - EX TEMPORE za otroke vrtcev in osnovnih šol;
ob 16. uri - Odprtje kioskov
ob 18.30 - Nastop GODBE NA PIHALA iz NABREZINE
ob 20. uri - Nagrajevanje vinogradnikov
od 21. do 24. ure - PLES na prostem ob zvokih ansambla KEYDEA

Zagotovljen parkirni prostor

VABLJENI!

PD SLOVENEČ

BORŠT-ZABREŽEC

prireja

25. PRAZNIK VINA v Hribenci

danes, ob 17.30 nastop Godbenega društva Prosek in TFS Stu ledi, zvečer ples z Adria kvintet;

jutri, ples z ansambлом Keydea.

SMUČARSKI KLUB BRDINA

priredi 9. 10. 11. junija
na Opčinah

SMUČARSKI PRAZNIK

program:

- petek, 9. t.m.: odprtje kioskov ob 16. uri.
Zabaval bo ansambel **HAPPY DAY**
- sobota, 10. t.m.: odprtje kioskov ob 16. uri.
Zabaval bo ansambel **HAPPY DAY**
- nedelja, 11. t.m.: odprtje kioskov ob 16. uri.
Ob 19. uri klepetulje **Tonca in Vanka**.
Ob 20.30 čarodej **Mister Mart**.
Od 20. ure dalje bo zabaval ansambel **HAPPY DAY**

SKD PRIMOREC - Trebče

vabi na

Vaški praznik danes

ob nogometnem igrišču »Griza« v Trebčah

Igrala bosta ansambla Keydea in Kraški kvintet ob dobro založenih kioskih.

Vabljeni!

SLOVENSKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST v ROJANU
vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

ob 30-letnici uvedbe slovensčine v bogoslužje
in radijskega prenosa nedeljske mase
iz cerkve v Rojanu.

Prireditve bo v dvorani Marijinega doma, Ul. Cordaroli 29, danes, 4. t.m., ob 20. uri.

Hvala, še enkrat hvala, ki ste z nami slavili našo 15. letnico. Hvala za cvetje, za darila, za številne čestitke, predvsem pa za vašo prijateljsko prisotnost, za vaše tople aplavze. Ne bomo pozabile tega navdušujočega dne.

Pevke in zborovodkinja
ŽPZ I. Grbec

ŠAGRA NA KRMENKI

GLAS HARMONIKE

10., 11. in 12. junija

Od PONEDELJKA, 5., do NEDELJE, 11. junija 1995

Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Sentjakijski trg 1 (tel. 639749), Ul. Commerciale 21 (tel. 421121).

OPCINE, Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Sentjakijski trg 1, Ul. Commerciale 21, Ul. Ginnastica 44.

(tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Ul. Ginnastica 44 (tel. 764943).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 -

TELEVITA
Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba
Nocna služba od 20. do 8.

DRAMSKA SKUPINA KD I. GRUDEN

iz Nabrežine
vabi na iskanje
Nušičeve

Sumljive osebe

Zaradi neuporabnosti lastne društvene dvorane in zaradi pomanjkanja gmotnih sredstev, da bi jo popravili, bo krstna uprizoritev v prostorih

KD A. Sirk v Krizu.

Vabljeni danes ob 18. uri

ure, tel. 118, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

Hitra pomoč tel. 118.
Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 18.30, 20.30, 22.30 »Pronti a morire«, r. Sam Raimi, i. Sharon Stone.

EXCELSIOR - 18.35, 20.25, 22.15 »L'amore molesto«, r. Mario Martone, i. Anna Bonaiuto.

EXCELSIOR AZZURRA - 18.20, 20.10, 22.00 »Il bacio della morte«.

AMBASCIATORI - 17.30, 19.45, 22.00 »Rob Roy«, i. Liam Neeson, Jessica Lange.

NAZIONALE 1 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Lezioni di anatomia«, i. Melanie Griffith, Ed Harris.

NAZIONALE 2 - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Bad company«, i. Ellen Barkin.

NAZIONALE 3 - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »Mangiare bere uomo donna«, r. Ang Lee.

NAZIONALE 4 - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Morti di salute«, i. Anthony Hopkins, Bridget Fonda, Matthew Broderick.

MIGNON - 16.00 - 22.00 »Il diario segreto di Simona«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.00, 18.40, 20.20, 22.10 »Sfida finale«, i. Claude Van Damme, Raul Julia.

ALCIONE - 17.00, 19.30, 22.00 »Sole ingannatore«, r. Nikita Mikhalkov.

LUMIERE - 16.30, 19.15, 22.00 »Pulp Fiction«, r. Q. Tarantino, i. John Travolta, prepovedan mladini pod 18. letom.

KAM PO BENCIN

Danes bodo na Trzaskem obratovalce naslednje crpalke:

AGIP

Ul. Giulia 76

Miramarski drev. 231

Furlanska cesta 5

Ul. F. Severo 2/4

Nabrežje N. Sauro 2/1

Ul. Forti (Naselje sv. Ser-gija)

Istrska ul. (nasproti pokopališča)

MONTESHELL

Largo Giardino 1/4

Sentjakijski trg

Ul. Locchi 3

Trg Duca degli Abruzzi 4/1

ESSO

Trg Foraggi 7

Nabrežje O. Avgusta

IP

Trg Valmaura

Miramarski drev. 9

ERG PETROLI

Ul. F. Severo 2/7

API

Drev. Campi Elisi (vogal Ul. Meucci)

SAMOSTOJNI ACI

Ul. Punta del Forno 4

NOCNE CRPALKE

(self service)

TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3

ESSO - Trg Valmaura 4

AGIP - Istrska ulica

AGIP - Miramarski drev. 49

NA AVTOCESTAH

(odprte 24 ur)

AGIP

Devin (sever)

Devin (jug)

SLOVENSKI DIJASKI DOM *Srečko Kosovel*
priredi v torek, 6. junija 1995, ob 20. uri

ZAKLJUČNI VEČER

solskega leta 1994/95

V kulturnem programu bodo nastopili pevski zbor osnovne šole Pier Paolo Vergerio il Vecchio iz Kopra, tržaška folklorna in pevka skupina Stu ledi, pihalni orkester tržaskih občinskih rikreatorjev Gentili-Toti in gojenci dijaskega doma.

Po programu bosta ob tej priložnosti tržaski župan Riccardo Illy in ljubljanski župan Dimitrij Rupel posadila pinjo in lipo v znak prijateljstva in miru med ljudmi.

Po programu sledi prijetna družabnost

Vljudno vabljeni

ADRIA
ADRIA AIRWAYS
SLOVENSKI LETALSKI PREVOZNIK

NOVOST V POLETNEM VOZNM REDU

LJUBLJANA - PRAGA - LJUBLJANA
3-krat tedensko • Ponedeljek, sredo, petek

Informacije in rezervacije:

- ADRIA AIRWAYS, Ljubljana, Kuzmičeva 7
tel. 061/131-81-55
- prodaja vozovnic Ljubljana, Gosposvetska 6
tel. 061/313-312
- ADRIA AIRWAYS, Maribor, Cankarjeva 3
tel. 062/27-038, 26-155
- ADRIA AIRWAYS, Koper, Pristaniška 45
tel. 066/38-458, 38-512

Pertot
Silva

VELIKA IZBIRA

- ŽENSKEGA IN MOŠKEGA PERILA
- ŽENSKIH POLETNIH OBLAČIL
- KOPALK IN KONFEKCIJE ZA MORJE

Ul. Ginnastica 22 Tel. 7600051

L'OSTIA DEL GELATO

naši sladoledi so pripravljani samo z naravnimi sestavinami

velik senčnat vrt

prostorno parkirišče

Kjer te razvajajo s sladoledom

Ul. Eremo 259 blizu Katinare - Tel. 910342

BUDILKA

BUDILKA, KI TE BUDI ŽE 80 LET JE SE VEDNO BUDILKA CAVALLAR? OD DANES DALJE BO SE VEDNO TVOJA BUDILKA V PRENOVLJENEM, ELEGANTNEM IN FUNKCIONALNEM AMBIENTU. NADALJUJE SE, BOLJE KOT PREJ, TRADICIJA KJER SE KLASIČNOST PRILAGAJA NOVIM ČASOM

CAVALLAR

URE - ZLATO - SREBRO
ULICA SAN LAZZARO 15 - TRST

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAZENECV

Dr. Anton Stres

ČLOVEK IN NJEGOV BOG

Srečanje z avtorjem bo v Peterlinovi dvorani. Donizetti jeva 3, v ponedeljek, 5. junija, ob 20.30.

PIREDITVE

GLASBENA SOLA Godbe na pihala iz Ricmanj vabi na ZAKLJUČNI NASTOP svojih gojencev, ki bo jutri, ob 20. uri v gledališču F. Prešeren v Boljuncu.

Dr. **DANILO SEDMAK** bo v sredo 7. t.m., ob 16. uri na sedežu kluba prijateljev v ul. Donizetti 3 nadaljeval z razlago alternativnega zdravljenja, ki je zela veliko zanimanja, pri udeležencih prvega takega srečanja v maju. Prosimo obvestite in povabite znance.

PEVSKI ZBORI Vesela pomlad z Opčin, vabijo danes, v Finzgarjev dom na Opčine s pricetkom, ob 17. uri na 14. praznik mladih pevcev. Sodelujejo: OPZ Zvonček z Repentabra in OPZ iz Trebče pod vodstvom T. Bedencica in Z. Križmančič ob klavirju L. Gustin in E. Cuk, pevske skupine Vesela pomlad pod vodstvom F. Pohajaca in klavirski spremljavi M. Feri ter harmonikarja M. Malalan in E. Taucer. Gost večera carodej Marko Anzin iz Ljubljane.

GODBENO DRUŠTVO NABREZINA prireja poletne koncertne koracnice po vaseh. Jutri, ob 20.30 bo nastopila v Medji vasi. Vabljeni.

MePZ PRIMOREC-TABOR in SKD Primorec vabita na koncert MePZ Vuzenica, ki bo v soboto, 10. t.m., ob 20.30 v Ljudskem domu v Trebcah.

IZLETI

SEKCIJA SPI-CGIL iz Kriza prireja v nedeljo, 18. junija izlet v Neme z ogledom jame v Villanovi. Vpisuje Mario Turel do 10. junija (tel. st. 220266, 220710).

ČESTITKE

Lucija, Marko in Ivana niso več sami. Mali **MATIJA** bo poskrbel, da jim ne bo dolgčas. Iskrene čestitke, **MATIJA** pa vso srečo, želijo vsi pri Aurori.

Zaradi skorajšnje obnove razstavnih prostorov

OPREMA *Horst*

Nudi na vseh razstavljenih artiklih

POPUST od 20 do 80% POHITITE

Danes stopata pred oltar

Mauro in Luisa

Vso srečo na skupni poti jima želijo pevci in zborovodja

MoPZ V. Vodnik

Danes stopata na skupno življensko pot

Egon in Katja

Iskreno jima čestita ter zeli veliko sreče in zadravja

SKD Cerovlje-Mavhinje

ŠOLSKE VESTI

UCITELJICE in učenci osnovne šole F. Milcinskega s Katinare vabijo starše, sorodnike in prijatelje na razstavo ročnih del in likovnih izdelkov, ki bo jutri od 12.45 do 13.30 in od 16. do 19. ure.

OTROSKI VTREC in o.s. Borst vabita na razstavo ročnih del in likovnih izdelkov, ki bo v prostorih osnovne šole danes, od 9. do 12. ure in od 17. do 19. ure ter jutri, od 8. do 12. ure.

Vabljeni.

OTROSKI vrtec in osnovna šola A. Sirk vabita na zaključno prireditve Solski MOZAIK, ki bo v domu A. Sirk v Krizu v sredo, 7. t.m., ob 19.30. Pricakujemo vas.

OSNOVNA SOLA A. Gradnik in otroški vrtec na Repentabru vabita na skupno zaključno solsko prireditev, ki bo v kulturnem domu na Colu v sredo, 7. t.m., ob 18. uri.

DIDAKTIČNO RAVNATELJSTVO sv. Ivan sporoča, da se bodo izvršile zaključne solske prireditve in razstave po sledečem urniku: Os F. Milcinski - Katinara razstava ročnih in likovnih izdelkov jutri, od 12.45 do 13.30 in od 16. do 19. ure. Os S. Finzgraja iz Barkole zaključna prireditev v torek, 6. t.m., ob 11. uri na solskem dvorišču. Os O. Zupancica od sv. Ivanu ter otroški vrtec zaključna prireditev v sredo 7. t.m., ob 10. uri v predverju telovadnice. Os Bazovskih junakov iz Rojana, zaključni dan v sredo, 7. t.m., ob 10.30 v solskih prostorih s podeljevanjem bralnih značk, glasbenih točk in predaje ključa bodočim prvosolcem.

Os P. TOMAZIC - Trebce vabi na ogled učenčevih likovnih izdelkov v sredo, 7. t.m., od 16. do 19. ure ter v četrtek, 8. t.m. od 9. do 12. in od 14. do 19. ure.

SREDNA SOLA F. Erjavec iz Rojana vabi v sredo, 7. t.m., ob 20. uri na zaključno solsko prireditev, ki bo v rojanskem marijnem domu (ul. Cordaroli). Spored: podeljevanje bralnih značk in nagrad, glasbene točke, nastop pevskega zbora in satirčna igra Z. Petana "Poslednja vojna njegovega velikanstva". Kot gostje bodo nastopili učenci sr. s. Cankar s sklopom narodnih plesov. Vabljeni.

OBVESTILA

SZ SLOGA organizira ce-

lodnevni (9. - 16.30) tečaj miniodbojke ob ponedeljku. 12. t.m., do torka 20. t.m., namenjen otrokom letnika 83 in mlajšim. Tečaj bo potekal na Opčinah pod strokovnim vodstvom profesorjev telesne vzgoje in vadiateljev. Poskrbljeno je za kosilo in razvedrilne dejavnosti. Prijave sprejema urad ZSSDI v Trstu, ul. sv. Franciska 20, tel. 635627 od 9. do 14. ure in prof. M. Cac, tel. 214290. V ponedeljek bo zbiralisce ob 9. uri pred vhodom v naselje Vilaggio del fanciullo, ul. Conconello na Opčinah.

OBCINA ZGONIK razpisuje javno selekcijo za dodelitev poklicnega naloga za animatorja/ko poletnega centra, ki bo od 3. do 14. julija t.l. Rok za predložitev prošnje zapade 10. junija 1995.

PRAZNUJES 40 let? Bivas na Proseku ali Kontovelu? Oglasi se pri Puntarjevih v mesnici v jutranjih urah. Tel. st. 225219.

ZBOR J. GALLUS vabi nove pevce in pevke za novo sezono. Interesenti naj telefonirajo na st. 765293 (S. Superina) ali 299632 (J. Ban) ob uri obedov.

MALI OGLASI

Isčem zazidljivo zemljišče med Opčinami in Bazovico. Tel. 948121 ob uri obedov.

PRODAMO vilo novejšje gradnje s prostanim vrtom v okolici Gabrovca. Tel. 948664

V SREDISCU Proseka dajemo v najem opremljen urad v pritličju. Tel. 212753 od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure.

ISCAMO vaje/ko za sezonsko delo. Ponudbe poslati na: Publiet, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst pod sifro "sezonsko delo".

PODJETJE IMPORT-EXPORT takoj zaposli knjigovodjo/kinjzo z vsaj osnovnim izkušnjami v administrativnem in finančnem sektorju. Informacije na tel. (0481) 530332.

ISCAMO gospo za oskrbo nepokretne mame v jutranjih urah. Tel. st. (040) 411358 ali 040/367088.

GOSPO/GOSPODIČNO, ki je zainteresirana za resno zaposlitev, srednjih let, primerno in izkušeno z delom v gostinskoturističnem sektorju, praktično v domači kuhinji, zaposlimo. Tel. st. 229285.

V LOKVAH pri Divaci prodam parcelo 14.542 kvm. Tel. 00386-67-67509

ISCAM delo kot gospodinjica pomočnica v Trstu in okolici. Tel. 00386-67-89311.

ISCAM skromno opremljeno stanovanje v dolinski občini. Tel. st. 212735 od 16. do 18. ure ter 631328 od 9. do 13. ure.

TROSOBNO stanovanje oddam studentom ali nerezidentnim osebam, tudi za krajše obdobje. Pismene ponudbe poslati na Publiet Srl, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod geslo "Univerza".

PRODAM v Vipavski dolini dvonadstropno hišo z lepim vrtom, veža s kaminom, teraso, dve spalni sobi, jedilnica, kuhinja, kompletna kopalnica ter dodatni WC, garaža, vse opremljeno s pohištvo, moderni komfort. Telefonirati na (040) 212239 po 20. uri.

LANCIA APPIA letnik '57 prodam najboljšemu ponudniku. Potrebna popravila. Tel. st. 226732.

ALFA DUETTO črne barve, letnik 82, v odličnem stanju, dvojno streho prodam najboljšemu ponudniku. Tel. 040/310954, po 20. uri.

PRODAM staro kamnito korito. Ogled v Doberdobi, ul. Boneti 2.

OSMICO ima odprto Alojz Kante, Praprot st.18.

OSMICO je odprl Jozef Kukanja, Devinsčina 1.

OSMICO ima odprto Zorana v Ricmanjih.

OSMICA je pri Zupanovih - Medja vas 1.

OSMICO je odprl Milic Mario - Repnic 39

V ZAGRADCU st. 1 je Ostruska odprl kmečki turizem.

OSMICO je odprl Bandi Viljem v Prebenegu pri parku. Toči belo in črno vino.

†

Dne 1. junija 1995 nas je po dolgi in mučni bolezni zapustila naša predraga

Marija Ražem vd. Križmančič

Pogreb bo v torek, 6. t.m., ob 12. uri iz mrtvašnice v ul. Costalunga v bazovsko cerkev.

Zalostno vest sporočajo hči Marija, vnukinja Viviana z možem Ivom ter ostalo sorodstvo.

Posebna zahvala gre dr. Danijelu Žerjalu.

Bazovica, 4. junija 1995

†

Zapustil nas je nas dragi

Josip Križmančič (Pepi Čiokec)

Pogreb bo v torek, 6. t.m., ob 10.40 iz mrtvašnice v ul. Costalunga v padriško cerkev in nato na pokopališče v Bazovici.

Zalostno vest sporočajo zena Viktorija, sin Paulo z zeno Zdenko in hčerko Petro ter sestra Danica

Namesto cvetja darujte v dobrodelne namene.

Padrice, 4. junija 1995

Ob smrti očeta Pepija Križmančiča izreka iskreno sozljaje svojemu članu Paulu in družini

KD Slovan

†

Nepričakovano nas je zapustil naš dragi

Riccardo Carpani

Pogreb bo jutri, 5. t.m., ob 12. uri iz mrtvašnice v ul. Costalunga na Katinaro.

Zalostno vest sporočajo zena Marija, sin Marjan z zeno Gracijelo, vnuka Martina in Ivo ter nona Ica.

Trst, 4. junija 1995

Ob izgubi dragega očeta izrekamo Marjanu Krpan in družini občuteno sozljaje

direkcija in vsi uslužbenci TRZASKE KREDITNE BANKE

Marjan, globoko sočustvujemo ob smrti tvojega očeta

Cristina, Vesna, Ziva, Dejan in Oska

ZAHVALA

Ganjeni ob tolikem izrazu sočustvovanja ob slovesu naše drage

Bazilije Pregarc por. Corbatti

se iskreno zahvaljuje mo ZMePZ Slavec-Slovenec, SKD Slavec in Zvezi zena za počastitev pokojne ob odprtem grobu, dr. Egidiji Kos, nosilcem krste, darovalcem cvetja in prispevkov v dobrodelne namene, sosedom ter vsem, ki so jo spremili na zadnji poti.

Svojci

Ricmanje, 4. junija 1995

ZAHVALA

Ob izgubi našega predragega očeta in nonota

Pepija Žerjala

se iskreno zahvaljuje mo vsem, ki so z nama sočustvovali ter darovalcem cvetja. Posebna zahvala naj gre MPZ F. Venturini od Doma in pevskemu zboru iz Doline.

Neutolazljiva hči Nilde in sin Marjo z družinama

Dolina, 4. junija 1995

1985 1995

Ob 10. obletnici smrti naše drage

Marte Sosić - Danieli

se je vedno spominjajo moz Celestin, sin Edi in snaha Neva.

Općine, 4. junija 1995

4. 6. 1994 4. 6. 1995

Ob prvi obletnici smrti našega dragega

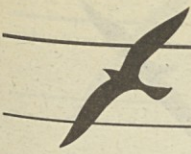
Mira Ota

se ga z ljubeznijo spominjajo

vsij njegovi dragi in prijatelji.

Krogļje, 4. junija 1995

Loterija		3. junija 1995				
BARI	66	1	64	13	49	
CAGLIARI	54	84	90	52	80	
FIRENCE	68	9	76	13	25	
GENOVA	15	57	1	52	87	
MILANO	60	65	42	78	67	
NEAPELJ	75	74	18	71	3	
PALERMO	60	82	48	83	8	
RIM	3	50	32	4	67	
TURIN	12	41	79	5	30	
BENETKE	60	15	43	25	26	
ENALOTTO						
2 X 2		1 X 2	X 1 1	X 2 X		
KVOTE						
12		82.541.000.-				
11		1.910.000.-				
10		170.000.-				

KMETIJSTVO / NA POBUDO TREH STROKOVNIH ZDRUŽENJ

Pokrajinska konferenca o goriškem kmetijstvu

Zanimive ugotovitve in nekaj smernic za izhod iz krize

Kmetijstvo velja za primarno dejavnost v gospodarstvu vsake države, vendar pa mnogi menijo, da bo treba tako kvalifikacijo spremeniti, ker ne odraža dejanskega stanja. Res je sicer, da se je kmetijska proizvodnja v zadnjih desetletjih nekajkrat povečala, prav tako pa ni mogoče spregledati ugotovitve, da se s kmetijstvom ukvarja zmeraj manjši odstotek aktivnega prebivalstva in da je dohodek občanov zaposlenih v kmetijstvu precej pod povprečjem. V vsedržavnem merilu velja podatek, da en kmet s proizvodnjo hrane preživlja kar šestindvajset drugih oseb.

Na Goriškem je v kmetijski dejavnosti "uradno" zaposlenih okrog 2.500 oseb. Velika večina je takojmenovanih kmetijskih podjetnikov, kakih tristo pa je odvisnih delavcev. Kmetijstvo pa nedvomno zaposluje znatno več oseb, kajti v uradnih statistikah niso zajeti tisti, ki se s pridelovanjem hrane ali drugo dejavnostjo, ki tako ali drugače sodi v kmetijski sektor, ukvarjajo poleg poklicnega dela.

Kakšen je utrip kmetijstva na Goriškem in kje so možnosti razvoja in dodatnega zaposlovanja so skusali ugotoviti na včerajšnjem posvetovanju, ki so ga priredile tri stanovske organizacije in trije sindikati v kmetijstvu zaposlenih delavcev in tehnikov. Uspeh posvetovanja je že v tem, da so v pripravo posvetovanja pritegnili pravzaprav vse poklicne in vinarstvo, ne gre pozabiti, da obstaja se vrsta drugih, kjer gre kmetijstvo rakovo pot.

Predsedstvo na včerajšnjem posvetovanju (foto Studio Reportage)

ustanova ERSa in Trgovinska zbornica. V enem dopoldnevu res ni bilo mogoče podrobno razčleniti vseh vprašanj, vendar pa gre podčrtati pomen dogodka: po treh letih od zadnje konference o kmetijstvu na Goriškem, se vnovič začena tudi javna razprava, ki naj bi "primarno" gospodarsko dejavnost spet postavila nekoliko v ospredje.

Zelo izčrpno in s številnimi podatki podkrepljeno analizo stanja kmetijstva v pokrajini je v uvodnem delu posvetovanja podal predsednik združenja Unione Agricoltori in univerzitetni profesor Claudio Cressati. Poleg dejavnosti, ki so tržno se kar uspešne (vinogradništvo in vinarstvo), ne gre pozabiti, da obstaja se vrsta drugih, kjer gre kmetijstvo rakovo pot.

Najtežje je na področju zivinoreje. Primerjava med uvozom in izvozom kmetijskih pridelkov daje pravo sliko stanja.

Je propadanje kmetijstva mogoče zaustaviti? Pod določenimi pogoji prav gotovo, meni prof. Cressati. Pomemben korak bi bil že zagotoviti občanom, ki se ukvarjajo s kmetijstvom približno enak dohodek, kakor ga imajo v drugih panogah.

Prisluhnili smo zatem analizam stanja na posameznih področjih, začensi z vinogradništvom. Udeležba vladnega podtajnika prof. Maria Prestamburga in dez., odbornika Zoppolata, naj bi dala pobudi primerno tezo. Žal pa je pobuda navlečena na, po našem mnenju, preskromen odziv in zanimanje pri kmetovalcih. Morda pa je tudi

DANES / POBUDA KROŽKA CIFI

Razstava o dejavnosti gluhtonemnice v Gorici

V prostorih državne ustanove za gluhoneme v ulici Brass 22 v Gorici bodo danes ob 10. uri odprli fotografsko in dokumentarno razstavo "Preko tišine". Gre za prikaz dejavnosti nekdanjega Zavoda za gluhoneme, ki je bil ustanovljen v Gorici že pred poldrugim stoletjem in ki je dolgo opravljal svoje dragoceno poslanstvo vzgoje in prilagajanja slusno in govorno prizadetih otrok. Razstavo so pripravili člani goriškega fotografskega kluba CIFI, Antonio Fabris, Franco Pelizzon in Giovanni Viola

pod pokroviteljstvom Državne ustanove za gluhoneme, goriške pokrajinske in občinske uprave, Goriške hranilnice in rajonskega sveta za Svetogrosko četrt in Placuto.

Prvi podatki o ustanavljanju zavoda za govorno in slušno prizadete v Gorici segajo v leto 1836, zavod pa so dejansko odprli nekaj let kasneje, predvsem po zašlugi in prizadevanjih stolnega kanonika, peдагоga in planinca Valentinca Stanica, cigar 220 letnico rojstva smo obeležili lani.

POMOČ MANJŠINI / PO ROMOLIJEVI POLEMIKI

Bratina ožigosal netilce sovraštva

Zagotovilo vlade: nič jezu na Soči

»Zaprepasčen sem zaradi neodgovorne lahkomišelnosti, s katero nekateri v našem mestu netijo demagoško polemiko s posredovanjem napačnih stevil in informacij. S takimi tehnikami dezinformacije se izvajajo provokacije, ki resnično ogrožajo sožitje«. Tako ugotavlja senator Darko Bratina v poročilu o svojem intenzivnem parlamentarnem delu v minulem tednu. Ni težko ugibati, komu so namenjene Bratinove ostre besede: očitno senatorju Romoliju in tedniku, ki v Gorici razglasa njegova stališča, ki sta v prejšnjih dneh zagnala vik in krik proti prispevkom za slovensko manjšino v Italiji in italijansko v Istri.

Prav prispevkom za manjšini je Bratina v prejšnjih dneh posvečal največjo pozornost. Bednost stališč goriške desnice podčrtuje tudi podatek, da je določila za pomoč manjšinam odobril celo poslanec NZ Mirko Tremaglia.

V sklopu istega zakonskega osnutka o refinansiranju nekaterih postavk na

področju zunanjih zadev in obrambe, je predvideno tudi izdatno financiranje za ureditev porecja Soce. Bratina je nastopil proti gradnji jezu pri Podgori in se je sporazumno z WWF in Ligo za okolje zavzel za izvedbo drugih del za sanacijo in ureditev struge ter okolja ob njej, kar naj bi izvedli v dogovoru s slovenskimi oblastmi. V tem smislu je dobil pomembna zagotovila od vlade, ki je uradno potrdila, da jez ni več predviden.

Senator Bratina je nadalje opozoril vlado na potrebo po pomoči za prestrukturiranje goriškega gospodarstva, da se preprečijo negativne posledice, ki bi jih sicer doživelo ob vstopu Slovenije v Evropsko zvezo. Podtajnik Gardini je soglasal in zagotovil, da se bo osebno zavzel za upoštevanje Bratinovih priporočil. Na isti problem je goriški senator opozoril tudi v odboru za evropske zadeve in tudi v tem primeru je predstavnik vlade, podtajnik Scammaca, zagotovil posluh za konstruktivne goriške predloge.

NOVICE

Določili kontingente blaga za industrijsko proizvodnjo

Trgovinska zbornica sporoča, da so na zadnji seji razširjenega odbora zbornice sprejeli sklep o porazdelitvi kontingentov blaga namenjenega nadalnji industrijski predelavi in sicer na osnovi seznama B. Porazdelitev so opravili ob upoštevanju kriterijev in omejitev, ki jih je postavila EU in po katerih ugodnosti ne smejo presežati 25 odstotkov vrednosti investicij v letu 1993. Poleg tega so porazdelili dodatni kontingent (za skupnih 16.600 ekujev) vendar na podlagi dokazanih stroškov za iskanje novih tržišč in utrjevanje trgovskih poti. Olajsave vsekakor v nobenem primeru ne smejo presežati 60 odstotkov maksimalno določene kvote (39,7 milijona lir).

Do 10. t.m. vložiti prošnje za prispevke CONI

Pokrajinski odbor CONI obvešča, da se je pred kratkim sestala komisija, pristojna za dodeljevanje finančnih prispevkov športnim društvom. Komisiji predseduje Luciano Zuttion. Komisija je tudi določila obrazec, ki ga morajo izpolniti društva, ki prosijo za prispevek. Prošnje s spremnim pismo je treba do 10. t.m. poslati posameznim panožnim zvezam, le te pa morajo do 15. t.m. prošnje poslati odboru CONI. Iz sporočila pokrajinskega odbora CONI izhaja, da je za prispevke društvom za njihovo dejavnost in za prispevke na račun opravljenih vzdrževalnih del odbor prejel 100 milijonov lir.

Izročili štipendiji Rotary cluba

Na zupanstvu so izročili dve štipendiji (vsaka po 700 tisoč lir) nagrađenega sklada, ki so ga ustanovile soproge članov Rotary kluba. Štipendiji so izročili Vittoriji Rinaldo, dijakini nižje srednje sole Locchi ter Victorju Mauriju, dijaku 3. razreda nižje srednje sole Ascoli. Štipendiji so letos podelili drugič, slovesnosti pa se je udeležil tudi zupan Valenti.

Razstava o arheoloških izkopavanjih v Škocjanu

V Škocjanu odpirajo novo zupnijsko dvorano. Ob tej priložnosti bodo danes odprli tudi fotografsko razstavo Ad aquas gradatas. Gre za fotografski prikaz o arheoloških izkopavanjih, ki so jih v desetletjih opravili na območju Škocjana. Izsledke so že pred leti objavili v zborniku z enakim imenom. Razstavo je pripravilo Vecnamensko kulturno središče v Ronkah, odprta pa bo do 11. t.m.

Moški ogoljufal ženico v Podgori

Na kvesturi si prizadevajo, da bi izsledili na videz uglajenega moškega srednjih let, ki se je včeraj sredi dopoldneva predstavil na domu 85-letne B.A. v Podgori in ji izmaknil približno dva milijona lir ter hranilno knjižico in to na preprost vendar dovolj preizkušen način: zenico je preprical, da mu je pokazala (radi kontrole namrec) pokojninsko knjižico. Izginil je skupaj s knjižico in sopom bankovcev. Pravzaprav se je odpeljal z avtomobilom.

POHOD ZA MIR / JUTRI

Sporočilo miru iz obeh Goric

Ernesto Olivero bo pri nas začel svoj »pohod upanja za trpeče otroke«

»687 kilometrov upanja za mlade«. Pod tem geslom bo znani katoliški mirovnik Ernesto Olivero, ustanovitelj mladinskega misijonskega gibanja Sermig in kandidat za Nobelovo nagrado za mir, začel jutri v Novi Gorici in Gorici romanje, ki ga bo v naslednjih dneh peljal v številna mesta Italije in naposled v Rim, kjer ga bosta sprejela papež in predsednik Scalfaro. S tem pohodom, ki so ga podprli Pokrajina, občini Gorica in Nova Gorica, center Stella Matutina, oporecniki, Karitas, študentje diplomatskih ved in drugi, zeli Olivero zdravit vesti in opozoriti na trpljenje otrok, tako v krajih nekdane Jugoslavije, kjer divja vojna,

kot zaradi revščine v tretjem svetu ali zaradi nasilja v naši družbi.

Pohod se bo jutri ob 8.15 začel s srečanjem z mestnimi oblastmi v Novi Gorici. Uro kasneje bodo udeleženci šli skozi prehod na Skabrijelovi, nato pes proti Travniku, po Korzu in Ul. Crispi do univerze v Ul. Alviano, kjer bo ob 10.30 osrednje srečanje. Na njem bodo sodelovali sam Olivero, oba zupana, predsednica pokrajine, nadškof Bommarco. Med drugimi bosta govorila tudi ravnatelj Karitasa v Zagrebu Stjepan Kušan in Gorici Ruggero Dipiazza. Pohod se bo popoldne nadaljeval v Gradišcu (ob 15.30 na zupanstvu), Fiumicellu in od 19.30 pred baziliko v Ogleju.

DIJAŠKI DOM / PRIJAVE V POLETNO SREDIŠČE

Nenavadno potovanje bo polno dogodivščin

V programu delavnice, srečanja, izleti, šport

Otroci pozor. Spomnite starše, če tega še niso storili, da imajo le se do srede, 7. junija, čas, da vam kupijo vozovnico za Nenavadno potovanje, ki se bo začelo v dijaškem domu Simona Gregorčiča 19. junija in bo letos trajalo kar šest tednov, do 28. julija. Treba je torej pohiteti. Nenavadno potovanje je naslov otroškega poletnega središča, ki bo letos nudilo otrokom se bogatejši program dejavnosti in cel kup priložnosti za razvedrilo v vročih poletnih dneh. Zaradi tega je zanimanje za središče letos se večje, kot prejšnja leta. Organizatorji opozarjajo, da je letos število mest v središču omejeno, zato starši, ki do zadnjega odlasajo z vpisom, tvegajo, da za njihove otroke ne bo več prostora.

V središču bodo letos priredili vrsto novih delavnic: animatorji skupine "Lupusinfabula" bodo vodili laboratorij kreativnega izražanja, visoko usposobljeni strokovnjaki iz Slovenije bodo vodili naravoslovni laboratorij, v novinarskem krožku bodo mali kronisti spremljali dogajanje in sami izdelali

svoj casopis. Stari prijatelj Janez Bitenc bo vodil glasbeno dejavnost, iz sportnega področja naj omenimo le tečaja kajaka in tenisa, pa enotedenski plavalni tečaj v občinskem bazenu (3.-7. julij). Nenavadno potovanje bo ponudilo vrsto izletov in sprehodov, enkrat tedensko izlet v Graž in se marsikaj.

Zanimivo bo sodelovanje s središčem v občinski ludoteki z enotedensko izmenjavo, ko bodo slovenski otroci sledili dejavnostim v ludoteki in obratno. Z ludoteko in občinskimi središči v Locniku, Ul. Romagna in Zavodu Lenassi bodo tudi priredili skupno manifestacijo 21. julija, ko si bodo skupaj ogledali film in se nato zbrali na pikniku.

Vodstvo središča se sporoča, da bo za otroke iz Doberdoba in Sovodenj zagotovljen prevoz s solabusom (iz sovdenske občine) oziroma s kombijem dijaškega doma. Pa se to: ker bo središče letos delovalo le do 14. ure (vendar celih šest tednov), bodo za starše, ki to resnično potrebujejo, organizirali varstvo otrok tudi popoldne.

KULTURNI DOM / KULTURNO-SOLIDARNOSTNI VEČER

Begunski otroci iz BiH podali ganljivo izpoved

Nastopili so tudi domovi telovadci in zbor šole Trinko

V petek zvečer se je v goriskem Kulturnem domu zbralo res veliko mladih, ki so se predstavili občinstvu na posebnem solidarnostnem večeru. Nastopili so mladi goriski telovadci, pevci ter bosanski "gledaliski igralci". Manifestacijo pod geslom "Vsi drugačni, vsi enakopravni" so priredili Sportno združenje Dom, Kulturni dom in goriski Solidarnostni odbor za pomoč beguncem iz BiH. Na njej so nastopili domovi atletski ritmični gimnastike, pevski zbor goriske srednje šole Ivan Trinko ter člani kulturnega društva bosanskih otrok v Sloveniji "Ikar".

Večer so otvorili domovi dečki in deklice z venčkom 13 točk V Neptunovem kraljestvu. Zamisel in koreografija sta pripadali Damjani in Miji Cescut. Program telovadne akademije je tokrat zajemal ekološko problematiko, s katero se nekdo ukvarja 365 dni na leto: to je ravno kralj morja Neptun, ki mora s svojim trizobom

cistiti "skovace" in vse, s čimer mi lahko mislimo onesnažujemo morje.

Na odru se je nato predstavil pevski zbor srednje šole Ivan Trinko pod vodstvom prof. Stanka Jerića. Zaceleli so s pesmijo Salom, presli v Planinski raj in Pesem slovesa ter pokazali, da so res ubran in kvaliteten mladinski zbor.

Begunski otroci so sklenili spored z gledališko predstavo Povodni mož avtorice Brede Rovsek. Izpoved otrok je bila zelo intimna, doživljata, lastna begunskim otrokom, ki so zaradi vojne prehitro odrasli. Zgodba je bila preprosta a ganljiva: pripoveduje o dečku, ki je bil nasilno odtujen od doma, ki mu ga ne more nadomestiti ne srebro ne zlato. Povodni mož naposled spozna dečkovo bolečino, mu vrne svobodo, dom ter se poslovi z besedami: »Deček v svojem rojstnem kraju mirno spi, z očetom in mamo se veseli in njihova sreča bo večna trajala.« Nastop je pri kl-

virju spremljala Alma Hasković, program je povezovala Damjana Cescut.

V odmoru je predstavila družba Ikar iz Kranja Breda Rovsek pozdravila občinstvo in se zahvalila za povabilo in pomoč, ki jo goriski Solidarnostni odbor nudi begunskim otrokom. Kot "oddolžitev" je predstavnikom odbora izročila sliko, delo bosanskih otrok. V imenu Kulturnega doma in Društva upokojencev sta pozdravila Igor Komel in Miladin Cerne, ki sta mladim beguncem izročila zbrane denarne prispevke. V imenu SZ Dom je prinesel pozdrav predsednik Samo Sanzin.

Prireditve je prav gotovo

dosegla zastavljeni solidarnostni cilj, ki ga je izražalo tudi geslo "Vsi drugačni, vsi enakopravni". Posebej zadovoljni so bili bosanski otroci, ki so se želeli preko našega časopisa zahvaliti slovenski goriski javnosti za pomoč in topel sprejem. Povejmo se, da so otroci v petek popoldne bili gostje dijaškega doma "Simon Gregorčič", nato so si ogledali tudi goriski grad. Istega dne dopoldne so se s Povodnim možem predstavili učencem goriskih slovenskih osnovnih šol in dijakom nižje srednje šole Ivan Trinko.

Na slikah (Fotostudio Reportage) dva prizora z akademije SZ Dom

Zveza slovenskih kulturnih društev Gorica vabi

na odprtje dokumentarne fotografske razstave

BENEČIJA V MIRU IN VOJNI

Uvodna misel: Pavel Petričič, predsednik študijskega centra Nediža

Kulturni dom Gorica - torek, 6. junija 1995, ob 18.30

NATEČAJ / PRIREDILI STA GA POKRAJINA IN OBČINA NOVA GORICA

Z risbami proti onesnaževanju

Včeraj so na nizji srednji soli C. Favetti nagradili zmagovalce likovnega natečaja za čisto okolje (na sliki - SR), ki sta ga priredili goriska pokrajina in mestna občina Nova Gorica s sodelovanjem solskega skrbništva in WWF iz Gorice. Sodelovalo je pet osnovnih šol z Goriskega (med temi tudi slovenske iz Romjana, Erjavca iz Standreža in Zupancic iz Gorice), šest nižjih srednjih šol (tudi šola Trinko) ter sedem osnovnih šol z Novogoriskega.

Po nastopu zborčka šole Locchi je v imenu pokrajine pozdravila predsednica Monica Marcolini in pozitivno ocenila številno udeležbo, ki pravi, da so mladi na problem okolja občutljivi. Sodelovanje je občina Nova Gorica pomeni, da je problem okolja in zbiranja odpadkov skupen ne glede na mejo. Novogoriski župan Crtomir Spacapan se je zahvalil organizatorjem, da so ponudili sodelovanje na natečaju tudi novogoriskim

solam. Cestital je nagrajenec in podčrtal, da skupna izvedba izpružuje, da je sodelovanje med gorisko pokrajino in novogorisko občino zgledno.

Prvo nagrado je prejela Anna De Vecchi iz goriske srednje šole "Locchi" (njeno risbo bodo natisnili na propagandni lepak za ločeno zbiranje odpadkov), drugo

so podelili VIII. razredu OS iz Sempetra za skupni izdelek, tretjo Martini Cvetreznik iz solkanske OS, četrto Lisi Chergui in Chiari Mucchiut iz srednje šole v Marianu ter peto nagrado 3. razredu OS "Ferretti" iz Gorice. Posebno priznanje je komisija dala tudi petim projektom, ki so jih na natečaju predstavili 2. in 3.

razred srednje šole ursulink, L. Blatnik iz šole "Erjavce" iz Nove Gorice, Celik in Vogrinčič iz šole "Strukelj" iz Nove Gorice, Lučovnik in Munič iz solkanske OS ter Arianna Sartor iz srednje šole v Marianu. Sledilo je odprtje razstave predstavljenih del, ki bo na ogled v soli Favetti do 12. t.m.

KINO

GORICA
VITTORIA 16.30-18.40-20.20-22.00 »L'amore molesto«. Režija Mario Martone, igrajo Anna Bonaiuto, Gianni Cajafa in Angela Luce. Ozvočenje Dolby stereo.
CORSO 16.00-18.00-20.00-22.00 »Pronti a morire«. Igrata Sharon Stone in Gene Hackman.

RAZSTAVE

V **GALERIJI KULTURNEGA DOMA** v Gorici je se jutri odprta razstava slik Oskarja Beccie iz Ronk. Ogled je možen od 9. do 13. ure in v večernih urah med gledališko predstavo SSG. V mali dvorani pa je odprta razstava likovnih izdelkov natečaja Otroci odraslim.

IZLETI

DRUŠTVO SLOVENSkih UPOKOJENCEV NA GORISKEM priredi 18. junija avtobusni izlet z vodcem v okolico Padove. Obiskali bodo gricevato območje Colli Euganei ter si ogledali beneske vile v Luviglianu, Arqua Petrarca, Estem in Montagnani. Obiskali bodo tudi grascino v Monselice. Skupno kosilo v restavraciji Bacco e Arianna v Vò Euganeo. Prijave pri poverjenikih in na sedežu društva do 7. junija.

VZPI-ANPI iz Doberdoba obvešča izletnike, ki se bodo udeležili potovanja na Poljsko (Auschwitz), da je treba do 20. junija poravnati akontacijo 250 mark in celotno vsoto do 30. julija 95, v trgovini pri Mili v Doberdobo.

PRIREDITVE

SKD VIPAVA prireja do 16. junija nogometni turnir za memorial "Simon Cevdek". Tekmovanje bo na sportnem igrišču v Ronku na Peci, kjer bodo prireditelji tudi odlično poskrbeli za hrano in pijačo.

OBVESTILA

CICIKLUB obvešča male clane, da je prišlo do spremembe datuma zadnjega srečanja v letošnji sezoni. Animatorica Anka se bo poslovila (do jeseni) v ponedeljek, 12. junija, ob 15. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah. Vabljeni tudi stariši!

DRUŠTVO OTON ZUPANČIČ IZ STANDREŽA vabi na ogled tekem turnirja v beach-volleyu, ki je v teku na igrišču pri domu A. Budala v Standrežu.

SOLSKO SKRBNISTVO v Gorici obvešča, da so njihovi uradi odprti za občinstvo vsak delovni dan od 11. do 13. ure, ob ponedeljkih in četrtek pa tudi od 15.30 do 17. ure.

V **DIJASKEM DOMU S. GREGORČIČA** v Gorici sprejemajo samo se do srede, 7. junija, prijave za OTROSKO POLETNO SREDISCE, ki bo delovalo od 19. junija do 29. julija. Prijave in informacije v pisarni Dijanskega doma ob delavnikih od 12. do 17. ure - tel. 533495.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI
AL MORO, Carduccijska ulica 40, tel. 530268.
DEZURNA LEKARNA V TRZICU
OBČINSKA 2, Ul. Manlio 14/B, tel. 480405.

SLOVENSKO STALNO LEDALIŠČE
Sergej Verč
SAMOMOR KITOV
Krstna uprizoritev, režija Mario Ursic
Jutri, 5. (RED A) in v torek, 6. junija 1995 (RED B), ob 20.30 uri v Kulturnem domu v Gorici (ul. I. Brass 20).
Avtobus za ponedeljkovo predstavo vozi po običajnem voznem redu.

SKD HRAST - DOBERDOB
v sodelovanju s
SVETOM SLOVENSkih ORGANIZACIJ
vabi na
predstavitve knjige prof. **JOŽKA SAULIJA**
SLOVENIJA, PODOBA EVROPSKEGA NARODA
ponedeljek 05/06/95 ob 20.45 v župnijski dvorani v Doberdobo
Sodeloval bo Mesani pevski zbor HRAST

PROSVETNO DRUŠTVO STANDREŽ
PRAZNIK ŠPARGLJEV
v župnijskem parku med lipami v Standrežu
Danes, 4. junija:
ob 16. uri tekmovanje v pritrkovanju;
ob 19. uri kulturni program: standreška mladinska dramska skupina z veseloigro Forum, mladinski zbor iz Vrha, moški zbor iz Št. Mavra, nagajevanje slikarskega ex tempore ter vedra igra Legenda o birokratu Štempijki, ki ne more umreti, v izvedbi skupine društva Standrež: sledi prosta zabava ob 22. uri tombola.
Bogat srečolov in tombola, na voljo odlične jedce in dobra kapljica.

VČERAJ-DANES

Iz matičnega urada goriske občine v tednu od 28. maja do 3. junija.

RODILI SO SE: Luca Plešnizer, Luca Sant, Marco Burg Mattia Affanni, Jody Poluzzi, Natasha Cian, Denis Pintar, Edoardo Mattiussi, Filippo Komauli, Gianluca Calligaro, Yasmin Jedda, Veronica Marcosic, Matteo Brumat, Bozica Zoric, Sara Simonetti, Ilaria Grion, Martina Mosetti.

UMRLI SO: 68-letni upokojenec Severino Morolini, 66-letna upokojenka Wanda Manzini vd. Milocco, 90-letni upokojenec Rodolfo Gianoni, 85-letna upokojenka Margherita Barbo vd. Marini, 75-letni upokojenec Marcello Lovisutti, 72-letni upokojenec Florjan Toplikar, 71-letni upokojenec Valerio Castellani, 91-letna upokojenka Gisela Bratus vd. Maniaco, 68-letna upokojenka Olga Bressani vd. Cartelli, 71-letni upokojenec Anton Peršolja, 41-letni sofer Luigi Baldassini, 83-letna Luigia Olivo, 82-letna upokojenka Renata Juretic, 63-letna upokojenka Maria Di Lenardo, 83-letna upokojenka Rosalia Berce, 85-letni Giuseppe Policardo, 83-letna upokojenka Maria Lutman vd. Brisco, 90-letna upokojenka Rosalia Novak vd. Cavaliere.

POROKE: zidar Marco Signorini in delavka Sabina Bigatton, mehanik Sergio Goriup in Michaela Ruffini, uradnik Paolo Marega in uradnica Maria Cini, podcastnik karabinerjev Giancarlo Marangon in uradnica Paola Bregant.

OKLICI: trgovski pomočnik Massimiliano Zilli in Laura Franzoni, finančni straznik Gaetano Macri in uradnica Katarzyna Izabela Szczdrowska, trgovski vajenec Gianluca Toneatto in Erica Franco, policist Roberto Hvala in Elena Bertuzzi, skladiščnik Paolo Virginio in uradnica Barbara Tabaj, geometer Maurizio De Blasi in uradnica Consuelo Rossi, uradnik Massimo Ceschia in uradnica Silvia Brumat.

ČRPALKE

Danes so na Goriskem dežurne bencinske črpalke:

GORICA
ESSO - Ul. Aquileia
MONTESHELL - Trg Municipio
AGIP - Ul. L. Isonzo
IP - Ul. Di Manzano
ESSO - Ul. Trieste
GRADISCE
ESSO - Trg Unità
TRZIC
AGIP - Ul. Valentinis
MONTESHELL - Drevo-red S. Marco
IP - Ul. IV. Novembra
ROMANS
AGIP - Ul. Aquileia
SKOCJAN
ESSO - Trg Libertà
STARANCAN
ERG - Trg Repubblica
KRMIN
AGIP - Drev. V. Giulia
FARA
ERG - Ul. Gorizia
FOLJAN-SREDIPOLJE
IP - Ul. III Armata 58

POGREBI

Jutri: 9.30, Lucio Iordan iz Ul. D'Ischia 4 v cerkev sv. Justa in na glavno pokopališče; 10.00 Giuseppe Cusumano iz splošne bolnišnice v Trzic; 11.00, Ferruccio Devetta iz splošne bolnišnice v cerkev v Standrežu in na glavno pokopališče.

V svetu še veliko primerov otroške paralize

VANCOUVER - Poliomelitis se ni dokončno porazen, kljub temu, da je že 40 let na razpolago učinkovito cepivo za zdravljenje te bolezni: v svetu vsako leto se vedno prizadene od 50 tisoč do 120 tisoč otrok. Te podatke so sporočili zdravniki in strokovnjaki na zasedanju o otroških boleznih v kanadskem Vancouverju.

Po mnenju strokovnjakov bo potrebnih vsaj se pet let, da bi lahko dokončno premagali to otroško bolezen, ki lahko povzroči paralizo ali pa smrt zaradi zadušitve. Po besedah dr. Fredericka Robbinsa, Nobelovega nagrajenca leta 1954 za študije o poliomelitisu, je bil doslej na tem področju dosežen velik rezultat; zdravnik pa je še dodal, da ne more vedeti, ali bodo bolezen lahko dokončno premagali do izteka tisočletja; pristavil pa je, da se raziskovalci zavedajo, da ta rezultat lahko dosežejo.

Bolezen je v največji meri (kar dve tretjini primerov) prizadela indijske otroke, pojavlja pa se še v srednji in zahodni Afriki, na Srednjem vzhodu in na področju bivše Sovjetske zveze, v 140 državah pa je že povsem izginila.

NEFTEGORSK / TEDEN DNI PO POTRESU

Iz ruševin potegnili nepoškodovanega mladeniča

Reševalne ekipe še vedno na delu teden dni po močnem potresu

MOSKVA - Teden dni po močnem potresu, ki je popolnoma razdejal mesto Neftegorsk v severnem predelu otoka Sahalin (na ruskem skrajnem vzhodu), so ekipe reševalcev prejšnjo noč izpod ruševin potegnile nepoškodovanega fanta. Včeraj so zivega našli se nekega drugega fanta, ki pa je kljub številnim ranam po vsem telesu izven smrtnih nevarnosti. Zadnji obračun potresa, ki ga je sporočil minister Sergej Soigu navaja, da so izpod ruševin potegnili skupno 1367 oseb, od katerih 961 mrtvih in 406 živih. Obstaja pa bojazen, da bo vseh žrtev 2000 tudi ob dejstvu, da čas ne dela v korist reševalcev. Pred potresom 27. maja je v Neftegorsku živelo okrog 3200 prebivalcev.

KRATEK OBISK JANEZA PAVLA II.

Papež v Belgiji

BRUSELJ - Papež Janez Pavel II. je dopotoval včeraj popoldne na kratek, komaj 27-urni obisk v Belgijo. To je njegov 65. pastoralni obisk v tujino in drugi v Belgijo, kjer je že bil leta 1985. Obisk je bil načrtovan že za lanske pomlad, a je bil nato odložen zaradi papeževega padca v stanovanju, pri katerem si je kot znano zlomil stegnenico.

Na vojaškem letališču Melsbroek blizu Bruslja so papeža pričakali kralj Albert s soprogo, belgijski primas kard. Daneels in apostolski nuncij msgr. Moretti. (Foto AP)

NAVODILA ZA POTOVANJA V EKSOTIČNE KRAJE

Prvi imperativ je previdnost

Letos se je drugim nevarnostim pridružil še virus ebola - Cepljenje marsikje obvezno

RIM - Potovalne agencije lako ogrozijo turistovo zdravje v primeru, da mu ne posredujejo vseh potrebnih informacij o zdravstvenih in družbeno-gospodarskih razmerah v državi, ki jo turist namerava obiskati. Najbolje je, če se človek, preden krene na pot, pozanima o ustreznih preventivnih ukrepih pri lastnem zdravniku.

Med letošnjimi nevarnostmi je na prvem mestu virus ebola, ki je v resnici samo eden od pokazateljev, da se zdravstvene razmere na afriški celini odločno slabšajo. S tem v zvezi ne gre pozabiti, da je na primer v Nigerju nedavna epidemija meningitisa povzročila približno tisoč žrtev. Za zdravje nevarno področje je tudi Mongolija, kjer trenutno razsaja epidemija iste bolezni, medtem ko je v Belorusiji in Ukrajini izbruhnila epidemija davice. Vse, ki se odpravljajo v Bangkok, mednarodne zdravstvene oblasti svariijo pred steklino, ki je tam zelo razširjena.

Najboljše sredstvo za turiste, ki se ne mislijo podati v zahodnoevropske države, Kanado, Avstralijo oziroma Novo Zelandijo, je cepljenje, svetujejo strokovnjaki. Vsem,

ki mnogo potujejo, priporočajo, da se cepijo proti hepatitisu A, ki je ena od najbolj razširjenih bolezni. Priporočljivo je tudi cepljenje proti rumeni mrzlici in tifusu, ki sta sicer manj razširjeni bolezni, a sta veliko bolj hudi, kakor tudi meningitis, proti kateremu se morajo cepiti vsi, ki nameravajo v nigerski in etiopski pas. Manj pomembno je cepljenje proti koleri, to pa zato, ker ni povsem zanesljivo. Pri nekaterih boleznih, kakor je na primer hepatitis B, je problem v tem, da se prenašajo podobno kot Aids oziroma od človeka vsekakor terjajo določeno mero previdnosti, se zlasti kar zadeva prehrano. Marsikje je na primer bolje ne uživati nekuhanega mesa, rib in skoljk, kakor tudi mleka in ledu. Potnik se mora poleg tega ogibati jedi, ki so bile skuhane več ur po prej, sladolediv in majoneze.

Zdravniki končno se svetujejo, naj turisti s seboj nosijo zdravstveni potni list z vsemi potrebnimi osebnimi informacijami in seveda skatlo prve pomoči, v katerem mora nujno biti tudi sredstvo proti driski, ki je na potovanjih v oddaljene kraje zelo pogosta nevšečnost.

NOVICE

Ebola požel nove žrte

KINSAZA - V Zairu je zaradi epidemije krvavitvene mrzlice, ki jo povzroča virus ebola, doslej umrlo 173 ljudi od 220 (domnevno) okuženih. Tako so včeraj sporočile zdravniške oblasti v glavnem mestu Kinsazi. Omenimo naj, da je bilo po predzadnjem uradnem obračunu 164 mrtvih.

Vsredzavni odbor za boj proti virusu ebola je v teh dneh znova pozval zlasti prebivalstvo Kikwita, se pravi mesta, ki leži kakih 530 km vzhodno od Kinsaze in ki je žarišče epidemije, naj se strogo drži higienskih predpisov. Pri tem je podčrtal, da se vedno ni znano nobeno zdravilo proti tej bolezni.

Morski pes umoril dva kopalca

HONG KONG - Po plazah Hong Konga se je razširila prava panika zaradi morskega psa, ki je v zadnjih dneh umoril dve osebi. Prva žrtev je bil 29-letni Herman Lo Cheuk. Morska zver mu je odgrizla nogi in moški je umrl zaradi izkrvavitve med potjo v bolnico. Druga žrtev pa je 44-letni profesor telesne vzgoje Tso Kam-Sun. Oba je morski pes napadel približno v istem kraju, in sicer v morju pred obalo, ki ji domaćini pravijo Sai Kung. Na osnovi zoba, ki so ga našli v nogi Lo Cheuka, sklepajo, da gre za primerek vrste tiger in da je verjetno približno 5 metrov dolg.

Letalo strmoglavilo v reko La Plata

BUENOS AIRES - Nedaleč od buenosaireskega letališča je včeraj strmoglavilo v reko La Plata manjše potniško letalo vrste cessna. Eden izmed sedmih potnikov se je resil, ostale pa pogrešajo. Resencu je uspelo zapustiti letalo po padcu in nato preplavati približno 2 kilometra do obale. O vzrokih nesreče je v teku preiskava.

Eksplodzija na strelišču

MOSKVA - Trije ruski vojaki so včeraj umrli v eksploziji na nekem strelišču v bližini Sankt Peterburga. Kaže, da so nesrečniki skušali uničiti večjo količino defektne municije. Žrtev so polkovnik in dva naborna vojaka. V nesreči sta bila ranjena še druga dva vojaka.

Ženski dnevnik v Iranu

TEHERAN - Gospa Shahla Habibi, svetovalka predsednika države Akbara Hasemija Rafsamjanija za ženska vprašanja, je oznanila, da bo v Iranu v kratkem začel izhajati dnevnik za ženske. Imenoval se bo Reihaneh (gre za razširjeno žensko ime v tej državi), obravnaval pa bo vsa področja, od politike do kulture in mode, a z ženskega vidika. Dnevnik bo izhajal tudi v angleščini, tako da bi pripomogel k »boljšemu poznavanju iranske ženske v svetu«, je med drugim dejala Shahla Habibi.

Strip-tease Naomi Campbell

LONDON - Znamenita črna manekenka Naomi Campbell je improvizirala »zaseben« strip-tease za nekega arabskega princa na nekem gala sprejemu na Azruni obali. Tako piše londonski dnevnik Daily Mirror. Srečnemu princu je ime Nawaf bin Abdul-Aziz, sicer pa je moral za spektakel precej globoko seči v žep. Manekenki je moral obljubiti, da bo podaril tisoč dolarjev za neko amerisko organizacijo, ki skrbi za okužence z aidsom.

FRANCIJA / NAŠLI SO JIH V NEKI JAMI

Risbe stare 30 tisoč let

PARIZ - Prazgodovinska risba na gornji sliki je samo ena od okrog 300 stenskih risb, ki so jih decembra lani našli v jami Chauvet v globoki

soteski reke Ardeche v Alpah jugovzhodne Franciji. Kot je včeraj sporočilo francosko ministrstvo za kulturo, so strokovnjaki zdaj ugotovi-

vili, da gre za najstarejše poznane primerke tovrstne umetnosti, saj so bili naslikani pred okrog 30 tisoč leti.

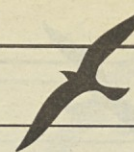
(Telefoto AP)

CAPETOWN / ČETRT BO KAAP

Gnev zaradi napol golih deklet po mestnih ulicah

CAPETOWN - Muslimanom v Bo Kaapu, eni najstarejših in sugestivnih četrti v Capetownu, je te dni povsem prekipelo: dolge mesece so »prenašali« fotografske aparate, filmske kamere in dekleta, ki so se napol gola, večkrat v »opolzkih« pozah nastavljala pred njimi, sedaj pa so presli v srdit spopad z reklamnimi agencijami. Ostro so nastopili tudi do občinskega sveta, ki naj bi izdajal preveč dovoljenj za filmanje po ulicah Bo Kaapa. Razmere so zlasti nesprejemljive v petkih, ki je za Muslimane dan molitve, a na poti do moseje morajo mimo deklet, ki publicizirajo spodnje perilo.

Muslimani v Capetownu so potomci nekdanjih sužnjev, ki so jih pripeljali Nizozemci, ki so leta 1652 tamkaj ustanovili prvo kolonijo, katero so skoraj dve stoletja kasneje (l. 1806) osvojili Angleži. V okrog treh stoletjih so Muslimani malezijskega porekla ljubosumno varovali svoje tradicije, saj v Bo Kaapu najdemo restavracije, ki uporabljajo se recepte iz leta 1700. Pred nekaj desetletji je področje precej propadlo, nakar so tamkajšnji prebivalci obnovili značilne stavbe in jih z velikimi težavami tudi odkupili ter tako ohranili pravico, da ostanejo, saj jih je vlada v najtežjih letih apartheida skušala izgnati. Tamkajšnji Muslimani so sicer zelo konservativni, vendar zavračajo vsakršno obliko islamskega integralizma. Pred leti so že imeli podobne »težave«, vendar jim je uspelo zapreti javno hišo in sex-shop trgovino, ki so ju odprli prav zraven neke moseje.

5000...

... in večkrat so letala prekršila prepoved poletov nad bosanskim ozemljem, so Združeni narodi zapisali in natisnili v dokumentu o kršitvi prepovedi poletov nad bosanskim zračnim prostorom od začetka operacije Severnoatlantske zveze, ki se imenuje »Deny Flight«.

Skoraj vsak dan je generalni sekretar Združenih narodov Butros Gali Varnostni svet obvesčal - vendar le ustno - o nespostovanju prepovedi poletov nad bosanskim ozemljem; po zbranih podatkih pa so prepoved kršile vse vojskojoče se strani. V zadnjem poročilu je zapisano, da je bilo od konca marca 1993, ko je Varnostni svet z resolucijo 816 Nato pooblastil za nadzor nad bosanskim zračnim prostorom, do petka, 2. junija, že 5041 kršitev.

Predstavniki Združenih narodov je poudaril, da je do tolikšnega števila kršitev bosanskega zračnega prostora prišlo samo po sprejetju omenjene resolucije; po njegovih besedah so predstavniki Nata nasteli največ helikopterjev, ki so kršili prepoved. (AFP)

V SPLIT PRISPELA PRVA SKUPINA BOSANSKIH BEGUNCEV

Nazaj domov!

Več kot 700 beguncev se iz Makedonije prek albanskega Drača in hrvaškega Splita vrača v Mostar in Sarajevo

SPLIT - Včeraj je proti Sarajevu krenil konvoj 733. bosanskih beguncev, ki jih naveličanih izgnanstva, ne morejo ustaviti niti srbske puske in negotove razmere v Bosni. Vsi pravijo, bi se radi vrnili k svojcem. Potem, ko so bili tri leta begunci v najrevnejši republiki nekdanje Jugoslavije Makedoniji, so se odločili za vrnitev.

Z ladjo so prispeli do Splita, kjer so na vprašanje, zakaj se vračajo v Bosno, mnogi odgovorili tako kot 34-letna Licina Sadudin, mati dveh otrok: »Zato, ker ljubimo Bosno.« Iz Makedonije so potovali preko Albanije in se vkrcali na ladjo v albanskem pristanišču Drac; od Splita se bodo z avtobusi

peljali preko goratih bosanskih območij, skozi porušeni Mostar, mimo opustošenih in požganih vasi ter po edini cesti, ki ob vznožju Igmana pelje v bosansko prestolnico, kjer jih lahko dosežejo srbski topovi, prispeli v Sarajevo. Med vračajočimi begunci so tudi otroci, ki mesta, v katerem je nekod pred srbsko

agresijo živeli 400 tisoč prebivalcev, niso nikoli videli.

Nekateri se vračajo zato, da bi v domovini umrli, saj je med begunci veliko starih žensk in moskih: vsi so krčevito držali v rokah vse svoje imetje - nekaj vreč. Mladi so se odločili vrniti zato, da bi se borili za domovino. »Po treh letih, ki smo jih kot begunci preživeli v Makedoniji, smo vsi prišli do istega zaključka: na svetu je veliko lepih dežel, vendar domovina je samo ena.« je izjavila 32-letna zdravnica Supka Sisić. Meni, da so Sr-

bi zdaj oslabei, saj so ljudje, ki so na začetku vojne pred njimi bežali, postali močnejši - zdaj so zamenjali vloge. Begunce so pričakali tudi nekateri njihovi sorodniki; mnogi so se srečali po več letih. Objemali so se, vendar so morali ostati za železnimi policijskimi pregradami.

»Vračam se domov, ker je vse, kar mi nekaj pomeni v Bosni: tam sta moj dom in družina,« je izjavila Naana Fala ter na vprašanje, če se boji življenja v Bosni priznala: »Malo me je res strah.«

Douglas Hamilton/Reuter

KREPITEV EVROPSKE VARNOSTI

Christopher ima pomisleke o vojaškem osamosvajanju Evrope

MARJAN SEDMAK

V medatlantskih odnosih je ta tema tradicionalno kocljiva in Washington se je doslej dosledno upiral vsemu, iz česar bi se lahko izcimile vojaškopolične strukture, ki bi delovale vzporedno z Nato; podobno pa so tudi politiki v Zahodni Evropi skripali z zobmi vselej, ko je Washington preveč brezobzirno dokazoval, kdo ima glavno besedo, ko je slo za obrambno politiko Zahoda. To osnovno čezatlantsko trenje je tudi vir znotrajevropskih trenj, kjer velja Francija za tradicionalnega nasprotnika ameriskim prizadevanjem za monopoliziranje zahodnih obrambnih struktur, Velika Britanija (ki jo običajno podpirajo nekatere manjše članice EU, kot je na primer Nizozemska) za zaviralca evropskega obrambnega osamosvajanja, medtem ko skuša ostati Bonn na srednjih pozicijah s tezo o enotni čezatlantski obrambni politiki, v kateri pa je treba primerno pozornost posvetiti tudi krepitvi njene »evropskega opornika«. V skladu s tem sta Kohl in Mitterrand že pred nekaj leti oblikovali prve skupne francosko-nemške vojaške enote s sedežem na jugu Nemčije; gre za vojaške enote, ki stejejo približno 50 tisoč moških, vane naj bi postopno vključevali tudi enote drugih evropskih članic Nata (Spanije, Nizozemske in Belgije).

Vezni člen med tem severnim udom »evropske vojske« in v Lizboni zasnovanim južnim udom je Francija, ki je za zdaj edina, ki (ob Spaniji, ki pa se na sodelovanje v severni

skupini sele pripravljala) sodeluje v obeh organizacijah; kar je seveda dovolj za to, da ameriško navdušenje nad takšno krepitvijo vojske Zahodnoevropske unije ne sine do neba. Zahodnoevropska unija je stara organizacija, saj je nastala že leta 1948, vendar pa jo je zasenčil Nato, ki je bil vse do konca minulega desetletja osrednja točka zahodne obrambne politike. Zahodnoevropska unija se je vnovič začela prebujati sredi osemdesetih let, ne nazadnje tudi zaradi Reaganove obrambne politike, ki je bila takšna, da so Evropejci spet postali živčni zaradi svojega posebnega geostrateskega položaja, se pravi položaja, zaradi katerega bi posebej srednja Evropa v primeru spopada med Vzhodom in Zahodom postala prvo in najhujše jedrsko pogorišče. Po zlomu komunizma in padcu berlinskega zidu pa sta se začela spreminjati tako vloga Nata kot tudi strateski interes Združenih držav, ki so se vse manj identificirale z vlogo stražarja in varuha Evrope in Sredozemlja; ameriško ravnanje ob krizi, zaradi katere je razpadla Jugoslavija, je značilen primer te neodločnosti Američanov zaradi vloge, ki naj jo poslej igrajo na svetovni sahovnici.

To in pa očitki, da Washington tudi v zadevah, ki se odvijajo pred vrati Evrope (zalivska vojna), preveč rad sprejema usodne sklepe, ne da bi se prej posvetoval z evropskimi zavezniki ali pa jih vsaj zadovoljivo obvesčal, so ožadije evropskih prizadevanj, da ZEJ postane vojaškopolični organizem Evropske unije -

ne pa tudi konkurenca Natu. Nato naj bi namreč se naprej skrbel za evropsko ozemeljsko obrambo, pri čemer naj bi mu stale ob strani tudi skupne enote držav članic EU; na južnem boku pa naj bi sredozemski skupni vojaški kontingent (opr t zlasti na ladjeve, ki bi ga krožno zagotavljale članice) deloval predvsem v skladu s smernicami, ki so jih pred časom sprejeli zunanji ministri EU na srečanju na Petersbergu nad Bonn: pomoč prebivalstvu območij, ki bi jih zajele krize, nadzor nad premirji ter zračni nadzor. Sedež organizma pa bo v Firencah.

Ze pri pisanju zaključnega dokumenta je v Lizboni prišlo do interpretacijskih razhajanj. Sporočilo namreč govori o tem, da bodo skupne evropske enote uporabljali »na ravni ZEJ« in v prvi vrsti »v okviru Nata«. Medtem ko so zlasti Francozi postavili poudarek na »raven ZEJ«, so Britanci svojo besedo zastavili za vključenost skupnih vojaških enot v Nato. Odstavek, ki ga je v sredo v zaključno sporočilo srečanja v Noordwijku vključil Christopher, seveda ne pomeni, da je ZEJ - prihodnje leto bodo začeli pogajanja o obnovitvi sporazuma, ki se izteče leta 1998, v tem okviru pa naj bi ZEJ tudi formalno vključili v EU - izločena iz igre. Brati ga je treba kot opozorilo, da Američani posebej zdaj, ko je slej ko prej se vedno odprto vprašanje nastajanja nove evropske varnosti in širjenja Nata proti vzhodu, ne bodo trpeli konkurence v samih zahodnih vrstah.

KOMENTAR

Bosna, ameriška bolečina

Izpraševanje ameriške zunanjepolične vesti je že tri leta videti enako neizbežno kot zgodnje poletje, ki v Bosno prinaša nov vojaški zagon. Ameriški pogled na svet, na odnose z zavezniki in pripravljenost na vojaško ukrepanje nasploh bodo spet enkrat opredelili dogodki, povezani z Bosno, pogovori ministrov za zunanje zadeve in obrambo Christopherja in Perryja z zavezniki iz vojaške zveze Nato, beograjsko prepričevanje posebnega Clintonovega odposlanca, naj Slobodan Milošević prizna meje Bosne in Hercegovine, in washingtonske razprave, ki se bodo razgrele v ponedeljek, ko se z enotenskih počitnic vrne na delo kongres.

Ze zdaj pa je videti, da se je predsedniku Clintonu spet enkrat ponesrečil poskus, da bi za svojo dejavnejšo politiko do Bosne pridobil ameriško javno mnenje. Predsednik je včeraj ponovil, da bo ameriška politika se naprej trdna in da ZDA moralni razlogi narekujejo, da podpre svoje zaveznike. Clintonov predstavnik za tisk je bosanske Srbe imenoval »izobenci in mednarodni parije«, vplivni politiki iz republikanske stranke pa se vedno soglašajo, da je Evropa v zadnjih treh letih nepopravljivo zavozila balkansko krizo, zato je treba pomagati bosanskim Muslimanom, žrtvam srbske agresije. Toda očitne razlike v ocenah položaja bodo morda spet dovolj zameglile razpravo, da si je že pregovorno neodločni predsednik Clinton morda ne bo upal presekatati z dejanji. Srbska sestrelitev ameriškega lovškega letala bo odločitev se bolj otežila. Predsednik ne more več trditi, da bo razmeroma varno za ameriške vojaške poskrbel za pravičnejšo zahodno politiko do Bosne. Temperaturo Bele hiše po sestrelitvi je v Parizu včeraj izmeril obrambni minister Perry. V nasprotju z nedavnimi Clintonovimi izjavami Perry ne razmišlja več o pomoči ameriške vojske pri premeščanju vojakov Združenih narodov.

Ce Srbi ali Evropejci ne bodo presenetili z nenapovedljivimi pobudami, bodo ZDA v naslednjih dnevih spet ujete v neskončno razpravo o tem, kaj naj sploh počnejo v Bosni in Evropi. Vplivni senator Robert Dole, za zdaj najverjetnejši republikanski kandidat za naslednjega predsednika ZDA, je s počitnic ponovil svoje - za mnoge v Evropi eksplozivno - videenje ameriške vloge na Balkanu: bosanski vladi, ki ji zdaj Varnostni svet Združenih narodov prepoveduje temeljno pravico do obrambe, je treba nemudoma dovoliti nakup orožja, končati je treba ponesrečeno misijo vojakov Združenih narodov, ki samo ohranja status quo in nagrajuje agresijo, vojaška zveza Nato pa se mora jasno dogovoriti, kako bo z zračnimi silami pomagala bosanski vojski na terenu. Konservativni komentator William Safire, dober prijatelj in somišljenik senatorja Dola, je se natančneje razložil takšno ameriško politiko do Bosne. Modre celade, idealni talci za srbsko izsiljevanje, bi se morale takoj umakniti iz Gorazda, Tuzle in z drugih območij, ki jih obkrožujejo Srbi. Mednarodna javnost in bosanska vlada se morata pripraviti na slike grozovitih pokolov, toda Sarajevo bi v zameno dobilo ameriško oborožitev in urjenje svoje vojske ter veliko učinkovitejšo nemoteno letalsko pomoč zveze Nato.

Predsednik spodnjega doma parlamenta Newt Gingrich, najvplivnejša osebnost v republikanski stranki, se ni poudel svojega mnenja o ameriški vlogi v »evropskem problemu«. Pozval je le k previdnosti, da ne bi bila Amerika spet videti »neumna in nemočna«. V vsakem primeru pa bodo republikanci sprožili vnovično razpravo o profesionalni in moralni sposobnosti predsednika Clintona, da Ameriko povleče v vojno na drugem koncu sveta. Ze cez nekaj dni se bodo začela kongresna zaslijanja o politiki do Bosne, na katerih bodo najverjetneje spet napadli zakon, ki predsedniku dovoljuje, da brez kongresnega dovoljenja pošlje vojaške v vojno. Takšne ameriške razprave ne pomenijo veliko dobrega za bosansko vlado. Ce bo domača opozicija premočna, bo Bela hiša odločanje o zahodni politiki spet prepustila zahodnoevropskim prestolnicam, predvsem Parizu.

Barbara Kramzar

BOSNA IN HERCEGOVINA

Izpustitve drugih talcev ne bo brez jamstev OZN

NOVI SAD - Prva skupina modrih celad, ki so jih za talce zadrževali bosanski Srbi in so bili iz Bosne prepeljani v Srbijo, je v soboto zapustila hotel v Novem Sadu, kjer so bili na krajšem »okrevanju«. Hotel, ki so ga le nekaj ur pred njihovim prihodom počistili, ker je bil v njem maturantski ples, so varovale posebne varnostne enote, ki novinarjem in fotoreporterjem niso pustile stika z modrimi celadami. Zajeti pripadniki mirovnih sil so pred vrnitvijo v Zagreb povedali, da so z njimi dobro ravnali. »V skrbah pa smo za usodo vojakov, ki so se v srbskih rokah,« je pred odhodom avtobusa s 121 potniki, med katerimi je bilo 62 francoskih vojakov, izjavil francoski poročnik Alain Grandjean. Med osvobojenimi vojaki je bilo se 42 Kanadčanov, enajst Britancev, dva Danca ter po en Italijan, Finec in Sved. Osvobojeni vojaki so se v Novem Sadu z nahrbtniki in orožjem vkrcali v avtobuse, ki so jih odpeljali do letališča, od koder so z letali nadaljevali pot proti Zagrebu, sedežu mirovnih sil ZN za ozemlje nekdanje Jugoslavije.

Za njihovo osvoboditev se je zavzel srbski predsednik Slobodan Milošević, ki je na Pale poslal svojega šefa za varnost Jovico Stanišića; ta je vodstvu bosanskih Srbov ukazal, naj talce izpusti. V okolici Sarajeva Srbi se vedno zadržujejo 257 modrih celad in opazovalcev ZN. Stanišić, ki je nadzoroval odhod osvobojenih modrih celad, je zavrnil izjave svetovalca Radovana Karadžića, po katerih bosanski Srbi ne bodo izpustili preostalih talcev, če ne bodo dobili zagotovila Nata, da njegove letalske sile ne bodo izvedle nobenega zračnega napada na srbske položaje.

»Prizadevamo si, da bi bili vsi zajeti čim prej na svobodi... Vendar je odločitev v rokah bosanskih Srbov,« je izjavil Stanišić.

Dan De Luca / Reuter

AMERIŠKO-KITAJSKI ODNOSI

Clinton je izbral trgovino

Ameriški varuhi človekovih pravic so ogorčeni

WASHINGTON - Ameriški predsednik Bill Clinton je v petek kljub stalnim tezavam na področjih, ki - kot jih je nekdo označil - nekaj pomenijo, Kitajski za eno leto podaljšal status države z največjimi trgovinskimi ugodnostmi (MFN) ter s tem močno razjezil pripadnike organizacij za zaščito človekovih pravic. Ameriški uradni predstavniki sicer zanikajo povezavo med podaljšanjem statusa MFN in napetostmi, ki so s Kitajsko nastale zaradi Clintonove odločitve, da tajvanskemu predsedniku omogoči vstop v ZDA. Kljub temu pa upajo, da bo nova poteza omogočila stabilizacijo omajanih kitajsko-ameriških odnosov.

Uradno podaljšanje statusa je razburkalo strasti v Ameriki, kjer aktivisti opozarjajo, da se je položaj človekovih pravic na Kitajskem v zadnjem letu še poslabšal. S tem dokazujejo, da je bila Clintonova odločitev o podaljšanju MFN leta 1994 napačna. »Predsednik je se enkrat izbral trgovanje namesto človekovih pravic,« je izjavil Mike Jendrzeczyk, ki za organizacijo Varstvo človekovih pravic nadzoruje Azijo. »S tem, ko je podaril status MFN, ne da bi zahteval spremembe na področju varstva človekovih pravic, je spodbudil kitajsko demokratsko gibanje, ki se je ravno postavljalo na noge,« je dejal.

Skrb za človekove pravice je v preteklosti pogosto ogrozila trgovinski status Kitajske, dokler ni predsednik Clinton lani obeh vprašanj ločil. Sočil se je z dejstvom, da Kitajska pri vprašanju človekovih pravic ne bo popustila, ni pa želel uniciti cvetoče trgovine z gospodarstvom, ki utegne kmalu postati največje na svetu. Ob uradnem podaljšanju

MFN so ameriški predstavniki odkrito pokazali nezadovoljstvo z razmerami na področju človekovih pravic, dodali pa so, da mora država za obnovo statusa izpolniti le en pogoj: državljanom mora omogočiti pravico do emigracije in svobodnega potovanja v tujino. »Kitajska ta pogoj izpolnjuje,« je izjavil tiskovni predstavnik Bele hiše, »vendar krši pravice državljanov do svobode govora, združevanja, veroizpovedi... Nadaljujejo se aretacije in pripori brez sojenja. Z zaporniki ravnanje je za nas nesprejemljivo.« Namestnik državnega sekretarja Winston Lord je dodal, da sporna ločitev vprašanja trgovinskega statusa in človekovih pravic ni privedla do napredka, ki ga je Peking pred tem obljubljal. Američani niso dobili odgovora na zahteve po zagotovitvi pravice do veroizpovedi v Tibetu, skrb zbujajoče pa so zlasti vesti o nedavnih aretacijah oporečnikov. »Trdno smo prepričani, da smo se pravilno odločili... Če bi se vedno povezovali obe vprašanji, bi se razmere na področju človekovih pravic se poslabšale,« je izjavil Lord. Jendrzeczyk Clintonu zameri, da ni zahteval izpustitve ugledega oporečnika Wei Jingchenga ali pa oznanil, da bo s številnimi kitajskimi krsitvami človekovih pravic seznanil države skupine G7 na sestanku konec meseca.

Clinton bo svojo odločitev posredoval kongresu, ki jo lahko Beli hiši vrne v novično presojo. Vendar ameriški predsednik ne verjame, da se bo to zgodilo. »Se vedno smo prepričani, da je najsirše možno sodelovanje najboljša prilagoditev, da Kitajska sčasoma sprejme mednarodno priznane norme,« je izjavil McCurry.

Carol Giacomo / Reuter

PRVO ZASEDANJE PRIPRAVLJALNE SKUPINE EU

Evropa mora postati bolj demokratična, odprta in učinkovita

Predsednik Evropskega parlamenta Klaus Hänsch je obiskal tudi Palermo (Telefoto AP)

TAORMINA - Evropska unija se je za vstop v 21. stoletje zacela pripravljati že včeraj z ugotovitvijo, da mora postati bolj demokratična, odprta in učinkovita, če hoče podvojiti svoje članstvo in se razširiti proti vzhodni Evropi. Udeleženci srečanja v Taormini so se zavzeli tudi za boljše informiranje državljanov članic EU, ki morajo vedeti za vsake spremembe v organizaciji, kajti le tako ljudje ne bodo tako ogorčeni kot leta 1991, ko je bil sestavljen osnutek maastrichtskega sporazuma.

»Narediti moramo vse, kar je v naši moči, da bodo prebivalci držav EU seznanjeni z delom, ki ga opravljamo, in razlogi zanj,« je na tiskovni konferenci po koncu zasedanja pripravljalne skupine, ki ji je predsedoval, izjavil španski minister za evropske zadeve Carlos Westendorp. Naloga skupine je sestaviti seznam sporazumov in institucij v EU. Delo v njej ne bo lahko, saj je britanski predstavnik v skupini David Davis že zdaj poudaril, da je dal kolegom v skupini jasno vedeti, da

London ne bo sprejel predlogov, ki bi državam članicam oklestili moč pri odločanju. Pripravljalna skupina, ki bo tlakovala pot medvladni konferenci, je bila ustanovljena predvsem zaradi siritve članstva, saj naj bi se na začetku prihodnjega stoletja EU pridružil ducat nekdanjih vzhodnoevropskih držav in nekatere sredozemske države. Enajst držav caka na vstop v prvi vrsti - Poljska, Madžarska, Češka, Slovaška, Romunija, Bolgarija, baltske države, Ciper in Malta -, ostale pa v

drugi. »Najpomembnejše je, da jim omogočimo vstop v EU. Da bi lažje izpeljali to zgodovinsko nalogo, je treba nekatere sporazume spremeniti,« je poudaril Westendorp.

Njegova skupina se o spremembah sporazumov ne bo pogajala s članicami EU, med srečanja s predstavniki držav članic bo le sestavila različne rešitve ter o njih poročala na vrhunskem srečanju držav Evropske unije decembra v Madridu. Članice imajo različna mnenja o prihodnji usmerjenosti EU, saj predvsem Velika Britanija ni naklonjena večji integraciji na račun nacionalnih pravic. Pripravljalna skupina je že sestavila seznam nekaterih tem; med njimi je predlog o skupnih zunanje-političnih akcijah in skupni evropski obrambi.

Jeremy Gaunt / Reuter

KOMENTAR

Važno je imenovati se evropski

Le redki oporekajo trditvi, da je maastrichtski sporazum Evropi dal vizijo: vizijo miroljubnega sožitja med Evropejci, ki uživajo prednosti skupnega trga, spoštujejo kulturno raznolikost in se veselijo enotne denarne unije. Sanje, ki jih je tako živo sanjal Francoz Jean Monnet, ki velja za očeta združene Evrope, in desetletja pozneje njegov rojak Jacques Delors, ki je deset let vodil Evropsko komisijo v Bruslju, naj bi v Maastrichtu postale resničnost. V tem malem nizozemskem mestecu ob reki Maas so voditelji dvanajsterice s podpisom potrdili vero v skupno zunanjo in varnostno politiko, pozneje pa bi se to sodelovanje razširilo tudi na področje pravosodne in notranje politike. Med politiki, ki so sedmega februarja 1992 podpisali maastrichtski sporazum, je na svojem mestu ostal le se britanski zunanji minister Douglas Hurd. Podobno vztrajno je tudi stališče britanske vlade, ki ne popusti se tako blagim pritiskom, da bi se države postopoma odpovedale svojim pooblastilom znotraj EU in bi se oblast prenesla na evropske institucije. Evroveteran Hurd tudi včeraj v Taormini ni presenetil: zagrozil je, da bo London blokiral vsak poskus »kratenja nacionalnih pravic«. V »evrokabinetu« v treh letih ni prislo do večjih sprememb: spor med evroskeptiki in evroevforiki se ni ne polegel ne razvnel. Značilnost petnajsterice bo tudi v prihodnje različnost misljenj, kar bi teoretično lahko bilo njena prednost, ki bi zagotavljala zdrav politični dialog, v vsakdanjem življenju pa to pomeni izgubo stika z državljani Evropske unije, ki je pre zaposlena s svojimi problemi, da bi se ozrla okrog sebe.

Državljeni Evropske unije živijo danes stran od bruselskih uradov in se dlje od kabinetov in dvoran, kjer politiki kujejo evropolitiko. O pomenu, ki ga medvladni konferenci pripisujejo države, pričajo tudi ugledni politiki, ki so jih nacionalne vlade imenoval v pripravljalno skupino. Vendar tudi ta imena ne morejo prepričati, da Evropska unija ne bi postala le neuporaben model. Naloga, ki caka bruseljsko komisijo, Evropski parlament in petnajst vlad, je mnogo zahtevnejša. Politični, gospodarski in kulturni razcvet Evrope bo zagotovljen sele tedaj, ko bodo ustvarjene možnosti za oblikovanje intelektualne evroelite. Transparentnost, ki jo čislajo evropski politiki, pride na vrsto sele tedaj, ko se utrdi evropska zavest. Prva naloga Evropske komisije in Evropskega parlamenta, ki naj bi postala osrednji evropski ustanovi oblasti, torej ni vzpostavitev večje transparentnosti pri sprejemanju odločitev, temveč negovanje mladih evropskih možganov, da se bodo lahko identificirali kot evropski. Nevarnost Evropske unije ni v tem, da dve tretjini njenih državljanov ne vesta, da se pripravlja medvladna konferenca, ki bo popravila maastrichtski sporazum. Mnogo bolj neprijetna je ugotovitev švedske raziskave javnega mnenja: evropski diplomanti, ki isčejo zaposlitev, se raje prijavijo na razpis ameriškega kot evropskega podjetja.

Ana Kovac

AFGANISTAN

Pripadniki opozicijskih milic napadli vladne enote pri Kabulu

Državljanska vojna je iz prestolnice pregnala še zadnje tujce

KABUL - Včeraj so pripadniki afganistanske opozicijske milice Islamski Talaban pod vodstvom generala Abdula Rasida Dostuma napadli vladne položaje v severnem Afganistanu. Radio v Kabulu je sporočil, da so vladne sile predsednika Rabanija napad odbile. Čeprav uradnih podatkov se ni, je že jasno, da je bilo v spopadih na obeh straneh večje število žrtev.

Zaradi državljanske vojne so Afganistan že pred časom zapustili tuji poslovneži, turisti in uslužbenci veleposlanstev, v državi pa je ostalo le približno sto predstavnikov humanitarnih organizacij in nekaj najpogumnejših tujcev. V spopadih med sovražnimi frakcijami je bilo v Kabulu ubitih približno pet tisoč ljudi, več tisoč pa ranjenih. Pripadniki človekoljubnih organizacij so pri delu izpostavljali velikim nevarnostim, saj oborožene skupine ne spostujejo njihove nevtralnosti. Včasih se morajo celo več mesecev pogajati, da bi dobili dovoljenje za prehod konvojov s

človekoljubno pomočjo, ki jih zadržujejo pripadniki vojsk, ki se strani - ti seveda pokazal zrelo, nastalo po bombni eksploziji. »Poklical sem skupino britanskih strokovnjakov, ki naj bi deaktivirali eksploziv. Ker bi bilo njihovo delo preveč nevarno, so bombi zasuli z vrečami peska in jo aktivirali. Velik krater dokazuje, da je slo za veliko ko-

ličino eksploziva,« je dodal. Tisti, ki se vztrajajo v mestu, nimajo tekoče vode, elektrike in osnovnih življenjskih potrebščin. V mestu deluje še nekaj generatorjev, vodo pa dobivajo iz vodnjakov na vrhovih hiš, v katerih so nekod ziveli premožni meščani in tujci. Afganistanci, ki so imeli denar, so namreč odpotovali na varno. Pesčica tujcev, ki so ostali v Kabulu, si lahko privoščijo nakup na Pisciščanji ulici, kjer je ponudba blaga iz tujine, ki mu bo rok trajanja sicer kmalu potekel, resnično presenetljiva. V nekaterih trgovinah vam bodo ponudili tudi francosko vino in bolgarsko pivo, avstralski med, konzervirane ruske rakce in ameriško gorčico. Vsem je seveda že potekel rok trajanja.

V mestu so ostali diplomatski predstavniki treh držav - Indonezije, Irana in Pa-

kistana - vsi drugi pa so Kabul zapustili januarja, ko se se vneli spopadi. Tudi tujci niso varni pred spopadi, saj je nekdanji pakistanski odpravnik poslov Tarik Azizudini septembra za las usel smrti - na vrtu veleposlanstva je eksplodirala bomba le nekaj sekund po njegovem odhodu. Na sosednjem britanskem veleposlanstvu je raketa ubila delavca, ki je popravljala streho. Veliko tujcev je zaskrbljenih, ker sprte strani zavlačujejo s pogajanjimi. Zaradi spopadov živijo v čedalje težjih razmerah: »Ker v mesto že tri mesece ni pripeljal noben konvoj s človekoljubno pomočjo, so mnogi že obupali. Povsod smo priča človeške mu trpljenju in večkrat se počutimo povsem nemočne,« je povedal Peter Stocker, predstavnik Rdečega križa.

Alistar Lyon / Reuter

SPREMEMBA SLOVENSKE USTAVE

Prodaja zemljišč tujcem bo osrednja volilna tema

Vlada v obrazložitvi sprememb tehta vsako besedo

LJUBLJANA - Sprememba slovenske ustave bo zagotovila ena od paradnih volilnih tem, saj nas do novih parlamentarnih volitev loci le še dobro leto. To potrjuje odzivi političnih strank, da se po tem, ko je vlada seznanila javnost, da je v državni zbor posredovala predlog za začetek postopka za spremembo ustave. In prvi odzivi kažejo, da ne bo lahko došli tiste stopnje političnega soglasja, ki jo terjajo ustavne spremembe.

Ceprav je predlog za crtanje drugega odstavka 68. člena, ki tujcem onemogoča, da bi bili lastniki zemljišč, vlada sprejela soglasno, pa obrazložitve, zakaj v ustavne spremembe, ni posredovala hkrati z formalnim predlogom ustavnih sprememb, saj so v vladi tehtali vsako besedo.

Ko govorimo o lastninski pravici tujcev na nepremičninah, je stanje pri nas zdaj takšno. Tujci ne morejo biti lastniki zemljišč, razen če ga dobijo z dedovanjem, pa se ob tem velja pogoj vzajemnosti. To pomeni, da lahko tujec pri nas z dedovanjem dobi zemljišče le, če država, iz katere je tujec, slovenskih fizičnih in pravnih osebam priznava vsaj isti obseg in kvaliteto pravic. Po ustavnem zakonu lahko dobijo lastninsko pravico na nepremičninah tuje države za opravljanje dejavnosti diplomatsko-konzularnih predstavstev, toda tudi te ne morejo biti lastnice zemljišč. Gospodarske družbe in zavodi, ki jih po slovenskih predpisih ustanovijo tuje fizične ali pravne osebe bodisi same bodisi skupaj z domačimi fizičnimi ali pravnimi osebami, se štejejo za domače pravne osebe in lahko za opravljanje svojih dejavnosti pridobijo lastninsko pravico na nepremičninah, vključno z zemlji-

šči (razen če je z zakoni, ki urejajo posamezne dejavnosti, drugače določeno). Lastninske pravice na nepremičninah za opravljanje svoje dejavnosti za zdaj se ne morejo pridobiti tuja podjetja, torej podjetja, ki imajo sedež zunaj Slovenije, in njihove podružnice, ki jih ta podjetja v skladu z zakonom o gospodarskih družbah ustanovijo na območju naše države. Lastninske pravice na nepremičninah ne morejo pridobiti tudi tisti podjetniki - posamezniki, ki v skladu z zakonom o gospodarskih družbah opravljajo dejavnost v Sloveniji, toda nimajo slovenskega državljanstva. To pravno praznino naj bi v kratkem odpravil zakon o lastnini in drugih stvarnih pravicah, ki ga je vlada hkrati s predlogom za ustavne spremembe, predložila v parlamentarno proceduro. Ta zakon naj bi tujim fizičnim in pravnim osebam omogočil pridobivanje lastninske pravice in drugih stvarnih pravic na nepremičninah, ki jih potrebujejo za opravljanje svoje dejavnosti. Zakon bo obenem uredil tudi pridobivanje stvarnih pravic tujcev na zemljiščih, razen lastninske pravice, ki je, dokler ne bo spremenjena ustava, tujci ne morejo imeti.

Vlada je opravila tudi pregled urejanja lastninske pravice v nekaterih

evropskih državah in temeljna ugotovitev je, da nobene od držav za tujce ne pozna takšne prepovedi pridobivanja lastninske pravice na zemljiščih, kot naša. Tako denimo Belgija in Nizozemska in Luksemburg poznajo le splošno načelo o nedotakljivosti lastnine. Portugalska ustava določa, da je vsakomur zagotovljena lastninska pravica in pravica do prenosa lastnine. Irska in Francija nimata posebnih določb o lastninski pravici tujcev, enako pa

velja tudi za Nemčijo, Italijo, Grčijo in Spanijo. Izjemo v ureditvah držav članic Evropske unije predstavlja le Danska, ki ji je uspelo zavarovati lastnino, toda po vseh dosegljivih informacijah, Slovenija ne more upati na podobne rešitve.

In sklepna vladna ugotovitev: prilagoditev osnovnih ustavnih izhodišč glede nepremičninskih pravic in praksi sodobnih evropskih držav bi nedvomno olajšala oziroma omogočila Sloveniji

približevanje EU in sklenitev sporazuma o pridruženem članstvu. V vmesnem času - od podpisa do uveljavitve sporazuma (približno dve leti) - pa bi naša država učinkovito in pregledno uredila na zakonski ravni problematiko pridobivanja lastninske pravice in drugih stvarnih pravic na nepremičninah. Se s sprejemom novih zakonskih rešitev bi dejansko in pravno lahko nehal veljati drugi odstavek 68. člena ustave.

Majda Vukelic

Nobena evropska država, razen Slovenije, ne pozna prepovedi glede lastništva zemlje

Seveda gremo, če ne gremo, samo da drugam

Bozo KOVAC

Ko so se začele renejše priprave za malo večji korak v Evropsko unijo, so si politično dejavnejši Slovenci razdelili vloge tako slikovito, da si jih je vredno - čeprav bezno - ogledati vsaj nekaj.

Eni bi na primer po glavnih pripravljalce evropskega sporazuma postavili pred sodišče, češ da ravnavo protustavno, ker obljubljajo tujcem nekaj, kar se ne piše v ustavi. Obramba najbrž ne bi imela težavnega dela, saj v ustavi tudi ne piše, da se je ne sme spreminjati, samo zapovedanega postopka se je treba držati. Ta za zdaj ni bil kršen. Toda velja upoštevati, da v političnem boju dejstva niso vselej najmočnejše orožje.

Drugi pravijo, da bi crtanje ustavnega člena, po katerem tujci ne morejo priti do slovenske zemlje, pomenilo razprodajo države, kar je mogoče razložiti tudi tako, da se severozahodni bogataši nadvse zanimajo za Slovenijo. Tretji se hudujejo, češ da vlada obljublja ustavne spremembe prej, kot bi bilo neizogibno, kar bi bilo mogoče razumeti tudi kot namigovanje, da vlada »nekam leze« Evropski. Se pravi, da ni ravno pokončna. Četrta si želijo temeljite analize, kaj bi »evropeizacija« prinesla Sloveniji dobrega, kaj slabega. Brez takšnih studij se čutijo neobgledane. Peti bi sli v Evropo, ampak bi se prej pripravili, kot je v navadi pri poroki. Šesti pa se na vse strani neutrudno pogajajo. Od trtega dela dobivajo temne podočnjake, ki jim ne bi bili ravno v okras, če bi bili v poslednjem trenutku - kar postaja vse bolj verjetno - vendarle povabljeni v Cannes na evropski vrh.

Različnih pogledov na slovenski pohod v Evropo ni treba dramatizirati, pravi na vse to eden od evrofilskih politikov. Po njegovem mnenju je ni politične stranke ali skupine, ki bi v resnici nasprotovala »evropeizaciji« Slovenije. Le kdo si ne bi želel proste poti od Secovelj do severnega tečaja! Različnost pogledov menda služi zgolj za domačo rabo.

Tolazba ni slaba, a je tako videna podoba slovenskega političnega prostora vseeno strahljiva, zlasti ker je slovenska zavest povsem razklana, politične bojne sekire pa začenjajo udarjati natančno v najglobljo razpoko. Kot pravijo pogosto uporabljane mnenjske raziskave, bi večina Slovencev namreč prav rada šla v Evropsko unijo, za nič na svetu pa ne bi dovolila tujcem, da bi kupovali slovensko zemljo, kar ne gre skupaj. Če bodo nekateri politični bojvniki temeljito izkoristili takšno razdvojenost, res ni rečeno, da bi na morebitnem referendumu z vprašanjem, ali bi šli v Evropo, večina Slovencev odgovorila pritrdilno.

Navsezadnje se niso še niti dobro vziveli v vlogo, na svoji zemlji svoj gospod, ko se že kaže na obzorju nova »nevarnost«, tokrat sicer s severa, bolj civilizirana in mnogo obetajoča, ampak vseeno grozi vzeti nekaj tistega, kar je bilo komaj dobljeno. Če bi to prevedli v jezik za politično rabo, bi morda lahko rekli, da je po srčitem spopadu za pravico do državne suverenosti nekoliko zgodaj za podpis na dokumentu, ki bi posamezniku, povrhu se tujcu, dal kakšno pravico, ki pripada samo strnjenim nacionalnim vrstam. Custvo bi se v takšnem primeru utegnulo odvzeti močnejše kot razum. Politiki, ki so po volji volivcev potisnjeni v položaj kritikov vladajočih, bi se tega z zadovoljstvom oprijeli. Na svoje prapore bi znova pripeli boj za slovensko zemljo in pod njimi nemara tudi - zmagali.

Vloge v bližnjem se političnem spopadu so pravzaprav razdeljene pristransko. Če bi zagovorniki sorazmerno hitrega pridruženja Evropski uniji zmagali na morebitnem referendumu, bi si nakopali samo nove skrbi. Slovenija je sicer od vseh »vzhodnjaskih« držav nedvomno najbolj zrela za Evropsko unijo, vendar se zdalec ni prilagojena vsem normam, ki veljajo v njej. Narodovo telo, ki je nadvse občutljivo na posege od zunaj, bi se trdovratno upiralo sleherni spremembi. Kritiki vladajočih, ki bi se naprej obticali v tej vlogi, bi izkoristili takšen odpor in vse do neizogibnih volitev uspešno tolkli po vladajočih. Če pa bi morebitni referendum zavrnil »evropeizacijo« Slovenije, bi praporščaki »totalne suverenosti« po logiki stvari dobili oblast, utemeljeno na narodovi volji, da ne gre nikamor in bo ostal lepo doma, sam v svoji hiši, ki jo je dozdaj sele pred kratkim. Potem tudi ne bi veljale evropske norme temveč zgolj domače, prav tako merila, kaj je dobro ali celo sodi v »sam vrh«. To pa bi lahko marsikomu prijalo.

TUJI JEZIKI / TEKMOVANJE 400 SREDNJEŠOLCEV

Najboljši v znanju jezikov so si prislužili tudi nagrade

Med drugim potovanje v državo, katere jezika se učijo

LJUBLJANA - Društvo za tuje jezike in književnost Slovenije je tudi letos organiziralo tekmovanje v znanju tujih jezikov. Slavnostna podelitev najboljšim z bogatim kulturnim programom, ki so ga izvedli dijaki v spanskini, angleščini in francosini, je bila včeraj v sejni dvorani na ljubljanskem Magistratu.

Predsednica društva za tuje jezike in književnost Slovenije mag. Marina Stros je povedala, da so bili rezultati testov kljub težavnosti zelo dobri. V petletnem obdobju, odkar je Slovenija samostojna, so se nekatera društva osamosvojila, eno je na primer Društvo

nemškega jezika, ki je državno tekmovanje v nemščini že opravilo. Učitelji italijanskega jezika pa se tokrat tekmovanja niso udeležili zaradi preobremenjenosti s pripravi na maturu. Strosova je se poudarila, da je v zadnjem času tudi nekaj zanimanja za ruski jezik, čeprav ga kot predmeta nimajo na nobeni od slovenskih sol, upa pa, da se bo to v prihodnje spremenilo, saj ruska vlada vabi učence ruskega jezika na eno-, dvo- ali celo trimesečne

tečaje v Rusijo. V znanju angleščine, ki je najmočnejši tuji jezik pri nas, so nagradili dvajset najboljših.

Prvo nagrado je prejel Marko Faric iz Tretje gimnazije Maribor, in sicer štirinajstdnevno bivanje v Angliji, drugo nagrado, sedemdnevno poletno solo na Bledu oziroma katerikoli tečaj jezikovne sole Babylon, je prejel Andrej Cibej, tretjo pa Jaka Andrej Vojevic iz poljske gimnazije. Vsem izmed dvajsetih najboljših, ki so iz Celja, jeziko- vna sola Babylon nudi tečaj oziroma priprave na maturu. V spanskem jeziku so se najbolj izkazali Jaka Andrej Vojevic, Tjaša Hrovat in Mirjana Maric, vsi trije iz Gimnazije Poljane.

Iz latinščine so prve tri nagrade prejeli Maja Benca iz Gimnazije Poljane, Sonja Krecic iz Skofijske gimnazije Vipava in Darja Mlakar iz Gimnazije Celje.

Enomesečni tečaj v Franciji si je zaslužila Tamara Bajraktarevic iz Gimnazije Nova Gorica. Po delitve so se udeležili tudi direktor Britanskega sveta v Ljubljani Roger Woodham, direktor ameriškega centra v Ljubljani, Dominique De Pasquale, predstavniki univerze in predstavnik ministrstva za solstvo Pavle Zgaga. Nagrade, ki so jih prejeli dijaki, so pripeljali Britanski svet, založbi EPI Center in Oxford Center ter jezikovna sola Babylon.

Dragica Heric

Radenska pričakuje 15 tisoč delničarjev

RADENCI - V enem najuspešnejših pomurskih podjetij - Radenski so v začetku tega meseca pričeli z javno prodajo delnic. V podjetju s 1.450 zaposlenimi so za javno prodajo namenili 34 odstotkov družbenega kapitala. Skupna nominalna vrednost celotne izdaje delnic znaša dobrih pet milijard tolarjev, od česar je 1,721 milijarde namenjenih za javno prodajo. Posamezni kupec bo v javni prodaji lahko kupil največ 310 delnic, katerih nominalna vrednost znaša 1000 tolarjev, prodajna pa 1310 tolarjev. V Radenski pričakujejo, da bo njihove delnice skupaj s tistimi iz notranjega odkupa in interne razdelitve, ki je že končana, kupilo približno 15 tisoč Slovencev. Tako kaže, da bo kljub vsem nevšečnostim zaradi denacionalizacijskih zahtevkov v začetku drugega polletja lastninjenje Radenske koncano. (O.B.)

Nedeljske teme

R E F E R E N D U M I

Poražena politika spet pokazala nesposobnost ukrepanja

VOJMR TAVCAR

To, kar se je dogajalo v zadnjih tednih v italijanskem parlamentu, ni nekaj novega. Ponavlja se ob vsakem referendumu, saj so ravno zadnji tedni pred glasovanjem čas, v katerem politične sile mrzlično iščejo kompromis, ki naj bi preprečil ljudsko glasovanje. Od leta 1974, ko je bil v Italiji prvi referendum, so politične sile to poskusile že marsikdaj, uspelo pa jim je le malokrat.

Tudi tokrat je bilo tako. Najbrž ne preseneča dejstvo, da se stranke niso dogovorile o vprašanju televizijske reforme, saj so prav pri tem problemu njihova stališča pogojevali veliki interesi in skoraj naravno je bilo, da so jastrebi spopada prevladali nad golobicami dialoga. Preseneča pa dejstvo, da parlamentarcem ni uspelo najti skupnega jezika ob veliko bolj enostavnem problemu kot so urniki trgov. Tudi v tem primeru se bodo morali izreči volilci, ker politiki ni uspelo razplesti voza.

To nenapisano pravilo velja v Italiji, od kar so bili Italijani z referendumom o razporoki prvič poklicani, da se na ljudskem glasovanju izrečejo o nekem zakonu. Neuspešnost je posledica nesposobnosti italijanskih politikov, da bi do nekaterih problemov pristopili z res državniskim in ne zgolj pristranskim pristopom, obenem pa tudi dejstva, da so vsi referendum tolmacili kot gorjačo, s katero naj bi nasprotnika prisilili, naj popusti. Skoraj vsi referendum, o katerih so se izrekli italijanski volilci - pa tudi tisti, ki jih ustavno sodišče ni dovolilo - so bili predvsem sredstvo pritiska. Pobudniki niso zeleli, da bi se o zastavljenih problemih izrekli volilci, ampak so referendum uporabljali kot pritisk na parlament, naj bi nekatere probleme rešil. Kar se seveda ni zgodilo. Delna izjema je samo radikalni voditelj Marco Pannella, ki se vselej bori, da bi se ljudje

izrekli o referendumih, za katere je dal pobudo s svojimi sopotniki. Pannella pa se ne poslužuje ljudskih glasovanj kot pritiska za rešitev nekaterih problemov, ampak kot gorjače proti predstavniški demokraciji.

Referendum je v italijanski ustavi zamišljen kot dodatno demokratično jamstvo, s katerim ljudje lahko odpravijo nekatere zakone, ki jih imajo za zgrešene. Z referendumom se namreč lahko le črta nekatere zakone, ni pa možna zakonodajna dejavnost. Ta ostane vselej v pristojnosti parlamenta, ki mora sklepati v skladu z voljo ljudi. Skoraj dvajset let se referendum ni poslužil nihče. Prvi so po njem segli katoliški krogi, ki so v prvi polovici sedemdesetih let hoteli odpraviti zakon o razporoki. Od tedaj so se morali volilci izreči o nestetih vprašanjih, največkrat takih, ki v normalnih pogojih ne bi sodila med teme za referendum. Kajti značilnost referenduma je, da je »črno-bel«, zahteva jasno opredelitev za Da ali za Ne in ne dopušča nobenih vmesnih sivih tonov. V večini primerov pa problemov ni mogoče reševati tako odsekano. To se v primeru letošnjih referendumov jasno kaže zlasti pri tistih, ki so posvečeni televizijskemu sistemu. Kakršen koli bo izid glasovanja, bo to lahko le osnova za zakonodajalca, ki bo moral nato razvozlati problem na osnovi opredelitve volilcev. V primeru televizije pa je dodatno zakomplicirala zadevo še razsodba Ustavnega sodišča, ki je ocenilo, da je nekaj členov zakona

Mammi protiuustavnih in da zasebnik ne bo mogel več imeti več treh vsedravnih networkov. Razsodba Ustavnega sodišča bo morala biti za zakonodajalca glavno vodilo, medtem ko bo izid referendumov le »dodaten priročnik«.

Referendumska vprašanja so običajno zelo zapletena, saj se nanašajo na zakon ali na del zakona, ki bi ga pobudniki radi odpravili. Poprečnemu volilcu so zato težko razumljiva. To je veljalo sicer za vse dosedanje referendume. Težavo je mogoče običajno mogoče premostiti tako, da se volilcu jasno razloži, kateri je smisel vprašanja in kaksne so posledice opredelitve za Da ali za Ne. Vendar to je možno samo, če je število vprašanj omejeno, medtem ko postaja vse bolj zapleteno, ko je vprašanje veliko. Letos jih bo kar dvanajst, in to je pravi labirint, v katerem se težko znajdejo tudi tisti, ki se s temi problemi poklicno ukvarjajo. Različno obarvane glasovnice in navedba teme, o kateri se bo moral izreči, bo volilcu nekoliko olajšalo izbiro, ni dvoma pa, da bo zmeda precejšnja, saj so teme, o katerih bo treba odločiti zelo različne in gredo od prisilnega bivališča do sindikalne problematike, od urnikov odprtja trgovin do televizijskih problemov.

Ali je ob kopici vprašanj (in bilo bi jih še veliko več, ko bi Ustavno sodišče odobrilo vse predloge) možna zavestna izbira?

To vprašanje si je zastavil tudi predsednik republike Oscar Luigi

Scalfaro, ki si je za kulisami zelo prizadeval, da bi stranke nasle v parlamentu rešitev vsaj za najbolj zapletene probleme in tako preprečile referendum, saj pomeni - tudi zaradi povedanega - dejstvo, da se morajo ljudje izreči na referendumu, vselej poraz za politiko, ki dokazuje svojo nesposobnost, da bi resila nekatere probleme.

Toda način, kako se v Italiji uporablja referendum, ne dokazuje samo nesposobnosti politike, da bi bila kos svojim nalogam. Vse pogostejše seganje po referendumih (Marco Pannella je napovedal, da bo začel zbirati podpise za novih 18 ljudskih glasovanj) bi lahko spremenilo tudi značaj italijanske države, ki bi se vsaj v zamisli nekaterih (in Pannella sodi med nje) postopno spreminila iz predstavniške v neposredno demokracijo. In vprašanje je - mimo vseh pomislekov o ustavnosti takega ravnanja - ali je mogoče sodobno razvito državo, v kateri bi politika morala skrbeti za sitezo različnih hotenj in prizadevanj ob upoštevanju skupne koristi, sploh lahko upravlja s prijemi neposredne demokracije. Se zlasti pa to ni mogoče s takim sredstvom, kot je referendum.

Kopica referendumov je odraz krize italijanske države, predvsem pa nesposobnosti politike, da bi opravljala svojo nalogo in ustvarjalno tolmacila opredelitve volilcev. Dogajanje zadnjih tednov je to jasno pokazalo zlasti pri vprašanju reforme televizijskega sistema. Silvio Berlusconi

ni golobicam v Kartelu ni dovolil, da bi zares iskale možnost dogovora z levo sredino. Ravnal je kot podjetnik in izbiral, glede na koristi svojega podjetja Fininvest (Ocenil je, da zaigra vse za vse, saj bi ob morebitni zmagi Da Fininvest ne bil na slabšem, medtem ko bi lahko kaj pridobil z zmago Ne-jev). To bi bilo legitimno

in pravilno, ko bi bil Berlusconi samo podjetnik, ni pa sprejemljivo, ko je isti človek obenem tudi lider največje italijanske stranke.

Pa tudi leva sredina ni znala najti skupnega imenovalca. D'Alemaovo željo po dialogu in prepričanost, da je pogovor vselej boljši od spopada, so zavrle sredinske stranke in Severna liga, ki so se zdale, da bi jih dogovarjanje med Berlusconiem in D'Alema potisnilo na obrobje.

Podobna in pristransko se bolj pretirana logika je prevladala tudi pri vprašanju o urniku odprtja trgovin, pri katerem je Kartel pod pritiskom Pannellovih reformatorjev z obstrukcijo preprečil dogovor.

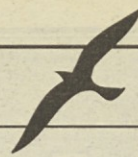
Vse to kaže, da bi Italija potrebovala korenite reforme, da bi lahko bila boljše opremljena za izzive sodobnega časa. Paradoks je v tem, da bi se teh reform morali lotiti tisti, ki niso bili sposobni rešiti niti vprašanja, kdaj naj bodo odprte trgovine.

**

**Strani o referendumih
so pripravili:**

**Vlasta Bernard
Danilo Bizjak
Drago Gašperlin
Sergij Premru
Sandor Tence
Fotografije Foto KROMA**

ŠTIRI JE PREDLAGALA STRANKA KOMUNISTIČNE PRENOVE, ENEGA PA PRISTAŠI MARCA PANNELLE

Sindikalni referendumi tudi merilo demokracije

Med referendum s političnim predznakom sodijo tudi stirje na sindikalno tematiko, in sicer referendumi št. 1, 2, 3 in 7. Prve tri je predlagala Stranka komunistične prenov, ki ima določeno tezo znotraj sindikata CGIL in bi rada vlogo tega manjšinskega krila se okrepila, četrti pa je sad politične strategije t. i. Pannellovega kluba, ki stremi za oslabiljivjo sindikatov.

Osrednje tri sindikalne organizacije so zavzele do referendumov v bistvu soglasno stališče: CISL in UIL članom in delojemalcem svetujejo, da v vseh starih primerih glasujejo NE, CGIL pa se je jasno opredelil le za referendum št. 1 in 7 (seveda z NE), medtem ko prepusca glede referendumov št. 2 in 3 svobodno izbiro, ceprav je glede št. 3 nacelno za DA.

Na glasovnici za referendum št. 1 (rumena barva) bo naslednje vprašanje:

»Hocete, da se iz zakona št. 300 z dne 20. maja 1970' Določbe o zaščiti svobode in dostojanstva delavcev, sindikalne svobode in sindikalne dejavnosti na delovnem mestu in določbe o namestitvi' črta tisti del, ki ga vsebuje 1. člen, 19. odstavek, in sicer le naslednje besede: v okviru a) združenj, ki pripadajo najbolj reprezentativni konfederaciji na državni ravni in b) sindikalnih združenj, nevclanjenih v zgoraj omenjene konfederacije, ki so podpisniki državnih ali pokrajinskih kolektivnih delovnih pogodb, ki veljajo v proizvodni enoti?«

Državni zakon št. 300 je v resnici statut delavcev.

Glasovnica za referendum št. 2 (slonokoščene barve) bo vsebovala sledeče vprašanje:

»Hocete, da se odpravi 19. člen, 1. odstavek, črka a) združenj, ki pripadajo najbolj reprezentativni konfederaciji na državni ravni' ter črka b), in sicer samo besede'nevclanjenih v zgoraj omenjene konfederacije' in besede'državnih ali pokrajinskih', zakona št. 300 z dne 20. maja 1970' Določbe o zaščiti svobode in dostojanstva delavcev, sindikalne svobode in sindikalne

dejavnosti na delovnem mestu ter določbe o namestitvi?«

Z glasovnico za referendum št. 3 (sive barve) pa bo treba odgovoriti na vprašanje:

»Hocete, da se odpravi zakonski odlok št. 29 z dne 3. februarja 1993' Racionalizacija organizacije javnih uprav in revizija discipline na področju javnih služb v smislu 2. člena zakona št. 421 z dne 23. oktobra 1992', objavljenega v redni prilogi Uradnega lista št. 30 z dne 6. februarja 1993, splošna serija, in sicer samo 47. člen (sindikarno zastopstvo) v besedilu, ki izhaja iz razsodbe ustavnega sodišča št. 359 z dne 30. julija 1993, in iz spremembe k 22. členu zakonskega odloka št. 546 z dne 23. decembra 1993?«

Vprašanja so sila zapletena in večini ljudi nerazumljiva, zato jih bomo obrazložili z besedami člana deželnega tajništva CGIL Roberta Treua. »Predlagatelji teh treh referendumov ne želijo prizadeti sindikatov, temveč hočejo samo zagotoviti vsem delavcem, da bi lahko sami oblikovali lastno sindikalno organizacijo, naj bo se takô majhna,« pojasnjuje Treu in dodaja: »Toda to je ze mogoče, vsi delovni ljudje lahko svobodno osnujejo svoj sindikat in ce jih kdo pri tem ovira, je to samo delodajalec. To je bilo omogočeno s sporazumoma, ki so ju sklenili CGIL, CISL in UIL ze julija 1993 in pozneje decembra 1994 z vlado in po katerih so na delovnih mestih ze nastala enotna sindikalna predstavništva' (RSU). Besedilo sporazuma so vnesli v zakonski osnutek, ki ga je senat ze odobril, zdaj pa ga mora se poslanska zbornica, vendar tu odobritev preprečuje obstrukcionizem desnice. Referenduma št. 1 in 2 sta torej povsem odvec, ker je zadeva sindikalnih zastopstev ze rešena; in ni res, da samo v korist treh konfederacij, temveč v korist vseh, tudi manjših sindikatov.« Kaj pa referendum št. 3? »Isto velja zanj,« zatrjuje Treu, »kajti sleherni delojemalec si organizacijo sam izbere in z referendumom se ne bo čisto nič spremenilo. Razlika bo edinole v tem, da bo mo-

ral delodajalec spoštovati državni zakon, ce pa ta v zbornici ne bo prodrl, se bo itak moral držati sporazuma med CGIL-CISL-UIL in osrednjo izvršno oblastjo oziroma delovne pogodbe. Kar zadeva zakonski predpis, po katerem ministrski predsednik določa najbolj reprezentativno sindikalno organizacijo, naj povem se tole: ce se hočes pogajati z vlado, moras biti močan, velik sindikat, a ni dvoma, da imajo največjo težo ravno CGIL, CISL in UIL.«

Pa se referendum št. 7. Na glasovnici (svetlo zelene barve) bo sledeče vprašanje:

»Hocete, da se odpravi zakon št. 300 z dne 20. maja 1970, ki vsebuje Določbe o zaščiti svobode in dostojanstva delavcev, sindikalne svobode in sindikalne dejavnosti na delovnem mestu ter določbe o namestitvi', in sicer samo: 26. člen, 2. odstavek: Sindikalna združenja delavcev imajo pravico, da prejmejo z odbitkom na plači oziroma na storitvah, ki so opravljene na račun ustanov za socialno skrbstvo, prispevek, ki jim ga delavci nameravajo plačati na način, ki ga določajo kolektivne delovne pogodbe, katere jamčijo tajnost nad zneskom, ki ga posamezni delavec plača sindikalnemu združenju' in 3. odstavek: V podjetjih, kjer delovni odnos ni urejen s kolektivnimi pogodbami, sme delavec prositi, da se njegov sindikalni prispevek plača združenju, ki ga sam izbere'; ter zakonski odlok št. 297 z dne 16. aprila 1994, ki vsebuje Odobritev enotnega besedila zakonskih določb, veljavnih na področju izobrazbe, ki se nanasa na sole vseh vrst in stopenj', in sicer samo 594. člen?«

Roberto Treu nima glede tega referenduma nikaksnega dvoma: »To je ociten poskus, osibiti sindikalno gibanje in z njim tudi vse delovne ljudi, kajti omenjeni prispevki krepijo finančno osnovo sindikata in mu omogočajo, da neprestano izboljšuje storitve in prid vclanjenih, a tudi nevclanjenih delojemalcev in upokojencev. Sicer pa je to tudi vrnitev v preteklost in korak nazaj na poti v Evropo.«

Razlogi za DA

Predlagatelji referendumov št. 1, 2 in 3 trdijo, da CGIL, CISL in UIL monopolizirajo sindikalno gibanje in da si v sindikalnih predstavništvih zagotavljajo večino. To je nedemokratsko, dodajajo, kajti uslužbenci morajo imeti pravico, da na delovnih mestih popolnoma svobodno izbirajo svoje predstavnike, ki bodo ščitili njihove interese pred delodajalcem. Podobno menijo predlagatelji referenduma št. 7, ki vrh tega poudarjajo, da CGIL, CISL in UIL od delojemalcev naravnost izsiljujejo prispevke; le-ti torej niso prostovoljni, poleg tega naj bi delavec še ne vedel, koliko mu delodajalec pravzaprav odtrga od plače za sindikat.

Razlogi za NE

CGIL, CISL in UIL odgovarjajo, da je oblikovanje sindikalnih predstavništev že povsem svobodno, in to ravno po njihovi zašlugi. Ne samo, sleherna skupinica delojemalcev sme prosto ustanoviti lasten sindikat, pa naj bo še tako majhen; kot primer navajajo, da je na Tržaški občini kar 11 sindikalnih organizacij. Referendumi bodo ustvarili še večjo zmedo ter navedli zlasti manjša podjetja, za katera ne veljajo vsedržavne kolektivne pogodbe, k temu, da bodo uslužbenec še bolj izkoriščala. Sindikalni prispevek pa je dočela prostovoljen in vsakdo ga lahko vsak trenutek odpove. Sindikalna demokracija je torej že zagotovljena.

KAKO OCENJUJETA REFERENDUME SLOVENSKA SINDIKALISTA

Predlog za ukinitvev prostovoljnih prispevkov pomeni odkrit in nepojmljiv napad na sindikat

Okrepiti demokracijo znotraj sindikata in v odnosih z delavci, a upoštevati tudi pomen reprezentativnosti

Renato Kneipp, trzaski pokrajinski generalni tajnik sindikata gradincev FILLEA, ki deluje v okviru največje italijanske sindikalne konfederacije CGIL, se je opredelil za en NE in za tri DA. Negativen glas se seveda nanasa na referendum št. 7, s pomočjo katerega bi radi Pannellovci in njim podobni preprosto onemogocili sindikat, da bi se naprej prejemali od delojemalcev prostovoljne prispevke, ki jim jih odtrgajo delodajalci na plači. Ti prispevki so bistvenega pomena za obstoj in delo sindikalnih organizacij, zato je jasno, da hočejo predlagatelji referendumov uničiti zaščitnike delovnih ljudi in posredno le-tim odvzeti sleherni pogajalsko oporo nasproti podjetnikom. Prav tako je kajpak jasno, da ne bi smel noben uslužbenec oddati pozitivnega glasu, saj bi se na ta način pridružil zakrknjenim nasprotnikom delavskega gibanja. Povsem drugačno pa je Kneippovo mnenje o referendumih št. 1,

2 in 3, ki zadevajo problem sindikalnih predstavništev na delovnih mestih, pa naj bodo ta v privatnih ali državnih rokah. Zdej je v veljavi takšna praksa, da ima sindikat, ki v podjetju prevladuje, v predstavništvu ze avtomatično zajamčeno eno tretjino članov ne glede na izid volitev. Ne samo, dodaja Kneipp, svojih članov ta sindikat ne izvoli, temveč jih kar neposredno imenuje. Voditelj FILLEA zatrjuje, da je to povsem krivično in nedemokratsko, ter se zavzema za odpravo zajamčene tretjine.

Obenem pa Renato Kneipp poziva k razponu demokracije tudi takrat, kadar sindikat sproža med delovnimi ljudmi glasovanja o delovnih pogodbah ali pa o pomembnih sporazumih z osrednjo izvršno oblastjo. Kot značilen primer navaja ravno glasovanja o reformi pokojninskega sistema, ki so se končala pretekli četrtek. Mnenje delavcev ni obvezujoče, zato se

lahko sindikat nanj tudi pozviga, razlaga Kneipp in zaradi tega zahteva uvedbo pravih referendumov, ki bi bili torej za vodstva sindikatov obvezujoče in ne samo posvetovalne narave.

»Seveda bi tudi jaz najraje videl, da bi vsa ta vprašanja lepo urejeval zakon in da nam v sedanjih tako kocljivih družbeno-političnih razmerah ne bi bilo treba na volisca,« poudarja slovenski sindikalist in pripominja: »Toda z zakonskim besedilom, ki lezi zdaj v poslanski zbornici, se zdalec nismo zadovoljni in zato smo se morali, ceprav neradi, odločiti za to referendumsko preizkusnjo.«

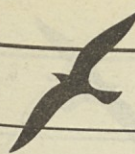
Tudi Igor Castellani, ki v sklopu patronata INAC urejuje pokojninska vprašanja, ima dokaj jasne pojme. »Zame je predvsem važno to, kako bodo ljudje odgovorili na vprašanja, ki ju zastavljajo predlagatelji referendumov št. 1 in 7, saj gre tu v praksi in naceloma za direktni napad na sindikalno gi-

banje,« naglasja sogovornik in pristavlja: »V bistvu imamo opraviti z zahtevo po ukinitvi principa o reprezentativnosti sindikatov, kar je absurdno. Teoretično lahko sleherni delavec ustanovi sindikat, vprašanje pa je, kolikšno težo bo ta imel; gotovo ne takšno, kot jo ima lahko velika in uveljavljena organizacija, s cimer ne mislim samo CGIL, CISL in UIL.« Castellani izraza bojazen pred razvrednotenjem trdega sindikalnega dela množice ljudi, zato bo oddal glas NE.

O referendumih št. 2 in 3 Castellani pojasnjuje, da sta zelo podobna stevilki ena in da v bistvu oba sirta predstavniško moč delojemalcev tako zasebnega kakor javnega sektorja na panožne, stanovske organizacije. Ob tem pa poudarja, da sta referenduma v praksi že presežena in torej nimata posebnega pomena. Zaradi tega soglasa z odločitvijo vodstva CGIL, da glede teh dveh primerov ne posreduje vclanjenim in siceršnjim udeležen-

cem skorajšnjega ljudskega glasovanja nobenega navodila in prepisca izbiro njihovi lastni presoji.

Cisto nasprotnega mnenja pa je seveda Igor Castellani kar zadeva »zloglasni« referendum št. 7, preko katerega bi predlagatelji iz vrst Pannellovih klubov hoteli sindikate prikrajšati za njihov osnovni vir dohodkov, se pravi za prostovoljne prispevke vclanjenih uslužbenecv. »To je naravnost nepojmljiv poskus spodkovanja tal sindikalnim organizacijam,« je ogorčen Castellani, ceprav nazadnje priznava, da ne bo imel referendum nobenega praktičnega učinka na danost. Zakaj ne? Zaradi tega ne, ker bo vsakdo lahko se naprej in ne glede na takšen ali drugačen izid glasovanja pooblastil delodajalca, da mu od plače odtrga določen znesek in ga preusmeri sindikatu v obliki članarine. To je pac svobodna izbira posameznika, ki mu tudi nihče ne more prepreciti, da svoj prispevek umakne, kadar pac misli.

V OBČINAH, KI IMAJO VEČ KOT PETNAJST TISOČ PREBIVALCEV

Dvojni krog volitev županov je trn v peti Kartela svoboščin

REFERENDUMI

Župan večine ali »trdne manjšine«?

V nedeljo, 11. junija bomo na volišču dobili tudi temnomodro glasovnico (označeno s številko 8) z vprašanjem, ali se strinjamo z ukinitvijo balotaze (drugega) kroga pri izvolitvi županov tudi v občinah, ki imajo več kot petnajst tisoč prebivalcev. Gre morda navidez za politično nepomemben (ali postranski) referendum, v resnici pa ni tako. Ljudsko glasovanje namreč zadeva enega temeljnih členov nove volilne zakonodaje za izvolitev krajevnih uprav (občin in pokrajin).

Volilna zakonodaja, ki je v praksi stopila v veljavo leta 1993, je korenito obnovila celotni sistem izvolitve občinskih in pokrajinskih upraviteljev. Glavno novost predstavlja neposredna izvolitev županov oziroma predsednikov pokrajin ter večinski sistem za izvolitev skupščin. Medtem, ko je v občinah, ki imajo manj kot 15 tisoč prebivalcev, za župana izvoljen kandidat, ki v prvem krogu dobi največ glasov, je v večjih občinah v prvem krogu izvoljen za župana le kandidat, ki dobi absolutno večino glasov. V nasprotnem primeru je potrebna balotaza (dva tedna po prvem krogu) med najbolje uvrščenima kandidata.

Pobudniki tega referenduma (Pannellovi radikalci) predlagajo, da bi popolnoma poenotili oba sistema za izvolitev županov. Da bi torej brez odprave balotaze in da bi bil tudi v občinah, ki imajo nad 15 tisoč volilcev, takoj izvoljen za župana kandidat, ki bi dobil največ glasov. Tudi enega več od ostalih županskih kandidatov. S tem - pravijo pobudniki tega ljudskega glasovanja - bi volilni sistem za izvolitev krajevnih uprav približali čistemu večinskemu sistemu, ki je npr. že stoletja v veljavi v Veliki Britaniji.

Nasprotniki referenduma (leva sredina, SKP in Severna liga) pa odločno osporjajo tej trditvi. Pravijo, da bi ukinitve balotaze le še dodatno razdrobila politični sistem in odvzela pristojnosti (in odgovornosti), ki so jih župani pridobili z novim volilnim zakonom. Odprava dvojnega kroga pa bi od ljudstva neposredno izvoljenemu županu odvzela reprezentativnost in torej moč (ter ugled) pri vodenju občinske uprave.

Morebitna zmaga »da« bi torej odpravila župansko balotazo v večjih občinah, za izvolitev predsednika pokrajin pa bi še dalje ostal v veljavi dvojni krog. Ali ni to italijanski paradoks?

Z morebitno zmago »da« na tem referendumu bi se politično gledano najbolj okoristila desnica, ki istčasno nasprotuje dvojnemu krogu tudi pri izvolitvi senata in poslanske zbornice. Gre za staro in dobro znano stališče Kartela svoboščin, ki se dobro zaveda svoje politične (in volilne) šibkosti pri upravnih volitvah.

Že prve volitve z neposredno izvolitvijo županov in predsednikov pokrajin decembra leta 1993 so zelo jasno pokazale, da desnica, ali zmaga v prvem krogu, ali pa ne zmaga. Edina izjema je bil takrat Milan, kjer je župan Formentini (Severna liga) v balotazi premagal svojega progresističnega tekmeca Dalla Chieso. Od takrat do danes pa so se -

tako v Milanu kot po vsej Italiji - politično razmere krepko spremenile. Bossijeva stranka ni več zaveznica Berlusconi in Finija, ustvarila pa se je tudi močna levsredinska koalicija, ki kandidira Prodi za ministrskega predsednika.

Desnica torej podpira ta referendum iz zgolj politične računice. Pri tem pa tudi pravi, da bi z enim samim volilnim krogom država na vsakih volitvah privedla več deset milijard lir. Na sredini in levi pa odgovarjajo, da sredstev za izvajanje demokracije in pluralizma ne gre na noben način postavljati v te okvire, saj so diktature v tem primeru zelo poceni sistemi. Od tod poziv volilcem, da glasujejo »ne«.

Edinole desnica podpira ukinitve »drugega kroga«

Referendum o sistemu izvolitev županov v občinah, ki imajo več kot petnajst tisoč prebivalcev, je pravzaprav razklal politične sile. Desničarski Kartel svoboščin podpira pobudnike tega ljudskega glasovanja in se torej zavzema za ukinitve balotaze pri izvolitvi županov, levsredinska koalicija, Severna liga in Stranka komunistične prenove pa enotno vabijo volilce, da v nedeljo, 11. junija glasujejo »ne«. Tudi ta referendum, ki je sicer zelo pomemben, so močno zasencili referendumi o televizijskem sistemu.

Kartel svoboščin, kot rečeno, poziva ljudi, naj glasujejo »da« in naj torej prispevajo k splošni ukinitvi drugega kroga za izvolitev županov. Resnici na ljubo, pa se desnica ni kdovekako angazirala pri tem referendumu. Silvia Berlusconi in njegove pristase, kot znano, zelo zanimajo (in skrbijo) edinole trije referendumi o televizijskih omrežjih, Nacionalno zavezništvo pa je bilo itak že od začetka malo ali nič navdušeno nad tem vprašanjem, tako da je desnica skoraj vso volilno kampanjo prepustila Marcu Pannelli in njegovim reformatorjem. V bistvu stranki, ki je dala pobu-

do in zbiralala podpise za ta referendum.

Tudi levica pa se do slej, resnici na ljubo, ni kdovekako angazirala za to ljudsko glasovanje, kateremu je od vsega začetka odločno nasprotovala. Tudi stališča leve in ostalih strank, ki podpirajo vlado Lamberta Dinija, so očitno pod vtisom referenduma o televizijskih. Nasprotniki referenduma vsekakor opozarjajo, da bi morebitna zmaga »da« močno načela, če se ne popolnoma »onesposobila« novo volilno zakonodajo za izvolitev krajevnih uprav, ki predstavlja - zlasti po mnenju levsredinskih sil - pomemben korak naprej na (zelo naporni) poti institucionalnih reform.

Med pristasi »ne« so se angazirali župani velikih mest, ki so bili decembra leta 1993 prvič neposredno izvoljeni od občanov, torej z novo volilno zakonodajo, to se pravi z balotazo. Župani so izdelali posebno listino, v kateri pozivajo ljudi, da glasujejo »ne«, z utemeljitvijo, da je drugi volilni krog odraz demokracije, saj so tako izvoljeni upravitelji odraz čim širšega kroga občanov. Tozadevni poziv so, med drugim podpisali, župani Rima, Neaplja, Trsta, Genove in Benetk.

V TRŽAŠKI IN V GORIŠKI OBČINSKI SKUPŠČINI

Slovenci so proti odpravi balotaze in podpirajo mnenja zagovornikov »ne«

Odprava balotaze bi prizadela tudi politično življenje naše manjšine

Svetovalci slovenske narodnosti v tržaskem in v goriskem občinskem svetu so enotnega mnenja, da je treba 11. junija zavrniti referendum o volilnem sistemu za velike občine in da je treba zato glasovati »ne«. So tudi mnenja, da bi morebitna zmaga pobudnikov referenduma (torej prevlada »da«) ustavila proces političnega združevanja v državi, ki se uspešno uveljavlja tudi med Slovenci v Italiji.

Tržaski svetovalec Zavezništva za Trst - Slovenske skupnosti Andrej Berdon nasprotuje odpravi drugega volilnega kroga za izvolitev župana v velikih občinah, ker bi to pomenilo, da bi manjšina enostavno vladala nad večino. Pri tem navaja konkreten primer. Na volitvah se npr. predstavi deset volilnih list in isto število županskih kandidatov. Vsaka lista dobi približno deset odstotkov

glasov in le ena od teh za desetinko odstotka več od ostalih. Za župana bi bil izvoljen kandidat - dodaja Berdon - ki bi imel za sabo le nekaj nad deset odstotkov volilcev, kar je v kričnem nasprotju z vsemi demokratičnimi načeli. Morebitna zmaga »da« bi po njegovem tudi močno oskodovala Slovence, ki bi z novim sistemom tvegali, da ostanemo izključeni iz tržskega občinskega sveta.

Odločen zagovornik »ne« je tudi Igor Dolenc (DSL). Se se nismo privadili novega volilnega sistema, ko nam že ponujajo novosti, ki so vrh vsega v teh razmerah nesprejemljive. Dolenc je tudi mnenja, da majhnih občin ne gre na noben način vzporejati in enaciti z velikimi. Odprava balotaze bi po njegovem ustvarila le zmedo in se večje nezaupanje ljudi v krajevne uprave. Ustvarila pa bi tudi nove težave v odnosih med žu-

panom in občinskim svetom, ki so že sedaj precej težavni - pravi slovenski svetovalec DSL - ki kot primer navaja včasih razburljive odnose med tržaskim županom in občinsko skupščino.

Ce bi bilo odvisno od mene, bi drugi volilni krog za izvolitev županov razširil na vse občine, z izjemo najmanjših (kot je npr. Repentabor), je mnenja Peter Močnik (ZT-SSK). Stevilčna manjšina bi upravljal večino, en sam krog bi bil upravičen ter sprejemljiv le v primeru, da imaš od vsega začetka dve listi in dva županska kandidata, kot se npr. dogaja v Veliki Britaniji. Zmaga »da« na tem referendumu bi po Močnikovem mnenju slabo vplivala na politično življenje naše manjšine ter na njeno predstavnost, predvsem v tržaski in v gorški občini.

»Ne« podpira tudi goriski

svetovalec DSL Igor Komel, ki meni, da bi bila odprava dvojnega kroga velik korak nazaj v primerjavi s sedanjo volilno zakonodajo, ki končno priznava županu in upraviteljem večjo težo (in odgovornosti), občinskemu svetu pa vlogo nadzornika in usmerjevalca uprave. Komel je tudi mnenja, da je referendum preveč in da gre za veliko zlorabo tega pomembnega demokratičnega instrumenta.

Da je referendum preveč je trdno prepričan tudi goriski svetovalec SSK Bernard Spazzapan, ki bo na ta referendumsko vprašanje vsekakor odgovoril »ne«. Upravitelji in občani so se komaj privadili novega volilnega sistema - je mnenja Spazzapan - ko smo že pri zahtevi po spremembah. Volilni zakon za velike občine je po njegovem dober ter učinkovit in ga zato velja ohraniti.

REFERENDUMI O URNIKIH TRGOVIN IN O TRGOVSKIH DOVOLJENJIH

Sprostitev za večji red ali za povečanje zmešnjave?

Referendum števil. 9 o sprostitvi urnikov poslovanja trgovin

Z odgovorom na referendumsko vprašanje števil. 9 o urniku odprtja trgovin naj bi se volilci izrazili o ukinitvi zakona št. 558 iz leta 1971, ki daje zupanom na osnovi smernic deželne uprave nalogo, da določajo dnevni in tedenski urnik odprtja trgovin. Gre za področje, na katerem so se v zadnjih letih kresala stališča organizacij potrošnikov, sindikatov, delodajalcev in krajevnih uprav.

Učinki prevlade odgovora »da«

Ce bi prevladali odgovori »da«, torej za ukinitve zakona št. 588, kot bi želeli pobudniki tega referenduma, bi imela Italija na tem področju najbrž največjo svobodo v Evropi.

Nastopila bi popolna deregulacija, sprostila bi se silnice divjega tržišča. Urnik bi prosto določal vsak trgovec zase v skladu s svojimi individualnimi potrebami in zmogljivostmi, čeprav bi moral vseeno upoštevati obveznosti in omejitve o obveznem počitku, ki jih predvidevajo drugi zakoni in delovna pogodba odvisnih delavcev.

V primerjavi z ostalimi evropskimi državami so lahko v Italiji trgovine odprte dlje, povprečno po 14 ur dnevno (v Evropi velja povprečje 9 ur) ali najmanj 2.350 ur na leto. Vsak trgovec lahko izbira med 44 različicami urnikov v dnevnem časovnem razponu med 7. in 21. uro, seveda z obveznim nedeljskim zaprtjem.

Velika distribucija bi tako imela prosto pot, da uveljavi svoj monopol in bi zadala smrtni udarec malim trgovskim obratom, ki zaradi omejenosti osebja ne bi mogli konkurirati velikim. V zadnjih letih je več kot sto tisoč malih in srednjih trgovskih obratov že zaprlo svojo dejavnost zaradi ekonomske krize in minimuma taxa, če bo njihove vrste razredčil se ta nov val, pa bo posledice občutili vse gospodarstvo, saj so male podjetniške strukture prava hrbtenica italijanskega ekonomskega sistema.

Studije in raziskave so dokazale, da non stop delovni urnik ne zagotavlja povečanja potrošnje in torej večjega zaslužka. Ker pa bi se s tem povečali obratovalni stroški, bi zelo verjetno in v kratkem doživeli navitje cen prodajnih artiklov. Če bodo zapirali trgovine, se bo povečala brezposelnost (po statistiki izgubita za vsakega zaposlenega v veleblagovnici dve osebi vir zaslužka oziroma zaposlitev), spremenila se bo socialna struktura kraja in tudi okolja zaradi povečanja prometa v perifernih prodajnih centrih.

Učinki prevlade odgovora »ne«

V veljavi bi ostal sedanji, sicer po želji trgovcev diversificirani režim urnikov trgovin, ki že zdaj omogoča kar 44 variant. Vsi se strinjajo, da je potrebna in možna se večja prožnost in tudi nove strukture, ki pa jih je treba programirati z upoštevanjem potreb tako potrošnikov kot trgovcev.

Potrošniki bodo ohranili pravico do izbire.

Zagotovljena bo tudi kakovost življenja in modela socialnih izbir, saj manjši in ozemeljsko učinkovito porazdeljene prodajne točke zagotavljajo poleg praktičnega vidika tudi bolj human odnos med trgovcem in odjemalcem in utirajo pot se večji specializaciji, ki se v zadnjih letih uveljavlja kot nova kvaliteta.

Ne bo popolne sprostitve »pravil igre«. Neomejena liberalizacija bi ne zagotovila večje svobode, ampak bi imela za posledico anarhijo in prevlado naravnega zakona džungle, po katerem zmaga močnejši, ne glede na vsebino ponudbe. Z ohranitvijo sedanje trgovske mreže bi obdržali pečat civilizacije in socialnega

pomena manjšin struktur.

Starejša populacija, ki zaradi bolehnosti ali pomanjkanja prevoznega sredstva nima prostosti gibanja, se bo lahko naprej preskrbovala v trgovini »za vogalom«, ki ji bo po potrebi dostavljala blago neposredno na dom. Ostareli tako ne bodo prisiljeni obiskovati odročnejših trgovskih centrov v periferiji.

Stališča

Tako trgovske stanovske organizacije kot sindikati odvisnih delavcev so se odločno izrekli za »ne«. Utemeljujejo ga tudi na osnovi primerjave z drugimi državami Evropske unije, posebno pa s prepričanjem, da popolnoma sproščeni delovni urniki sploh ne bi bili odjemalcem v korist, ker da bi jih dezorientirali in jim zmesali nakupovalne navade.

Predsednik sekcije za trgovino na drobno pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju Egon Meden pravi: »Vprašanje je vsekakor delikatno, vendar mislim, da je potreben resen pristop. Menim, da množica državljanov ne more vsiliti neki delovni kategoriji pravila, po katerih naj dela. Sistem urnikov lahko se izboljšamo, vendar moramo skupaj najti neko uravnoteženo rešitev. Urniki so že zdaj precej prožni in raztegnjeni. Sploh ne verjamem, da bi se obneslo nedeljsko odprtje trgovin, saj si vsakdo že med tednom programira nakupe in izlete ob koncu tedna. Ob izrednih priložnostih, kot na primer za božič ali za binkosti, je že omogočeno odprtje trgovin ob nedeljah. Če sedaj vsi ne sprostimo urnikov, če bi uvedli liberalizacijo, pa bi zavladala nepopisna anarhija«.

Povsem nasprotno je seveda stališče pobudnikov referenduma in organizacij potrošnikov, ki že leta zahtevajo večjo prožnost urnikov obratovanja trgovin. Na dlani je namreč, da zaposleni potrošniki in se posebne zenske, ki so hkrati matere, kaj težko opravijo nakupe v premoru med dopoldanskim in popoldanskim delovnim časom, saj so prav takrat posebno živilske trgovine po pravilu zaprte. Odjemalci očitajo trgovcem tudi majhno fantazijo pri določanju svojega obratovalnega časa, saj praviloma ne izkoristijo niti možnosti, ki jim jo obstoječa zakonodaja daje na področju prožnosti urnikov. Skratka, če je res, kot pravijo zagovorniki odgovorov »ne«, da je že zdaj veliko možnosti za prožnejše delovne urnike, potem res ni razumeti, zakaj trgovci in njihove stanovske organizacije tega niso izkoristile.

Referendum števil. 6 o odpravi dovoljenj za odpiranje trgovin

Referendumsko vprašanje o trgovskih licencah se nanasa na celo vrsto določil zakona št. 426 iz leta 1971, ki je temeljni zakon za trgovino na drobno in iz katerega so pozneje izšle tudi norme za druge trgovske sektorje. Če bi prevladali »da«, potem bi bila ukinjena določila o:

- občinskih načrtih za trgovino, ki lahko vnašajo omejitve za odpiranje trgovskih obratov;

- občinskih komisijah za trgovino, ki so bile sicer medtem že ukinjene z dvema odlokom predsednika republike;

- trgovskih načrtih vključno s tistim členom zakona št. 121/1987, ki predpisuječasne kriterije v pričakovanju načrta.

Ce bi na referendumu prevladali »da«, bi od zdajšnje normative ureditve trgovine ostala v veljavi naslednja določila:

- seznam trgovcev (REC) za habilitacijo tistih, ki bi želeli postati trgovci;

- obveznost občinskega pooblastila za odprtje, preselitev in razširitev trgovin;

- pristanek deželne uprave za odprtje velikih prodajnih struktur;

- olajšane norme za podzakup trgovskih dejavnosti;

- posebne oblike prodaje (na domu, no-tranje prodajalne itd.);

- blagovne tabele;

- določila o javnosti cen.

Trgovske licence izdaja pristojna občinska komisija na osnovi trgovskega načrta, ki je obvezujoč. Na tak način je zagotovljena uravnotežena ponudba, ki je v razčlenjeni obliki razporejena po občinskem ozemlju in po eni strani preperečuje koncentracijo obratov, po drugi pa pomanjkanje trgovin v naseljenih okoljih. Ne glede na izid referenduma, bo Dežela Furlanija Julijska krajina zaradi svojega posebnega statuta ohranila primarno pristojnost urejanja trgovinske zakonodaje in že pripravlja osnutek novega normativa.

Učinki prevlade odgovora »da«

Glavno korist bi imele velike trgovske grupe, ne pa potrošniki. Ena izmed posledic bi bila se večja koncentracija trgovskega potenciala v rokah velike distribucije. Veliko malih trgovcev bi propadlo, tako da bi se rajoni lahko znasli brez trgovin in zgodovinsko jedro mest bi tako spremenilo svoj videz. To spremembo

bi najbrž najbolj občutili starejši ljudje, ki so clovesko navezani na svojega prodajalca.

Teoretično bi v prvi fazi bila možna - sicer ne z dolgoročnimi perspektivami - se večja ponudba in razcvet malih trgovcev, ki pa bi zaradi visjih rezijskih stroškov sprico hude konkurence veleblagovnic lahko preživeli le z navitjem cen, kar bi negativno učinkovalo na zep odjemalca. V nasprotnem primeru bi mali trgovec propadel, trg bi ostal v rokah malostevilnih mogotcev, ki bi v režimu monopola po mili volji krojili usodo trga in cen.

Učinki prevlade odgovora »ne«

V veljavi bo ostala sedanja ureditev, ki jo bo sicer treba prenoviti in posodobiti. Preprecena bo deregulacija, ki bi bila škodljiva za potrošnika, saj bi bil z odpravo vseh zascitnih mehanizmov prepuščen na milost in nemilost monopolne tržne zakonitosti s posledično destabilizacijo distribucijske mreže. V takih okoliscinah bi tako politična kot birokratska komponenta pridobila se večji vpliv in moč.

Pod krinko liberizma bi se z ukinitvijo trgovskih licenc dejansko uveljavil naravni zakon močnejšega, ki ni dolžan spoštovati pravil igre in si lahko privoščiti karkoli, le da potepta sibkejšega konkurenta.

Ce bi odpravili licence, bi postala vprašljiva poklicna usposobljenost trgovskih operaterjev, ki se morajo zdaj vsaj dve leti ukvarjati s trgovsko dejavnostjo ali biti dve leti zaposleni kot uslužbenici preden se lahko vpisejo v poklicni seznam REC in nato pridobijo ustrezno licenco. Sprostitev licenc bi torej sla na rovas kakovosti, potrošnik pa bi bil zasciten v manjši meri.

Stališča

Stanovska združenja trgovcev in sindikalne organizacije so se soglasno opredelili za »ne«. Po njihovi oceni bi bilo napako misliti, da bi lahko na tej osnovi prisli do preustroja in modernizacije distribucijskega sistema, ki bi tako v večji meri ustrezal potrebam trga in odjemalcev. Reforme se rojevajo in rastejo samo takrat, kadar niso uperjene »proti nekomu ali necemu«, ampak »za koga ali kaj«, poudarjajo trgovci, za katere je ta »kaj« tako tržno gospodarstvo, v katerem vladajo natančna in korektna pravila in ki veljajo za vse protagoniste ekonomskega procesa in socialne dinamike.

Trzna svoboda zahteva torej trzna pravila, do teh pa je mogoče priti samo po zakonodajni poti. Referendum po mnenju njegovih nasprotnikov ne prinaša svobode ali liberalizacije, ampak vodi v anarhijo in zmešnjavo.

Egon Meden (SDGZ) takole ocenjuje položaj v Trstu: »Pred leti so razdali se prevec licenc, kar je bila posledica dotoka tujih kupcev. Ze zdaj bi lahko vrnil tretjino dovoljenj. Ce pa bi odpravili obveznost licenc, bi se pojavili tudi neusposobljeni trgovci, ki bi potrošniku ne zagotavljali zadostnih jamstev.« Ce strnemo to misel, lahko recemo Raje slab zakon in ureditev, kot pa anarhija, ki odpira pot divji konkurenci.

Pobudniki ferenduma o sprostitvi zakonodaje na področju trgovine pa imajo seveda diametralno nasprotna stališča. Po njihovem prepričanju bi po tej poti prisli do povečanja konkurence v distribuciji, ta pa naj bi trgovce avtomatično silila k skrbi za kakovostnejšo in tudi cimejšjo ponudbo. Hkrati bi bil to po njihovem mnenju tudi način za preprečevanje korupcijskih pojavov v krajevni upravi, ki jo stroga merila pri izdajanju trgovskih dovoljenj in licenc objektivno spodbujajo. Glede očitka, da sprostitev vodi v anarhijo, pa pobudniki referenduma gladko odgovarjajo, da imamo anarhijo že zdaj.

POBUDO ZA REFERENDUM JE SPROŽILA SEVERNA LIGA

Večina strank za odpravo »varnostnega bivanja«

REFERENDUMI

Vprašanje štev. 4

»Hočete, da se odpravi 25. člen/quarter Z.O. st. 306 z dne 8. junija 1992, ki vsebuje "Nujne spremembe novega kazenskega postopnika in ukrepi zoper kriminalnost", v besedilu, vnesenem ko je postal zakon st. 356 z dne 7. avgusta 1992 (tako, kot jeb il spremenjen z zakonom st. 256 z dne 24. julija 1993, ki vsebuje "Spremembo instituta prisilnega bivanja in člena 2/ter zakona st. 575 z dne 31. maja 1965") in v besedilu, ki izhaja iz razsodbe st. 419 ustavnega sodišča, vlozene 7. decembra 1994, ki je proglasila ustavno nezakonitost člena 25/quarter, prvi odstavka, v tistem delu, ki e predvideva, da Državni protimafijski pravdnik sme odrediti z utemeljenim odlokom previdnostno bivanje samo začasno, pod obvezo, da istocasno vpraša sprejem dokončnega ukrepa na sodišču, v smislu 4. člena zakona st. 1423 z dne 27. decembra 1956 in poznejših sprememb, ki

odloči, pod pogojem zapadlosti, v roku in po postopku, ki so predvideni v ugoraj omenjenem členu istega zakona ter petega člena iste določbe?»

Vprašanje je dokaj zapleteno, v bistvu pa moramo odgovoriti, ce smo za odpravo člena 25/quarter zakonskega odloka 306/92, s katerim so v okviru ukrepov proti mafijskemu kriminalu uvedli institut »previdnostnega bivanja«. Pobudo za referendum je dala Severna liga, ki je od vsega začetka nasprotovala tistim zakonskim določilom, ki so omogočala, da so na sever države pošiljali mafijce ali domnevne mafijce. Po mnenju Severne lige namreč dosegli nasprotni učinek, omogočili so vključevanje in razraščanje organiziranega kriminala v krajih, kjer dotlej tega fenomena ni so poznali. V glavnem so se vse stranke izrekle za odpravo omenjenega instituta (izjema je le SKP, medtem ko DSL ni zavzela nobenega stališča in je odločitev prepusca volilcem).

»Previdnostno bivanje« je moderna inačica fašističnega instituta, ki je bil v začetku uperjen proti svobodi mišljenja in je kasneje dolga leta ostal v veljavi kot »prisilno bivališče«

Referendumsko vprašanje se nanasa na ukinitve obveznosti o »previdnostnem bivanju« oseb, ki se po mnenju vsedržavnega protimafijskega pravdnika, tudi na zahtevo Preiskovalne protimafijske direkcije (DIA) ali pa osrednjih in medpokrajinskih služb pripravljajo, da izvedejo delikt mafijskega tipa.

Gre za preventivni ukrep, ki pa ne more trajati več kot leto dni in jo lahko preklicajo, bodisi ob zapadlosti določenega termina ali pa v trenutku, ko ni več razlogov, zaradi katerih so jo sprejeli. Odločitev pripada vsedržavnemu protimafijskemu pravdniku, ki lahko za isto osebo zahteva druge preventivne ukrepe, ce obstajajo predpostavke.

V ukrepu protimafijskega pravdnika je tudi določeno, česa se mora zainteresirani držati in kje mora obvezno prebivati. Ce se nedovoljeno oddalji, kazni znaša od enega do treh let zapora.

»Varnostno bivališče« ni nič drugega kot moderna inačica nekdanje konfinacije, fašističnega juridičnega instituta, s katerim so hoteli kaznovati tiste, ki so kršili določila, s katerimi je bila omejena svoboda izražanja. Ukrep je ostal v veljavi vsa povojna leta pod imenom »prisilno bivanje«, z njim so hoteli zlasti prizadeti kriminal, ki je stalno zasidran v določenem kraju, in zlasti se dotlej poljedelsko in veleposesniško mafijo, ko je beseda »don« nekaj veljala samo v tistem določenem okolju. Bili so prepričani, da bo premestitev nacela oblast in aktivnost krajev-

nih bossov.

Mafija pa se je medtem modernizirala in preusmerila v druge kriminalne dejavnosti, ki ji omogočajo razširjenost in kontrolo teritorija že na transnacionalnih nivojih. Ta pravcata družbena rakana, ki je bila nekoc omejena na omejene in tudi zaostala področja v državi, se je metastizirala: zato danes ukrepi, kot je »varnostno bivanje«, niso samo smesni, temveč tudi docela neucinkoviti ter dosegajo nasprotni učinek. S prihodom mafijcev se je namreč organizirani kriminal večkrat zasidral na se povsem »devskih« območjih: pomislimo samo na veliki severnoitalijanska mesta in na »mafijo iz Brente«. Kraji, kamor so pošiljali osumljence, so se kaj kmalu spremenili v operative centrale mafije, ki je tako lahko našla udobne oporne baze za razvoj trgovine z mamili, izsiljevanja, oderustva, ugrabitev, za izkoriščanje prostitucije in iger na sreco itd.

V številnih primerih se je krajevno prebivalstvo skusalo upreti temu »legaliziranemu izvozu podzemlja«, kateremu se formalno ni moglo zoperstaviti. Rezultat je bil, da so ukinili stari institut »prisilnega bivanja« in ga zamenjali z »varnostnim bivanjem«. V začetku so si zamislili, da bi ukrep, ki ga predvideva zakon 356 z dne 7. avgusta 1992, bil izrednega značaja n bi ostal v veljavi tri leta, a kasneje, s spremembami, ki jih je uvedel zakon 256 z dne 24. julija 1993, je postal stalen in reden. Na kratko: kar so odstranili skozi vrata, se je

vrnilo skozi okno.

V veljavi je namreč ostal stari avtoritarni princip, po katerem javni tozilec (torej tozitelj) lahko samovoljno nekoga psikrajsa za pravico do svobode gibanja: ne zato, ker bi sumil, da je ze izvršila kaznivo dejanje, temveč samo zato, ker sumi, da se nanj pripravlja. Brez dokazov in indicov lahko torej formalno nedolžnega državljana (nad njim namreč nobeno sodišče se ni izreklo obsodbe) prisili, da se preseli drugam in spustuje nekatere obveze in prepovedi, ki mu jih sodnik lahko naloži, ne da bi kdorkoli lahko temu osporaval. Sprememba bivališča pa bi lahko postal le prvi od preventivnih ukrepov, ki jih lahko vsedržavni pravdnik zahteva. Na podlagi klasične centralistične logike je tudi izbira kraja povsem prepusena istemu vsedržavnemu protimafijskemu pravdniku, posamezne občine in njihovi prebivalci pa nimajo nobenega pravnega instrumenta, da bi se uprli temu »prisilni naselitvi« novega gosta, ki je večkrat povsem nezazelen.

Pobudniki referenduma zato poudarjajo, da smo se takorekoc znasli v jakobinski, protiliberalni logiki, v logiki suma in izrednega stanja, ki je v Italiji unicila gotovost, ki naj bi jo predstavljali zakoni. Njihov zaključek je naslednji: ukinitve zastarelega ion anahronističnega instituta bi imela garantistični pomen. Poleg tega bi upiranje razvejanju kriminala lahko prisilila, da bi v boju proti mafiji iskali primernejše rešitve.

NEPOŠREDNA IZKUŠNJA BIVŠEGA ŽUPANA OBČINE GRMEK FABIA BONINIJA

V Beneški Sloveniji so se pred leti odločno vendar povsem zamen uprli prihodu domnevnih mafijcev

Priskrbeti so jim morali bivališče - Ukrep ni nikogar »izoliral«, saj so vsi ohranili stike z prejšnjim okoljem

V letu 1980 so se s prihodom domnevnih mafijcev imeli neposredno opravka v Beneški Sloveniji. Prebivalstvo in krajevni upravitelji so se na vse mogoče načine trudili, da bi prihod teh ljudi preprečili, vendar je bilo vse zaman.

»Nisimo dosegli, občinski svet se je obrnil do vseh deželnih parlamentarcev, a nasi protesti niso nikogar zanimali,« je povedal Fabio Bonini, ki je bil tedaj župan v Grmeku. »Po mojem mnenju pa je bistveno tole: ce je oblast hotela preseči kontakte, stike z mafijo, s krajem, od koder so prihajali, se je ustela. Očitno ni pomislila, da danes nič ne pomeni, ce nekoga vzames iz njegovega okolja in ga izolira.«

Zakaj pa ste vi ste nasprotovali? »Iz dveh razlogov. To niso bili nikakršni angeli, običajno so bili mafijci, bali smo se jih. Sedaj lahko vidimo, da so tudi proble-

mi, ki so prisli in prihajajo na dan po raznih vaseh, posledica prihoda teh mafijcev, ki so s sabo pripeljali mafijo. Poleg tega jim je Občina morala zagotoviti bivališče, kar v tedanjih razmerah ni bilo prav enostavno, bili smo se v popotresnem obdobju. Poleg tega so s sabo pripeljali tudi družino.«

Torej ste imeli stroške?

»K nam sta prišla dva tujca. Prvega smo umestili v neko barako in prefektura nam je dala svoj prispevek. Nasa naloga se je omejila na to, da smo mu preskrbeli streho nad glavo. Pri drugem, bilo je okrog leta 1985, pa je bilo nekoliko drugače. Karabinjerji so ga poslali v gostilno, kjer je ostal petnajst dni, vendar prefektura ni hotela nič kriti: dejala je, naj mu preskrbimo stanovanje in tako je občinska uprava morala poravnati račun. Nekaj

stroškov smo torej imeli (med drugim smo morali obnoviti barako), vendar to ni bilo bistveno, saj niso bili veliki.«

Kdo pa jim je zagotavljal prehrano?

»Za hrano so sami skrbeli«

Drugih nevsečnosti ali posledic tega bivanja ni bilo?

»Ne, ko se je izteklo določeno obdobje, so odsli. Vem pa, da so prvega po povratku domov takoj ubili. Njegovo truplo so našli v zaboji za smeti. Kako je bilo z drugim, pa mi ni znano.«

So zanje veljale kaksne omejitve, so se morali javljati na karabinjerski postaji?

»Da, poleg tega niso smeli zapustati občinskega teritorija. Ne bi pa vedel povedati, ce so se morali javljati vsak dan posebej ali pa obcasno.«

So imeli obiske?

»Imeli so jih.«

Kakšni so bili ti-le obiski, so prihajale sumljive osebe?

»Ne bi vedel povedati.«

Vsekakor stikov z domačim krajem niso prekinili...

»Kje neki! Vse je izpadlo nekoliko neumno, tehnično je bila vsa zadeva ze smesna. Počeli so, kar se jim je zljubilo. Na primer telefona v baraki ni bilo, vendar so se lahko posluževali javne govornice.«

V vasi občini sta bila dva. Kako sta se vedla?

»Prvega ni nič zanimalo, venomer pa je godrnjal, namestitev mu ni odgovarjala. Imeli smo vtis, da gre za osebo, ki je dobro vključena v svojo organizacijo. Kot sem ze omenil, so ga kmalu po odhodu ubili, kot so tudi ubili ostale. V Cedadu je bil na primer clovek, o ka-

terem so govorili, da je »velik boss«, tudi v Podbonescu so imeli opravka s tem problemom.

Z drugim prislekem je bilo drugače. Zgledalo je, da je nekoliko omejen, verjetno je v »strukturi«, kateri je pripadal, zasedal najnižjo mesto. Prihajal je iz S. Maria Capa a Vetere, torej je bil verjetno član kamore. Venomer je spraseval za delo, nekateri so mu tudi priskocili na pomoč, pri sebi je zelel imeti družino.

Leta 1980, ko smo se prvič srečali s problemom teh prislekov, so vsi nasprotovali njihovemu prihodu, zatem je bilo nekoliko cudno, imeli smo neke vrste težav med naso slovensko listo (formalno sicer ni bila taka, s smo bili Slovenci) ter demokristjani, ki so bili nacionalisti in so sprožili nekakšno humanitarno kampanjo, ces da ljudi ne moremo odganjati, temvec jim moramo pomagati, jih vključevati v novo okolje.«

TELEVIZIJSKI REFERENDUMI: ZA JAVNO ALI ZA PRIVATIZIRANO RAI,

Štiri vprašanja, ki pa ne sveta italijanske javne in

Referendumi o televiziji so med 12 referendumov, na katere bomo odgovarjali prihodnjo nedeljo, nedvomno deležni največje pozornosti. Prav gotovo so vzbudili največ polemik med strankami, postopoma - in neupravičeno! - pa so se spremenili v pravi referendum za ali proti Berlusconiju. V parlamentarni komisiji za prenovitev radiotelevizijskega sistema so do zadnjega iskali kompromis, da bi prepričali vsaj tiste tri referendume, ki se neposredno tičejo ureditve zasebnega televizijskega sektorja: kregali sta se desnica in levica, možnost dogovora pa je dokončno pokopal center, predvsem Severna liga in njen voditelj Bossi, ki je menda najbolj vnet prista razkosanja Berlusconijevega medijskega imperija. Vsekakor je tudi Berlusconi - z razliko od nekaterih svojih navidezno bolj »mehkih« sodelavcev - zavzel izredno ostro stališče: »Gremo na božjo sodbo...« je dejal.

Televizijo zadevajo štirje referendumi. Eden - označen s številko 5 - je za ali proti privatizaciji Raia.

Predlagali so ga Pannellovi radikalci, da bi odpravili določilo, s katerim država poverja javni ustanovi skrb za radiotelevizijsko službo. Z odpravo tega določila bi bila odprta pot za privatizacijo državne radiotelevizije RAI; v kolikor bi država hotela ohraniti javno televizijsko službo, bi namesto sedanjega podjetja morala ustanoviti državno družbo, ki bi ohranila eno mrežo, drugi dve pa odstopila zasebnikom. RAI bi potem takem konkurirala na televizijskem tržistu pod enakimi pogoji kot druga televizijska podjetja.

Ostali trije referendumi pa segajo predvsem v bistvo Berlusconijevega imperija, čeprav bi imel pritrdilni izid posledice tudi za Rai. Berlusconi in njegova stranka-podjetje vsak dan, na ves glas in s pomočjo vsega svojega ogromnega medijskega potenciala - reklamnih spotov, nastopov znanih in popularnih voditeljev oddaj, člankov v časopisu itd - skušata prepričati za to podjetje negativen izid glasovanja. Taka vnaša je razumljiva, če pomislimo na posledice treh

referendumov na današnji Fininvestov monopol.

Referendum št. 10 zadeva koncentracijo televizijskih koncesij: zakon Mammì, ki od leta 1990 ureja televizijsko področje, dopušča, da en sam podjetnik razpolaga tudi s tremi televizijskimi mrežami. Če bi odobrili deseto referendumsko vprašanje, bi lahko posamezni podjetnik, konkretno Berlusconi razpolagal samo z eno mrežo, ostale pa bi moral odstopiti.

Kako je urejeno drugod po Evropi in po svetu lastništvo vsedravnih televizijskih postaj, ki imajo ogromen vpliv na javno mnenje? Tako, da preprečujejo nastanek monopolnih situacij, ko en sam podjetnik nadzoruje večino zasebnega televizijskega sektorja. V Nemčiji noben zasebnik ne sme posedovati več kot 50 odstotkov ene mreže in 25 odst. drugih dveh mrež, teče pa ostra razprava, ali ni tudi to preveč; v Franciji in v Španiji posameznik ne sme imeti večine niti pri eni sami mreži; v Veliki Britaniji je zasebnik lahko lastnik največ ene vsedravnega ali dveh krajevnih

televizij; ostri protimonopolni zakoni veljajo na Nizozemskem, v Belgiji, v skandinavskih državah, v Kanadi, v Avstraliji; v ZDA so lastniki starih vsedravnih mrež različni subjekti.

Tesno povezano z vprašanjem lastništva tv mrež je vprašanje koncentracije zbiranja reklame, ki je pravi motor javnih občil in v prvi vrsti televizije. Z dvanajstim referendumskim vprašanjem predlagajo, da bi omejili zbiranje televizijske reklame: nobeno podjetje ne bi več smelo zbirati reklame za več kot dve vsedravnih in za tri krajevne televizijske mreže. Reklamo za vse tri mreže RAI zbira Sipra, za vse tri Fininvestove mreže pa Publitalia '90; obema bi bilo onemogočeno nadaljnje delovanje v dosedanjem obsegu.

Tretjo omejitev Berlusconi in vsem ostalim zasebnim televizijskim postajam predlaga enajsti referendum, ki zadeva prekinitev filmov z reklamnimi vložki. Zakon Mammì ne prepoveduje prekinitev filmov s spoti, pač pa omejuje na nekaj manj kot 20 odstotkov cas, ki je vsako uro

lahko namenjen reklamam. Predlagatelji referenduma nameravajo spremeniti to določilo in onemogočiti »divje« prekinjanje filmov. Filme bi potem lahko prekinili z reklamo samo tam, kjer to izrecno dovoli avtor, reklamo pa bi lahko nemoteno oddajali pred začetkom, med prvim in drugim polčasom in na koncu filma. Število prekinitev in reklamnih vložkov bi se torej znatno zmanjšalo. Tudi v tem primeru bi se Italija samo prilagodila ureditvi, ki velja drugod po Evropi.

Vsem tem predlogom ugovarjajo Odbor za NE, Forza Italia in Fininvest - to je v bistvu Berlusconi v svojih raznih inicativah. Njegove argumentacije so predvsem, da bi z odvzemom dveh mrež okrnili pravico do lastnine, da bi ga z eno samo mrežo tri Raie mreže gladko »povozile«, da bi moral drastično zmanjšati število uslužbencev, da bi z manj reklam gledalcem nudil manj filmov, da bi manj investirjal v proizvodnjo italijanskih filmov.

Pobudniki referenduma pa mu oporekajo: Berlusconi se preprosto ne odpovedati privilegijem, ki jih - tako pravijo - ni dosegel s svojim učinkovitim menadzerskim pristopom, pač pa s političnimi prijateljstvi in določenimi vpraskljivimi zvezami: če bi odstopil dve mreži, bi samo uveljavili nacela liberalnega gospodarstva, ki je strogo protimonopolistično; več zasebnikov z več specializiranimi tv mrežami bi lahko kljubovalo tudi Raiu; če bi pri Fininvestu bilo manj uslužbencev, bi jih bilo nemerno več pri drugih zasebnih televizijskih in predvsem v prenovljenem komunikacijskem sektorju; manj reklame v filmih imajo pov-

sod po Evropi, pa vendar oddajajo in proizvajajo filme in to celo več kot v Italiji.

Mimo različnih in nasprotujočih si mnenj je nekaj neizpodbitnih dejstev: osnovno je, da je Italija pojav v evropskem in svetovnem merilu. Nikjer na svetu ni toliko televizij, kot v Italiji: računajo, da jih je na svetu vsega skupaj približno 1.800, od tega jih je več kot 750 - velikih in majhnih - v Italiji! To nenavadno stanje izvira iz začete neurejenosti televizijskega sektorja, ko je ustavno sodišče v 70-ih letih odpravilo javni monopol, parlament - ali bolje stranke pa niso odobrile nobenega zakona, ki bi uredil novonastalo situacijo. V Italiji je prevladal zakon »divjega zahoda«, ko je, kot v farwestu, vsakdo lahko postavil svoje kolicke in proglasil za svoje, kar je pač zasedel kot je vedel in znal. In če ga je kdo drugi odgnal, bolj ali manj legalno, je preprosto prevzel nasprotnikove frekvence. Od tega so imeli korist nekateri politiki, ki so jih novonastale televizije podpirale kot ogromni megafoni, ki so segali v vsako italijansko družino.

Medtem ko so se v Italiji borili za prevlado in zasegali vsako razpoložljivo frekvenco, se je drugod po Evropi urejeno sirila kabelska televizija, kar je med drugim imelo za posledico, da so se drugod prek kablov razvili tudi informacijski računalniški sistem, optična vlakna itd. Italija je s tega vidika bližja Afriki kot pravi Evropi. Drugod je vedno več družin nastavilo na strehe antensko parabolo: danes 20 odst. nemških in 15 odst. angleških družin sledi satelitskim tv programom, v Italiji pa jih je manj kot 0,5 odst. Tudi s tega vidika je Italija na robu sod-

dobnega razvoja: niso se razvila podjetja, ki se ukvarjajo z najsodobnejšo tehnologijo, jutri bo treba uvoziti za drag denar znanje in aparature.

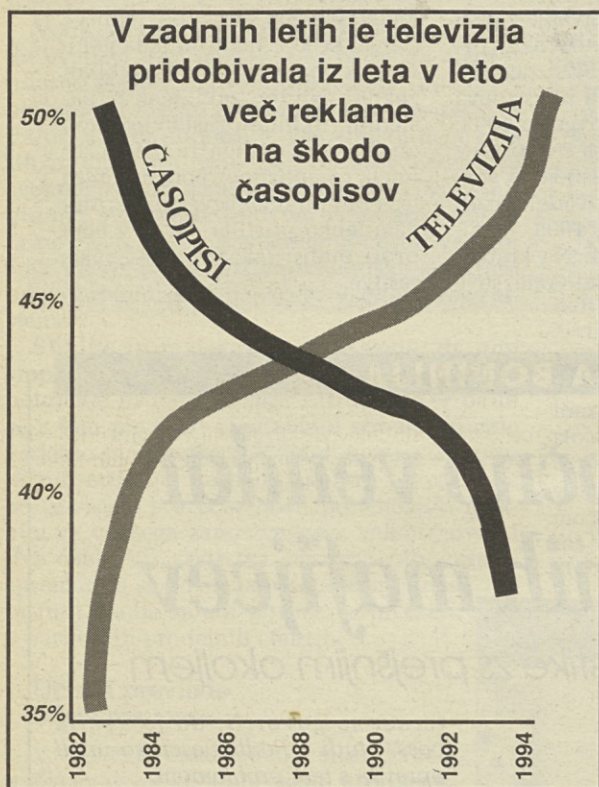
Ko je prevladal eden od tekmecev - Berlusconi - je takratni predsednik vlade Craxi (Berlusconi jeva poročna prica in boter prvega Berlusconi jevega sina z drugo ženo) poskrbel za uzakonitev nastalega stanja. Potem je 1990. leta zakon Mammì uredil vso televizijsko problematiko tako, da je preprosto »fotografiral« obstoječe stanje, zmagovalca in porazence.

Verjetno referendumi o televiziji ne bodo uničili Berlusconi jevega imperija, s katerim se vedno intenzivneje ukvarja sodstvo. Prav gotovo pa ne bodo referendumi uredili kaosa in neuravnovesenosti italijanske televizijskega sistema. Take probleme lahko resijo samo zakonodajalci, če jim je kaj do uveljavljanja urejenih, kulturnih in liberalnih družbenih odnosov. Take pripravljenosti doslej niso pokazali. Tudi zato je prišlo do nezadržnega položaja, ki je omogočil, da so zbrali podpise za referendum o tako pomembnem vprašanju, kot je televizija.

Sedaj pa so na vrsti vsi polnoletni italijanski državljani, ki bodo prihodnjo nedeljo glasovali. Bodo podprli Rai kot javno ustanovo ali pa ji pokazali hrbet, ker jo imajo za od strank lotizirano ustanovo, ki ne predstavlja javnosti, pač pa pristranske interese? Bodo kaznovali Berlusconi jevega imperija, ki razsteza svoje lovke po vsej italijanski družbi, ali pa bodo podprli njegove priljubljene telenovele in napovedovalke? Ali pa se bodo preprosto povzdigali na vse, in se naprej topobuljili v televizijski ekran?

GLEDANOST TV / DVA MESECA SAME REKLAME...

Nekaj številok o televiziji

Kljub vsemu so tudi ljudje, ki televizije ne gledajo, vendar jih ni veliko: samo nekaj več kot 2 milijona 600 tisoč lastnikov televizijskih sprejemnikov ga ne prižge vsak dan...

Povprečni italijanski državljani preživi vsak dan 3 ure in 27 minut pred prizganim televizorjem. Največ časa posvečajo televiziji ženske - 233 minut na dan; sledijo moški - 188 minut; nepričakovano zadnji so (na srečo) otroci - 159 minut dnevno oz. skoro dve uri in trideset, kar je vsekakor mnogo preveč.

Kaj pa gledajo?

Vsega, predvsem pa dosti, zelo dosti, ogromno reklame. Lani so vse italijanske tv mreže, velike in male, od Rai 1 in Canale 5 do Tele-Monfalcone, skupno oddale več reklamnih vložkov - spotov - kot vse televizijske postaje vseh ostalih držav Evropske zveze.

Sorazmerno jih je največ oddajala mreža Italia 1: izračunali so, da jih je bilo za skoraj 2 polna meseca, kar pomeni, da je kot, da bi Italia 1 zacele oddajati redne sporede komaj konec februarja!

Skupno so Fininvestove mreže lani oddajale nekaj manj kot 600 tisoč reklamnih spotov, Raie mreže pa skoraj 170 tisoč.

ZGODOVINA ITALIJANSKE TV OD 1971. DO DANES

Začelo se je s kabelsko televizijo TeleBiella...

1971

V Bielli (Piemont) nastane prva zasebna televizija, ki jo oddajajo po kablu od hiše do hiše.

1975

Parlament odobri reformo Raia: pristojnost za usmeritev javne radiotelevizijske ustanove preide od vlade na parlament.

1976 - 1981

Ustavno sodišče s raznimi razsodbami ukine Raie monopol, omogoči oddajanje zasebnih tv postaj, naloži parlamentu, naj odobri zakon proti monopolom tv prosotra.

1984

Fininvest, ki je že lastnik Canale 5, izkoristi pomanjkanje zakonske ureditve in odkupi od Rusconija mrežo Italia 1 ter od Mondadorija Rete 4.

1984

Ker je ustavno sodišče prepo-

vedalo zasebnikom oddajanje na vsedravnih ravni, Fininvestove mreže snemajo posamezne programe na kasete in jih istocasno oddajajo z vseh deželnih sedežev. 16. oktobra trije pretorji razsodijo, da je tak postopek nelegitimen, ker v bistvu obide zakonsko določilo. Samo 4 dni pozneje Craxijeva vlada izda odlok (ki se po glavnem koristniku poimenuje odlok Berlusconi), s katerim izniči razsodbo pretorjev. Parlament odloka ne odobri, ker je protustaven. Craxi spet predloži isto besedilo ki ga spremenijo v zakon, potem ko Craxi zahteva zaupnico vladi 4. februarja 1985.

1988

Za ustavno sodišče je dekret Berlusconi neustaven.

1990

Zakon o radioteleviziji, ki ga

poimenujejo po takratnjem postnem ministru Mammiju, odobrijo v parlamentu na predlog Andreotijeve vlade, ki premesti notranja nasprotovanja z zaupnico vladi: 5 ministrov in 13 podtajnikov odstopi iz vlade. Novi zakon v resnici ne uredi radiotelevizijskega sektorja, pač pa »fotografira« obstoječe stanje.

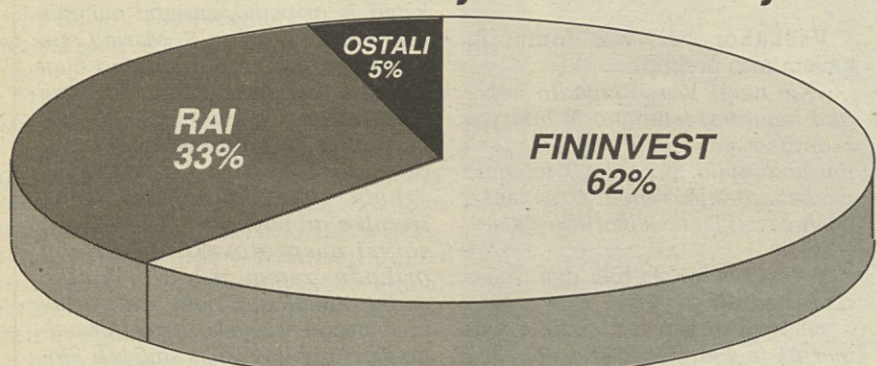
1994

Decembra ustavno sodišče razglasi neustavnost številnih členov zakona Mammì in ugotovi, da novi zakon »ni uresničil namena, da bi zavaroval pluralnost televizijske informacije«.

1995

Maja propade zadnji poskus, da bi dogovorno odobrili spremembe k zakonu Mammì in se izognili trem referendumom. V nedeljo, 11. junija bo glasovanje.

Reklama na italijanski televiziji

Fininvest in Rai razpolagata s 45 odstotki vse reklame v Italiji. V Nemčiji dve največji televizijski družbi razpolagata z 18 odstotki reklame, v Španiji s 24 odstotki, v Franciji s 25 odstotki in v Veliki Britaniji z 29 odstotki.

ZA ALI PROTI BERLUSCONIJEVEMU MONOPOLU

bodo uredila kaotičnega zasebne televizije

REFERENDUMI

Besedila štirih vprašanj referendumov o televiziji

Vprašanje št. 5

RADIOTELEVIZIJSKI SISTEM: odprava koncesije javne usluge delniški družbi s popolno javno udeležbo in odprava obvezne pripadnosti državi delnic RAI.

»Hočete, da se odpravi 2. člen, 2. odstavek zakona št. 223 z dne 6. avgusta 1990, ki vsebuje »Disciplino javnega in zasebnega radiotelevizijskega sistema«, in sicer samo besede: »s popolno javno udeležbo«, ter 1. člen zakonskega odloka št. 408 z dne 19. oktobra 1992, ki vsebuje »Nujne določbe na področju radiotelevizijske reklame«, ki je postal zakon št. 483 z dne 17. decembra 1992?«

Vprašanje št. 10

RADIOTELEVIZIJSKI SISTEM: odprava možnosti, da bi nekdo imel več kot eno vsedrjavno televizijsko koncesijo.

»Hočete, da se odpravi 15. člen, 1. odstavek, črka b), in sicer samo besede »v primeru, da se ima kontrolno nad podjetji, ki izdajajo dnevnike z naklado, ki presega 8 odstotkov celotne časopisne naklade v Italiji«; 15. člen, 1. odstavek, črka c) »nad več kot dvema koncesijama za televizijske oddaje v državnem okviru, v primeru da se ima kontrolno nad podjetji, ki izdajajo dnevnike, katerih celotna naklada je nižja od tiste, ki jo predvideva črka b)« zakona št. 223 z dne 6. avgusta 1990, objavljenega v U.L. št. 185 z dne 9. avgusta 1990, R.S., ki se glasi: »Disciplina javnega in zasebnega radiotelevizijskega sistema?«

Vprašanje št. 11

RADIOTELEVIZIJSKI SISTEM, REKLAMA: odprava možnosti vključevanja reklame med posameznimi deli ali dejanji filmov, gledaliskih, lirčnih ali glasbenih del.

»Hočete, da se odpravi 8. člen, 3. odstavek, drugi stavek, in sicer samo besede »Za dela, čigar predvideno trajanje presega petinštrideset minut, je dovoljena še ena prekinitev za vsak del ali čas. Dovoljena je še dodatna prekinitev, če predvideno trajanje dela presega za najmanj dvajset minut dva ali več delov ali časov, od katerih vsak traja petinštrideset minut« zakon št. 223 z dne 6. avgusta 1990, objavljenega v U.L. št. 185 z dne 9. avgusta 1990, R.S., ki se glasi: »Disciplina javnega in zasebnega radiotelevizijskega sistema?«

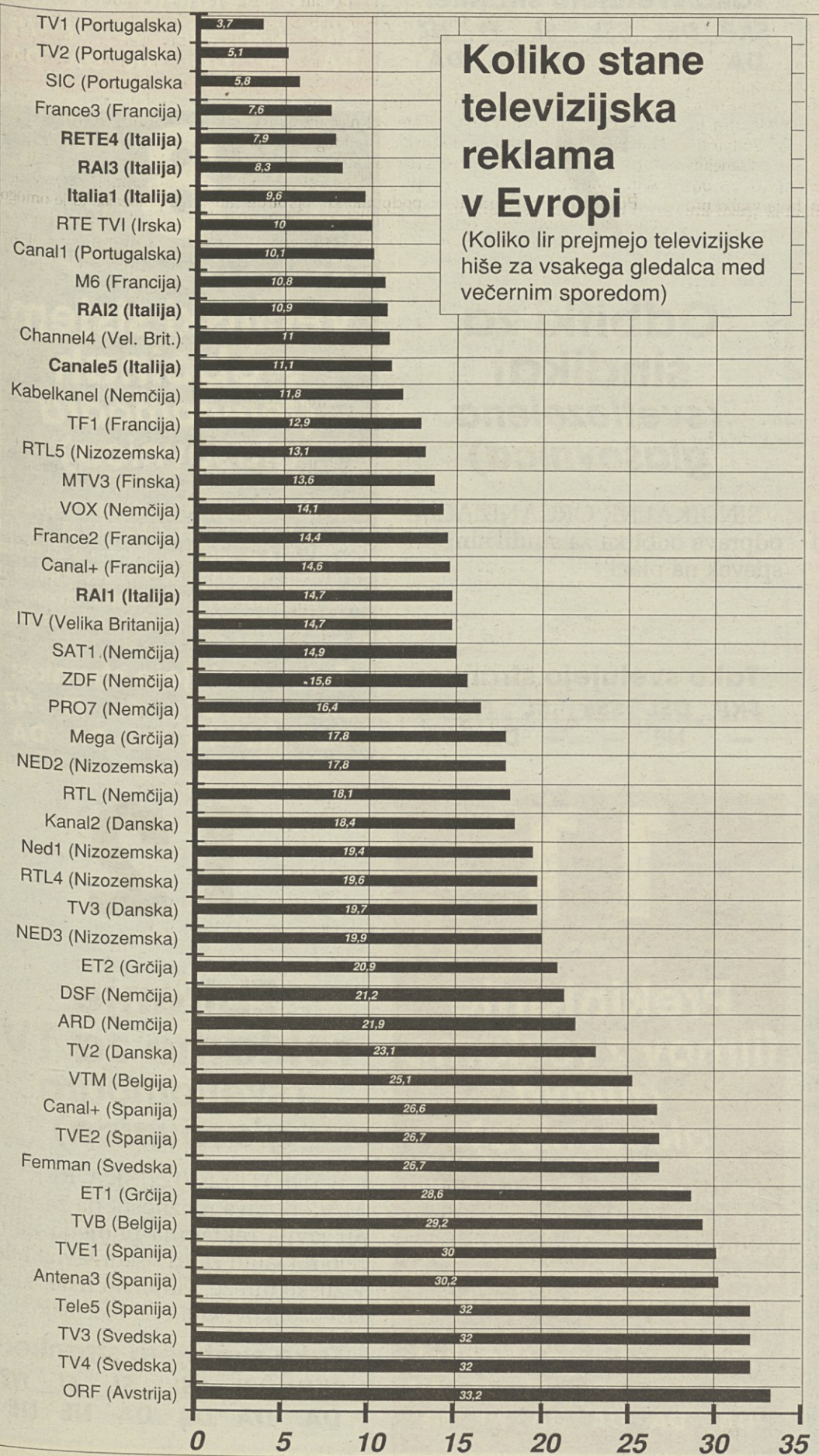
Vprašanje št. 12

RADIOTELEVIZIJSKA REKLAMA: odprava možnosti, da zasebna ali javna reklamna podjetja nabirajo reklamo za tri vsedrjavne televizijske mreže, vključno tiste, ki so last osebkov, ki jih nadzorujejo.

»Hočete, da se odpravi 15. člen, 7. odstavek, prvi stavek, in sicer samo besede »tri državne televizijske mreže, ali« zakona št. 223 z dne 6. avgusta 1990, objavljenega v U.L. št. 185 z dne 9. avgusta 1990, R.S., ki se glasi: »Disciplina javnega in zasebnega radiotelevizijskega sistema?«

Koliko stane televizijska reklama v Evropi

(Koliko lir prejmejo televizijske hiše za vsakega gledalca med večernim sporedom)

NEKATERI ODGOVARJAJO, DRUGI PA NE

Mnenja o referendumih z različnih zornih kotov

Uslužbenci Raia in Fininvesta ne smejo dajati izjav

Fininvestovi in Raievi uslužbenci ne dajejo intervjujev: v obeh podjetjih velja stroga prepoved, da bi dajali kakršno koli izjavo v zvezi s skorajšnjimi referendummi o televizijah.

Tako nam je zelo vljudno odklonil prošnjo za razgovor Fininvestov človek v Trstu, **Maurizio Loria**. Loria je svojčas bil odgovorni za sodelovanje s koprsko televizijo, potem za nastajajočo stranko Forza Italia, danes pa za razvoj Standine mreže v Sloveniji in na Hrvaškem: živ dokaz, kako se v Berlusconijevem imperiju prepletajo televizijski medij, politična stranka in gospodarska dejavnost, ki na različnih poljih delujejo v okviru ene same strategije.

Prav tako vljudno je prošnjo za razgovor odklonil tudi odgovorni za Raieve slovenske radijske in televizijske informativne oddaje, **Sasa Rudolf**: tudi na Raiu velja prepoved, da bi se nameščenci javno opredelili o skorajšnjih referendumih.

Ce morajo uslužbenci molčati, upokojenci pa lahko govorijo: za mnenje smo se zato obrnili na Rudolfovega predhodnika, **dr. Draga Legisa**.

»Osebo si postavljam predvsem problem privatizacije Raia. Če bi do tega prišlo, kdo bo potem skrbel za slovenske radijske in televizijske oddaje? Isti problem si postavljajo južnotirolski Nemci in Francozi iz Doline Aoste. To nas mora animirati kot slovensko manjšino.«

To torej pomeni, da bi kot manjšina morali glasovati proti Pannellovem predlogu o privatizaciji Raia oz. »NE« na petem referendumu?

»To pomeni predvsem, da moramo stopiti v stik z južnimi Tirolci in s Francozi iz Aoste, ki imajo iste probleme kot mi, in zavzeti neko skupno stališče.«

Kakšno stališče bi torej predlagal?

»Jaz mislim, da je država dolžna zagotoviti manjšinske programe, ker to predvidevajo zakoni in konvencije, ki jih je treba spostovati. In za to mora ostati Rai kot javna ustanova. Samo tako ni ogrožena usoda slovenske besede na radiu in televiziji.«

Lahko govorijo tudi tisti Raievi uslužbenci, ki so jih izvolili v poslansko zbornico, kot je **Giuseppe Giulietti**, dolgoletni voditelj sindikata Raievih novinarjev, ki je bil v torek na obisku v Trstu.

Giulietti, po mnenju nekaterih je bolje privatizirati Rai, ker je povsem lotizirana ustanova in ne deluje v javnem interesu, pač pa v interesu strank.

»Osebo bom glasoval »DA« tudi na petem referendumu, ker je treba korenito prenoviti ves sistem, tako Fininvest kot tudi Rai. In tudi ker podpiram nastanek televizijskega kanala, ki naj bo popolnoma deželnega značaja. Raiu naj ostane ena vsedrjavna in ena regionalna mreža. S tem se verjetno tukaj v Trstu se posebno strinjate. V deželni televiziji naj bo prisoten tako javni kot zasebni kapital, za kar je treba spreminiti zakon,

po katerem mora biti Raiev kapital 99-odstotno v javni lasti. Če pa s tem referendumom mislijo preprosto likvidirati javno službo, v tem primeru sem proti predlogu.«

Kaj pa glede ostalih treh referendumov?

»Kje bi lahko bolje razumeli, zakaj je treba glasovati trikrat »DA« in po tej poti stopiti v Evropo, kot tukaj v Trstu. Moramo se prilagoditi mednarodni, evropski zakonodaji. Kjer veljajo protimonopolni zakoni, je na razpolago več delovnih mest: na področju informacije in informatike bi z liberalizacijo sistema lahko pridobili 100.000 novih delovnih mest. Imeli bi več televizij, več radijskih postaj in več časopisov, ker bi se z omejevanjem zbiranja reklame za velike televizije sprostila sredstva za ostale medije. In končno bodo ljudje lahko gledali filme, kot drugod po Evropi in po svetu, brez stalnega prekinjanja. Smo za trojni »DA«, ker gre v smer liberalne in evropske družbene ureditve.«

Poleg kolosov Raia in Fininvesta so tudi pritlikavci: **Piero Passetti** je predsednik združenja lokalnih televizijskih postaj v okviru FRT, vsedrjavne federacije italijanskih zasebnih radio in tv postaj. Kako gledajo male televizije na skorajšnje referendume?

»Glede prekinjanja filmov s spoti moram povedati, da so krajevne televizije nedvomno na stališču, da je referendum zgrešen in da je treba glasovati »NE«. To je tudi edini referendum, do katerega smo se opredelili in to iz več razlogov: predvsem zato, ker velike, vsedrjavne televizije lahko nadomestijo film s programi druge vrste, ki jih lahko prekinjajo z reklamo. Manjše televizije pa imajo največ gledalcev prav ko oddajajo filme, ker drugih dobrih programov nimajo in bi z manj spoti kasirale veliko manj sredstev ter bi torej sploh bilo vprašljivo, ali bi te televizije lahko preživele. Italijanske lokalne televizije skupno pridobijo od reklame približno 500 - 550 milijard letno, od tega jih 220 zagotavljajo reklamne prodaje, ministrstvo pa je izdalo koncesije 730 lokalnim televizijam, ki si torej delijo malo več kot 250 milijard lir reklamnih spotov. Če se se, to skrci, je konec lokalnih televizij.«

Kaj pa v zvezi z ostalimi televizijskimi referendumi?

»Glede tega združenje lokalnih televizij ni zavzelo stališča; smo pa do teh referendumov zelo kritični, ker po eni strani predlagamo, naj se stevilo zasebnih vsedrjavnih televizij skrci, isto pa ne velja za Rai. Zato predlagamo, naj ne bo več kot 5 zasebnih in javnih vsedrjavnih televizij in naj jih posameznik lahko ima največ po eno, kar v bistvu sovpadajo z referendumskim predlogom, ki pa bi moral zadevati tudi javno televizijo.«

Do zadnjega smo zaman čakali na objavljeni intervju predstavnika Fininvest. Očitno imajo pomembnejše probleme, s katerimi se morajo ukvarjati v teh dneh...

KATERI SO, KAKŠNE SO GLASOVNICE, KAJ PRAVIJO STRANKE

Dvanajst barv za dvanajst glasovnic

1

Sindikavno zastopstvo (rumena glasovnica)

SINDIKALNE ORGANIZACIJE: popolna odprava omejitev pri ustanavljanju sindikalnih zastopstev v podjetjih

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
DA DA — DA DA DA

2

Sindikati v podjetjih (svetlorumena glasovnica)

SINDIKALNE ORGANIZACIJE: delna odprava omejitev pri ustanavljanju sindikalnih zastopstev v podjetjih

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
DA DA — DA DA DA

3

Sindikati v podjetjih (siva glasovnica)

SINDIKALNE ORGANIZACIJE: odprava pristojnosti, ki jo ima predsednik vlade, da določi, katere sindikalne konfederacije in organizacije so najbolj reprezentativne

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
DA DA — DA DA DA

4

Previdnostno bivališče (rdeča glasovnica)

PREVIDNOSTNO BIVALISCE: odprava pristojnosti vsedržavnega protimafijskega pravdnika, da odredi previdnostno bivalisce

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
DA — DA DA DA DA

5

Privatizacija RAI-a (oranžna glasovnica)

RADIOTELEVIZIJSKI SISTEM: odprava koncesije javne usluge delniški družbi s popolno javno udeležbo in odprava obvezne pripadnosti državi delnic

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
NE DA NE DA NE NE

6

Trgovske licence (roza glasovnica)

TRGOVINA, NAČRTOVANJE: odprava pristojnosti občin pri načrtovanju prodaje občinstvu

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
NE NE — NE NE NE

7

Odbitki za sindikat (svetlozelena glasovnica)

SINDIKALNE ORGANIZACIJE: odprava odbitka za sindikalni prispevek na plači

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
— NE — — DA DA

8

Večinski sistem v občinah (temnomodra glasovnica)

IZVOLITEV ŽUPANA IN OBCINSKEGA SVETA V OBCINAH Z VEC KOT 15.000 PREBIVALCI: odprava sistema z dvojnimi turnusom z balotazo za izvolitev župana in razširitev sistema z enim samim krogom, ki je danes predviden za občine z manj kot 15.000 prebivalci

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
NE NE NE NE DA DA

9

Urniki trgovin (vijoličasta glasovnica)

TRGOVINA, URNIKI: odprava pristojnosti dežel in županov z zvezi z urniki trgovin in prodajal na drobno

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
NE NE — NE NE NE

10

Televizijske koncesije (temnozelena glasovnica)

RADIOTELEVIZIJSKI SISTEM: odprava možnosti, da bi nekdo imel več kot eno vsedržavno televizijsko koncesijo

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
DA DA DA DA NE NE

11

Prekinjanje filmov z reklamo (rujava glasovnica)

RADIOTELEVIZIJSKI SISTEM, REKLAMA: odprava možnosti vključevanja reklame med posameznimi deli ali dejanji filmov, gledaliskih, lirčnih ali glasbenih del

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
DA DA DA DA NE NE

12

Zbiranje reklame za TV (svetlomodra glasovnica)

RADIOTELEVIZIJSKA REKLAMA: odprava možnosti, da zasebna ali javna reklamna podjetja nabirajo reklamo za tri vsedržavne televizijske mreže, vključno tiste, ki so last osebkov, ki jih nadzorujejo

Tako svetujejo stranke:
SKP DSL SSK SL FI NZ
DA DA DA DA NE NE

KOLIKO JE VOLILCEV, KOLIKO GLASOVNIC IN KAKO BOMO VOLILI

Nekaj osnovnih podatkov o nedeljskih referendumih

REFERENDUMI

RIM - Nekaj dni pred 11. junijem, ko se bodo volivci morali izreči o 12 referendumskih vprašanjih, so priprave na glasovanje v polnem teku. Medtem ko so glasovnice šele začeli tiskati, volilna potrdila že raznašajo. V primerjavi s prejšnjimi referendumi je to pot število vprašanj, o katerih se bodo morali državljani izreči, večje. Doslej namreč volilci še nikoli niso prejeli v roke dvanajst glasovnic, pa četudi bi Upravičenec bo 48.692.326, od teh 23.425.278 moških in 25.267.048 žensk.

Volitve samo v nedeljo

Odprtih bo 90.825 volišč, ki bodo delovala samo v nedeljo, in sicer od 7. od 22. ure. Se neizročena volilna potrdila bodo upravičenci lahko dobili pri občinskih uradih, ki bodo odprti do zaprtja volišč v nedeljo ob 22. ure.

Ce ne bo prišlo do sprememb, bodo volivcem izročili dvanajst glasovnic različnih barv. Vsaka bo velika 39 cm x 22 cm. Da bi bilo glasovanje čim preprostejše tudi v primeru zelo dolgih vprašanj, bo na vsaki glasovnici natiskano zaporedno število od 1 do 12 v vrstnem redu, po katerem so posamezna referendumska vprašanja vložena pri kasacijskem sodišču. Isto število bo natiskano ob posameznih vprašanjih na lepakih, ki bodo razobešeni na vsakem volišču. Temu vrstnemu redu bodo sledili tudi skrutinatorji med preštevanjem glasov. Preštevanje se bo pričelo takoj po zaprtju volišča.

Poleg uradnega vprašanja tudi zaporedna številka in obnova besedila

Med letosnjimi novostmi je tudi ta, da je parlament v rekordnem času odobril zakon, po katerem bo na vsaki glasovnici poleg celotnega teksta vprašanja tudi nekakšna obnova besedila. Različna vprašanja se bodo poleg tega razlikovala tudi po barvi glasovnice.

Za letosnji referendum bodo natiskali 720 milijonov glasovnic, to se pravi 60 milijonov glasovnic za vsako vprašanje.

Referendum bo stal več kot 900 milijard

Referendum bo stal 917 milijard in 134 milijonov. Od teh bo 823 milijard in 800 milijonov nakazanih notranjemu ministrstvu, 78.400 zakladnemu ministrstvu in 14.934 pravosodnemu ministrstvu. Vsota bo med drugim krila stroške za honorarje skrutinatorjev oziroma predsednikov volišč, za nadzor volišč, za osebje različnih uradov in za tiskanje glasovnic.

Vsaka glasovnica stane približno 54 lir - skupno 38 milijard in 880 milijonov. Vsako volišče bo imelo 12 volilnih skrinjic, tri kabine in šest tintnih svincnikov. Na voliščih bodo poleg predsednika stirje skrutinatorji, od katerih bo eden imel vlogo tajnika. Predsednik bo dobil osnovni honorar 186.000 lir plus 58.000 lir za vsak dodatni referendum, skrutinatorji pa temeljni honorar 149.000 lir in dodatnih 39.000 lir za vsak referendum. Za dvanajst glasovnic bo torej predsednik dobil honorar 824.000 lir, skrutinatorji pa 578.000 lir. Honorarji skrutinatorjev so neobdavčljivi.

Po zaprtju volišč bodo morali skrutinatorji najprej natančno ugotoviti število volivcev: referendum je namreč veljaven samo v primeru, da je volilo 50 odstotkov upravičencev plus eden (na vsedržavni ravni). Sele zatem se bo pričelo preštevanje, in sicer v zaporedju, po katerem je bil vsak referendum predložen kasacijskem sodišču. Glasovnice za referendum, ki so vzbudili največ zanimanja in največ polemik, to je za referendume o zasebni in javni televiziji, bodo tako preštevati prav na koncu. Volilni izidi bodo znani šele v ponedeljek, vendar bo tudi tokrat v nedeljo zvečer, takoj po zaprtju volišč, na razpolago običajni exit poll. V nočnih urah pa bodo projekcije že pokazale trend in nakazale dokončni izid referendumov.

V dvajsetih letih kar 27 referendumov

V Italiji je bilo doslej 27 referendumov v devetih volilnih krogih od leta 1974 do leta 1993. Samo enkrat, 3. junija 1990, se na referendum ni odzvalo 50 odstotkov volilcev in so bili zato neveljavni. V vseh drugih primerih je za referendum volila več kot polovica volilcev in so bili torej veljavni. Od 24 veljavnih referendumov je v devetih primerih prevladal NE, v petnajstih primerih pa DA. Zanimivo je, da so se za NE izrekli volilci na prvih devetih referendumih in da so se v enem primeru volilci različno izrekli v različnih dobah: predlog za ukinitve javnega financiranja strank so leta 1974 zavrnil, leta 1993 pa odobrili. Z največjim številom glasov (88,4 odstotka) je bila leta 1981 zavrnjena zahteva radikalne stranke po liberalizaciji splava, z največjim številom glasov (95,6 odstotka) pa je bil leta 1990 sprejet referendum za omejitev preferenčnih glasov na političnih volitvah. Objavljamo seznam vseh dosedanjih referendumov, odstotek udeležencev ter izide.

REFERENDUM

UDELEŽBA DA NE

12. maja 1974

Zakon o razporoki	87,7	40,7	59,3
-------------------	------	------	------

11. junija 1978

Zakon o javnem redu	81,2	23,5	76,5
Zakon o financiranju strank	81,2	43,6	56,4

17. maja 1981

Zakon o javnem redu	79,4	14,9	85,1
Dosmrtna ječa	79,4	22,6	77,4
Orožni list	79,4	14,1	85,9
Zakon o splavu (predlog radikalcev)	79,4	11,6	88,4
Zakon o splavu (predlog gibanja za življenje)	79,4	32,0	68,0

9. junija 1985

Odlok o zamrznitvi druginjske doklade	77,9	45,7	54,3
---------------------------------------	------	------	------

8. novembra 1987

Civilna odgovornost sodnikov	65,1	80,2	19,8
Preiskovalna komisija	65,1	85,0	15,0
Lokalizacija jedrskih elektrarn	65,1	80,6	19,4
Prispevki za krajevne ustanove	65,1	79,7	20,3
Sodelovanje družbe ENEL pri jedrskih elektrarnah v tujini	65,1	71,9	28,1

18. junija 1989

Ustavodajni mandat evropskemu parlamentu	80,7	88,0	12,0
--	------	------	------

3. junija 1990

Zakon o lovu	43,4	92,2	7,8
Dostop lovcev na zasebna zemljišča	42,9	92,3	7,7
Raba pesticidov	43,1	93,5	6,5

9. junija 1991

Število preferenc za poslansko zbornico	62,4	95,6	4,4
---	------	------	-----

18. aprila 1993

Pristojnosti KZE	76,9	82,6	17,4
Mamila	76,9	55,4	44,6
Javno financiranje strank	76,9	90,3	9,7
Hranilnice in zastavljalnice	76,9	89,8	10,2
Ministrstvo za državne soudeležbe	76,9	90,1	9,9
Volitve senata	77,0	82,7	17,3
Ministrstvo za kmetijstvo	76,9	70,2	29,8
Ministrstvo za turizem in prireditve	76,9	82,3	17,7

ČEZ TEDEN DNI BOMO VOLILI. IN POTEM?

Kaj se zgodi, če na referendumu zmaga DA

Zapadlost določila lahko odloži za nekaj mesecev

RIM - Morebitne spremembe, ki so jih volivci izglasovali na referendumu, običajno stopijo v veljavo dan po objavi na uradnem listu odloka predsednika republike, ki izjavlja, da je zapadlo zakonsko določilo, o katerem so se volivci izrekli na referendumu. Tako določa zakon št. 352 z dne 25. maja 1970, ki ureja referendum, ki jih predvideva ustava, oziroma ljudsko zakonodajno pravico.

Pred objavo predsedniškega odloka pravkar omenjeni zakon predvideva točno določen postopek. Po zaprtju volišč in preštetju glasovnic je treba vse podatke posre-

dovati osrednjemu uradu za referendume pri kasacijskem sodišču. Tu seštejejo vsedržavne rezultate ljudskega glasovanja. Zakon določa, da je predlog, o katerem so se volivci izrekli na referendumu, sprejet, če je zanj glasovalo vsaj 50 odstotkov volilnih upravičencev. V nasprotnem primeru glasovanje ni veljavno. To pravilo, ki se nahaja v tretjem odstavku 75. člena ustave, so vključili, da bi v primeru preskromne udeležbe preprečili majhnim skupinam državljanov spreminjati zakone, ki jih je odobril parlament.

Ce je referendum ve-

ljaven, mora kasacijsko sodišče o tem obvestiti predsednika republike, ki v posebnem odloku izjavi, da je določen zakon ali zakonski člen ukinjen. Dan po objavi tega odloka v uradnem listu je zakon tudi dejansko odpravljen.

Predsednik republike ima vsekakor oblast, v soglasju z ministrskim svetom, da odloži datum ukinitve zakona za največ šestdeset dni objave predsedniškega odloka na uradnem listu. Tako lahko postopa v primeru hudih zakonodajnih vrzeli oziroma situacij, zaradi katerih bi bil priporočljiv nemuden zakonodajni poseg.

Superpoliciji je ime UNS

Država, ki se počasi, a vztrajno spreminja malo balkansko totalitarno kraljestvo

Zgodilo se je v sredo, 17. maja, ob devetnajsti uri. V saboru Republike Hrvaške so bili poslanci, ki so jih na splošnih volitvah izvolili državljani, že zelo utrujeni. Pravzaprav so se takrat v veliki dvorani, kjer običajno potekajo zasedanja hrvškega zakonodajnega organa, nahajali le še poslanci vladajoče Hrvaške demokratične skupnosti. Ti so dopoldne obiskali svojega poglavarja na Pantovčaku, da jim je dal natančna navodila o tem, kako naj glasujejo ob sprejemanju izredno pomembnega zakona o delu. Opozicijski poslanci so celotno dogajanje spremljali na saborskih hodnikih, in sicer s pomočjo velikih televizijskih sprejemnikov.

Zaradi proceduralnih »grehov«¹ predsedujočega Mihanovića so namreč nekaj minut prej zapustili saborsko dvorano. S tem so naredili usodno napako, saj so po njihovem odhodu hadezejevci s tesno večino vendarle sprejeli sporni zakon. Po sprejetju zakona o delu je predsednik hrvškega sabora na dnevni red saborskega zasedanja uvrstil še zakon o Uradu za nacionalno varnost. Slo je za tako imenovano tretje branje, kar pomeni, da so poslanci o tem zakonu tretjič razpravljali. Za razliko od prejšnjih branj omenjenega zakona je bila tokrat razprava neverjetno kratka. Poslanci hrvškega parlamenta o zakonu niti niso razpravljali, saj je osupla parlamentarna opozicija celotno dogajanje spremljala kar s hodnika, poslanci Tudmanove stranke pa so ravnali v skladu z razvpito strankarsko disciplino. Brez slehernih argumentov so namreč zavrnili vse opozicijske amandmaje ter soglasno podprli omenjeni zakon. Toda, ali se je ob tem kdo

od njih vprašal: ali nismo morda s tem ustvarili pošast?

Zakon o UNS (kratica spominja na zloglasno Ustasko nadzorno službo) je po mnenju številnih strokovnjakov pravnoformalna podlaga za uvedbo totalitarizma na Hrvaškem. Urad za nacionalno varnost obstaja sicer že štiri leta, vendar je bil to do zdaj zgolj svetovalni in analitični organ pri kabinetu predsednika Republike Hrvaške. S tem zakonom pa bo UNS postala izvršna in operativna služba, ki bo koordinirala in nadzorovala delo vseh ostalih obveščevalnih služb v državi. Se posebej zastrašujoče je dejstvo, da sprejeti zakon določa, da bo UNS pod izključnim in neomejenim nadzorom enega samega človeka - predsednika republike.

V sprejetem zakonu namreč piše, da je »Urad za nacionalno varnost državni izvršni organ, ki usklajuje, usmerja in nadzoruje delo organov državne uprave, ki delujejo na področju zaščite nacionalne varnosti Republike Hrvaške«. Urad bo usklajeval delo

Foto: Srđan Živulović/BOBO

državnih ministrstev, predvsem za zunanje in notranje zadeve ter za obrambo, nekateri pa menijo, da bo pod nadzor UNS sodilo tudi ministrstvo za finance, razen tega bo ta monstruozna služba nadzorovala tudi delovanje obveščevalnih in protio

ne obveščevalne podatke ter jih posredovala predsedniku republike in vladi. UNS bo zadolžen tudi za protio

ne obveščevalne podatke ter jih posredovala predsedniku republike in vladi. UNS bo zadolžen tudi za protio

ne obveščevalne podatke ter jih posredovala predsedniku republike in vladi. UNS bo zadolžen tudi za protio

Je UNS Tudmanova zasebna policija?

Predsednik republike bo delovanje Urada za nacionalno varnost nadzoroval s pomočjo tako imenovanega glavnega odbora za nacionalno varnost, ki se bo sestajal enkrat mesečno. Razen predsednika republike bodo člani tega odbora še predstojnik UNS in njegov namestnik, direktor hrvške obveščevalne službe - to je ena od organizacijskih enot v okviru UNS, ki jo trenutno vodi Tudmanov sin Miroslav - ter ministri za obrambo, finance ter za zunanje in notranje zadeve. Tako tudi člani vladni ministri ne bodo več pod nadzorom predsednika hrvške vlade, ampak bo njihovo delo nadzoroval šef države. Notranja struktura Urada za nacionalno varnost je zavita v tanci-coskrivnosti, poznavalci pa menijo, da je odvisna predvsem od Tudmanovih nacrto

in pogledov. V zakonu piše le, da v okviru UNS delujejo naslednje službe: hrvška obveščevalna služba, nadzorna in zaščitna služba. Zakon predvideva, če bi se to izkazalo za potrebno, tudi ustanovitev dodatnih služb. O tem, kaj bo katera od zgoraj omenjenih služb delala, bo odločil predsednik republike s posebnim odlokom o notranji ureditvi Urada za nacionalno varnost. Pravo naravo Urada za nacionalno varnost pa nam odkriva deseti člen zakona, ki določa, da so »uslužbenci Urada za nacionalno varnost državni uslužbenci s posebnimi nalogami in pooblastili«. Uslužbenci Urada imajo »vse pravice in dolžnosti, ki jih imajo pooblašcene uradne osebe ministrstva za notranje zadeve«. Uslužbenci Urada lahko operativno delujejo, se pravi, da lahko aretirajo in privedejo osebe, za katere sumijo, da ogrožajo nacionalne interese Republike Hrvaške. UNS je z omenjenim zakonom postala nekakšna superpolicija, saj nadzoruje delo vseh ostalih organov in služb, ki se ukvarjajo z notranjimi zadevami. Če upoštevamo se dejstvo, da je UNS odgovorna zgolj predsedniku republike, potem lahko rečemo, da je UNS postala Tudmanova zasebna policija! Resnici na ljubo je treba priznati, da bo po zaslugi ogorčenih protestov opozicijskih poslancev vsaj formalni nadzor nad delom UNS izvajal tudi odbor za notranjo politiko in nacionalno varnost predstavniskega doma hrvškega sabora. Predstojnik UNS bo moral temu parlamentarnemu odboru vsako leto predložiti poročilo o delu, na zahtevo poslancev pa bo moral poročati tudi o delu posameznih služb, ki delujejo v okviru UNS.

Več kot očitno je, da se Hrvaška počasi, a vztrajno spreminja v malo balkansko totalitarno državo, kjer bo vse vzvode oblasti nadzoroval Tudmanov klan, v katerega sodijo ljudje, kot so, denimo, Hrvoje Šarinić, Krunoslav Olujić, Suskova žena Đurđa Susak ter člani Tudmanove rodbine... Volitve so seveda ena od možnosti za spremembo tega sistema, vendar je, če upoštevamo dejstvo, da Tudman v svojih rokah drži vse niti, tudi njihov izid že več ali manj gotov.

Igor Vukić/AIM

Vojak hrvške garde na straži pred poslopjem hrvške vlade (Foto: Bojan Velikonja/BOBO)

Beljaška delavnica: Sv. Jurij na konju, Selo nad Žirovnico, ok. 1430

Narodna galerija, Narodni muzej in Muzej novejšje zgodovine v Cekinovem gradu so poletni razstavní termin namenile izredno obsežnemu projektu, razstavi Gotika v Sloveniji. Razstava, ki je plod tako izsledkov skoraj stoletnega historiatá raziskovanja náše gotske umetnosti kot namenskih raziskav v okviru projekta, bo do 1. oktobra, dneva, ko jo bodo zaprli, na treh muzejskih razstaviščih ponujala celosten vpogled v najkvalitetnejša in strokovno najzanimivejša področja poznosrednjeveške ustvarjalnosti v okviru današnjih meja Republike Slovenije, ob tem pa še opozarjala na varstvene in restavratorske momente. Združene móci slovenskih strokovnih ustanov, ob tem pa še za náše razmere nenavadno bogata obrazstavna dejavnost, bodo morda dosegli, da bosta razstava in gotski slog letos morda postala ne le vrhunska strokovna prireditel, pač pa celo »hit poletne sezone« za široo javnost.

Konrad Laib: Ptujski oltar, c. sv. Jurija, Ptuj, ok. 1460

Narodna galerija

Slikarstvo in kiparstvo. Na osrednji razstavi so predstavljeni najpomembnejši spomeniki gotskega slikarstva in kiparstva. Stensko slikarstvo je zastopano z 62 fotografskimi povečavami, kopijami in tremi originalnimi fragmenti. Razstavljenih je 18 iluminiranih kodeksov in 28 tabelnih del, kar je doslej največje javno prezentirana predstavitev, poleg teh pa še pet primerov poslikanih lesenih stropov. Kiparstvo zastopa 75 originalov in pet odlitkov. Kronološko koncipirano razstavo pricenjajo dela iz opusa Mojstra Solčavske Madone v stari zgradbi Narodne galerije, zaključuje pa ga opus Osbalta Kittla v Novem krilu. Spremní katalog, ki bo izšel v drugi polovici junija (prednarocilo do 15. maja 8.000 SIT) bo zajel tudi področje arhitekture, obsegal pa bo prispevke 35 strokovnjakov in 238 kataložnih enot z bogato slikovno dokumentacijo. Slovenska in nemška izdaja. (V. U.)

Lepa Madona, ok. 1410

Stoletje raziskav

Med vrhunsko stroko in gotsko modno revijo

Zamisel za doslej najambicioznejši raziskovalno-razstavní projekt slovenske umetnostnozgodovinske stroke in se nekaterih drugih kulturno-zgodovinskih strok, ki je prvič v takem obsegu združil najpomembnejše domače znanstvene in spomenisko-varstvene ustanove in v katerega so se vključili tako uveljavljeni domáci in tuji strokovnjaki kot najmlajše generacije slovenskih umetnostnih zgodovinarjev, se je rodila pred stírimí letí. Prispeval jo je prof. dr. Janez Höfler, zdajšnji predstojnik Oddelka za umetnostno zgodovino na ljubljanski Filozofski fakulteti, ki je tudi avtor strokovne zasnove celotnega projekta, ki je sicer stekel lani z mednarodnim simpozijem med 19. in 23. oktobrom in manjšo spremno študijsko razstavo s pomembnimi spomeniki iz mednarodnega prostora. Nosilka celotnega projekta je Narodna galerija, v njem pa sodelujejo še Oddelki za umetnostno zgodovino FF, Narodni muzej, Restavratorski center RS, Uprava RS za varstvo kulturne dediščine in regionalni zavodi za varstvo naravne in kulture dediščine iz Pirana, Nove Gorice, Novega mesta, Celja in Maribora, Mestni muzej Ljubljana ter muzeji iz Kopra, Nove Gorice, Kamnika, Celja, Ptuja, Maribora in Murske Sobote. Ljubljanski Muzej novejšje zgodovine je postavil tudi razstave namenil svoje prostore.

Od samotarskih menihov do najširših množic

Gotski slog (izraz je nastal v re-

nesansi in je sprva nosil slabšalni pomen, z njím pa so imenovali renesančni klasični estetiki tuje umetnine; kot izraz za slog se je uveljavil šele konec 18. in na začetku 19. stoletja) je na teritorij, ki je danes sestavni del Slovenije, v posameznih elementih prodrli se pred iztekom 12. stoletja, širše pa se je uveljavil proti sredini 13. stoletja. Njegovi prvi znanilci so bili monastični redovi (kartuzijani in cistercijani) in na meščansko življenje vezani beraski redovi (franciskani in dominikanci). Slog, ki je za razliko od monumentalne in bolj nedostopne visokosrednjeveške romanike ponujal neposrednejši, bolj čustven odnos med umetninami in tedanjimi verniki, se je zatem uveljavil tudi pri plemiških in meščanskih naročilih; v Sloveniji je prodrli v vse plasti prebivalstva in se tako globoko zakoreninil, da je bil tudi njegov izžven dolgotrajen. Gotika je poleg kasnejšega baroka tisti slog, ki se je neizbrisno vtisnil v našo krajino; danes je v Sloveniji ohranjenih še približno 600 gotskih cerkev.

V obdobju med sredino 13. stoletja in 16. stoletjem je gotika v Sloveniji dosegla silovit razmah, svoje kvalitete vrhove in razcvet številnih oblik, ki jih je stroka uvrstila v različna slogovna izhodišča, odvisna predvsem od sosednjih umetnostnih središč pa tudi bolj oddaljenih umetnostnih tokov. Hkrati je gotika med vsemi umetnostnimi obdobji tista, ki je v slovenski umetnostnozgodovinski stroki najbolj raziskana, njene metode preučevanja pa naj-

bolj dorečene. Dokaz tega je bil tudi lanski mednarodni simpozij, na katerem je organizatorjem med približno 150 udeleženci uspelo zbrati tudi strokovnjake iz sedmih evropskih držav. Nekatera nova spoznanja so pomen posameznih umetnin uvrstila v širši mednarodni prostor, s tem pa tudi slovensko kulturno dediščino nasplo.

Namesto poti na številne lokacije - pot v muzej

Razstava najpomembnejših gotskih slikarskih, kiparskih in arhitekturnih spomenikov, poleg teh pa še številnih izdelkov obrti iz gotskega obdobja, ponuja predstavitev v klasičnem muzejskem kontekstu, torej umetnine, ločene od okolja, v katerem so nastale oziroma bile zanj naročene in vanj sekundarno vnesene, s tem pa soustvarile njegovo celotno podobo. Obiskovalec ima možnost, da si jih ogleda zbrane na enem mestu (sicer bi jih moral obiskovati na številnih najrazličnejših lokacijah po Sloveniji, ki se zdale ne sodijo med najbolj dostopne...) v kronološko koncipirani postavitvi in pod drobnogledom stroke in muzejske osvetlitve.

Novost projekta je poleg v obliki novih spoznanj, ki so ali se bodo objavljena v spremnih katalogih, tudi v njegovem konceptu. Ta se (kar v preteklosti ni bilo uveljavljeno) odpoveduje ločevanju na umetnine, ki »so slovenske«, in tiste, ki to »niso«. Razstavljene so tako umetnine, ki so nastale na ozemlju današnje Slovenije in ki so jih izdelali bodisi domáci umetniki bodisi umetniki, ki so prišli od drugod, kot tiste umetnine, ki so plod zgodovinskega importa (naročniki so jih v srednjem veku naročili na tujem) ali sekundarnega importa (umetnine, ki so nastale za druga okolja, a so se bodisi z nakupi bodisi na druge najrazličnejše načine znašle v Sloveniji). Med eksponati je potrebno izpostaviti zlasti iluminirane rokopise in tabelna slikarska dela, ki so prvič celovito predstavljena javnosti.

Razstava v Ljubljani se glede strokovne zasnove in organizatorskih podvigov lahko primerja s tistimi v pomembnih umetnostnih centrih na tujem.

Poznosrednjeveški pogled na tuje

V tujini je v letošnjem letu kar nekaj umetnostnih muzejev pripravilo projekte, vezane na obdobje gotike oziroma poznega srednjega veka. Med umetnostnimi tokovi, ki so vplivali na podobo umetnostne produkcije v srednji Evropi in tudi na poznosrednjeveško umetnost v Sloveniji, lahko na koncu naštejemo se tiste, ki so ali pa se bodo letos docakali muzejske prezentacije, tako zgodnja severnjaska grafika, grafika Donavske sole in rimineško slikarstvo 14. stoletja (v Riminiju so leto 1995 posvetili svojemu trecentu) kot gotska umetnost zahodne Češke, predstavitev katere bi lahko po zasnovi primerjali z aktualnim slovenskim projektom. Tudi na Češkem so se v projekt vključile številne najpomembnejše ustanove, zvrst in število eksponatov pa sta primerljiva z razstavo v Ljubljani (trenutno je razstava na ogled na več lokacijah v Plznu, predvsem v Muzeju zahodne Češke, oktobra pa se bo preselila še v prasko Narodno galerijo). **Vojko Urbancic**

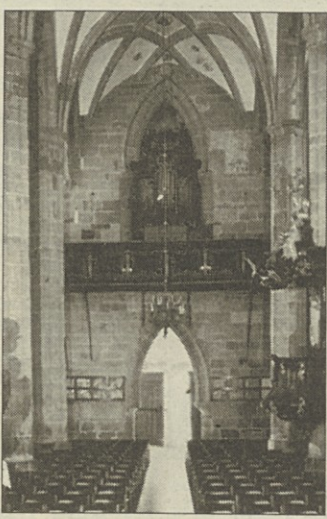
Zanimivosti ob razstavi

Bogata in za náše razmere vse prej kot običajna je tudi obrazstavna dejavnost, ki sega od ožje strokovnih prireditev do ponudbe, namenjene najširši javnosti. Ob sredah bodo ob 18. uri v Narodni galeriji pripravili predavanja nasih najvidnejših strokovnjakov, strokovna vodstva po razstavi ob četrtkih (ob 19. uri) in nedeljah (ob 11. uri) v juniju in septembru, predvidene okrogle mize o problemih muzejskega dela, avtorskih pravicah in lastni muzealij ter ekskurzije. Širša javnost bo lahko posegla po najrazličnejših muzejskih spominkih, ki segajo od plakatov in razglednic do darilnih vrečk s patroniranimi vzorci, replikah nekaterih eksponatov in otrokom namenjenih predmetov, poleg razkosnih (in ustrezno dragih) katalogih bodo obiskovalci lahko posegli tudi po dostopnem vodniku po razstavi. Razstavo bodo spremljale likovne delavnice z najrazličnejšimi dejavnostmi, namenjene različnim obiskovalcem, prvovrstna domislica pa je natečaj, ki ga je Narodna galerija namenila srednješolcem. Do 10. septembra bo potekal natečaj za najizvirnejše gotsko oblačilo; 20. septembra bodo v ustanovi pripravili modno revijo, na kateri bodo v gotskih oblačilih nastopili avtorji sami, najuspešnejše kreacije pa bodo nagradili (informacije Lidija Tavcar, tel. 061 / 219 848). (V. U.)

Muzej novejšje zgodovine

Razstavi Arhitektura in Nastanek, ogroženost, reševanje likovne dediščine.

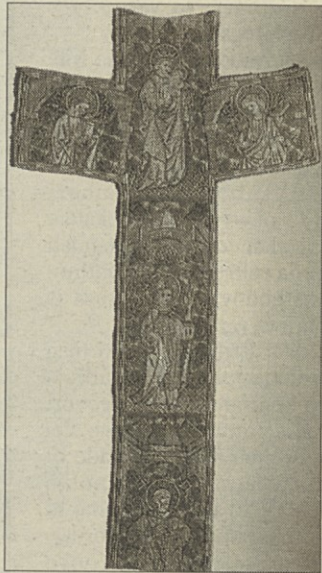
Razstava arhitekture v prvem nadstropju obsega dokumentacijo gotskih arhitekturnih spomenikov. Obsega 52 sakralnih in 28 profanih gotskih objektov, prikazani pa so s fotografsko dokumentacijo in florisí. Razstavo dopolnjuje arhitekturna plastika in nekaj umetnin, katalogizirana pa bo v osrednjem katalogu Narodne galerije. Razstava Nastanek, ogroženost, reševanje likovne dediščine v pritličju je usmerjena k predstavitvi različnih problemov nastajanja, propadanja in restavriranja spomenikov. Gradivo zanjo je nastalo v okviru rutinskega dela in dosedanjih vedenj o problematiki stenskih poslikav, tabelnih del, iluminacij, slikanih oken in poslikav lesenih in kamnitih skulptur. Spremná publikacija (prispevki osmih avtorjev, angleški prevod, 68 strani, bogato ilustrirano, 32 x 23 cm, 5.000 SIT) je že dostopna. (V. U.)

Ptujška gora, ok. 1400

Narodni muzej

Svet predmetov. Na razstavi v osrednjem atriju Narodnega muzeja je predstavljena materialna kultura v obdobju gotike oziroma poznega srednjega veka, ob njej pa tudi nekaj slikarskih in kiparskih umetnin. Zastopane so zlatarska, lončarska, pečarska, mizarska, steklarska, zvonarska, tekstilna, kovarska in knjigoveska obrt. Izjemno številni eksponati, večinoma iz fondov Narodnega muzeja, ponazarjajo problematiko razstave, ki so jo organizatorji, uvrstili v več sklopov. Izpostavljene so selekcija casa, način pridobivanja predmetov, njihova provenienca, potreba po interdisciplinarnosti njihove sistematizacije strokovne obravnave in metode datacije. Razstavo spremlja obsežen katalog (prispevki devetih strokovnjakov, angleški prevod, 336 kataložnih enot, 393 strani, bogato ilustriran, 31 x 21 cm, 5.100 SIT), ki je že dostopen. (V. U.)

Križ z liturgičnega oblačila, 15. st.

NOVA DOBA NEW AGE

Čas vodnarjevih zarotnikov

Mreža nima vodstva, a je kljub temu močna, saj pripravlja radikalne spremembe

Ob prelomu tega stoletja se je začela najprej v Združenih državah Amerike, nato pa tudi drugod po svetu, spreminjati paradigma življenja. Sprememba paradigme je odgovor na globalno krizo, ki je postajala vse bolj očitna tako na posamični kot na skupinski ravni. Zdi se, da se veliko ljudi (eni bolj, drugi manj) in človeštvo kot celota počasi zacenjajo zavedati, da je sedanja civilizacija v slepi ulici. New age preusmerja civilizacija na nove tire.

V petdesetih letih tega stoletja se je v ZDA začelo dogajati nekaj, kar je pozneje dobilo ime new age. »Javnost sprva sploh ni opazila, za kaj gre; a zmeraj več ljudi se je začelo buditi iz 'ameriskih sanj', postajali so nezadovoljni in kritični. Po korejski vojni je stevilo nezadovoljnih nevez močno naraslo, posebej med mladimi. Zaceo se je oblikovati tisto, kar je pozneje dobilo ime alternativna scena. Danes je to široka, težko pregledna mreža posameznikov, skupin, gibanj, pobud z različnimi cilji, ki pa jih povezujejo ostro zavračanje 'starega' in goreče navdušenje za 'novo'. Zato se jih je tudi prijel ime new age,« ugotavlja Alenka Goljevsček v knjigi New age in krščanstvo.

Izraz new age je nastal v okviru teozofije

Izraz je utemeljila in ga popularizirala teozofinja Alice Bailey. Poleg izraza new age in slovenske različice nova doba so se uveljavili tudi drugi izrazi, ki poskušajo opisati vrsto pojavov, ki naj bi se začeli v 50. letih tega stoletja, se se vedno dogajajo in so odprti za nedoločeno prihodnost.

Ce je bil izraz new age dolga leta etiketa novodobnikov, se je kmalu obrabil in izrabil v tej meri, da so ga nadomestili z izrazom nova duhovnost. Poleg ze nastetih izrazov so se uveljavili se mnogi drugi. Naj omenim se t. i. vodnarjevo dobo. Vodnarjeva doba (Age of Aquarius) je izraz, ki izvira iz kozmobiologije. Izraz vodnarjeva doba se ne opira le na astroloske ugotovitve, temvec tudi na astronomijo. Zemljina polarna os v 26 tisoč letih krozeja okoli sonca zaradi lastnega nihanja opiše plasec stožca. Platon je to dobo poimenoval veliko leto, ki naj bi trajalo 25 tisoč let, razdeljenih na dvanajst dob ali eonov po 2165 let. Pred dva tisoč leti je točka spomladanskega enakonočja zapustila znak Ovna in vstopila v znak Rib. Ko bo ponovno minilo dva tisoč let, bo točka zapustila znak Vodnarja in vstopila v znak Kozoroga.

Raziskovalka nove dobe Marilyn Ferguson dobo imenuje kar vodnarjeva zarota, o njej pa pravi: »Mreža, ki nima vodstva, a je kljub temu močna, pripravlja radikalne spremembe... Njeni člani so opustili nekatere ključne elemente zahodne misli in morda celo pretrgali kontinuiteto z zgodovino. Ta mreža je Vodnarjeva zarota.«

Aleister Crowley, veliki mag 20. stoletja, za večino ljudi se vedno sporna osebnost, govori o Aeonu Horusa, ki logično sledi prejšnjima aeonom Izide in Ozirisa. Matriarhatu, ki mu je logično sledil patriarhat, naj bi sledilo obdobje otroka - Horusa. Pojavlja se lik novega boga Otroka, ki se igra.

Ce ne gre po starem, poskusi kaj novega!

Novo dobo smemo razumeti tudi kot odgovor na globalno krizo, ki postavlja skoraj vse

premene sodobne civilizacije pod vprašaj. »Ce nekaj ne gre in ne gre, ne poskušaj tega storiti po isti poti se z večjo vemo, temvec spremeni način in smer delovanja,« svetuje ljudska modrost. Stopnjevanje sedanjih smernic in načina delovanja bo svet zapeljalo v pogubo, torej je treba nekaj spremeniti. Raziskovalci nove dobe ugotavljajo, da je odgovor na vprašanje KAJ ZDAJ? sprememba paradigme. Ta ne pomeni, da moramo zabresti v se večjo krizo, temvec je odgovor na krizo, ki se je pojavila. Je sposobnost, da nanjo gledamo kot na izziv; v tem smislu je kriza konstruktivna, ne pa destruktivna.

Sprememba paradigme pomeni nov način razumevanja starih težav. Ce želimo postaviti novo paradigmo, moramo vedeti, katere so ključne postavke stare. Te Fritjof Capra prepoznava v naslednjem: »...prepričanje, da je znanstvena metoda edini veljavni pristop na poti do znanja; pogled, da je vesolje mehanični sistem, sestavljen iz konstrukcijskih enot, ki so iz elementarnih snovi; pogled, da je življenje v družbi tekmovalni boj za obstanek; in vera v neomajen materialni napredek, ki bo dosežen z ekonomsko in tehnološko rastjo.«

Glavno besedo ima razum

Capra tudi opozarja, da se je človeštvo v zadnjem času prevec enostransko razvijalo, kar je po njegovem mnenju pripeljalo do današnje krize. »... naša družba je dosledno dajala prednost yangu pred yinom - racionalni vednosti pred religijo, tekmovanju pred sodelovanjem, izkoriščanju naravnih virov pred

njihovim ohranjanjem in tako naprej. Ta poudarek, podkrepljen s patriarhalnim sistemom in dalje spodbujen s cutno zaznavno kulturo v preteklih treh stoletjih, je pripeljal do globokega kulturnega neravnovesja, ki predstavlja korenine nase sedanje krize - neravnovesje v našem razmišljanju in čustvih, vrednotah in stališčih ter družbenih in političnih strukturah.«

Matematična teorija Isaaca Newtona, filozofija Reneja Descartesa in znanstvena metodologija, ki jo je zagovarjal Francis Bacon, so temelji stare paradigme. Materija je bila pojmovana kot temelj bivanja, materialni svet pa kot množica ločenih objektov, sestavljenih v veliki stroj. Kompleksne fenomene naj bi bilo zato vedno mogoče razumeti z njihovim reduciranjem na temeljne. Znanosti se vedno večinoma temeljijo na mehanicističnem in redukcionističnem pogledu na svet.

Tekmovalnost bo nadomestilo sodelovanje

Toda nasteti okviri se lomijo in nadomescajo jih novi. »Vesolje se ne pojmuje več kot stroj, sestavljen iz množice ločenih objektov, ampak se kaže kot harmonična, nedeljiva celota; mreža dinamičnih razmerij, ki kot bistveni del vključujejo človeškega opazovalca in njegovo zavest. ... Fizika ... zdaj stopa v stik z misticizmom, jedrom religije in manifestacije ekstremne specializacije intuitivnega duha,« meni Capra.

Ta premik ne posega samo v znanost, temvec zajema vse ravni človekovega bivanja. Kartezijskemu načinu dojemanja se enakopravno postavi ob bok intuicija; gospodarski imperativ naj ne bi bil več zaslepljen s cim vec in cim bolje za vsako ceno, vec ze, toda ne na račun nerazumnega izkoriščanja in onesnaževanja narave ter razčlovečenja dela; tekmovanje naj bi nadomestilo sodelovanje; človek odkriva svojo pobožan-

stveno naravo v okviru t. i. nove duhovnosti; samouresničenje človeka pomeni njegovo izzivetost v vseh razsežnostih bivanja in delovanja; dojemanje Resnice o človeku in svetu (univerzumu) postaja pogojeno z razširjeno zavestjo, to se poskuša doseči s posebnimi tehnikami, kot je meditacija in podobno.

Kdo so vodnarjevi zarotniki?

Po mnenju Marilyn Ferguson so nosilci nove dobe t. i. vodnarjevi zarotniki, razpršeni posamezniki, združeni v ohlapne skupine in gibanja, ki se povezujejo v mrežni sistem. Najti jih je med vsemi izobrazbenimi in dohodkovnimi sloji, svojo privrženost javno izražajo ali pa tudi ne. »Večina v začetku ni nameravala spremeniti družbe. V tem smislu je to neobetavna zarota. Toda spoznali so, da so njihova življenja postala revolucije. Ko so osebnostne spremembe postale resne, so odkrili, da premisljujejo vse znova, da z novimi očmi gledajo na svoje delo, na zdravje, politično moč in na 'strokovnjake', na cilje in vrednote.«

Vili Ravnjak trdi, da sestavljajo udeležensko populacijo nove dobe radovedneži, vrazverneži, magi in mistiki, torej tisti, ki jih svet nevidnega in skrivnostnega zgolj privlači in od dalec zanima, tisti, ki v nadnaravnih silah slepo verjamejo in do njih gojijo strahospoštovanje, tisti, ki želijo okultne sile spoznati in z njimi upravljati, ter nenazadnje tisti, ki želijo spoznavati Boga oziroma sami sebe.

Feministke, varstveniki narave, mirovniki...

V najsiršem pomenu besede bi lahko med novodobnike uvrstili tiste, ki zavračajo stare, ustaljene vzorce, in jih želijo

nadomestiti z novimi, ki temeljijo na holističnem pristopu k naravi in človeku. Tako med novodobniki najdemo feministke, ki si prizadevajo za enakopravnost z moškimi, s čimer želijo omajati temelje patriarhalnega vzorca, ki je vladal zadnji dve tisočletji; novodobnike najdemo v ekoloških gibanjih sirom po svetu, ko na temelju holističnega pristopa opozarjajo na brezumje in kratkovidnost dobickarstva in si prizadevajo za ohranitev ekosistema imenovanega planet Zemlja; novodobniki v svetu vojn in naraščajočega nasilja kličejo k miru in razumevanju v svetu; novodobniki reformirajo sole in uvajajo nove metode učenja; novodobniki utemeljujejo novo paradigmo v znanosti; novodobniki bijejo plat zvona v klasični medicini in zagovarjajo celostni pristop k zdravljenju, zagovarjajo t. i. komplementarne in alternativne metode zdravljenja; novodobniki razkrivajo bozansko naravo človeka in preučujejo mistiko; novodobniki se poglobljajo v ezoterična znanja starih civilizacij in jih dopolnjujejo s sodobnimi spoznanji; novodobniki se ukvarjajo z gnostiko; novodobniki zahoda odkrivajo duhovno tradicijo vzhoda; novodobniki potujejo v preteklost pred rojstvom (regresija) in prihodnost tudi po smrti (napovedovanje prihodnosti, jasnovidnost, progresija)...

Novodobnikov ne moremo opisati kot koherentne skupine, organizacije ali kaksne druge združbe ljudi, ki bi delovala na osnovi proklamirane ideologije. Prej jih lahko opišemo kot mrežo posameznikov, skupin in organizacij, ki bolj ali manj odkrito nastopajo in delujejo na različnih področjih življenja družbe in človeka kot posameznika ter

si prizadevajo za izboljšanje kakovosti bivanja posameznikov in tudi družbe kot celote ter nenazadnje za ohranitev ekosistema Zemlja.

Materija in duh nista več ločena

Besednjak nove dobe isče ključne pojme v besedah: Energija, Vibracija, Svetloba, Ljubezen, ki so tudi temelj t. i. nove duhovnosti oziroma metafizike. Nova doba pomeni preseganje ločenosti oziroma dvojnosti materije in duha, pomeni iskanje enosti, stapljanje materije in duha oziroma spoznavanje duha v materiji.

Nova doba je tudi doba "duhovnih preprodajalcev". »Trgovina z resnicami in odresilnimi formulami gre vedno dobro od rok. ... Nastale so ugodne okoliščine za pojav vsakovrstnih duhovnih reformatorjev in preprodajalcev resnic. Ta situacija je zgrešena se toliko bolj, ker uradna znanost do nadčutnih in nepojasnjenih fenomenov goji popolno nezaupanje in prezir,« pravi Vili Ravnjak. Je tudi doba trkanja po prsih, čes, mi smo edini, mi poznamo Resnico, drugi so zanje slepi.

Nova doba je odgovor na katastrofizem ob koncu drugega tisočletja, je odgovor na ključno vprašanje KAJ ZDAJ? Nova doba pomeni tudi spoznavanje tkanine, ki jo plete tako življenje univerzuma, Zemlje kot tudi posameznika, vendar ne z osvetljevanjem in potenciranjem pomembnosti posamezne nitke, temvec s spoznavanjem funkcionalnosti te nitke v lepoti in redu tkanine enosti. Mogoče bi bilo se najbolje, če pritegnemo Ivanu Mesicku, ki primerja novo dobo z vrenjem mosta - čez čas bodo tropine padle na dno in pili bomo čisto vino.

Ksenija Kvas

Dovolj je bilo prekucij

Iskra moči, samozavesti in življenja, ki se je bila razmahnila na jugu, je planila tudi na slovanska tla

Medvedov sosed, ki se je blizal devetdesetim letom, je imel prav, ko je nekega dne Tincetu rekel: »Tince, na meji tam na jugu se nekaj kuha. Turek skili cez. Vojska bo...« Leta 1912 je res izbruhnila prva in kmalu nato se druga balkanska vojna. Med Slovenci je vsaj prva imela velik odmev. Katoliška bukvarna v Ljubljani je izdala knjigo *Vojska na Balkanu*, v kateri je z veliko simpatijo opisovala dogodke v prvi balkanski vojni, a se je zjokala nad usodo Bolgarov v drugi.

Ivan Cankar pa je dejal: »Ce kdo doslej ni vedel, je mogel spoznati zdaj, da nismo samo Slovenci, se manj pa samo Avstrijci, temveč da smo od velike družine, ki stanuje od Julijskih Alp do Egejskega morja. Ko je počil na Balkanu prvi strel, se je oglasil njegov odmev in naši najzadnji zakotni vasi. Ljudje, ki se svoj živ dan niso brigali za politiko, so s socutecim srcem, ne samo z zanimanjem, gledali na tako veliko dramo. In v nas vseh se je zbudilo nekaj, kar je zelo podobno hrepenenju jetnika. Vzbudilo pa se je v nas se nekaj drugega, vse bolj pomembnega in dragocenejšega - iskra tiste moči, samozavesti in sile življenja, ki se je bila razmahnila na jugu, je planila tudi na slovanska tla.«

Evropske države so bile povezane z medsebojnimi obrambnimi pakti: na eni strani centralne sile - Nemčija, Avstro-Ogrska in Italija, na drugi antantne sile - Francija, Anglija in Rusija.

Radikalni srbski nacionalisti so sanjarili o veliki Srbiji. Nekateri so hoteli se več: Srbija naj bi obsegala vsa slovanska ljudstva na Balkanu. Maj je potekal v znamenju priprav na slovesno otvoritev belokranjske železnice. Ponekod je bilo tudi nekaj jeze, kot npr. v Brezicah, kjer so zahtevali železnisko povezavo z Novim mestom. Zalostni so bili tudi v Suhi krajini, ker jih je železnica povsem obsla. Kolcalo se jim je za časi, ko je bilo na Dvoru zaposlenih kakih dvesto delavcev - od gozdarjev in rudarjev do kovačev in furmanov. Potem pa je prišla železnica v slovenske dežele in Suho krajino obsla. Pokrajina je ostala bogu za hrbtom.

Slovenski narod je o otvoritvi belokranjske železnice pisal:

»Ko je vlak vozil na postajo v Novem mestu, so topici pokali... Gardisti so imeli na kapah hrastovo listje

in ko se je vlak ustavil, se je slisalo nemško povelje: »Habt acht!« Anahronizem! Ze zdavna je v Novem mestu vse slovensko, staro nemskutarstvo je že zdavna leglo v grob, v meščanski gardi pa se vedno vlada duh predmarčnih časov...«

Prestolonaslednik Franc Ferdinand je nestrpnost čakal, da zamenja starega in bolehnega cesarja Franca Jožefa. Pravijo, da je imel namen scasoma iz dvojne monarhije napraviti trojno: poleg avstrijskega in ogrskega se južnoslovanski del. Toda takšni načrti so ogrozili apetite srbskih nacionalistov po veliki Srbiji ali po nastanku nove države Jugoslavije, v kateri bi Srbi kot »osvoboditelji« igrali prvo violino.

Za 71-letnega srbskega kralja Petra I. Karadjordjevića so bila trenja med usmerjeno in radikalno strujo vse bolj utrudljiva. Poleti je predal regentstvo svojemu sinu Aleksandru, potem ko je ta izigral starejšega brata Jurja, ki ga je kratko malo razgledal za nepristevnega.

Franc Ferdinand si je za obisk v Sarajevu izvalil prav 28. junij, torej Vidov dan, ki je bil srbski narodni praznik, obletnica bitke proti Turkom na Kosovem polju 1389. Njegov prihod je bil pričakovan, kajti na ogled vojskih manevrov je bil povabljen že leto prej. Atentatorji, fanatični člani tajne organizacije Črna roka, so ga že čakali. Bomba, ki jo je dopoldne vrgel Nedeljko Gabrić, je prestolonaslednika zgrešila. To slednjega ni niti najmanj pretreslo. Znan po svojem grobem obnašanju je nadrl navzoče vojake in policiste zaradi nemarne zaščite. Nato se je s soprogo Zofijo usedel v odprt avto, da obišče adjutanta, ki je bil poskodovan pri atentatu.

Voznik je zašel in avto je po naključju pripeljal v blizino enega od zarotnikov, Gavrila Principa, ki je ze

izgubil ves up, da se bo atentat posrečil. Medtem ko se je voznik ustavljal, da bi z vzvratno voznjo prišel na pravo pot, je Princip z dvema streloma iz revolverja smrtno ranil nadvojvodo in njegovo zeno.

Cesar Franc Jožef, ki nikoli ni odobral prestolonaslednikove zveze z nekdanjo dvorno damo, je komentiral: »Vsemogočni se ne pusti izzivati brez kazni. Visja sila je vzpostavila stari red, ki ga sam nisem mogel ohraniti.«

Avstrija je predala Srbiji noto, sestavljeno tako, da jo je Srbija kot suverena država morala odbiti. Zahtevala je, da sama, z lastno policijo in na srbskem ozemlju, poišče povzročitelje umora; zahtevala je tudi pregled vseh srbskih učenikov, da odkrije v njih protiaustrijsko razpoloženje.

Srbski odgovor je bil kljub temu tako spravljen, da se je nemški cesar Viljem, ki se je medtem vmlil s križarjenja po morju, počutil olajšanega in je zmotno mislil, da je kriza mimo.

Po vsej Evropi so se oglasile vojaške trombe in prva svetovna vojna se je začela.

Medvedov sin Adam je med prvimi v dolini oblekel vojaško suknjo. Medvedovka se je vila od založbi, ko je slišala, da ga pošiljajo na rusko fronto:

»Tako mlad je se, pa mora v klančino...«

Cez dva meseca je uradno pisanje sporočalo, da je padel junaske smrti za cesarja in domovino.

»Katero domovino? Je mar Avstrija naša domovina?« je robantil oče.

Ko se je začela vojna z Italijo, so vpoklicali Medvedovega drugega sina Martina.

»Se tega naj mi ubijejo, pa bo naša hiša ostala brez naslednika,« se je jezil oče.

»Zdaj, ko je Italija proti nam, bo kmalu konec vojne,« ga je tolažil sosed. Dopovedoval je, da bodo slovenski vojaki fronto zoper Italijo držali z največjim junastvom in nezlomljivo voljo in sovražnika nikakor ne bodo spustili v deželo.

Pa ni dosti manjkalo, da bi vojaške horde opustile večino slovenskih krajev. Nacelnik avstrijskega generalstaba Hoetzendorf je v naglici

Skupina prostovoljcev za severno mejo, ki je pomagala braniti Maribor, ni pa mogla slovenske Koroške

izdelal taktični načrt, po katerem bi Italijanom dovolil zasesti (in uniciti) vso Slovenijo, da bi jih tako dobil v klesce in jih nato unčil. General Borojević je, nasprotno, zagovarjal postavitev fronte na Soci in ne kje pri Zidanem mostu ali celo na Dravi. Glavni štab je preprčeval, da je tudi z državnega vidika nemogoče pustiti Italijane na ozemlje Avstro-Ogrske, saj bi to pomenilo, da jim državo kratko malo prepušča, pa čeprav zgolj iz taktičnih razlogov. Državo je treba braniti na njenih mejah, s fronto na Soci, ki bo izrazita slovenska fronta, ki bo varovala Slovenijo pred nacionalno katastrofo.

Morda je prav to prevečevalo ljubljanskega župana dr. Ivana Tavčarja, ko je obiskal vojake na soski fronti in jih spodbujal k obrambi »domovine«. Medtem se je nekdanji ljubljanski župan in Tavčarjev strankarski tovarš Ivan Hribar moral potikati po zaporih, kjer je srečal celo vodniško Johanco, in v izgnanstvu na tujem kopneti po domovini. Ko se je pred koncem vojne vmlil v domovino, se je takoj vključil v priprave na ustanovitev Narodnega sveta v Ljubljani. 29. oktobra 1918, na dan

prevrata in odcepa od Avstro-Ogrske, je na velikem zborovanju v Ljubljani, potem ko se je poklonil spominu na Janeza Evangelista Kreka, med drugim citiral tudi prerokse Prešernove besede:

»Vremena bodo Kranjcem se zjasnila,

Jim milše zvezde, kakor prej, sijale?«

Ze tri dni prej je Narodni svet od »blagorodnega« deželnega glavarja in dolgoletnega voditelja SLS dr. Sustersiča zahteval, da po toliko izdajah izroci »vse agende, ki se tičejo deželne uprave Narodnemu svetu v Ljubljani«. Dr. Sustersič je po prejemu pisma naglo in v tajnosti zapustil Ljubljano.

Ker je Ivan Hribar zaradi odsotnosti predsednika »Narodnega veča« v Zagrebu dr. Antona Korosca začasno vodil seje, ni bil v Ljubljani, ko so predstavniki slovenskih strank sestavili Narodno vladu in namerno pozabili nanj. Hribar je kasneje v spominih zapisal, da »je avstrijskanstvo iz nje (vlade, op. pisca) na veliko daljavo kar zaudarjalo«.

Bili so ljudje, ki so nagovarjali Hribarja, naj na »palacno revoluci-

jo« udari s protiudarom. Ponujali so mu celo oboroženo moč, a on si je najbrž mislil:

»Dovolj je bilo prekucij! Prevrat, ki je Slovincem prinesel zarjo svobode, naj bo zadnji v zgodovini slovenskega naroda!«

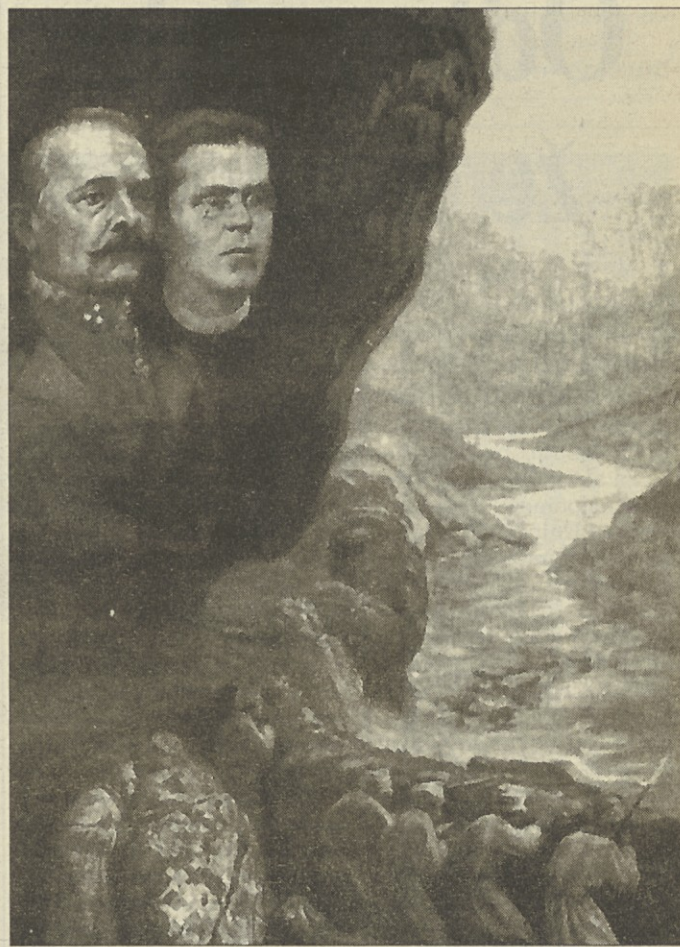
Svojo zmoto je spoznal ob prihodu okupatorjev 1941, ko je svojo privrženost Sloveniji izrazil s pretresljivim protestom: skočil je s Karlovskega mosta, ker je sel raje v smrt, kot da bi sledil raznim Rupnikom in njihovi izdaji slovenskega naroda.

A Medvedovi?

»Martin se vrača,« je kot brez uma zakričal oče, ko je zagledal fant, kako z naporom speši v hrib. Kdaj pa kdaj se je ustavil, se poskušal malo vzravhati, si s prsti razbrskati bujne lase in si z rokavom obrišati znojno čelo. Eno leto po končani vojni se je vračal iz italijanskega ujetništva.

»Mlad je, dovolj časa ima, da z rodi vsaj tri sinove. Cesarji in kralji se bodo menjavali, Medvedova hiša pa se bo obdržala,« je hlipal od veselja.

France Trebčan
(Konec)

Praznovanje ob ustanovitvi Jugoslavije na Kongresnem trgu v Ljubljani; Na sliki (desno) Antona Koželja sta upodobljena tudi general Borojević in pesnik Simon Gregorčič, ki je napovedal apokalipso ob Soči

LJUDJE,
ODNOSI,
LETA

Kako skleniti mir s svojim partnerjem

Dokler se ne navadite, so pogajanja naporna

Živeti z nekom je najtežja stvar na zemeljski obli. Zenska in moški se morda neskončno ljubita, toda njune potrebe in želje se razlikujejo. Celo pari, ki soglašajo o temeljnih skupnega življenja, se pogosto prepirajo in drug drugemu vsiljujejo vsak svoj prav. Najbrž ste tudi sami pogosto presenečeni, kako zelo lahko s partnerjem razjezita drug drugega. Eden od tipičnih scenarijev prepira bi lahko bil takšen:

Jana: Razmišljam o najinih letosnjih počitnicah. Tokrat bi lahko šla kam drugam.

Marjan: Kam na primer?

Jana: V Grčijo. Pravijo, da je tam prelepo in zelo zanimivo.

Marjan: V Grčijo! To bi stalo celo premoženje! Kaj je narobe z našimi običajnimi počitnicami?

Jana (se razjezi): Narobe je to, da je tam tako dolgočasno, da ves! In poleg tega kot varu-

zba tvojih staršev ne uživam posebno! Že lani sem predlagala, da bi šla kam drugam, pa se ti je tudi takrat zdelo predrago.

Marjan (se brani): Ne spominim se, da bi rekel kaj takega.

Jana: To pa zato, ker me nikoli ne poslušas! Vedno mora biti po tvoje, vseh zadnjih pet let.

Marjan: To ni res. Poleg te-

ga pa si ne moreva privoščiti vsega, kar si zeliš. Nikoli ne razmišljas o tem!

Jana: Zato pa vsaj nisem stiskac kot ti! Vedno samo denar, denar, denar!

Ce vam takšen prepir zveni domače, potem tudi dobro veste, da z njim se nikoli niste razrešili nobenega nesporazuma. Nasprotno, po njem ste tako razočarani, da komajda zdržite v bližini svojega partnerja. Toda strokovnjaki trdijo, da se je mogoče pogovarjati tudi drugače. V zadnjih desetletjih natančno preučujejo konfliktna situacije in svetujejo, kako ravnati v medsebojnih odnosih, pa tudi pri razreševanju sporov na delovnem mestu in v mednarodni diplomaciji! S svojim partnerjem se lahko naučite reševanja problemov brez jeze in obtoževanja, ki ponavadi motijo presojanje. Toda opozorilo - ne bo preprosto! A če boste počasi in prizadevno vključevali načine reševanja konfliktov v vaš način komuniciranja, boste spremenili tudi svoje življenje.

Prvi korak je določitev urnika za pogajalske sestanke. Za večino parov je dovolj enkrat na teden, vsekakor pa se lahko odločite tudi za večkratna srečanja. Sobota ob dveh popoldne je za večino ljudi idealna, saj so takrat počiti in se jim nikamor ne mudi. Treba pa je določiti tudi trajanje sestankov. Ena ura ponavadi zadostuje, več bi bilo prezahtevno. Na začetku boste privlekli na plano stare rane. Ne skrbite, to je v redu, počasi se bo razčistilo.

O kakšnih nesporazumih lahko razpravljate? Pomembno je, da spregovorite o tem, kako si razdeliti domača opravila, kaj storiti, če je nekdo ljubosumen, kako ravnati s starši, kako delati z denarjem. Ne smete pa sprožiti razprave o

tem, kdo največ dela okrog hiše, ali je ljubosumnost upravičena, cigavi starši so najbolj otroci in zahtevni, ali kdo največ zapravlja. Z drugimi besedami, lahko se pogajate o prihodnjem obnašanju, nikakor pa niso dovoljene razlage preteklosti. Ko nastopi čas za tedensko pogajanje, si pripravita zvezek in pisalo ter se oba sedeta na isto stran mize. Govorica teles je izjemno pomembna. Če se vsedete na nasprotno stran mize, kot ljudje ponavadi storijo, se avtomatično postavite v nasprotujoči položaj in že s tem morda omogočite izbruh prepira. Sedenje skupaj pa namiguje na skupno delo. Zatem na vrhu papirja napisete svoji imeni in med njima potegnite crto do konca lista. Lahko začnete.

Konflikti največkrat izbruhnejo zato, ker si partnerja zelim različne stvari. On si želi se enega otroka, ona je proti. Ona bi rada, da on več naredi okrog hiše, on meni, da opravi svoj delež. Ona želi poslušati radio, njemu ni do glasbe. On je prepričan, da si otroci zaslužijo posteno klofuto, kadar ne ubogajo, njej se zdi edina rešitev potrpežljiva razlaga napak v obnašanju. Morda se vam zdi neverjetno, toda takšni konflikti so resljivi. Bistvo pogajanja je mirna in natančna razlaga potreb in strahov vseh strani. Če je partner prvi na vrsti, je vaša naloga, da ga pozorno poslušate. Ko Marjan odgovori, mora Jana na vsak način obrzdati neustavljivo željo, da bi ga pri tem skritizirala.

Jana: Zakaj bi rad tudi letos počitnikoval v prikloici tvojih staršev?

Marjan: Mislim, da starši pričakujejo, da pridem, se posebej mama.

Jana (se zadrži in ne revskne ničesar o Marjanovih starših): Se ti zdi, da bi bilo narobe, če ne bi prišla?

Marjan: Mama bi se jezila in sama veš, kako neprijetno je to. Poleg tega se starata in ne bosta več dolgo.

Jana zapiše na Marjanovo stran papirja: Rad bi se izognil materini jezi.

Jana: Pa si sam resnično zeliš tja?

Marjan: Ne posebno. Toda plaza je res prijetna in dobra za ribarjenje, poleg tega bi sprememba počitnic zahtevala telefoniranje in rezervacije in sama veš, kako sem zaposlen. Pa se veliko dražje je.

Jana (se spet zadrži pri pomb o skoposti) in zapiše: Rad ribari. Se noče ukvarjati z rezervacijami. Skrbijo ga stroški.

Jana: In kaj si res želiš od počitnic?

Marjan: Rad bi se spocil od naporne službe in bil s teboj.

Jana se toplo nasmehne Marjanu, ko zapiše: Rad bi bil z menoj.

In tako naprej, dokler niso na papirju vsi partnerjevi strahovi in želje. Na koncu je Marjan obkrožil tri ali štiri stvari, ki se mu zdijo najbolj pomembne. Obkrožil je zaskrbljenost, da se lahko staršem kaj zgodi, da se ne želi počutiti krivega, če ne bi bil s starši, da si želi biti v Jano in da si želi ribariti. Za Marjanom je morala svoje interese, strahove in želje ra-

zkriti Jana in se tudi sama držati dogovora, da ne bo skušala prepričevati, ampak samo zapisovati. Ni se ji povsem posrečilo, toda Marjan je potrpežljivo preslišal ocene o »materji, ki mi gre na živce« in o tem, kako se mora vedno sama ubadati z dolgočasnimi gospodinjskim. Na Janino stran papirja sta zapisala, da si na počitnicah ne želi nenehno pogovarjati se s tašo ter skrbeti za kuho, v dolgi vrsti želja pa si je Jana na koncu izbrala še, da si želi početi nekaj novega.

Partnerja morata zdaj poiskati skupne interese. Po natančnem pregledovanju sta Marjan in Jana ugotovila, da si oba želita biti skupaj, se spociti od dela, in to brez staršev, pa čeprav Marjan čuti dolžnost do njih. Pri drugih stvareh sta se razlikovala. Zato je nastopil čas za zapisovanje idej, vsega, kar komu pade na glavo in seveda spet brez kakršnegakoli ocenjevanja. Ni važno, kako neuresničljive so slisati zamisli (v prikloico, a brez staršev; doma s služkinjo, ki bo kuhala...), vse je treba zapisati in se zadržati pikrih pripomb. Jana in Marjan sta se na koncu dogovorila, da so casi počitnikovanja v prikloici Marjanovih staršev mimo. Odsla bosta na Kornate, kjer je dovolj eksotično za Jano in dovolj dobrega ribolova za Marjana. Staršem bosta v prikloici pustila otroke in ubila dve muhi na en mah: ne bodo osamljeni, sama pa bosta lahko preživela počitnice drug z drugim. Da ne bo preprirov, bosta Marjanove starše povabila kar tako za en konec tedna v Ljubljano, kar naj ne bi bilo preveč za Janine živce. Za načrt potovanja in rezervacije bo poskrbela Jana, višje stroške pa bosta pokrila s prodajo Marjanove ribiske ladjice. Tako in tako je prezaposlen, da bi konec tedna ribaril v bližini prikloice - in končno, tudi Marjan bi rad užival nemotene počitnice skupaj z Jano!

Pomembno je, da pogajanja zaokrožite z natančno razdelitvijo nalog, trdijo strokovnjaki. In če se vam zdi konec zgodbe o Jani in Marjanu prelepo, da bi bil resničen, poskusite sami. Vsaj na začetku nikakor ni enostavno. Dokler se ne navadite, so pogajanja tako naporna in boleča, da je dober konec ponavadi posteno plačilo.

Se več, ze sam proces je zelo zdravilen za medsebojne odnose. Spet se boste počutili močne in sposobne, da sami usmerjate svoja življenja. In kar je najbolj pomembno, spet se boste spomnili, zakaj ste se nekoč zaljubili v svojega partnerja! (Po reviji New Woman B. D. M.)

UNICEF / SLOVENIJA

Odbor dela že dve leti

V New Yorku poteka zasedanje Unicefa, ki pa se ga (zaradi prevelikih stroškov) žal ne udeležujejo predstavniki Slovenskega odbora za Unicef.

Kljub temu pa pri nas poteka vrsta aktivnosti, med katerimi je najpomembnejše promoviranje Unicefovih programov, ki so usmerjeni zlasti v preprečevanje obolevnosti in smrtnosti otrok v svetu, zbiranje sredstev zanje ter skrb za uveljavljanje otrokovih pravic in kvalitetnih programov zanje v domovini.

Slovenski odbor za Unicef je osnovna oblika delovanja Unicefa v Sloveniji, deluje kot društvo, na prostovoljni ravni. Med ključnimi nalogami odbora, ki deluje dve leti, je prav tako analiziranje in reševanje problemov na področju solstva, zdravstvenega

varstva za otroke ter organiziranje dejavnosti za spodbujanje strpnosti in sožitja med slovenskimi otroki in otroki beguncev.

Kaže tudi omeniti, da bodo v letošnjem letu preko prodaje Unicefovih izdelkov prispevali 900 tisoč dolarjev. Predsednica Slovenskega odbora Unicef se bo udeležila 40-letnice zasedanja nacionalnih odborov, kjer bomo prvič nastopali kot enakopravni član. Ker imajo nekateri na novo ustanovljeni nacionalni odbori vrsto ugodnosti, bi si morali, kot poudarjajo pri nas, prizadevati, da bo podoben status dodeljen tudi Sloveniji.

To pomeni, da bo večji del sredstev, pridobljenih s prodajo, ostal Sloveniji za izvajanje programov, ki bodo učinkovito posegali v reševanje problemov in izboljševanje položaja otrok pri nas. (KaN)

STAREJŠI LJUDJE / TELESNA KONDICIJA

Veliko padcev in poškodb lahko preprečimo sami

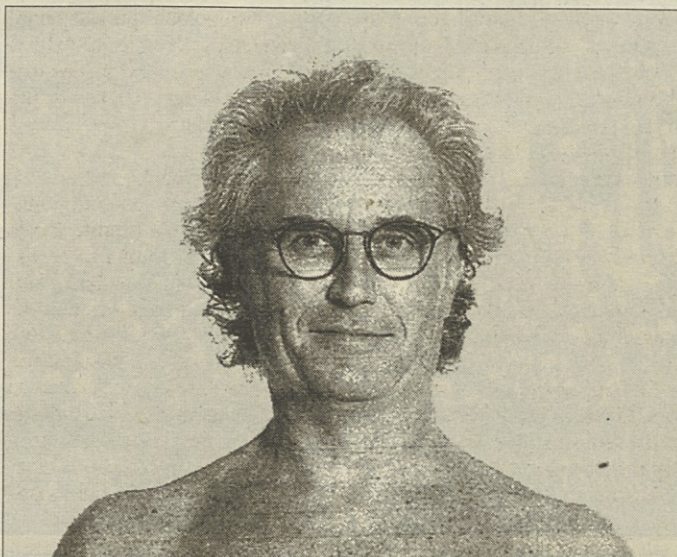
Med najboljšimi odločitvami je tai-chi

Tisti starejši ljudje, ki s telovadbo redno skrbijo za svoje telo, imajo veliko manj možnosti, da bodo padli; če pa se jim to že zgodi, je manj verjetno, da se bodo poškodovali. Studija o tem je bila pravkar objavljena v glasilu Ameriskega zdravniškega združenja (Journal of the American Medical Association).

Raziskovalci so ugotovili, da vsako leto dozivi bolj ali manj nesrečen padec približno trideset odstotkov ljudi, starejših od 65 let, od katerih se jih deset do petnajst odstotkov tudi poškoduje. Izpeljali so osem različnih studij o posameznih vajah za razgibanost in kondicijo - od tai-chija do vaj, ki so potrebne pri zmanjševanju ali vzdrževanju tele-

sne teze. Sklep pravi, da kakršne koli telovadne ali razgibalne vaje vsaj za deset odstotkov zmanjšajo nerodne padce, če pa vključujejo se vaje za ra-

vnotežje, se odstotek poveča na sedemnajst. Zanimivo je, da se izjemno »obnese« tai-chi, ki možnost padca zmanjša kar za 37 odstotkov. (KaN)

Rušilne sile podzavesti

Osnovna funkcija tako imenovanih obrambnih reakcij je v tem, da na zavestno, doživljajsko površino naše življenja dopuščajo karseda majhno dozo bolečin in konfliktov, ki jih vsebuje naša podzavestna psihična struktura. To se zgodi tako, da se zunanji ali notranji dražljaj, ki sproži kaksno od kritičnih zvez, z ustrezno reakcijo karseda hitro zablokira (zaduši, potisne ali uki- ne), s čimer se prepreči poln negativni učinek, kakršen bi se pojavil sicer - bodisi povzročen zgolj s tem istim dražljajem, bodisi z verigo tistih, s katerimi je v trajni strukturalni zvezi.

Nasi obrambni mehanizmi delujejo tako rekoč neprestano: v »notranjosti« kot blokiranje mučnih spominov, kot odrinjanje neprijetnih vizij prihodnosti, kot vzdrževanje idealizirane slike o sebi nasproti slabemu mnenju o sebi, kot identifikacija nasproti občutku lastne šibkosti, kot občutek pripadnosti kaksni osebi, skupini ali instituciji nasproti občutku osamljenosti ali ogroženosti. Navzven pa se branimo venomer tedaj, kadar odvrčamo pogled od stvari, ki nam vzbujajo neprijetnost, ko fiksiramo pozornost na dražljaje, ki nam carajo lepoto imaginarnega sveta nasproti kruti- sti realnega (televizija, roma- ni, revije...), kadar blokiramo »grde« besede in dejanja dru-

gih, ko pridobivamo lepe in pomirajoče predmete nasproti občutku sivine in siromastva, ko se izogibamo »neprijetnim« lju- dem in se lepimo na »prijetne« da bi pregnali občutek zavrneno- sti in nezaključenosti, ko deluje- mo po znanih vzorcih v strahu pred neznanim in nepreizkuse- nim, ko se potrjujemo pred sib- kejšimi in manj sposobnimi, da bi znižali občutek manjvredno- sti in nesposobnosti...

Skratka, večino svoje energije in casa potrošimo za bolj ali manj aktiven boj proti negati- vnim notranjim stimulom, ki nam neutrudno grozijo, da bodo stresli ranljivo mrežo zvez naše psihične strukture ter nas pahni- li v brezno iracionalnih bolečin in konfliktov.

In najsibodo ti mehanizmi se tako »marljivi«, psihofizične na-

petosti, kakršne neutrudno in vsiljivo »ponujajo« globlje plasti naše dejanske psihične struktu- re, se z njimi nikdar zadovoljivo ne znižajo, kaj sele ukinejo. Se skorajda huje: vsaj dolgoročno so če že ne huje, pa zaradi svoje trdovratnosti in vztrajnosti izra- zito bolj zoprne in izčrpavajoče. To namreč niso samo napetosti, ki se pojavljajo iz globin in ki jih cutimo kot glasnike prihajajočih emocionalnih neviht in si jih za- tegadelj prizadevamo karseda hitro zadušiti, temveč tudi nape- tosti, ki jih povzroča taista ne- prestana izostrena pozornost in obramba pred prihajajočimi in- moznimi nevarnostmi. Vse to doživljamo kot nerazumljivo bo- jazen in notranji nemir, kot ner- vozno pričakanje neke nedo- locene neprijetnosti in notranjo prisilo k stalni aktivnosti, kot stalno notranjo praznino in te- zno po njeni zapolnitvi. Tele- sno pa jo cutimo kot mišično na- petost, kot nepotrebne gibe, kot specifično držo telesa, napetost v grlu, glavobol...

Obrambne reakcije, s katerimi se običajno ščitimo pred rušilni- mi silami svoje podzavesti, so v glavnem priučen, sprejete, ne- zavedne ali polzavedne in jih ne uporabljamo hote in preračuna- no. So tako rekoč integralni del naše pretežno nezavedne in »av-

tomatske«, po utečenih poteh in vzorcih odvijajoče se psihodina- miki, medtem ko je naša zaves- na pozornost omejena zlasti na površinske, formalne aspekte naših nacrto ter na manevriranje med domnevno pozitivnimi in domnevno negativnimi obje- kti sveta - ne da bi se pravzaprav zavedali, čemu vse to počenja- mo, kaj nas poganja in kaj se do- gaja v ozadju. Kakorkoli že, stan- je normalnega posameznika z normalno psihično strukturo in normalnimi obrambnimi reakci- jami je pretežno napeto, nervo- zno, hiperaktivno, bolešno. To stanje pa je kajpak daleč od tiste- ga, za katerega bi mogli reči, da je zdravo, prijetno in naravno, torej takšno, v katerem ne le da bi lahko bivali udobno in svobo-

dno, ubrano in kreativno, temveč bi mogli v njem polno zaziveti z vsemi tistimi svoji- mi naravnimi potenciali, ki jih slutimo kot možne in ure- snicljive. Dandanes se vse več posameznikov odloča za spre- membo svoje zgodovinsko pogo- jene psihične strukture, za sesto- iz zacaranega kroga notranjega kaosa in za življe- nje brez odvečnih obrambnih reakcij. A v hlepenju po čim- hitrejši spremembi se zal odlo- čajo za postopke, kate- rih bistvo je zavestno, namer- no odrinjanje negativnih sil- nic podzavesti. Učinki tovr- stnih tehnik so lahko zelo hi- tri in občutni, vendar zal ne trajajo dolgo.

Bojan Rauter Kosic

LJUDJE,
ODNOSI,
LETA

Ljudje odprtih rok

Revija Naša žena drugič organizira akcijo Iscemo dobre ljudi. Letos isčejo donatorje, ki za človekoljubne name- ne darujejo denar, premicnine ali nepremicnine. Dvanajstim bodo podelili zahvalno listino. Če poznate takšne ljudi, ki tu- di s svojim premoženjem la- sajajo socialne in druge stiske soljudi, napisite pismo reviji Naša žena, Hrvatski trg 3, 61000 Ljubljana, najkasneje do 15. julija s pripisom »Za donatorje«. V predlogu na kratko povejte, zakaj predla- gate določenega darovalca ali skupino, zakaj je prispeval denar ali premoženje in pa njegov točen naslov in telefon.

MI MED SEBOJ / OTROK IN ŠOLA

Vedno znova težko vprašanje: kdaj prehod iz predšolskega obdobja v šolsko?

Kdaj iz predšolskega obdobja v šolsko, je vprašanje, o katerem govorimo že nekaj let. V maju pa se običajno po- javi še vprašanje o zgodnjem vpisu v šolo in mnogi stari- se znajdejo pred težko odločitvijo, ali naj vsolajo mlajšega otroka ali ne. Kdaj torej v šolo, s šestimi ali sedmimi leti? Nekateri stari niso dovolj kritični do svojega otroka, drugi so spet preveč ambiciozni in bi radi, da bi otrok čim prej zakorakal proti hramu učenosti, ne glede na to, ali je ali ni pripravljen na ta korak.

Toda k sreči so tu preizkusi, ki naj bi pokazali osebnostno zrelost otroka. Kaksen naj bo prehod iz predšolskega v šolsko obdobje, smo povprašali direktorja Sveto- valnega centra za otroke, mladost- nike in starše iz Kopra mag. Ro- berta Trunkla.

Otrok mora biti najprej telesno zdrav in toliko razvit, da sam zmore pot do sole in nazaj, da vztraja ob solskem delu nekaj ur na dan in da vse to ne vpliva zavi- ralno na njegov telesni in duševni razvoj. Dosedanja praksa in opravl- jene raziskave nam kažejo po- membne razlike med enako stari- mi vrstniki, ki zaključujejo malo šolo in se bodo septembra vključi- li v 1. razred osnovne šole. Otroci se razlikujejo med seboj predvsem v telesni, osebnostni in funkcio- nalni zrelosti. Pomembna je tudi osebnostna zrelost. Otrok mora bi- ti sposoben odtrgati se od doma- čega kroga, se vziveti v skupino, se prilagoditi skupnim zahtevam in sprejeti skupne cilje. Mora si zeleti osvajati nove, neznane stvar- ri, pripravljen mora biti žrtvovati del igre delu in sprejeti tudi tisto, kar mu v kakem trenutku ne uga- ja. Funkcionalna zrelost pa se ka- že v načinu dojemanja sveta. Otrok ne živi več samo v svetu domišljije, svet dobiva zanj že prave realistične oblike. Znat mora predvidevati, v mislih izoblikova- ti svoj sklep, na osnovi spoznava- nja simbolov.

Otrok naj torej vstopi v šolo na osnovi ugotavljanja zrelosti. Kako to preizkusite?

Da otrokovo šolsko zrelost lah- ko ocenimo, morajo pri tem so- delovati zdravniki, vzgojitelji v vrtcih, psihologi in seveda tudi stariši. Zmotno je mnenje, da so otroci, ki se niso dovolj zreli za šolo, manj sposobni in manj inte- ligenčni. Otroci, ki so enako stari,

se razlikujejo po svojih zmog- nostih. Vzrokov za to je veliko. Ve- deti moramo, da na otrokov raz- voj vplivajo prirojene dispozici- je, to je nagnjenost k čemu, nade- lje okolje s svojimi vplivi in sama aktivnost, to je tista energija, ki jo je otrok pripravljen v nekaj vložiti. Vsi ti dejavniki so med seboj povezani in vplivajo drug na dru- gega. Od vsega tega je odvisno, da nekateri otroci dosegajo posa- mezne stopnje v razvoju prej, drugi pa nekoliko kasneje. V tem je glavni razlog, da pri starosti se- stih ali sedmih let niso vsi otroci enako zreli.

Kot je znano, kronološka starost ni edino merilo za vstop v šolo in tu so se drugi dejavniki inte- lektualne, emocionalne in social- ne zrelosti predšolskega otroka. Vse to ugotavljate strokovnjaki pred vstopom otroka v šolo. Go- vorimo o terminu »pripravljenost otroka na šolo«, saj poleg nujnih sposobnosti, ki so pogoj, da lahko otrok sledi učnemu procesu, vključuje se čustvene, motivacijske in socialne faktorje, kajti prav ti uravnavajo njegov napredek v učnih vsebinah in vedenju. Gre za osnovno strokovno dilemo, ali bo otrok zmogel učne zahteve, ki jih vključuje učni program, in tu- di za vprašanje, ali je otrok tele- sno, čustveno in socialno toliko zrel in motiviran, da se lahko vključi v šolsko življenje. Lahko bi rekli, da gre za zaščito otroka, da ne bi po nepotrebnem dozi- vljal hudih duševnih pretresov pri napornem solskem učenju, kateremu ne bi bil kos.

Če torej ne bi upoštevali vsega tega, bi lahko prišlo do »nasilja« nad otrokom. Morda beseda, dve o testiranju?

Testiranje po zakonu ni obve- zno, je pa strokovno priporočljivo. Zanj nekaj let uporabljamo

Preizkus pripravljenosti otrok za šolo - POS, katerega avtor je znani slovenski psiholog dr. Ivan Toli- čić. Preizkus zajema reprezentati- vne sposobnosti, ki so pomembno udeležene pri učnem uspehu. To je zlasti pomembno pri sprejema- nju mlajših - pogojnih otrok pa tu- di onih, ki jim je treba zaradi pre- malo razvitih spretnosti solanje odložiti. Hkrati pa potrebujemo tudi informacijo o tistih učencih, ki bodo potrebovali v šoli pose- bno učno pomoč. Zato so v preiz- kusu potrebne težje in lažje nalo- ge, ki razločujejo otroke med se- boj, zajemati pa morajo relevantne sposobnosti, glede na zahteve pri posameznih predmetih, npr. pri branju, pisanju, računanju, pri ra- zumevanju razlage učitelja in pri sklepanju. Pri preizkusu pripra- vljenosti otrok za šolo so zbrane naloge z naslednjih starih podro- cij: govorno razumevanje, grafo- motorične sposobnosti, rezonira- nje - misljenje - sklepanje, dojema- nje količin. Pri prvem preverjamo, kako otrok razume razna sporoči- la, zahteve in naloge ter ali zna te- mu primerno vsebino prepoznati v narisanih vzorcih ali slikah. Pri drugem področju gre za dojema- nje raznih oblik kot celote ter nji- hovih delov. Otrok jih mora naj- prej pravilno zaznati, ne samo de- le, temveč tudi celoto. Nato jih na osnovi lastne predstave tudi nari- še. Pri rezoniranju mora imeti otrok za uspešno reševanje nalog neke splošne izkušnje o stvareh, ki so narisane. Svoje splošne izku- snje mora uporabiti pri sklepanju. Pri dojemanju količin pa želimo ugotoviti, ali se otrok pri dojema- nju količin ravna po nekih zazna- vnihih značilnostih.

Kdaj torej v šolo?

Otrokovo razvojno stanje mo- ramo čim realneje oceniti, kar je zelo koristno za otroke in ne na- zadnje tudi za otroke in starše. Niti stariši niti šola, se manj pa komisi- ja za sprejem solskih novincev, nimajo interesa, da bi v šolo spre- jemali tiste otroke, pri katerih se pričakujejo učne težave zaradi ne- zadovoljive pripravljenosti otrok na šolo in obratno, da bi odklanja- li otroke, ki kažejo dobro pri- pravljeno, tudi če niso solski ob- vezniki.

Silvija Mozetic

KAJENJE

Epidemija 20. stoletja

Tobak je edini legalni izdelek, ki ubija

Tobačni izdelki sedaj umorijo približno tri milijone ljudi na leto. V tem dese- tletju jih bo skoraj 30 mili- jonov umrlo zaradi kajenja. To je približno tako kot če bi z zemlje zbrisali nekaj velikih svetovnih mest.

Če se ne bo kaj spremenilo, bo število v naslednjih 30 - 40 letih naraslo na deset milijonov smrti letno (ko bodo sedanji mladi kadilci dosegli srednja le- ta), 70 odstotkov takih smrti pa bo v razvitih deželah. Če ne bo sprožena učinkovita preventi- vna akcija, bo »rezultat« sto mi- lijonov ljudi, ki bodo po nepo- trebnem in prezgodaj umrli okrog leta 2020 ali 2030. Zadnje raziskave potrjujejo, da je tvega- nje zaradi kajenja občutno ve- čje, kot smo mislili, in nič ne more spremeniti dejstva, da je uživanje tobaka največji družbe- no-zdravstveni izziv ob vstopu v 21. stoletje. Tobačni izdelki nimajo varnega nivoja uživanja in tobak je edini legalni izdelek,

ki ubija, če se ga uporablja na- tanko tako, kot predvideva proi- zvajalec. Raziskovalci so ugotov- ili, da nikotin povzroča celo večjo odvisnost kot heroin, ko- kain, marihuana ali alkohol. WHO ugotavlja, da je v razvitih državah v 80-tih letih poraba ci- garet pri prebivalcih, starejših od 15 let, padla z 2800 na 2400 na osebo, v istem času pa se je v deželah v razvoju dvignila s 1150 na 1400 cigaret na osebo. Prevečkrat pa gre do kar mimo tudi dejstva, da so v skupnih prostorih nekadilci neprosto- voljno izpostavljeni tobacnemu dimu, ki povzroča pljučnega ra- ka ter poslabšuje različne alergi- je in astmo, da je kajenje nose- cnic povezano z visokim tvega- njem za splav, nizjo porodno te- zo otroka in z upočasnim raz- vojem otroka in da je lahko ka- jenje staršev tudi sindrom nena- dne smrti dojenčka in povezano z visokim odstotkom respirator- nih boleznih.

(Tobacco Alert, World No-tobacco Day 1995, WHO)

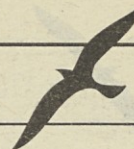
Malaria in SPf66

Svetovna zdravstvena organizacija je odobrila nadaljnje raziskave cepi- va proti malariji, od kate- rega veliko pričakujejo. Kolumbijski znanstvenik Manuel Patarroyo je z WHO podpisal pogodbo, s katero ji predaja ekslu- zivno licenčno pravico za razvoj, izdelavo in prodajo cepiva, znanega pod imenom SPf66.

Vakcino so pod nadzo- rom Svetovne zdravstve- ne organizacije preizkusi- li na šest sto otrocih v Tanzaniji in ugotovili, da se je zboleznost za mala- rijo zmanjšala za 31 od- stotkov. Preizkušanje bo- do nadaljevali v predelu podsaharske Afrike. Za izdelavo cepiva se pote- guje vlada v Kolumbiji.

(New Scientist)

Vreme je fantastično in sončni žarki kar preveč za- peljivi, da se jim človek ne bi nasmil. Ženske sicer dobro vemo, da tudi letos temno ogorela koža ni najbolj v modni milosti in da so bolj »na ceni« blede- lične gospodične, ampak s pravo mero in obveznim pokrivalom malo sonca ni nevarno. Užitek pa je sploh popoln, če si v varnem očkovem naročju...

Janjina velika žalost

Bila je sama in ni imela niti živali, ki bi ji lahko kaj pripovedovale

Metkina rana

Metka je hodila po gozdu, vendar ne zato, da bi našla pot iz gozda, ampak zaradi zdravja. Čakala je, da se ji bo rana zacelila. Kadar jo je zapelo, so ji ptice s perutnicami hladile rano. To ji je bolečino zelo olajšalo. Nekega dne je zopet prišel volk in se zastrmel v Metko. Zelo se ga je ustrašila. Vrabci so ga zelo ključali, ko se jim je približal. Metka je vse objela, vrabci pa so veselo zacivkali. Metka je hodila po vodo. Nekaj jo je dala vrabcem, nekaj jo je popila sama, preostalo vodo pa si je zljila na rano. Ko jo je zapelo, so rano zopet hladile perutnice dobrosrčnih vrabcev. Metka ni zljivala vode na rano samo zato, da bi jo peklo, temveč zato, da bi ji izpralo umazanijo, ki jo je med dnevom dobila. Izprala si jo je trikrat na dan.

Nakup v Parizu

Ko iz rane ni priteklo nič več krvi, si jo je obvezala z dvema robcem ter s trakom, ki ga je nepricakovano našla na dnu nahrbtnika. Vsa vesela se je z vrabci previdno odpravila v trgovino, saj je hrano iz internata že pojedla. Pred trgovino je vrabcem velela, naj jo počakajo. Vrabci so ubogljivo počakali. Nato jih je prestela in videla, da so vsi. Mirno jim je razdelila hrano ter jo nekaj pojedla tudi sama. Nato so odšli v mesto. Tam si je Metka nakupila raznovrstna živila. Vrabcem pa je dala le tisto, kar so lahko uživali. Vrabci so bili Metki neizmerno hvaležni. Vsi skupaj so šli na hrib, kjer so v miru pojedli vso hrano. Nato je Metka mirno zaspala, zavita v odejo, vrabci pa so poselili okrog nje in jo čuvali.

Metkina ločitev od vrabcev

Ko se je Metka zbudila, je videla, da so jo njeni vrabci lepo varovali. Vrabci so glasno zacivkali, ko so videli, da je Metka zbujena. Nato so pojedli in zopet so morali v trgovino nakupiti živila.

Ti vrabci so bili taki, da so morali vdihavati gozdni zrak. Ampak trgovine so bile v mestu in na one-

snaženem zraku. Vrabci so izražali svojo žalost s civkanjem, Metka pa je vsakemu spustila vsaj eno solzo v mehke trebusčke. Razšli so se z žalostjo v srcih. Potem je začel rahlo padati dež. Metka je odprla dežnik, čez nekaj casa pa se je rahli dež razvil v ploho in vihar. Na srečo je to trajalo le malo casa. Nato je posijalo sonce.

Metka je šla se enkrat v trgovino, na priscnem hribčku je pojedla večerjo, ostalo malico, ki naj bi jo počakala do jutri, pa je spravila v nahrbtnik. V gozdu med gostim drevjem je pogrnila odejo, z drugo pa se je pokrila. Sredi noči se je zbudila, stekla k najbližjemu potoku in se odzejala. Nato je legla nazaj, poslušala nekaj casa cricke in pticke in nato zaspala.

Janjina velika žalost

Pri Janji pa se je dogajalo tole: Ko je predsednik Janji prinesel vso hrano, je s ključem odprl vrata, nato pa z naglico zaprl. Mama je pojedla, kar je dobila, nato pa je šla spat. Ni vedela, ali bo za zmeraj ostala zaklenjena, brez hčerke. Mama Janja ni prenašala tega, da dolgo ni imela stika s svojo hčerko. Bila je zelo, zelo nesrečna. Ni vedela, kaj bi in kar naprej je gledala sliko njene prelepe in predobre hčerke. Nato se je zagledala skozi okno, se zazrla v nebo in zazdelo se ji je, kakor da jo sonce kliče na travnike, kjer bo srečala Metko. Mislila si je: »Moje srce je prazno samo zaradi obolelih sinusov in vrtenja v glavi.« Solze so ji polzele po licih in ni vedela, kaj naj dela. Planila je v jok. Bila je sama in ni imela niti živali, ki bi ji lahko kaj pripovedovala.

Iskanje mame Janje

Ko se je Metka zbudila, jo je pozdravilo sonce ter jo spodbujalo, naj se hitro odpravi. Pojedla je obilen zajtrk. Napotila se je proti hisam. Pri neki hiši je pozvonila ter vprašala, če kaj vejo o njeni mami Janji Hlognik. Gospod ji je prijazno odvrnil, da ne ve, saj je cisto v samotnem hribčku, kjer ni človeške duše nikjer, razen živali. Poslovala

sta se in gospod se ji je prijazno nasmešnil ter ji zazelel srečno pot. Nato je stopil v hiso ter takoj bil znova na pragu. Zaklical je za deklico, ki je bila že kaksna dva metra proč od njega: »Deklica!« Metka se je obrnila in stekla k njemu. Vprašal jo je, kje spi. Metka pa mu je odgovorila, da na prostem. Gospod jo je pobožno pogledal, nato pa rekel: »No, ker je nedelja, boš težko našla trgovino, ki je dezurna.« Pomolil ji je velikansko vrečo, kjer je bilo veliko sveže in zdrave hrane. Ko je deklica dvignila tetra-

čokolada in sir sta do 24. novembra. Na deklici Metki je videl srečen nasmeh. Deklica se mu je prisrčno zahvalila, gospod pa ji je se enkrat zazelel srečno pot ter jo pobožal po glavi.

Mamimo upanje ni pravo

Mama Janja je preiskovala svojo hisico, če je kakšen skrivni izhod, skozi katerega bi mogla hoditi sem in tja. Ni ga našla. Nasla je le stresno okno, skozi katero bi se ubila, če bi lezla skozi na prosto. Seveda ni vedela, da je šla njena hčerka

udobno, to pa zato, ker je prišla policija. Tekla je na moč hitro, kolikor je zmogla, vendar je bilo to zastoj, saj je sploh niso opazili.

Metka misli, da jo je mama pozabila

Ko je Metka videla, da je na varnem, je iz nahrbtnika vzela hrano, ki ji jo je ponudil zastoj prijazni gospod. Bila je zelo okusna. Metka si je mislila: »Gotovo je hrano pripravila njegova žena!« in je veselo ugriznila v čokoladni piškot. Nato pa je pomislila na mamo. Mislila je, da se sedaj sprehaja po trznici in kupuje hrano, ki jo bo nato pojedla. Zadelo jo je huda žalost, kajti pomislila je: Kaj, če jo je mama popolnoma pozabila? Kaj, če klepeta s sosedi in name sploh ne pomisli? Kaj, če se se spomni mene, vendar me noče ob sebi? Postavljala si je se veliko vprašanj. Vendar se je sprijaznila se s to mislijo, ko je pomislila: »Mama me ljubi in hoče priti do mene, poskusa, vendar ji ne uspe! Dobro, jaz jo bom našla, pa ce me petdeset tisočkrat dobi policija. Ne bom se predala. Ce bi mi vsaj uspelo!« In ob tem se je zazrla v polno luno, ki je bila edina, ki ji je ponoči zvesto svetila. Hitro jo je premagal globok spanec.

Ko je Metka zjutraj vstala, pa se je zgodilo nekaj nepricakovanega: Zjutraj jo je tresla mrzlica in tudi močno je kasljala. Bila je slabotna in roke, posebno pa noge so se ji močno tresle. Ni mogla ničesar storiti. Naenkrat v gozdu nekaj zasumi. Metka se je takoj zbudila in napeto poslušala. Nato se prikaze samo jež. Metki se srce umiri. Mimo leze nazaj in z bolečinami zaspi. Jez se nekaj casa plazi okrog nje, nato pa odide. V tih noči tudi glasno zasikovika sova in se odpravi na lov. Veverica priskaklja na plano, vendar ko vidi Metko, ki se premetava, je že v svojem malem urejenem domku. Metka sanja srečne sanje, da je našla mamo in da se je oče vrnil. Skupaj so živeli v ljubki hisici, kjer so imeli dovolj prostora in tudi denarja so imeli na pretek.

Ugrabljen Metka

(Nadaljevanje prihodnjice)

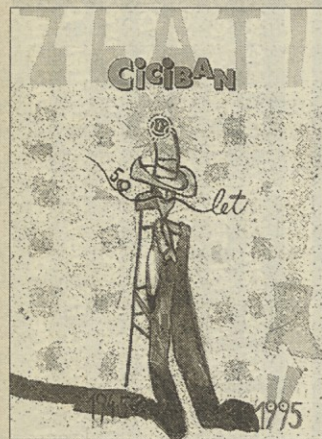
Gospa Janja toči grenke solze (Ilustracija: Lidija Bučar)

pak z mlekom, je videla, da je veljavno do 22. decembra, sedaj pa je bil sele 13. maj. Gospod je rekel, da je pri vsej hrani, ki ji jo je dal, veljaven datum 22. december, le

Metka v Parizu in da ravno zdaj hodi po hisah in poizveduje o njej. Janja je le upala, da je Metki udobno v Trziču, v internatu. Metka pa se ob maminih mislih ni imela prav

50 let Cicibana

Kako se je rodil Ciciban?

Narisal: Daniel Demšar

Bilo je leta 1945, ko se je komaj končala druga svetovna vojna. 29. junija se je tako kot Založba Mladinska knjiga rodil Ciciban. Tega dne smo se v hiši na Trubarjevi ulici v Ljubljani zbrali ljudje, ki smo želeli ustanoviti založbo za mladino in mesecnik za mla-

de bralce. Moram zapisati, da je bila takrat Ljubljana cisto drugačna kot danes. Po ozkih cestah je ropotal ljubljanski tramvaj. Vozil je mimo trgovin s praznimi izlozobami. Srečeval si partizanke in partizane v vojskih uniformah. Srečeval si otroke, ki se nikoli niso jedli čokolade in se nikoli niso niti videli, kaj sele poskusili sladke pomaranče. Mi pa smo snovali mesecnik za solarje. Ze septembra, ko so se odprla vrata sol, tistih, ki niso bile pozgane, je prišlo na solske klopi 82 tisoč Cicibanov. Od tedaj naprej se je Ciciban v otroških rokah znal vsak mesec in solarji so ga nosili domov kot dragocen zaklad.

Kristina Brenkova

Cicibanovo življenje 1945-1955

Prve številke izidejo takoj po koncu vojne, v kateri so junasko sodelovali tudi otroci. Taksni junaki nastopajo na

Narisala: Marlenka Stupica
straneh takratnih Cicibanov. Pomagajo partizanom in prenašajo pošto, hrano, obleko in zdravila. Mnoge zgodbe pripovedujejo, k aksen je vzoren pionir doma, v soli, pri delu, pa tudi takrat, ko se igra s prijatelji ali priskoci na pomoč starejšim in invalidom. Ze v prvih številkah so poleg literarnih besedil tudi prispevki, ki v naslednjih letnikih postanejo stalnice: kizanke, uganke, slikopisi, naravoslovne strani, poučni prispevki in navodila za izdelavo najrazličnejših stvari.

1955-1965

Posebna rubrika je že od pr-

vih števil naprej namenjena otroškim prispevkom. Čeprav se je njen naslov skozi čas spreminjal (Pionirski pisejo, Cicibani risejo, Cicibanov koticek, Cicin nabiralnik), ostaja njena vsebinska zasnova ves čas enaka. V njej so obja-

Narisal: Jože Ciuha

vljeni literarni in likovni izdelki otrok, ki jim je včasih dodan tudi urednikov odgovor.

1965-1985

Ze od prvih števil naprej se ob literarnih besedilih ves čas pojavljajo tudi različne naloge in poučni prispevki, kar kaže, da je Ciciban zasno-

Narisal: Ančka Gošnik - Godec
van kot vzgojna in izobraževalna revija.

Poučni prispevki so največkrat pripravljeni na igriv način. Srečamo se z novimi vsebinami: ekologija, astronomija, računalništvo. Ena od stalnih rubrik današnjega Cicibana so tudi kuharski recepti. Novost v osemdesetih letih je tudi rubrika pravih carovniških trikov z naslovom Cira cara, bugi, bugi.

1985-1995

V devetdesetih letih nastane Cici Vesela sola. Danes je Cici Vesela sola vzgojno-izobraževalna priloga v obliki plakata, ki je vpet v sredino vsake številke. Pomeni pa tu-

di vseslovensko tekmovanje učencev male sole ter prvih, drugih in tretjih razredov osnovne sole, ki ga izvajajo po vrtcih in solah. Z letnikom 1994/95 se pojavi nova maskota Mavricij Cicistrelus Cic, ki na Cicibanovih straneh označuje rubrike, sporoča novosti, razpisuje natecaje... Cic je kot otroci igriv in nagajiv, malce poreden, zasanjan, zamisljen, in ker je tudi strasno radoveden, se je s časovnim klobukom odpravil na potovanje skozi petdeset Cicibanovih let. V njih je odkril bogastvo domisljije, raziskovanj, igrivosti in ustvarjanja.

Narisal: Kamila Volčansk

SREČANJE / V VIDMU

Stvarne pobude
za sodelovanje
treh stanovskih
organizacij v FJK

Srečanje s sodelovanjem KZ

Na sedezu Kmetijskega konzorcija v Vidmu so se pred dnevi sestali predsedniki vseh treh kmetijskih stanovskih organizacij iz naše dežele: Dante Savorgnan za Zvezo kmetov Italije (CIA), Paolo Miccolini za Zvezo neposrednih obdelovalcev (Coldiretti) in Giuseppe Perissinotto za Confagricolturo, z njimi pa so bili še drugi pokrajinski predstavniki treh stanovskih organizacij. Srečanje je bilo posvečeno dogovoru za okrepitev in utrditev agroživilskega in agroindustrijskega sektorja, ki predstavlja 30 odstotkov vsega proizvoda v deželi. Stanovske organizacije kmetov iz naše dežele so prve v državi ubrale pot medsebojnega sodelovanja. Na srečanju so ugotovili, da se je to sodelovanje v zadnjem času nekoliko upočasnilo zaradi nekaterih nesoglasij, zato so vodstva organizacij čutila potrebo, da se že ustvarjeno enotnost požiivi tako pri upravljanju gospodarskih vidikov kot z izdelavo ciljev in skupnih načrtov na vseh ravneh in ob spoštovanju enakega dostojanstva vseh organizacij.

V tem duhu so bila izvajanja vseh treh deželnih predsednikov. Besedam je sledilo tudi dejanje z ustanovitvijo posebnega delovnega odbora, ki ga sestavljajo deželni in pokrajinski ravnatelji. Ta odbor bo izdelal skupno strategijo za posamezna vprašanja, kot so npr. zbornice kmetov (Albo), združitve glavnih mlekarso-sirarskih zadrug, okrepitev sektorja pridelave in predelave mesa, sodelovanje in združevanje susilnic. Glede teh vprašanj, ko bo zanje odobrena skupna linija, se vse tri organizacije obvezujejo za skupno nastopanje, da se tako preprečijo morebitne lokalne in kampanilistične situacije, ki bi lahko izjalovile skupna prizadevanja in škodile interesom velike večine kmetijskih podjetnikov.

Na srečanju je prišla do izraza tudi specifična kmetijstva v tržaski pokrajini, o čemer sta govorila poslanec Tombesi (Confagricoltura-Trst) in tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec. Oba sta poudarila potrebo po hitrih in učinkovitih posegih v korist tržaskega kmetijstva, ki ima posebne ekonomske, socialne, ekološke in etnične značilnosti, zato, da se ta področja zavarujejo in ovrednotijo v okviru enakopravnega odnosa do vseh deželnih stvarnosti. Pri tem je bila izražena tudi misel, da naj se za tržasko kmetijstvo nujno uresniči globalni načrt, ki bo omogočil razvoj na vseh tistih področjih in območjih, ki imajo za to stvarne možnosti. (jk)

OBRAČUNI / ŠE O OBČNEM ZBORU

Kmetijska zadruga Trst
pred novimi izzivi
in zahtevnimi nalogami

Brez dokapitalizacije ni mogoče v razvoj

Zadnjikrat smo na strani Clovek in zemlja objavili povzetek iz poročila predsednika Borisa Mihalica na občnem zboru Kmetijske zadruge v Trstu, ki je bil 20. maja. V prvem delu je Mihalic v glavnem podal prikaz delovanja in razvoja tega pomembnega združnega podjetja, kar je povezal s 50-letnico njegove ustanovitve. Ze na začetku svojega poročila pa je nakazal tudi potrebo ali boljše nujnost statutarne spremembe za prilagoditev novim normam in zakonskim določilom, k čemur se je potem povrnil v zaključnem delu poročila.

V bistvu gre za to, je dejal Mihalic, da smo prisli do križišča, kjer se moramo odločiti, katero pot izbrati za naprej. Podjetje, ki obrača v svojem poslovanju milijardne vsote in ima tudi vse sposobnosti in možnosti še večjega razvoja, ne more sloneti na sedanjem osnovnem kapitalu, ki ni v skladu z nobeno logiko. Ne glede na to, da so že prejšnji upravljalci zadruge ustvarili čvrsto premoženjsko podlago, si ni mogoče zamisljati, da bi lahko neko podjetje delalo samo na podlagi bančnih kreditov. Člani se moramo zavedati, je poudaril, da smo lastniki necesa, kar velja tako tržno kot komercialno milijardne vsote, mi pa smo do sedaj vložili vanj skoraj simbolične članarinske kvote. Če bi zadrugi danes uspelo povečati glavnico za nekaj sto milijonov lir, bi bil poslovni dobiček že v naslednjih bilancah večji, saj bi iz njih izginile obremenjujoče pasivne obresti. Treba se je torej zamisliti nad tem problemom in ga skušati čimprej rešiti.

To pa je povezano tudi s članstvom. Članov je zdaj okrog 600 na papirju, v resnici pa jih je večina neaktivna ali premalo aktivna. Časi takega odnosa ne dovoljujejo več in treba je pristopiti k ustrezni preveritvi sedanjega članstva in pridobivanju novih članov in z njimi tudi novega kapitala za povečanje glavnice. Kako to doseči: ali z manjšo skupino članov z visoko kapitalno vložitvijo, ali s

čimvečjim številom članov oz. odjemalcev s kvoto, ki jo vsak od njih premore?

Predsednik Mihalic je apeliral na vse prisotne in neprisotne člane Zadruge, naj se o tem izrečejo in zavzamejo jasno stališče do izrednega občnega zbora za temo ustrezno spremembo statuta. Izredni občni zbor naj bi bil že v prihodnjih mesecih.

Ker pa od članstva ni mogoče samo »zahtevati«, mu je seveda treba tudi nekaj dati in v ta namen, je dejal Mihalic, pripravlja upravni odbor »privilegirani paket«, ki naj bi zadovoljil vse sedanje in bodoče člane zadruge. Vpeljali naj bi tudi status »podpornega člana« in bolj smotno izkoristili člansko posojilo v prid članov in tudi same zadruge. Člansko posojilo, ki je predvideno v statutu, daje namreč zadrugam prednost, da lahko vzpostavijo odnos članskega posojila s svojimi člani, ki pa ne sme presegati z zakonom določene vsote, ki se razlikuje med zadrugami glede na njihove statute. Tako posojilo daje članom višje obresti kot so bančne, zadrugi pa se ni treba zatekati k dragim bančnim posojilom in s tem obremenjevati bilance. To se končno odrazi v večjem cistem dobičku, ta pa se s sklepom članov na občnem zboru spremeni v glavnico oziroma se prilije k članski kvoti osnovnega kapitala.

Po vsem tem je očitno, da je Kmetijska zadruga v svojem uspešnem razvoju prišla do točke, ki ji za nadaljnji vzpon narekuje nov pomemben kakovostni korak k večji finančni samostojnosti in s tem k še večji poslovni uspešnosti.

Predsednik Boris Mihalic je svoje poročilo sklenil z besedami: »Večkrat mi je bilo rečeno, da sem pretiran optimist. Lahko je tudi res, toda jaz verjamem v naše ljudi in verjamem, da bomo, če prevzamemo to obveznost, tudi uspeli in rezultati nam bodo poplačali ves trud, ki ga bomo vložili v projekt novega obdobja.« (jk)

ČLOVÉK
IN
ZEMLJA

NOVICE

Zadružna kraška mlekar
opravila obračun
lanskega poslovanja

V prostorih Zadružne kraske mlekarne na Colu je bil v torek, 30. maja, redni občni zbor zadruge. Poročilo upravnega sveta s prikazom in obrazložitvijo obračuna za poslovno leto 1994 je podal predsednik upravnega odbora Dario Zidaric. Sledilo je poročilo nadzornega odbora z razpravo in odobritvijo obračuna. Glavne misli in ugotovitve iz predsednikovega poročila bomo objavili prihodnjic, že zdaj pa naj zapisemo, da je zadruga lani predelala 57 odstotkov več mleka kot predlani, povprečna mesečna vrednost proizvodnje pa se je dvignila za kar 76,5 odstotka.

Zadeve okrog Cvetličarskega
centra se premikajo

Na pobudo ravnatelja tržaskega kmetijskega nadzornistva dr. Degenhardta je bilo v teh dneh srečanje v zvezi z upravljanjem Cvetličarskega centra na Proseku, katerega je ERSa s svojim sklepom z dne 24. aprila namenila izročiti v upravljanje Cvetličarski zadrugi s Proseka. Za to se je zavzel tudi predsednik tržaske Trgovinske zbornice Adalberto Donaggio, ki je v ta namen zagotovil svojo podporo v obliki stipendije za raziskovalca v Centru.

Predavanje o klopih

Pokrajinska sekcija Italijanske lovske zveze priredi v petek, 9. junija (ob 17.30) v dvorani Baroncini v Ul. Trento 8 predavanje dr. Maurizia Uscia iz laboratorija za analize službe za klinične in mikrobiološke raziskave bolnišnice v Huminu (Gemoni) na temo: »Bolezen, ki jo povzroča klop«. Tema je zanimiva, saj je pojav klopi v naravi tudi pri nas kar precejšen, posledice, ki jih ta zajedalec povzroča, pa so lahko zelo resne, če takoj ne ukrepamo.

OPRAVILA / VELIKO DELA ZAHTEVATA SADOVNJAK IN VINOGRAD, POSEBNO POGLAVJE PA JE OKRASNI VRT

V juniju gre največ pozornosti škodljivcem

V juniju nas čaka veliko dela v vinogradu, kjer opravimo prvo pletev in začnemo z zeleno rezjo. Ti dve opravili sta zelo pomembni, ker vplivata na rodnost. Posebno pozornost pa posvetimo trtnim boleznim, ki v tem mesecu lahko močno napadajo, se zlasti, če je deževen. Manj skrbi nam ponavadi povzročajo škodljivci, ki pa jih ne gre prezreti. Ob nepravilnih ali nepravčasnih posegih je škoda zaradi glivičnih napadov zelo velika na raznih organih trte, se posebej pa na grozdu.

Najnevarnejša glivična bolezen je peronospora, ki jo uspešno zatiramo z različnimi sredstvi, kot je na primer MANKOZEB (MANZEB, DITHANE idr. 200 - 300 g/hl) ali s sredstvi na podlagi bakra (npr. RAME CAFFARO 400 - 500 g/hl, ANTRACOL RATO 400 - 500 g/hl, CUPRAVIT 400 - 500 g/hl idr.). Bakrena sredstva uporabljamo po cvetenju. Pred cvetenjem pa se čedalje pogosteje poslužujemo pripravkov, ki delujejo citotropsko ali sistemsko. Med prve sodijo npr. sredstva na podlagi CIMOXANILA (CURZATE M - 200 - 300 g/hl, R 6 TRIPLO 400 g/hl idr.), med druge pa sredstva na osnovi BENALAXYLA ali METALAXYLA (npr. GALBEN v raznih kombinacijah z bakrom ali MANCOZEBOM, RIDOMIL 400 g/hl, EUCRITT F - 200 g/hl idr.). Te aktivne snovi zavarujejo trto za dobo 12 - 14 dni tudi v okoliscinah, ki so za razvoj in napad peronospore izredno ugodne, ko je dostop v vinograd zaradi pogostega dežja otežen. Omenjena kontaktna sredstva na osnovi MANCOZEBA in bakra pa

ščitijo trto le 6 - 7 dni, zato jih, zlasti zadnja, uporabljamo konec junija in v juliju.

Oidij, ki je na nekaterih območjih celo nevarnejši kot peronospora, zatiramo z različnimi aktivnimi snovmi, ki delujejo endoterapijsko (globinsko), kot npr. FENARIMOL (RUBIGAN 20 do 60 g/hl), EZAKONAZOL (ANVIL 60 - 80 g/hl), MYCLOBUTANIL (THIOCUR 30 - 60 g/hl), TRIADIMENOL (BAYFIDAN 150 do 200 g/hl idr.). Dobre učinke dosežemo tudi z uporabo KARATHANE, ki vsebuje DINOKAP (80 - 120 g/hl). Ti pripravki zagotavljajo popolno zaščito trte za 10 - 12 dni, kar je zelo koristno v vremenskih razmerah, ki so za napad oidija posebno ugodne in je zatiranje te bolezni z zveplom težko. Zveplo je sicer se vedno uspešno sredstvo proti oidiju, vendar glede na to, da učinkuje kontaktno in varuje trto le za 3 - 4 dni, zahteva uporaba tega pripravka veliko posegov tako v prahu kot v močljivi obliki. Primerno pa je, da to storimo proti koncu junija in v juliju, ko vsaj deloma nadomestimo prej omenjena sredstva z zveplom v prahu ali močljivim (TIOZOL, UTAZOLFO, KUMULUS, ZOLFO BAGNABILE idr.).

Po cvetenju začnemo skropiti tudi proti sivi grozni plesni (BOTRITISU), predvsem na belih sortah, ki so tej bolezni bolj podvržene. Uspešno jo zatiramo z VINKLOZOLINOM (RONILAN 150 - 200 g/hl) KARBENDAZINOM (BAVISTIN 50 - 100 g/hl), PROCYMIDONOM (SOMISCLEX 200 - 250 g/hl idr.).

Škodljivcev v tem obdobju pona-

vadi ne zatiramo, ker ne povzročajo take škode, ki bi zatiranje opravičevala. Izjema so le vinogradi, kjer so vidni znaki močnih napadov trsne kožaravosti ali AKARINOZE. Napadi tega škodljivca so zaznavni zaradi slabe rasti mladice. Listi napadenih pogankov so skodrani, izmaličeni in slabo razviti. Če pogledamo liste proti svetlobi, opazimo na njih svetle pikice, od katerih izhajajo zvezdaste lise. Obolenje povzroča majhna, komaj 0,15 mm dolga pršica, ki je s prostim ocesom ne vidimo. Proti temu škodljivcu bi sicer morali ukrepati že v maju. Tisti, ki tega ni storil in je opazil znake tega obolenja v vinogradu, naj skropi z ENOSULFANOM (RIODAN - 200 g/hl) ali BROMOPROPILATOM (NEORON 200 g/hl).

V sadnem vrtu redčimo, če je preveč zaroda, plodove na breskvah, slivah, jablanah in hruškah. Po potrebi redčimo in krajšamo tudi krosnjo. Na breskvah zatiramo breskov skrupl (pikcavost) s KAPTANOM (CAPTAN, ORTHOCID E idr. 200 g/hl), ali ZIRAMOM (200 g/hl). Z istimi sredstvi zatiramo tudi hruškov skrupl in belo listno pegavost na hruškah.

Jablanov skrupl zatiramo s FENARIMOLOM (RUBIGAN 6 PB 70 DO 80 g/hl ali BENAMILOM (BENLATE 70 do 80 g/hl) v presledkih 7 - 10 dni. Z istimi sredstvi skropimo tudi proti pepelasti plesni.

Breskve, nektarinke, marelice, slive in češnje skropimo tudi proti gnolbi (moniliji) z ESAKONAZOLOM (ANVIL 60 do 80 g/hl). Na teh sadnih vrstah se pojavljajo tudi listne uši, ki jih zatiramo z PIRIMICARBOM (PIRI-

MOR 200 g/hl ali ACEFATOM ORTHANE 120 - 150 g/hl).

Veliko dela je tudi v vrtu. Sejemo ali sadimo: jedilno peso, blitev, korenček, ohrovt in zelje, cvetaco, kole-rabo, kumare, rumeno endivijo, endivijo eskarol, cikorjo, zeleni radic, fízol in stroci fízol, glavnato solato, melone, petersilj, razne sorte repe, redkvice, belilno in glavnato zeleno, poletno spinaco, bučke.

Bolezni zelenjadnic, se posebej paradižnika, zatiramo z bakrenimi pripravki. Peronospora zatiramo na čebuli, grahu in krompirju, kjer ji pravimo krompirjeva plesen ali FITOFTORA. Ta je glavna nadloga na tej rastlini, zato jo praviloma zatiramo. V prvi polovici poletja navadno uporabljamo sredstva, ki pospešujejo rast (npr. ANITRACOL ali DITHANE M 45), pozneje pa bakrene pripravke, ki rast zavirajo. Lahko uporabljamo tudi sistematike (npr. CURZATE), ki vsebujejo tudi kontakten pripravek, zaradi česar se njegova učinkovitost še poveča. Pri krompirju ne moremo mimo kloradskega hrošča, proti kateremu se uspešno borimo z DIMETHOATE (ROGOR - 150 g/hl), ali CARBARYLOM (SEVILAN 150 - 200 g/hl).

Pri zelenjadnicah bodimo pri zatiranju zelo previdni. Strogo pazimo na varnostno dobo (karenco) pripravka in uporabljamo sredstva, ki so priporočena za te kulture (s kratko karenco in nizko strupenostjo).

V tem mesecu se razne bolezni pojavljajo tudi na okrasnem grmovju in drevesih (lovorikovec, lipa, pusan, azaleja itd.). Zal zaradi omejene prostora ne moremo podati pre-

gleda bolezni in škodljivcev teh rastlin, o katerih pa bomo se pisali.

Paradižniku izrinemo stranske poganjke in priscipnemo za listnike. To opravimo tudi pri papriki in melancanah. Pinciramo kumarice na 5 - 6 listov. Osipamo krompir, uničujemo plevel in plejemo. Zalivamo pogosto, da je vlažnost zemlje optimalna. Izogibamo se zalivanju v vročih urah.

V okrasnem vrtu sejemo v zaprte prostore čevljevke, cinerarjo, jegličce. Na prosto sejemo zvončnice, ogličce, plamenice, galiardijo, enoletno krizantemo, naprstec, nageljne, godecijo, letni volčji bob, dveletni mak, portulak, ostrožnik, zametnice, vrtno vijolico. Na vrtnih grmovnicah, ki nimajo okrasnih plodov, odstranimo ovenelo cvetje in socvetje. Spomladi cvetoče trajnice lahko že junija delimo in presajamo. Ob koncu meseca začnemo strici listopadne žive meje.

Trato pokosimo dva do trikrat, da se razvije gosta ruša, ki jo pogosto zalivamo. Po potrebi gnojimo trato z majhno količino gnojil. Se vedno lahko sejemo nove trate, paziti pa moramo, da imajo vedno dovolj vode.

Govedorejci naj pohitijo s kosnjo, kajti eden najpomembnejših ukrepov za izboljšanje hranilne vrednosti sena je zgodnja kosnja. S staranjem rastlin se njihova hranilna vrednost hitro zmanjšuje. Ponavadi se neprepozno odločimo za kosnjo. Ob zapozneli kosnji pridelamo sicer več krme, a z nizko hranilno vrednostjo. Se posebno hitro pada vrednost beljakovin, ki so najpomembnejša sestavina sena.

dr. Mario Gregorić
strokovna služba KZ

RAI 1

6.00	Aktualno: Euronews
6.45	Dok.: Kvarkov svet - Izzi-vi zivljenja (vodi Piero Angela)
7.30	Otroški variete Aspetta la banda!, risanke, 8.00 L'albero azzurro, 8.30 La banda dello Zecchino, vmes risanke
10.00	Zelena linija
10.40	Nabožna oddaja
10.55	Papež daruje maso
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Gelato al limone (vodita B. Boccoli, M. Panni), vmes (14.15) nani-zanka Ricominsiamo da sei, (17.20) sportna od-daja Cambio di campo
18.00	Dnevnik
18.45	Sport: 90. minuta
19.10	Variete: Gelato al limone
19.50	Vremenska napoved, dnevnik in sport
20.40	Variete: Veliki Festival Disney (vodi Fabrizio Frizzi)
22.45	Sportna nedelja
23.25	Dnevnik in vreme
23.30	Sportna nedelja, 2. del
0.05	Dnevnik in vreme
0.15	Program v sodelovanju s France 3 - Sredozemlje
0.45	Aktualno: Sottovoce
1.15	Film: Affare di donne (dram., fr. '88, r. C. Chabrol, i. I. Huppert)

RAI 2

6.55	Variete: In famiglia, vmes (7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 9.30, 10.00) dnevnik TG2
10.05	Domenica Disney, vmes risanke
10.40	Kviz: Che fine ha fatto Carmen Sandiego?
11.30	Nan.: Blossom
11.55	Variete: In famiglia
13.00	Dnevnik, oddaja o mo-torjih in Telecamere - Iz Parlamenta, vreme
14.05	Variete: Italiaride
14.55	Film: Un marito di trop-po (kom., ZDA '91, i. S. Spacek, W. Petersen)
16.40	Domenica Disney
17.25	Film: Il principe e il po-vero (kom., ZDA '62, i. S. Scully, G. Williams)
19.00	Nogomet A lige
19.35	Vreme in dnevnik
20.00	Sport: Domenica sprint
21.00	Film: bersaglio innocente (dram., ZDA '94, i. F. Deane, T.P. Cavanaugh)
22.40	Aktualna oddaja: TG2 Dosje
23.30	Dnevnik in vreme
23.50	Protestantizem
0.15	Videosapere: Taglio bas-so, 0.20 Referendum

RAI 3

6.45	Variete: Fuori orario
9.00	Glasb. oddaja
9.45	Film: Qualcuno verrà (dram., ZDA '58, i. S. MacLaine, F. Sinatra)
12.05	Film: Due occhi di ghiaccio (vestern, ZDA '68, i. T. Stamp)
14.00	Deželni dnevnik
14.15	Popoldanski dnevnik
14.25	Film: African Dundee (kom., ZDA '93)
16.00	Sport: Quelli che aspet-tano..., 16.25 Quelli che il calcio...
18.20	Plavanje
18.50	Sport: Domenica gol
19.00	Vreme, dnevnik, deželne vesti, sport
20.05	Film: I guerrieri (vojni, ZDA '70, i. C. Eastwood, T. Savalas, D. Rickles)
22.30	Dnevnik, deželne vesti
22.50	Variete: Taxi
23.50	Diritto di replica
0.30	Pregled tiska, vreme
0.50	Film v originalu Movie: Bratje Marx ('32)

RETE 4

7.30	Nan.: Jefferson, 8.00 Charlie's Angels
9.30	Teleprodaja: Affare fatto
10.00	Nedeljski koncert
11.00	Nan.: Stega per amore, 11.35 Družina Addams, vmes (11.30) dnevnik
12.00	Aktualno: Medicine a confronto
13.30	Dnevnik
14.00	Variete: Le pazze Olim-piadi, risanke
14.10	Otroški variete, risanke
16.00	Film: Ovunque nel tem-po (kom., ZDA '80)
18.00	Nan.: Colombo, vmes (19.00) dnevnik
20.30	Film: L' oro di Mackenna (vestern, ZDA '69, i. G. Peck, O. Sharif)
23.00	Aktualno: Referendum
23.10	Film: Nottataccia (kom., It. '92, i. S. Sandrelli), vmes (24.00 dnevnik)
1.10	Nedeljski koncert

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Nabožna oddaja
9.40	Film: Champagne in pa-radiso (kom., It. '83)
11.45	Risanke: Simpsonovi
12.15	Glasba: Superclassifica Show (vodi G. Scotti)
13.00	Dnevnik
13.30	Variete: Buona domenica (vodita G. Carlucci, Gerry Scotti)
16.10	Film: Piedone a Hong Kong (pust., It. '75, i. B. Spencer, A. Lettieri)
18.30	Variete: Buona domenica
20.00	Dnevnik TG 5 in vreme
20.30	Variete: Modamare a Por-tofino (vodi G. Scotti)
23.00	Aktualne odd.: Target, 23.20 Nonsolomoda, 23.50 A tutto volume
0.20	Nočni dnevnik
0.35	Aktualna odd.: L' angelo (vodi C. Kohl)
1.05	Nan.: Innamorati pazzi

ITALIA 1

6.30	Otroški variete
11.00	Variete: L' Italia del Giro
12.00	Nan.: Agli ordini papà
12.25	Odpri studio
12.30	Sport: Grand Prix, 13.30 Vodič nogometnega pr-venstva
14.00	Odpri studio
14.30	Nan.: Highlander
15.30	Kolesarstvo: 78. Giro d' Italia, zadnja etapa
17.30	Nan.: MacGyver - L' amo-re perduto
19.30	Odpri studio, vreme
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Film: Major League - La squadra più scassata del-la lega (kom., ZDA '89, i. T. Berenger, R. Russo)
22.30	Sport: Pressing
24.00	Variete: Mai dire gol
0.15	Italija 1 sport
1.20	Film: vacanze d' estate (kom., It. '85, i. P. Pelle-grino, Y. Porzio)

TELE 4

19.15	21.50 Dogodki in odmevi
20.30	Nan.: Mike Hammer, 21.20 Maguy
22.05	Telequattro sport

MONTECARLO

14.00	18.45, 20.45, 22.30 TG
12.15	Verde Fazzuoli
14.10	Avtomobilizem
20.50	Sport: Golagoal
23.00	Film: Il giustiziere della notte 3 (dram., ZDA '85, i. C. Bronson, D. Raffin)

RAI 3 slovenski program

20.25	Risanke: Basni
20.30	Dnevnik
20.45	Anton Martin Slomsek

SLOVENIJA 1

07.20	Ziv zav, ponovitev
08.10	Arabela se vraca, ponovi-tev 8/26 dela ceske nad.
08.40	Sprehodi po stari Ljublja-ni, ponovitev
09.10	Ocividec, 9/14 del angle-ske dokumentarne serije
09.40	Za TV kamero, ponovitev
09.55	Nedeljska masa, prenos
10.55	Nasa pesem '95, 3. odda-ja
11.25	Obzorja duha
12.00	Biblija: Estera in Judita, 21. od-daja, ponovitev
12.30	Ljudje in zemlja
13.00	Poročila
13.05	Westbeach, 9/10 del an-gleske nadaljevanke
14.25	Kadar se veja zlomi, ameriski film
16.00	V objemu gora, 13., zadnji del kanadske nanizanke
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Po doma
18.50	Hugo, igrica
19.05	Risanke
19.20	Loto
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
19.50	Zrcalo tedna
20.10	Presodite
21.15	Gotska plastika na Slo-venskem
21.35	Jordan, reka simbol
22.00	TV dnevnik 3, vreme
22.10	Sport
22.20	Sova: Zaslepitev, 2/3 del dan-ske nadaljevanke
23.10	Inspektor Morse, 9/18 del angleske nanizanke

SLOVENIJA 2

09.50	G. Bizet: Carmen, posne-tek opere iz slavnostnih iger v Bregenzu
12.15	Sova, ponovitev
14.20	Trnuljčica, posnetek ba-letne predstave iz Covent Gardena
16.35	Ko je gorelo nebo, pono-vitev
18.05	Sou na Dravi, reportaza iz Maribora
18.15	D' Italia, posnetek
18.35	Velika nagrada Kranja v ko-lesarstvu, posnetek
19.20	Lahkih nog na okrog, 4. oddaja
20.10	Coiciara, italijanski film
21.45	Biblija, 22. oddaja
22.15	Kronika Exodus -a
22.20	Sportni pregled

KANAL A

08.05	Don Kihot, risani film
09.00	Kalicopko
10.00	Videoigralnica
10.30	Male zivali
11.20	Dance Session, ponovitev
12.00	Epikurejske zgodbe
12.10	Zametne vrtnice, cestitke
13.00	Spot tedna
13.20	Kosarka, Slovenija - BIH, posnetek
18.25	Spot tedna
18.30	Dionne Warwick, ponovitev
19.30	Adidas Streetball
20.00	Vreme
20.05	Beverly Hills 90210 III
20.55	Kino, kino, kino
21.45	Klasična video glava
22.35	Mnenje, ponovitev filma

Koper

16.00	Euronews
16.10	Po Magellanovih poteh, popotovanje okoli sveta v iskanju sledi in pricevanj
17.00	»Achtung Baby«, oddaja o kulturi
17.30	»Il piacere degli occhi«, tedenska oddaja o filmu
18.00	Slovenski program
19.00	Vsedanes
19.30	»Canale 27« - tedenski TV spored
19.40	Ezopove basni
20.00	Euronews
20.25	Zrebanja lota
20.30	Alfred Veliki, angleski zgodovinski film, 1970
	Igrajo: David Henm-mings, Michael York in drugi
	Režija: Clive Donner
22.30	Dnevnik
22.45	Globus

ORF Avstrija 1

06.00	Dogodivscine na Karib-skem morju
08.30	Hisa v Jeruzalemu
08.35	Začne se z jokom
09.05	Kralj grizlijev
10.35	Misek Feivel in prijatelji
10.55	Bugs Bunny
11.20	Dinozavri
11.45	Osvojitev planeta opic, ameriski zf film
13.05	Dva lumpa v puscavi, ka-nadsko - francoski film, 1978
14.35	Veselo romanje, nemski film, 1956
14.50	Poljub in pozdrav iz Te-germseja, nemska kome-dija, 1957
16.05	Pirati, francosko - tuni-zijski film akcijski film, 1985
17.40	Zabava, francoska kome-dija, 1980
	Igrajo: Sophie Marceau in drugi
19.30	Cas v sliki
19.45	Vreme
19.54	Sport
20.15	Škoda je za očeta
21.15	Skrita kamera
22.00	K stvari
23.15	Cas v sliki
23.20	Vizije
23.25	Ameriski film, zadnji del:
	Proč od Hollywooda
00.20	Do The Right Thing, ameriski film, 1989
	Igrajo: Danny Aiello, John Turturo in drugi
	Režija: Spike Lee
02.15	Sla po zivljenju, ponovi-tev ameriska filma
	Glavna vloga: Clark Ga-ble

ORF Avstrija 2

09.00	Cas v sliki
09.05	Uporabno, ponovitev
11.00	Pogovor z novinarji
12.00	Pogledi od strani
12.30	Orientacija
13.00	Cas v sliki
13.05	Tednik
13.30	Dober dan, Koroska
14.00	Imaginacija
14.50	Tenis
16.15	Klub za seniorje
17.00	Cas v sliki
17.05	Melodije Oscarja Straus-sa
17.55	Lipova ulica
	Mrces
19.30	Cas v sliki, kultura
19.45	Vreme
20.15	Nune pojejo, ameriska komedija, 1992
	Harvey Keitel, Whoopi Goldberg, Bill Nunn in drugi
21.55	Cas v sliki
22.05	Tommyknockers, 2. za-dnji del,
23.35	Ukroti me - ljubi me, francoska komedija, 1977

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poroči-la; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Ju-tranja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.00 Binkoštna maša; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na da-našnji dan; 12.10 Poslušal-ci čestitajo; 13.10 Obve-stila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in poz-dravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Lite-rarni nokturno.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Ju-tranja kronika; 8.40 Kultur-ne prireditve; 9.45 Stergo ergo; 10.00 Uganka; 10.40 Gost; 11.35 Obvesti-la; 13.00 Šport, vmes gla-sba; 15.30 Dogodki in od-mevi; 16.35 Popevki ted-na; 19.30 Top albumov; 21.00 Rock Underground, vmes Zrcalo dneva, vre-me, promet, prenos RS.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in so-listi; 13.05 Zborovska gla-sba; 14.05 Humoreska; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini, pisma, po-topisi; 19.30 Cerkvena glasba: Stabat Mater (J. Haydn); 20.00 Sedmi dan; 20.15 Svet glasbe, svet umetnosti; M. Kozl-na; 22.05 Nove prevodne strani; 22.30 Vokalno-in-strumentalna glasba; 23.55 Lični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,6 - 98,1 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)
8.30, 10.30, 17.30 Poroči-la; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC ob-veščajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, 10.50, 11.10 Primorski kraji in ljudje; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 19.00 Dnevnik-prenos RS; 19.30-23.15 Večerni pr. Modrega Va-la Radia Koper.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radij-ska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gleda-lišče; 11.00 Narečna od-daja Su e zo per le con-trade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Sportna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x me-sečno Alpe Adria Maga-zine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Calimero in otroci; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 Glasbena lestvica; 15.00 Voden program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvi-ca; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pre-gled tiska; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po do-mače na kranjskem ra-diu; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 14.00 Go-renjska danes; 15.30 Do-godki in odmevi; 17.20 Hi-tro, daleč, visoko; 18.20 Kino kviz; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poroči-la; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvesti-la; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Želeli ste; 15.30 Do-godki in odmevi; 16.00 Želeli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja odavde; 15.30 Najnovejši film R. Polanskega; 17.00 Vrenje na pragu 21. stoletja (Z. Brzezinski); 19.00 TB; Buddy Guy; 20.00 Simbol-ne menjave in smrt (J. Baudrillard); 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Kon-cert.

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnev-nik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tehnik; 9.00 Maša iz cerk-ve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder - Pravlji-ca: Povodni mož (M. Lipovec); 10.40 Veselo po do-mače; 11.00 Čakole na placu; 11.10 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Obzornik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Mala scena: Srce brez potnega lista (J. Povše, 4. nad.); 14.30 Potpuri; 15.00 Krajevne stvarnosti, nato Soft music; 17.00 Šport in glasba; 19.20 Spored za naslednji dan.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poroči-la; 10.00 Izmenično Ju-tranji val - Nedeljska ma-tineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Praznična (P. Zunder); 18.10-18.30 Gla-sbena oddaja.

KANAL A 10.30

MALE ŽIVALI,
oddaja o hišnih ljubljencih

Kdaj bo Ljubljana dobila svoj azil, sicer ne bomo ugotovili v naši oddaji, pa tudi člani Društva 4 tace tega problema ne bodo rešili. Bodo pa zagotovo s hrano, ki se bo zbrala na razstavi malih živali, nahranili prenekater lačen pasji zelodček. V macji svet pa bomo pokukali ob igri in norcijah mladih orientalskih in siamskih muc. Tudi na nagradno vprašanje vas moramo opozoriti in vas povabiti, da nam na naslov Kanal A, Tivolska 50, p.p. 44, 61101 Ljubljana, pošljete predloge glede oddaje.

KANAL A 20.05

BEVERLY HILLS 90210,
ameriška nanizanka, 16. del

Igrajo: Jason Priestley, Shannen Doherty, Luke Perry, Jeannie Garth, Gabrielle Carteris

V soli se vsi pripravljajo na božična praznovanja. Obdarovali bodo revne otroke. Dylan naj bi nastopil kot božiček. Zamisel mu nič kaj ne ugaja. Andrea dobi pismo iz Jalea. Sprejeta je! Njeno veliko veselje skali Jay. Sporoča ji, da jo zapuša. Tudi David je porrt. Z mamo se bosta preselila v Oregon. Kelly, Brenda in Dylan se zmenijo, da bo njihovo razmerje odslej zgolj platonsko. Vendar dekleti ne zdržita...

Luke Perry in Shannen Doherty

TVS 1 21.35

JORDAN, REKA SIMBOL,
binkošna oddaja

Jordan je reka, ki jo Biblija največkrat omenja. Navsezadnje to ni niti čudno, saj za Kanaansko deželo - današnji Izrael - poomeni približno toliko kot Nil za Egipt: življenje. Nasa ekipa se je mudila ob treh Jordanovih izvirih pod Hermonom in Libanonskimi gorami ter spremljala njegov tok do Genezareskega jezera in se dalje do Mrtvega morja. Ob tej poti seveda ni mogla mimo glavnih dogodkov iz Stare in Nove zaveze, ki so povezani z Jordanom. Zanimivo pripoved osvetljujejo pestri panoramski posnetki od slapov pod staro krizarsko trdnjavo Nimrod prek slanih sotesk in prave subtropske goščave do širokih meandrov ob Genezareskem jezeru in skalne divjine, ki obdaja morje.

TVS1 17.10

PO DOMAČE,
narodno-zabavna glasba

Miran Brecl, dolgoletni »oče« Zlate harmonike Ljubecne, bo predstavil letosnje srečanje, ki bo nekoliko drugačno od prejšnjih. Prvic bo v oddaji Po domače zaigral Mariborski kvintet, videli bomo, kako v Gancanih opravljajo vozniki izpit, ob začetku Groharjevih dnevo bomo spoznali slikarjevo domacijo v Sorici, nato pa se odsli na festival Euromusica v Rusijo. Voditeljica in redaktorica Smilja Baranja pripravlja tudi nekaj presnecenj.

TVS 1 20.10

PRESODITE,
kontaktna oddaja

Tom Fletcher je pred težko odločitvijo. Rad ima dve ženski. Prva je njegova mati, druga Christine, s katero se sestajata že poldrugo leto. Ker se oba blizata stitidesetemu, ji Tom ponudi zakon. Christine sprejme ponudbo, a bi rada na novo začela samo s Tomom in ne tudi z njegovo materjo. Kaj naj stori Tom?

ORF 13.30

DOBER DAN, KOROŠKA,
informativna oddaja

Novi narodni svet koroskih Slovencev: Volite!

Katoliški dom prosvete v Tinjah na najboljši poti k uresnitvi tinskega čudeza: Slovesno odprte dograjenega poslopja.

Posojilnica bank Pliberk je zasijala v novem bliscu.

Koroška deželna razstava v Hüttenbergu: »Vozicek in zbindra - Grubenhunt Und Ofen-sau«

V Narodni galeriji v Ljubljani so odprli pregledno razstavo »Gotika v Sloveniji«

Tour kviz'95: naravne lepote doma in pri sedih.

TVS 1 14.20

KADAR SE VEJA ZLOMI,
ameriški film, 1986

Rezija: Waris Hussein

Igrajo: Ted Denson, Richard Masur, Rachel Ticotin, David Hudleston, James Noble, Kim Miyori in drugi

Znanega otroškega psihologa dr. Alexa Delawara zaprosi prijatelj, detektiv Milo Sturgis, da mu pomaga pri preiskavi umora, katerega edina prica je bila sedemletna deklica Melodie, s katero pa se je odtlej težko sporazumovati, saj jo mucijo strahovi in preganjavica. Dr. Delaware si pridobi deklicino zaupanje, s tem pa izzove nemir v krogih, ki so povezani z umorom. Zadeva, s katero se je začel ukvarjati, je namreč skrajno umazana, vanjo pa so vpleteni najvidnejši mestni veljaki. Odkritje, da vse niti vodijo v otroško naselje, ki se imenuje El pueblo de los Ninos, center za težavne otroke. V tem trenutku poskuša detektiv Sturgis prepričati Alexa, naj opusti primer, ta pa sumi, da z otroki v Pueblu slabo ravna in na lastno pest, kljub nevarnosti, v kateri se zaradi tega znajde, začne odvozlovati zapleteni klopčic...

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

08.30 US TOP 20 Video; 10.30 MTV novice; 11.00 Velika slika; 11.30 Evropski top 20; 13.30 Prvi pogled; 14.00 Šport; 14.30 Real World 1; 15.00 Bon Jovi: Past, Present & Future: Hole; 20.30 MTV novice; 21.00 120 minut; 23.00 Beavis & Buttthead; 23.30 Headbangers Ball; 02.00 Video; 03.00 Nočni video

SKY ONE

14.00 Marvel Action Hour; 15.00 Paradise Beach; 15.30 Teech; 16.00 Star Trek; 17.00 Entertainment; 18.00 Rokoborba; 19.00 Simpsonovi; 20.00 Beverly Hills 90210; 21.00 Melrose Place; 22.00 Vesoljske steze; 23.00 Renegade; 00.00 Entertainment Tonight; 01.00 S.I.B.S.; 01.30 Rachel Gunn, R. N.

PRO 7

11.50 Superboy; 12.15 Moč iz morja; 13.10 Ben Cropp; 14.15 Mali Nemo, japonski risani film, 1992; 15.50 Ben Hur, ameriški zgodovinski film, 1959; 19.55 Poročila; 20.15 Napihnjeni, ameriška komedija, 1991; 22.00 Leon, ameriški akcijski film, 1990; 23.45 Dva proti dva; 00.25 Abraxas; 01.50 Poročila

PREMIERE

13.55 Kralj griča; 16.45 Eksplozija prebivalstva, dokumentarec; 17.55 Dolga pot, ameriška drama, 1990; 20.30 Vzhajajoče sonce, ameriška komedija, 1993; 22.20 Kalkofov zaslon; 22.30 Usodni nagon, drama, 1993; 00.30 Težave, ki smo jih videli, dokumentarec; 04.15 Intrige poželenja ameriški film, 1992

SAT 1

08.00 Podstrešni asoba za dva, ameriška komedija, 1948; 09.40 Može zakona, ameriški vestern, 1975; 11.20 Akcija, skeči in iluzije; 12.15 kohlhieslovi hčerki, nemška komedija, 1962; 13.55 Par v hudičevi kuhinji, ameriška komedija, 1979; 18.15 Kolo sreče; 19.00 Poročila; 19.15 Nogomet; 20.15 Krik v temi, ameriško - avstralska filmska melodrama, 1988; 22.30 Čarovnice iz Eastwica, ameriška komedija, 1986; 00.50 Cannonball, ameriško - hongonski akcijski film, 1976; 02.15 Ponovitev

EUROSPORT

08.30 Rugby, posnetek; 10.00 Atletika; 11.00 Tenis, prenos iz Roland Garosa; 01.45 Giro D'Italia, pregled dnevnih dogodkov; 20.00 Rugby, Anglija - Zahodna Samoa, prenos iz Dubaja; 21.30 DTM; 22.30 Indy Car

RTL

11.20 Nazaj v preteklost; 12.55 Tropska vročica; 13.50 Kao je šef; 14.20 Nanny; 14.50 Ljubi hišni tiran; 16.50 Klic v sili; 17.45 Westdeich; 18.45 Poroči-

la; 19.15 Thunder In Paradise - vroči primeri, hladne pijače, ameriška akcijska serija; 20.15 Poslednji Mohikanec, ameriški pustolovski film, 1992; 22.20 Delta Force 2 - The Columbian Connection; 00.10 Chucky 2, ameriška grozljivka, 1990; 01.35 Poslednji Mohikanec

RTL 2

14.35 Vladar Cornwalla, ameriški pustolovski film; 16.10 Otok nasilja, ameriški pustolovski film, 1961; 17.50 Kapitan Newman, ameriška tragikomedija, 1963; 21.15 Na jug, preteklost dohiti vsakogar; 22.15 The Stand - zadnji boj, 2/4 del ameriškega trilerja; 00.10 Oči tujca, ameriški triler, 1980; 01.40 World News Tonight

SKY MOVIES

13.00 The Land That Time Forgot, ameriški film 1975; 15.00 Columbo: Undercover; 17.00 The Diamond Trap, ameriški film, 1988; 18.05 Coneheads, ameriški film, 1993; 21.00 The Man From Left Field, ameriška melodrama, 1993; 23.00 Unforgiven, ameriški film, 1992; 01.40 In the Line Of Duty: Kidnapped, ameriški film, 1992; 03.15 Shadows And Fog, ameriški film, 1992

MOVIE CHANNEL

11.00 Trouble Shooters: Trapped Bebeath The Earth, ameriška komedija, 1993; 13.00 Honey, I Blew Up The Kid, ameriški film, 1992; 15.00 D - Day: The Sixth Of June, ameriški film, 1992; 17.00 Huck And The King Of Heart, ameriški film, 1993; 19.00 Greyhounds, ameriški film, 1993; 21.00 Honey, I Blew Up The Kid, ameriški film, 1992; 23.00 Body Snatchers, ameriški film, 1993; 00.30 Rubdown, ameriški film, 1992; 02.05 Folks!, ameriški film, 1992

FILMNET +

16.00 Coneheads, ameriški film, 1993; 18.00 Deliverance, ameriški film, 1972; 20.00 The Frauds, Avstralska komedija, 1992; 22.00 The Sea Wolf; 23.30 F.Y.E. Peter Falk

SUPER CHANNEL

05.30 Novice; Gospodarstvo; Super avtomobili; Super Shop; 15.00 Srečanje s tiskom; 16.00 McLaughlinova skupina; 17.00 Šport; 19.00 Poročila; 19.30 Počitniški cilji; 20.30 Frontalno; 21.30 Govorimo o jazzu; 22.00 Poročila; 22.30 Šport; Novice; Frontalno; McLaughlinova skupina; Evropa 2000

TNT

20.00 Random Harvest, ameriški film, 1942; 22.15 Dr. Jekyll And Mr. Hyde, ameriški film, 1932; 00.00 Hysteria, ameriški film, 1965; 01.30 Crossroads, ameriški film, 1940; 03.00 Remember?

DSF

08.00 Življenje v divjini; 09.00 Monster Trucks; 10.00 Kaskaderji; 10.45 Športni magazin; 11.30 Adac; 13.30 Normalno; 14.00 Giro D'Italia; 15.00 Iz športne dokumentacije; 16.00 Ples; 17.00 Športna rimična gimnastika; 19.00 Adac; 20.00 Giro D'Italia; 21.55 Nemška nogometna liga; 23.45 Bowling; 01.00 Boks; 01.45 Billiard

VOX

08.00 Dominijon; 08.20 Regal Shop; 09.50 Format NZZ; 10.35 Spiegel TV Special; 13.00 Inspektor Wexford posreduje, pon.; 14.45 Poirot Agathe Christie; 16.35 Herkul; 18.25 Voxtour; 19.15 Airwolf; 20.15 Drzna igra, ameriški film, 1982; 22.00 Joči Laure Mars, ameriški film, 1978

3 - SAT

11.05 Moja zgodba; 13.00 Čas v sliki; 16.30 Whisky ali škotski duh; 17.00 Potovanje po Švici; 19.00 Danes; 19.10 Proti Hitlerju, proti pošastnemu duhu; 20.15 Očetje in sinovi; 23.10 City Arte; 23.55 Konstantin Wecker

ZDF

12.47 Vidiki; 18.15 Mona Lisa; 19.00 Danes, vreme; 19.30 Svet Gea; 20.15 Glasba hje v zraku; 22.00 Danes; 22.15 A che punto e la notte, film; 23.55 Danes

FILMNET

12.00 Lonec zlata, ameriška glasbena drama, 1941; 14.00 Prodajalka vžgalic, ameriški film, 1988; 16.00 Največji kaskaderji sveta; 17.00 Nogomet, prenos tekme med Brazilijo in Švedsko; 19.00 Nagon, ameriški triler, 1984; 22.40 Nikogaršnja zemlja, ameriški akcijski film, 1987;

CARTOON NETWORK

06.00 Dotik modrega med zvezdami; 06.30 Svetovne risanke; 07.00 Sharkey & George; 07.30 Kapitan Planet; 08.30 Yogijev lov za zakladom; 09.00 Nove pustolovščine z otoka Gillian; 10.00 Scooby & Scrappy Doo; Kapitan Planet ob svetovnem dnevu okolja do 20.00

TV 5

16.10 Claire Lamarche; 17.45 Za konec tedna; 18.15 Korespondenca; 19.00 Trideset milijonov prijateljev; 19.25 Belgijska poročila; 20.00 Magazin; 21.00 Prijetne urice na Montpamasu; 21.55 Poročila; 22.40 Pod pritiskom; 00.10 Izidi kviza za slavne; 00.20 Dvorjenje; 00.30 Večer; 01.00 Pregled dogodkov Rolland Garosu

RADIO

Slovenija 1

5.00, 6.00, 8.00, 9.05, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 17.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 uhovna misel; 7.00 Jutranja kronika; 8.05 Igra za otroke; 9.00 Binkošna maša; 10.05 Šaljivci so med nami; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Poslušalci čestitajo; 13.10 Obvestila in osmrtnice; 13.25 Za naše kmetovalce; 14.15 Poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Pod lipo domačo; 17.05 Gost; 18.00 Reportaža; 18.30 Zborovska glasba; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 V nedeljo zvečer; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.40 Za prijeten konec dneva; 23.05 Literarni nočno.

Slovenija 2

5.00, 6.00, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.40 Kulturne prireditve; 9.45 Stergo ergo; 10.00 Uganka; 10.40 Gost; 11.35 Obvestila; 13.00 Sport, vmes glasba; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.35 Popevki tedna; 19.30 Top albumov; 21.00 Rock Underground, vmes Zrcalo dneva, vreme, promet, prenos RS.

Slovenija 3

8.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 18.00 Poročila; 8.05 Na poljani jutro; 9.00 Maša; 10.05 Orkestri in solisti; 13.05 Zborovska glasba; 14.05 Humoreska; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 S prijatelji glasbe; 18.05 Spomini, pisma, potopisi; 19.30 Cerkvena glasba: Stabat Mater (J. Haydn); 20.00 Sedmi dan; 20.15 Svet glasbe, svet umetnosti; M. Kozina; 22.05 Nove prevodne strani; 22.30 Vokalno-instrumentalna glasba; 23.55 Lični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,6 - 98,1 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)

8.30, 10.30, 17.30 Poročila; 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Otvoritev, napoved, koledar; 8.20 OKC obveščajo; 9.00 Za zdravje; 9.15 Od zrna do klasa; 9.30 Po domače; 10.10, 10.50, 11.10 Primorski kraji in ljudje; 11.30 Glasba po željah; 12.30 Primorski dnevnik; 14.00 Du jes?; 14.30 Nedelja na športnih igriščih; 19.00 Dnevnik-prenos RS; 19.30-23.15 Večerni pr. Modrega Vala Radia Koper.

Radio Koper

(italijanski program)

8.30, 10.30, 13.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 19.30 Dnevnik; 8.00 Radijska igra; 9.00 Saltimbanchi; 9.30 Kulturna poročila; 9.45 Knjižne novosti; 10.00 Film tedna, gledališče; 11.00 Narečna oddaja Su e zo per le contrade; 11.30 Aktualnosti; 12.00 Glasba po željah; 14.30 Športna nedelja; 17.32 Lestvica LP; 18.00 London Calling (1x mesečno Alpe Adria Magazine); 20.00 Prenos RMI.

R. Glas Ljubljane

6.15, 11.15, 12.15, 15.15, 17.15 Poročila; 7.00 Callmero in otroci; 9.30 Kam danes; 10.00 Horoskop; 12.00 Duhovna misel; 13.00 Reportaža; 14.00 Glasbena lestvica; 15.00 Voden program; 16.45 Vreme; 17.15 Hollywood - oddaja o filmu; 19.00 Ameriška glasbena lestvica; 22.30 Jazz galerija; 1.00 Sat.

Radio Kranj

5.30 Dobro jutro; 7.40 Pregled tiska; 10.00 Mojstri kuhanja; 11.00 Po domače na kranjskem radiu; 12.00 Mali oglasi; 12.30 Osmrtnice, zahvale; 12.40 Kmetijska oddaja; 13.00 Dobrodošli med praznovanci; 14.00 Gorenjska danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.20 Hitro, daleč, visoko; 18.20 Kino kviz; 19.30 Večerni pr. - Glasba po izboru.

Radio Maribor

9.00, 10.00, 13.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 9.05 Iz roda v rod; 9.30 Vstopite, prosim; 10.05 Marjanca; 11.00 Kmetijska oddaja; 11.25 Osmrtnice, obvestila; 11.35 Meh za smeh; 12.00 Mariborski feljton; 13.05 Želeli ste; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Želeli ste; 18.00 Šport in glasba; 20.00 Nedeljski klepet; 23.15 Nočni pr.

Radio Študent

11.00 Poklopredpotop; 12.00 Nisam ja oдавde; 15.30 Najnovejši film R. Polanskega; 17.00 Vrenje na pragu 21. stoletja (Z. Brzezinski); 19.00 TB: Buddy Guy; 20.00 Simbolne menjave in smrt (J. Baudrillard); 21.00 Oldies Goldies Chart; 23.00 Koncert.

Radio Trst A

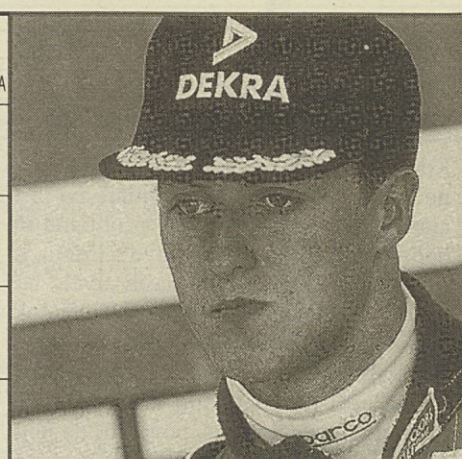
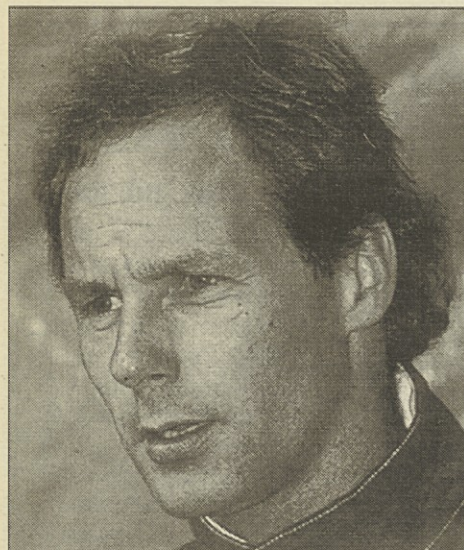
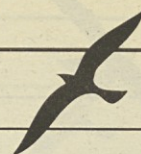
8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 14.00 Poročila; 8.20 Koledar; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Maša iz cerkve v Rojšanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder - Pravilica; Povodni mož (M. Lipovec); 10.40 Veselo po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.10 Orkestri; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Obzornik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Mala scena: Srce brez potnega lista (J. Povše, 4. nad.); 14.30 Potpuri; 15.00 Krajevne stvarnosti, nato Soft music; 17.00 Šport in glasba; 19.20 Spored za naslednji dan.

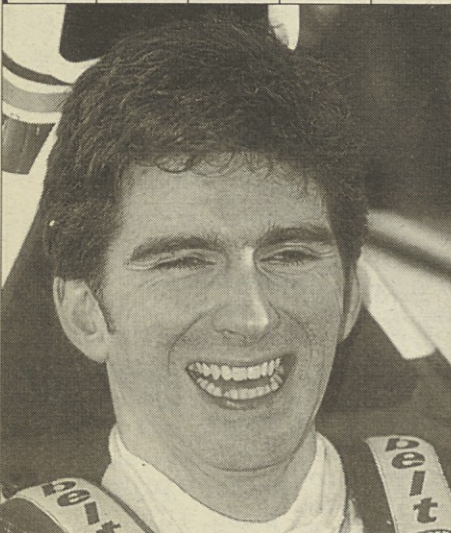
Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Izmenično Jutranji val - Nedeljska matineja.

Radio Koroška

6.30-7.00 Praznična (P. Zunder); 18.10-18.30 Glasbena oddaja.

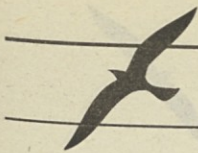
	KESANJE ZA GREH	PRIDOBITEV SAMOSTOJ- NOSTI	ZIDARSKA ZLICA	IZRODEK PAS PRI KIMONU					GERM. BOG USODE KARLI ARHAR					ROMULOV BRAT					SKALNJAK	BIVSI ROMUN- SKI TENISAC, DANES MANA- GER (ION)	PORTUGAL- SKO DIR- KALISCE	SKRAJNI KONEC POLOTOKA
POGREB						NEKDANJA TRGOVKA Z MOKO								SPODANJA PLOSKEV PROSTORA, POD	GOSPOD (ANG.) ROMAN INGRADEN							
CLOVESKI POSAMEZNIK						PREBIVALEC ANAMA PRITOK DONA- VE V ROM.					ZA POLTON ZVISANI D	PRIVRZENEC TROCKEGA										
NEKDANJI SOVJETSKI POLITIK (MIHAIL)								CISTOCA	UDOR SVIC. SLIKAR (JOHANNES)				PRVI SL. DRAMATIK KLAVDIJ TUTTA								HRV. HUM- RISTKA ERZISNIK	
BABICA, STARA MAMA				FR. PISEC (ANDRE, »VATIKANSKE JECE«)	INDIJSKI JELEN JAP. PISEC (KOBO)					FRNIKOLA POPRAVA PRORACUNA					NACELO »ZOB ZA ZOB, OKO ZA OKO«							
GRSKA CRKA			IZDELOVAL- GALANTERIJE TRINOSTVO										NIZEK ZENSKI GLAS	STANKO POTISK	FINSKO JEZERO SATIRIK BUCHWALD							
ANTICNO IME ZA STIP						GR. MIT. KRALJ V MIKENAH					PRISKLEDNIK	VRSTA PRETEKLEGA CASA	BEL PRAH ZA KONZER- VIRANJE ZIVIL									
	IT. MESTO, UDINE ETN. SKUPINA V JZ. AFRIKI					GENOVA ZELISCAR			IGRALEC ZIVQUINOVIC IND. BOG LJUBEZNI				GAMSJE PARJENJE MONGOLSKI VLADAR						LOVRENC ARNIC			
ILUSTRATOR BIBLIJE (GUSTAVE)				PERZUJKA SL. TISKOVNA AGENCIJA					CASOVNI TERMIN ---- PRI SAVICI					TOM CRUISE NIELS BOHR				JANEZ (LAT.)	MESTO V J. SPANJI (IZ CRK RADA)	PRVI AMERISKI ASTRONAVT (JOHN H.)	HRVASKI PEVEC SLAVICA	
GOETHEJEVA MATI				100 NEKDANJI POLJSKI KONJENIK			SVEDSKO ZIMSKO- SPORTNO SREDISCE	MUSLIMAN- SKO SVETO PISMO							SEDEZ NIZ. VLADE RICHARD STRAUSS					SL. GORSKI RESEVALEC (FRANCI)		
DOLZINA, IZRAZENA V MINUTAH																						
HUNSKI POGLAVAR, »SIBA BOZJA«					AM. ZVEZNA DRZAVA (LITTLE ROCK) DRISKA				ZLOM CESA OSNUTEK, OKVIRNI NACRT				AVTOR »BOBROV« (JANEZ)	PAPIR ZA BRUSENJE SL. GRAFIK JUSTIN								
OSKRBA TJUEGA OTROKA ZA PLACILO				DREVO (STAR) THEODORE DREISER											POLOZAJ ZA MEDITACIJO NEM. ORGA- NIST (CASPAR)							
GLASILO IT. SOCIALISTOV						NARODNI HEROJ (SERGEJ)	VRHUNSKI SPORTNIK OSSIP ZADKINE			PREBIVALEC IZOLE	AM. MESTO V TEKSASU OB MEJI Z MEHIKO	LUIGI NONO	ANGLESKI IGRALEC GUINNES					SEDANJE IME GL. MESTA AMENOFISA IV.	NATASA RALJUAN CLOVEK- AVTOMAT			
													NEM. NOGOM. MATTHAUS GOROVJE V KRIMU							SIAMKA	POVRSINA, OBMOCCJE	
				DALJSANJE, NPR. POD VPLIVOM VROCINE												TEMINA OBLIKA RASTLINSKE- GA STEBLA						
				ERVIN SINKO			RIMSKI BOG LJUBEZNI OTOK V PRES- PANSKEM J.				STAR SLOVAN SLADKOVODNA RIBA Z BRKI					HRV. SAHIST (BRASLAV) IT. PISEC UMBERTO)						
														RENJ EDGAR DEGAS			HRV. BALE- RINA (ANA) ERVIN CURLIC					
				ZACETNIK ARIANIZMA					MLADOST- NICA											ANTON LAJOVIC		
				ANGLESKO SVETLO PIVO					POTJUCI PASTIR						STARI OCE, DED							

Gesla križanke »28-05«

Romain Rolland, Anatole France, Albert Camus, Andre Gide, Claude Simon

Rešitev križanke »28-05«

Dominik Smole, obkroževanje, srnič, Lenau, tet, alt, BZ, Romain Roland, oje, LE, Gongora, Oto, Jensen, GS, rosnica, ples, Vitan, trab, Atene, SA, kostenika, Trsat, sik, disketa, ostinato, ter, ska, pi-vo, priznavalnina, lula, Stein, Ari, eocen, opilek, katoda, EN, fra, No, staroselec, fjord, TV, Ove, se-parat, Moira, Mae, varanasi, notar, insekt, IL, sorojak, Noam, ecarte, nemar, rana, šrapnel, IR, Acs, kž, dno, OT, moka, Albert Camus, Ibadan, Eire, edikt, Rona, Bregana, romar, VO, Evica, Ni, Engadin, Stade, Sinjajevina, Raner, Claude Simon

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

Festival sodobnih odrskih umetnosti
do 5. junija

Danes, 4. junija, ob 20. uri:

ZA ZDOLGOCASENE IN GLOBOKE ZALOSTI

koreografija: VERA MONTERO, Portugalska

prizorišče: SNG Opera in balet Ljubljana

ob 21. uri:

NASA GOSPA CVETNA

koreografija: FRANCISCO CAMACHO, Portugalska

prizorišče: SNG Opera in balet Ljubljana

SNG DRAMA, tel.: 061/ 221-511

V ponedeljek, 5. junija, ob 17. uri: W. Allen - ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM, za abonma dijaski 1 popoldanski in ob 20. uri, za abonma dijaski 3 večerni in izven. Predstava bo se v torek, 6. junija, ob isti uri, za abonma dijaski 4 večerni in izven.

LEVI ODER, tel.: 061/ 221-511

V ponedeljek, 5., in v torek, 6. junija, ob 22. uri: E. Ionesco - INSTRUKCIJA, za izven.

LGL, tel.: 061/ 314-962

Danes, 4. junija, ob 19.30: I. Svetina - ZARIKA IN SONCNICA, premiera (zaključena).

Predstava bo se v ponedeljek, 5. junija, ob 17. uri, za izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE,

tel.: 061/ 312-860

V sredo, 7. junija, ob 19.30: L. Kraigher - SKOLJKA, za izven.

V četrtek, 8. junija, ob 19.30: J. Graham - TE-ZAVE S HRBTENICO, za izven.

V petek, 9. junija, ob 19.30: D. Jovanović - ZIVLJENJE PODEZELSKIH PLEJOJEV, za izven.

V ponedeljek, 5. junija, ob 20. uri: T. Partljic - STAJERC V LJUBLJANI, za abonma mladinski 1 in izven. Predstava bo se v torek, 6. junija, ob 15.30, za abonma torek popoldan in izven.

MGL, tel.: 061/ 210-852

V ponedeljek, 5. junija, ob 20. uri: T. Partljic - STAJERC V LJUBLJANI, za abonma mladinski 1 in izven. Predstava bo se v torek, 6. junija, ob 15.30, za abonma torek popoldan in izven.

V sredo, 7. junija, ob 20. uri: Merta/Moša - SEN KRESNE NOCI, za izven in konto.

KUD FRANCE PRESEREN,

tel.: 061/ 332-288

Danes, 4. junija, ob 21. uri: DOBI MAKAR SEBI, AKO NEMAS KOME DRUGOM v izvedbi gledališke skupine Nepopravljivi optimisti.

V sredo, 7., in v četrtek, 8. junija, ob 21. uri: gledališka detektivka ANDREJ ROZMAN - RUPERT MAROVT.

SNG OPERA IN BALET,

tel.: 061/ 331-950

V ponedeljek, 5. junija, ob 15. uri: J. Strauss ml. - NETOPIR. Razprodano!

Abonentom sporočamo, da zaradi boleznih v ansamblu vse predstave JENUFE v tej sezoni odpadejo.

CELJE

SLG CELJE, tel.: 063/ 25-332

V torek, 6. junija, ob 19.30:

rock opera SEN KRESNE NOCI

v izvedbi Mestnega gledališča

iz Brna na Českem.

Režija in libreto: Stanislav Moša.

Glasba: Zdenek Merta.

MARIBOR

SNG OPERA IN BALET,

tel.: 062/ 221-206

Danes, 4. junija, Stara dvorana ob 19.30:

TRISTAN IN IZOLDA, za abonente in izven.

Predstava bo se v ponedeljek, 5. junija, ob isti uri, za red rumeni in izven.

LGM, tel.: 062/ 26-748

Danes, 4. junija, ob 11. uri: P. Polak - CON-

CERTO GROSSO - VELIKI KONCERT, za izven.

NOVA GORICA

PDG, tel.: 065/ 25-326

Danes, 4. junija, ob 17. uri: T. M. Plavt - KAZINA, za abonma nedelja in izven.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

GORICA

Kulturni dom

V petek, 23. t. m., ob 18.30 »Pajk's show«. Prireditelj Kulturni dom.

Slovensko stalno gledališče gostuje jutri, 5.6. (red A) in v torek, 6.6. (red B) ob 20.30 z delom S. Verca »Samomor kitov«. Režija Mario Ursic.

KOROŠKA

CELOVEC

Koroška hala (Sejmišče): do 1. julija 1995 je na sporedu muzikal »Cats«. Urnik: vsak dan (razen ponedeljkov) ob 20.00, ob sobotah in nedeljah dodatno tudi ob 15.00. Vsak torek (ob 20.00) in vsako nedeljo (ob 15.00) so predstave v angleščini.

Pri Joknu: v četrtek, 8.6., ob 19. uri klavirski koncert Silvie Taubmann.

ŠENTJANŽ

K&K Center (bivša stara sola): v soboto, 10.6., ob 19. uri otvoritev razstave Zorke-Loi-

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

ZIVA KNJIZEVNOST -

na Starem trgu pred galerijo Skuc

Danes, 4. junija, ob 21. uri: literarni nastop TOMAZA SALAMUNA.

CANKARJEV DOM, tel.: 061/ 222-815

V ponedeljek, 5. junija, ob 17. uri: SLOVENSKO SOLSTVO V TRANZICIJI - javna tribuna, ki jo organizirata revija Otok in družina in Cankarjev dom. Sodelovali bodo: FRANTI PIVEC, LUDVIK HORVAT, PETER VENCELJ in SLAVKO GABER.

V torek, 6. junija, ob 18. uri: POROD - MODROST NARAVE ali MOC TEHNOLOGIJE. Ob diapozitivih bo predavala predsednica Društva prijateljev rojevanja doma KSENIIJA SOSTER-OLMER (KD).

V torek, 6. junija, ob 19. uri: ETNOVEČER - NARODOPISNA PRIZADEVANJA MED SLOVENCIM V ITALIJI. Okrogla miza - vabljeni so MILAN PAHOR s sodelavci iz Trsta in mag. MOJCA RAVNIK iz Ljubljane. (Klub CD)

V sredo, 7. junija, ob 18. uri: DOJENJE - VEC KOT LE ZDRAVA PREHRANA (KD).

V sredo, 7. junija, ob 19. uri: LITERARNI VEČER - TOKRAT DRUGACE. Na večeru bodo sodelovali: TAMARA DONEVA, MILOJKA ZIZMOND KO-

FOL, LIDIJA GACNIK GOMBAC, TATJANA SOLDO, MAGDALENA SVETINA TERCON, TATJANA OBLAK, MAJA NOVAK, HELENA KOS, igralci JUDITA ZIDAR in URSKA HLEBEC ter pevki VITA MAVRIC in MIA ZNIDARIC. (SD)

SMG, tel.: 061/ 125 33 12

Danes, 4. junija, ob 12. uri: pogovor z MATJAZEM FARICEM, ob 14. uri: MED SCILO IN KARIBDO - okrogla miza o novih, mejnih vrsteh odrskih umetnosti.

VODNIKOVA DOMACIJA, Vodnikova 65

V četrtek, 8. junija, ob 19.30: predstavitev knjige SLAVKA KRUSNIKA - Smeš na vseh poteh.

Na predstavitvi knjige bodo sodelovali: Slavko Krusnik (pisec knjige), Vlasta Kunej (urednica pri CZP Knečki glas), Meta Vranic (dramska igralka) in Mitja Perko (kitarist).

DUPLJE

V soboto, 10. junija, ob 20. uri: koncert MOSKEGA PEVSKEGA ZBORA KUD TRIGLAV Duplje.

Na predstavitvi knjige bodo sodelovali: Slavko Krusnik (pisec knjige), Vlasta Kunej (urednica pri CZP Knečki glas), Meta Vranic (dramska igralka) in Mitja Perko (kitarist).

MARIBOR

SNG MARIBOR

V četrtek, 8. junija, ob 19. uri: KABINET PROF. SEDMAKA - DANILO SLIVNIK.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Trg Unità

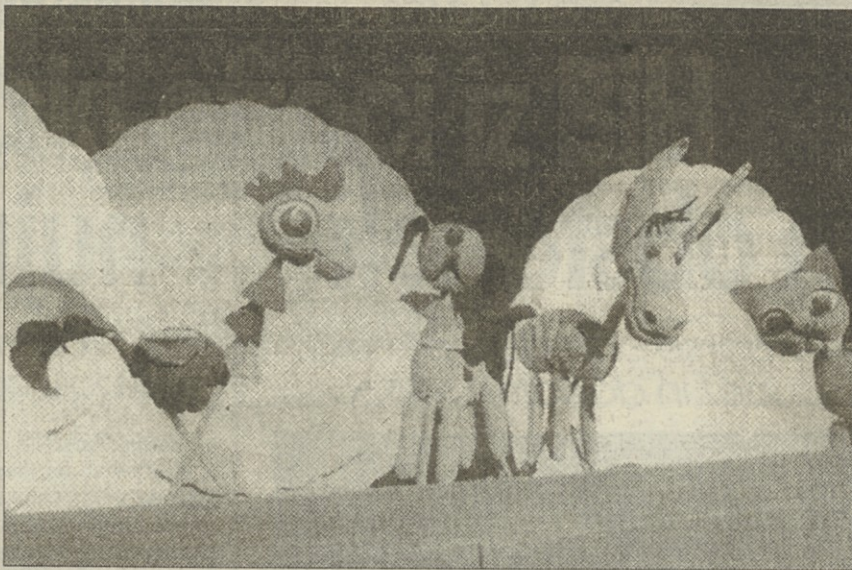
Drugi Trg Gutenberg - Knjižni sejem: danes, 4.6., Dan potopisnih in pustolovskih knjig.

Ob 9.30 srečanje z Duskom Jelincem, predstavitev knjige Zvezdne noci in predvajanje diapozitivov; ob 19. uri zaključek

manifestacij.

OPČINE

Dom Brdina (Proseska ul. 109): v petek, 9. 6., ob 20.30 »Mamila: potreba po odvisnosti in potreba po rasti«. Predavala bosta dr. Danilo Sedmak in Dario Grison.

Danes, 4. junija, bo v Lutkovnem gledališču Maribor ob 11. uri lutkovna predstava P. Polak - CONCERTO GROSSO - VELIKI KONCERT

GLASBA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM, tel.: 061/ 222-815

V četrtek, 8. junija, ob 20. uri: koncert ORKESTRA SLOVENSKE POLICIJE (GD). V petek, 9. junija, ob 20. uri: KONCERT SIMFONIKOV RTV SLOVENIJA, za zeleni abonma.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

Danes, 4. junija, ob 20. uri: solopovski recital

MATJAZA ROBAVSA (bariton) ob klavirski spremljavi ANDREJA GORICARJA.

GRAD SNEŽNIK

Danes, 4. junija, ob 15. uri: koncert moskega pevskega zbora SNEŽNIK.

MARIBOR

UNIÓNSKA DVORANA, Prešernova 3

V ponedeljek, 5. junija, ob 20. uri: koncert W.

A. MOZART - REQUIEM, KOMORNI ORKESTER FRANZ LISZT IZ BUDIMPESTE, KOMORNI ZBOR SLOVENSKI MADRIGALISTI IN SOLISTI: ANA PUSAR JERIC, BRANKO ROBINSK, SOLY NAGY.

PORTOROŽ

Danes, 4. junija, Portoroška cerkev ob 20.30:

koncert W. A. MOZART - REQUIEM, KOMORNI ORKESTER FRANZ LISZT IZ BUDIMPESTE, KOMORNI ZBOR SLOVENSKI MADRIGALISTI IN SOLISTI: ANA PUSAR JERIC, BRANKO ROBINSK, SOLY NAGY.

Dirigent: JANEZ BOLE (na sliki).

RAZSTAVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE, Celovska 23

Razstava GOTIKA V SLOVENIJI - Arhitektura in Na-

stanek, ogroženost, reševanje likovne dediščine.

NARODNI MUZEJ, Muzejska 1

Razstava GOTIKA V SLOVENIJI

NARODNA GALERIJA, Cankarjeva 20

Razstava GOTIKA V SLOVENIJI

MESTNA GALERIJA, Mestni trg 5

Razstava nemskega umetnika GOTTHARDA GRAUBNERJA je na ogled do 29. junija.

MODERNA GALERIJA - MALA GALERIJA, Slovenska 35

Razstava izraelskega umetnika ZVIJA GOLDSTEINA je na ogled do 11. junija.

BEZIGRAJSKA GALERIJA, Dunajska 31

Retrospektivna razstava RIKA DEBENJAKA bo na ogled do 26. junija.

GALERIJA EQURNA, Gregorčičeva 3

Razstava del ZVONKE SIMČIČ in MATEJE SEVER je na ogled do 27. junija.

GALERIJA KRKA, Dunajska 65

Razstava slik, risb, grafik, scenskih oisntkov AVGUSTA CERNIGOJA je na ogled do 23. junija.

GALERIJA 34, Gregorčičeva 11

Razstava barvnih figur BOSTJANA NOVAKA je na ogled do 16. julija.

VODNIKOVA DOMACIJA, Vodnikova 65

Razstava podvodnega fotografa MIRA POTOCNIKA je na ogled do 27. junija.

POSLOVNI CENTER MERCATOR,

Dunajska 107

Razstava slik FRANCETA SLANE je na ogled do 29. junija.

CELJE

GALERIJA SODOBNE UMETNOSTI -

MESTNI GRAD

Razstava GENERACIJA 82 je na ogled do 23. junija.

KOPER

GALERIJA MEDUZA, Cevljarska 2

Razstava grafik CRTOMIRJA FRELIHA je na ogled do 30. junija.

MARIBOR

FOTOGALERIJA STOLP, Zidovska ulica

Razstava fotografij ANDREJA PRESERNA.

RAZSTAVNI SALON ROTOVZ,

Trg B. Kraigherja 3

Razstava slik GARYJA BUKOVNIKA je na ogled do 15. junija.

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Trzaska knjigarna

Do 16.6. razstavlja svoje akvarele in kolaze Giovanna Ericani. Urnik: od torka do petka 9-13, 15-19.

Občinska umetnostna galerija (Trg Unità):

do 15.6. je na ogled razstava »Od boja do svobode - Trst 1943-1945« (urnik: vsak dan 10.00-13.00, 16.30-18.30). V galeriji Terge-

steo pa je na ogled prikaz aprilskih in majskih dogodkov pred 50 leti (urnik: vsak dan 7.00-22.00).

Občinska galerija Costanzi: se danes, 4.6. je na ogled razstava »Anita Pittoni«.

Galerija Rettori Tribbio: razstavlja slikar Ottavio Bomben.

Grad sv. Justa-Bastione fiorito: na ogled je antološka razstava slikarja Fulvia Juricica.

Galerija Art Light Hall: na ogled je razstava skulptur Antonia Volpicellija.

Art Galery: se danes, 4.6. razstavlja slikar Tomo Vran.

GORICA

Galerija Katoliške knjigarne: do 10.6. je na

SLOVENJ GRADEC

GALERIJA LIKOVNIH UMETNOSTI

Razstava del OSKARJA VON PISTORJA

je na ogled do 15. septembra.

NOVO MESTO

DOLENSKI MUZEJ

Arheološka razstava NOVO MESTO PRED LIRI je na ogled do 31. julija.

PIRAN

GALERIJA MEDUZA 2, Cankarjevo nabrežje 7

Razstava fotografij GANJA LLALLOSHIA je na ogled do 7. julija.

MESTNA GALERIJA PIRAN, Tartinijev trg 3

Razstava PIRAN NA ROBOVIH STOLETJA.

VELENJE

RAZSTAVISCE GORENJE SERVIS,

Partizanska 12

Razstava slik ALBINA POLAJNARJA je na ogled do 17. junija.

ogled razstava slikarja Demetrija Ceja.

ŠPETER SLOVENOV

Beneska galerija: do 26.6. je na ogled vsak dan,

razen ob nedeljah, razstava ikon. Urnik: 17-19.

ŠTANJEL

V Galeriji Lojzeta Spacala so na ogled do 30.9., poleg stalne zbirke, tudi novejša dela trzasega umetnika. Urnik: od delavnikov od 14.00-19. ure (razen ponedeljkov); ob sobotah, nedeljah in praznikih od 10.00-12.00 in od 14.-19.00

KOROŠKA

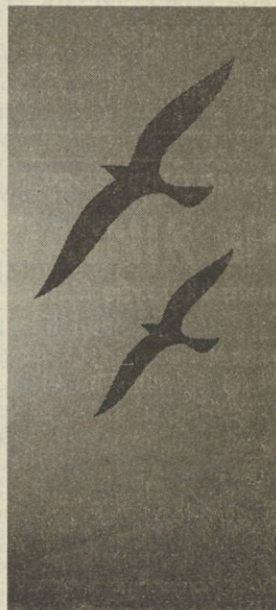
CELOVEC

Dezelna galerija: Do 18.6. je na ogled razstava del Aloisa Köchla in Bernharda Cella

Hisa umetnikov: na ogled je razstava del Brigitte Kordine in Huberta Matta.

BELJAK

Galerija Freihausgasse: razstava del Marjetice Potrč, risb Marca Pogacnika in skulptur Egon Rubina.

NOGOMET / ZADNJE KOLO V A LIGI

Samo še za pokal UEFA in obstanek

Za eno mesto v Evropi se poteguje pet ekip Genoa upa v čudež in dodatno tekmo

RIM - V italijanski nogometni A ligi je danes na sporedu zadnje kolo, zanimanje pa bo usmerjeno samo v boj za zadnje preostalo mesto v pokalu UEFA in pa v boj za obstanek, kjer se ni znan četrti potnik v B ligo.

Za uvrstitev v pokal UEFA se poteguje se pet enajstERIC, od katerih pa sta 90 minut pred koncem prvenstva v najboljšem položaju Inter in Cagliari, ki imata točko več od Napolija in dve več od Fiorentine ter Sampdorie. Cagliari gostuje pri novem državnem prvaku Juventus, katerega pa v zadnjih dneh predvsem pretehtajo polemike zaradi skoraj gotovega odhoda Roberta Baggia, kateremu 30. junija poteče pogodba, vodstvo Juventus pa mu za nadaljnjo triletno zveštobu ponuja dve milijardi lir ciste place na leto in premije, Baggio pa zahteva se enkrat toliko. Poleg tega Juventus v prvenstvu nima več nobenega motiva, zato celo zmaga Cagliarija sredi Turina ne bi predstavljala prevelikega presenečenja. V tem primeru pa bi bili Sardinici že v Evropi, saj imajo boljši izkupicek v medsebojnem srečanju z In-

Roberto Baggio ni našel skupnega jezika z Juventusom

terjem. Ostale tri ekipe imajo v tem boju manj možnosti.

V boj za obstanek v ligi pa sta vpleteni samo se Genoa in Padova. Brescia, Reggiana in Foggia so že izpadle, četrti ekipa pa bo znana danes. Padova ima tri točke več kot Genoa in ji za obstanek zadošča že točka.

Toda zmago potrebuje tudi njen nasprotnik Inter, saj samo tako lahko upa v

uvrstitev v pokal UEFA. Genoa igra doma s Torino, za katerega je ta tekma povsem brez pomena. Zato je pričakovati zmago Genoe, ki mora nato upati v poraz Padove v Milanu. Samo v tem primeru lahko Genoa dohiti Padova, o obstanku v ligi pa bi nato odločalo dodatno srečanje med tema ekipama za obstanek v ligi.

DNASNJI SPORED: Bari - Sampdoria, Cremonese - Roma, Fiorentina - Milan, Genoa - Torino, Inter - Padova, Juventus - Cagliari, Lazio - Brescia, Napoli - Parma, Reggiana - Foggia.

VRSTNI RED: Juventus 70, Parma 63, Lazio 60, Milan 57, Roma 56, Cagliari in Inter 49, Napoli 48, Fiorentina in Sampdoria 47, Torino 45, Bari 44, Cremonese 41, Padova 40, Genoa 37, Foggia 33, Reggiana 17, Brescia 12.

NOGOMET / DODATNA SREČANJA PO KONCU AMATERSKIH LIG

Zarja mora danes nujno premagati Zaule

Le tako lahko upa v napredovanje v promocijsko ligo V boju za obstanek v 2.AL ima Primorec lepe možnosti

Zaule - Zarja

V Zavljah bo danes verjetno za obe ekipi odločilno srečanje za napredovanje v promocijsko ligo. V drugem kolu »malega turnirja« za napredovanje se bosta namreč pomerila Zaule in Zarja.

Za bazoviške nogometase je danes zmaga imperativ. Po neodločenem izidu v prvem kolu proti Azzaneseju morajo namreč zarjani nujno osvojiti obe točki, saj bodo danes tudi končali svoje nastope. Neodločen izid bi skoraj gotovo pomenil izločitev nase ekipe od boja za napredovanje. V zadnjem kolu se bosta namreč v Azzanu pomerila domača ekipa in Zaule.

»Zaule so odlična ekipa, ki predvaja konkreten in učinkovit nogomet, torej igra izključno za zmago. V tej ekipi predvsem izstopa Di Donato, ki je že igral v B in mislim celo v A ligi. Ko se ta napadalec razigra, je zares neustavljiv. Od ostalih naj omenim brata Valzana, eden od

njiu je odličan v vratih, drugi pa zelo dober na sredini igrišča,« nam je uvodoma dejal predsednik SD Zarja Mirjan Zagar.

In nadaljeval: »Vzdusje v ekipi je dobro in prepričani smo, da bomo tudi zmagali, čeprav se zavedamo, da nas čaka izredno težka naloga. Sicer pa je za nas, po remiju z Azzanesejem, zmaga v Zavljah neobhodno potrebna. In verjetno tudi zmaga ne bo dovolj, saj bo Azzanese v zadnjem kolu doma igral proti Zaulami in na tem srečanju je seveda favorit. Odločala naj bi tako razlika v golih. Sicer so to le predvidevanja, važno pa je predvsem, da v Zavljah zmagamo.«

Naj omenimo, da pri Zarji ni poskodovanih in niti izključenih. V nedeljo je stopil na igrišče tudi Strukelj, ki pa ni povsem narej in skoraj gotovo ne bo igral v začetni postavi.

Pri Zaulah sta izključena Michelutti (»libero«) in Bruschina.

Primorec - Diana

Trebenški Primorec bo v drugem kolu »miniturnirja« za obstanek v 2. amaterski ligi igral doma proti Diani iz Fagagne pri Vidmu. Trebenški nogometasi, ki so v nedeljo osvojili zlata vredni točki v gosteh, bi z današnjo zmago proti Diani verjetno napravili odločilen korak, da si zagotovijo mesto med prvimi tremi uvrščenimi ekipami.

Vzdusje v Primorčevi ekipi je po nedeljski zmagi v Bagnarii Arsa izredno vedro. Kot je dejal tajnik društva Edi Ferluga, pa bi bilo vsako podcenjevanje nasprotnika lahko usodno. Seveda bi bila nova zmaga več kot dobrodošla, pomembno pa je, da vsa ekipa zaigra odločno in samozavestno.

Trebenško moštvo bo danes igralo v nekoliko okrnjeni postavi. Izključenih sicer ni, poskodovana pa sta Frasson, ki ima roko v mavcu, in Santi, ki je prav na nedeljski tekmi staknil poškodbo. (bl)

NOGOMET / PREDZADNJE KOLO V B LIGI

Važna tekma Videmčanov

Udinese gostuje pri Ascoliju, kateremu gori pod nogami

V nogometni B ligi bodo danes na sporedu srečanja predzadnjega kola. Zelo važna tekma čakas Udinese, ki je v prejšnjem kolu zamudil priložnost, da bi si že zagotovil napredovanje v A ligo. Tako bodo Videmčani danes poskušali zmagati ali igrati vsaj neodločeno na vročem terenu Ascolija, kateremu gori pod nogami. Domaćini samo z zmago proti Udineseju ohranijo upanje v obstanek v družbi drugoligasev, remi ali poraz pa bi bila zanje že usodna. Zato je pričakovati, da bodo domaćini zaigrali zelo napadalno, kar pa zna biti zanje dvorezen meč. Pri Videmčanih bo kaznovanega vratarja Battistinija v vratih zamenjal Caniato, namesto Kozminkeskega pa bo najbrž zaigral Ametrano.

Ceprav za Udinese tudi morebitni poraz ne bi predstavljal tragedije, pa bi se lahko ob neugodnem razpletu na ostalih igriščih stvari v zvezi z napredovanjem močno za-

pletle. Od ostalih kandidatov za napredovanje je v najtežjem položaju Salernitana, ki zaostaja dve točki za Atalanto in Vicenzo ter 4 za Udinesejem (Piacenza na prvem mestu je že nedosegljiva). Danes igra doma z Lucchesejem, zanimanje pa je izredno, tako da bo najbrž padel rekord tako glede prodanih vstopnic (22:260) kot glede iztržka (520 milijonov lir).

DNASNJI SPORED: Ascoli - Udinese, Cesena - Ancona, Chievo - Vicenza, Cosenza - Atalanta, F. Andria - Venezia, Lecce - Pescara, Palermo - Como, Perugia - Acireale, Piacenza - Verona, Salernitana - Lucchese.

VRSTNI RED: Piacenza 68, Udinese 64, Vicenza in Atalanta 62, Salernitana 60, Ancona 55, Perugia 53, Cesena 48, Venezia 46, Verona 45, Chievo, Palermo in F. Andria 43, Cosenza 41, Pescara 40, Lucchese 38, Acireale 37, Ascoli 34, Como 31, Lecce 24.

KOŠARKA

V okviru priprav na EP danes Italija proti Sloveniji

TRST - V okviru priprav na evropsko kosarkarsko prvenstvo, ki se bo čez dobra dva tedna začelo v Atenah, se bosta danes v Pordenonu pomerili reprezentanci Italije in Slovenije. Srečanje bo obema trenerjema, Ettoreju Messini na italijanski in Zmagu Sagadinu na slovenski strani, služilo kot dober test za preverjanje trenutne forme. Slovenija je v zadnjem obdobju odigrala tri prijateljske tekme (eno z BiH in dve s Hrvaško) in vse tri izgubila, toda igrala je brez Jureta Zdvoca, ki se zdaj vrača v reprezentanco. Koliko Zdvoc pomeni za Slovenijo, pa ni treba posebej razlagati.

Na drugi strani ima precej problemov tudi trener italijanske reprezentance Messina. Za zdaj izmed 16 izbranih se ni dolocil 12 igralcev, ki bodo odpotovali v Grčijo. Zato bo tekma s Slovenijo za nekatere pomembna tudi s tega vidika. Messina poudarja, da je Slovenija zelo dober nasprotnik za igralci, ki dobro poznajo tudi italijansko kosarko (sedanji trener italijanske reprezentance je bil tudi Zdvovec trener v Bologni). Drugace pa v italijanskem taboru veliko pričakujejo od Carltona Myersa, predvsem pa od Vicenza Esposito in Stefana Rusconija, ki bosta prihodnje leto nastopala v NBA. Vsekakor bo za slovenske ljubitelje kosarke zelo zanimiv tudi nastop Gregorja Fucke, ki je kosarkarsko zrasel v Sloveniji, zdaj pa je eden nosilcev igre »azzurrov.«

Obvestila

FC PRIMORJE

obvesca, da bo v sredo, 7. t.m. ob 20.00 v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju v društvenih prostorih na Proseku 32. REDNI OBCNI ZBOR z naslednjim vrstnim redom: 1. izvolitev predsednika obcnega zbora, 2. predsedniško poročilo, 3. blagajniško poročilo, 4. diskusija in razno. Vabljeni!

PRIMOTOR KLUB

obvesca, da bo odhod na avtobusni izlet v Mugello dne 11. 6. 1995 ob 5.15 izpred telovadnice v Dolini. Na avtobusu je se nekaj prostih mest. Informacije nudijo Jasna po telefonu 228292 med 18. in 20. uro.

SZ SLOGA

organizira celodnevni (9. - 16.30) tečaj miniodbojke od ponedeljka, 12. t.m., do torka, 20. t.m. namenjen otrokom letnika 83 in mlajšim. Tečaj bo potekal na Opcinah. Poskrbljeno za kosilo in razvedrilne dejavnosti. Prijave zbira urad ZSSDI v Trstu, ul. sv. Franciska 20, tel. 635627 od 9. do 14. ure in prof. M. Cac tel. 214290. V ponedeljek, 12. t.m., bo zbirališče tečajnikov ob 9. uri pred vhodom naselja Vilaggio del fanciullo, ul. Conconello na Opcinah.

JK CUPA

sporoča, da je v teku vpisovanje v sledeče JADRALNE TECAJE: od 12. do 23. 6. za letnike 85-88 - celodnevni, od 12. do 23. 6. za letnike 80-86 - popoldanski, od 26. 6. do 7. 7. za letnike 85-88 - celodnevni, tečaj od 26. 6. do 7. 7. za letnike 80-86 - popoldanski ter tečaj od 10. do 21. 7. - nadaljevalni ter tečaje Windsurfa: enotedenski tečaj (sobota in nedelja izključena) od 3. do 7. 7. ter od 10. do 14. 7. Prijave sprejemamo na klubskem sedcu v Sosljanskem zalivu vsako soboto od 16. do 18. ure, tel. st. 040/299858.

SZ JADRAN IN KOSARKARSKA SEKCIJA SD POLET

prirejata od ponedeljka, 26. t.m. do 1. julija 1995 KOSARKARSKI KAMP 95' v Prosvetnem domu na Opcinah vsak dan od 9. do 17. ure (dvorišče pa bo odprto od 7.30 do 18.00). Poleg kosila bo poskrbljeno se za dve malici. Poskrbljen bo tudi prevoz s kombiji iz Nabrezine, s Proseka, iz Doline, iz Bazovice in iz Trsta. Za informacije: sedež SZ Jadran, v Ul. Ricreatorio 1, vsak dan ob 10.30 do 12.30 (razen ob nedeljah). SD POLET - kotalkarska sekcija organizira kotalkarski tečaj za zacetnike od 12. do 24. junija. Informacije tel. 213420.

ODBOJKA / KVALIFIKACIJE ZA EP

Slovenija po maratonskem boju premagala Turčijo

Slovenija - Turčija 3:2 (12:15, 15:12, 17:15, 9:15, 19:17)

MARIBOR - Dvorana Tabor, 500 gledalcev, sodnika Antusak (Česka) in Brankovič (Slovenija).

SLOVENIJA: A. Urnaut 9+13, M. Urnaut 13+32, Siftar 1+3, Najdič 4+2, Rozman, Fujs 0+8, Mozič 1+0, Hafner 11+23, Berdon, Pusnik 9+9, Oderlap, Jerončič 5+4.

TURCIJA: Kartaltepe 3+3, Bengo 1+4, Ütün 7+16, Aksoy, Yılmaz, Pecan 8+22, Öner 16+18, Yesiltas 8+24, Bileke, Togan 5+5, Lale, Akisik 1+3.

Slovenska odbojarska reprezentanca je v kvalifikacijah za nastop na EP dosegla drugo zmago. V četrti tekmi je včeraj v maratonskem dvoboju v dvorani Tabor s 3:2 premagala Turčijo. Tekma je trajala kar 188 minut, kar je svojevrsten rekord, tako da so bili igralci obeh reprezentanc v finišu tekme vidno utrujeni. S to zmago ima Slovenija se vedno možnost za igranje na EP, seveda le v primeru, če bo doma premagala Romunijo in v zadnji tekmi kvalifikacij v gosteh se Turčijo.

Gostje so pokazali zobe že v prvem nizu, saj so povedli s 4:1 in 7:1. Slovincem ni slo nič od rok; slabo so

sprejemali zacetne udarce, slabo so servirali (v prvem nizu so zapravili kar 11 zacetnih udarcev), v bloku pa tudi niso bili dovolj cvrsti. Turski odbojkarji so se naprej z odličnim blokom in močnimi udarci v polje Slovenije narekovali ritem igre in povedli s 14:6. Ko je kazalo, da bodo zlahka osvojili niz, so se nasi odbojkarji »prebudili« ter s požrtvovalno in zbrano igro osvojili 6 točk zapored ter se gostom približali na dve točki (14:12). Ko je že kazalo na preobrat, so Turki izrabili 16. (!) zaključno zogo in po 46 minutah osvojil prvi niz.

Drugi niz se je končal z enakim izidom kot prvi, vendar v prid slovenske reprezentance. Trener Dragutin Baltić je se naprej zaupal bratoma Urnaut, Hafnerju, Pusniku, Najdiču in Jerončiču. Gostje so tudi ta niz začeli zelo dobro in povedli z 11:7. Sele tedaj so domaći odbojkarji zaigrali bolj odločno, boljše so servirali po tretji zaključni zogi izid v nizih izenacili na 1:1.

Zacetek tretjega niza je pripadel Sloveniji, ki je povedla z 8:2, potem pa se je ustavilo. Gostje so osvojili pet točk zapored in znižali vodstvo Slove-

nije na 8:7. Odlična Hafner in Jerončič sta z nekaj sijajnimi udarci prispevala, da je njuno moštvo povedlo s 14:8, toda kot da so se takrat ustrasili zmage in kot bi trenil, je bil izid 14:14, 15:15 in 16:15 za Slovenijo. Zmagovito, 17. točko si je Slovenija priigrala z odličnim blokom. V četrtem nizu sta odlična Ali Pecan in Gürsel Yesiltas vselej našla luknjo v slovenskem bloku in Turki so izenacili na 2:2.

V odločilnem skrajšanem nizu se je odbojkarjem, ki so bili že več kot tri ure na parketu, poznala utrujenost, zaključek tekme pa je dvignil na noge gledalce, ki so bučno spodbujali slovenske reprezentante in jim vlivali se kako potrebne atome moči. Mostvi sta se ves čas menjavali v vodstvu, edino večjo prednost pa so si priigrali slovenski odbojkarji, ki so povedli s 5:2. Toda Turki so izenacili in enakovredna igra se je odvijala vse do izida 18:17 za Slovenijo, ko je Jerončič z blokom uspel zaustaviti turski napad in Sloveniji zagotovil zmagovito 19 točko.

V drugem srečanju skupine B so Romuni doma premagali Francijo s 3:0 (13, 6, 14).

Zmagao Gomzi

TENIS / ODPRTO PRVENSTVO FRANCIJE

Izpadla 5. nosilka Jana Novotna

Čehinja je imela na razpolago kar devet zaključnih žogic, ki pa jih ni izkoristila

Arantxa Sanchez ni imela težav z uvrstitvijo v naslednje kolo (Telefoto AP)

PARIZ (dpa) - Po najbolj razburljivem dvoboju prvega tedna odprtega teniskega prvenstva Francije je včeraj izpadla peta nosilka turnirja Jana Novotna, ki jo je premagala 19-letna Amerikanka Chanda Rubin. Čehinja je izgubila s 6:7 (8:10), 6:4 in 6:8, potem ko je proti 53. igralci na svetu pri izidu 5:0 in 40:0 imela že zaključno zogo in nato še osem. Sestindvajsetletna igralca je 58 minut pozneje s sklonjeno glavo zapustila igrišče. »Nisem edina, ki se ji je to zgodilo,« je po porazu povedala Čehinja, ki se ji je podobno zgodilo tudi v finalu Wimbledon leta 1993 proti Steffi Graf. Chanda Rubin, katere največji uspeh je mladinski naslov v Wimbledonu 1992, je pokazala neverjeten pogum. Niti v najbolj brezupnem položaju se še zdaleč ni predala.

Po dveh urah in 15 minutah je majhna Amerikanka, ki je doslej v Roland Garrosu dvakrat izpadla v prvem krogu, z zanesljivim udarcem izkoristila prvo zaključno zogo in zmagala. Turnir si je včeraj ogledala tudi Monika Seles, ki je v Pariz prišla z mamo Ester.

Izidi: zenske - 3. krog: Mary Pierce (Fra, 3) - Florencia Labat (Arg) 6:2, 6:2, Iva Majoli (Hrv, 12) - Shi-ting Wang (Taj) 7:5, 6:2, Anna Smasnova (Izr) - Amy Frazier (ZDA, 14) 6:1, 6:2, Ai Sugiyama (Jap) - Jolene Watanabe (ZDA) 6:3, 6:4, Arantxa Sanchez-Vicario (Spa, 1) - Beate Reinstadler (Avst) 6:3, 6:1; Chanda Rubin (ZDA) - Jana Novotna (Čes, 5) 7:6 (10:8), 4:6, 8:6, Kimiko Date (Jap, 9) - Katarzyna Nowak (Pol) 6:1, 6:3, Lindsay Davenport (ZDA, 7) - Martina Hingis (Svi) 4:6, 6:2, 6:2; pari osmine finala: Sanchez-Vicario - Smasnova, Sugiyama - Rubin, Pierce - Majoli, Date - Davenport, Ruano-Pascal - Dragomir, Serrazanetti - Martinez, Sabatini - Nagatsuka, Huber - Graf.

Izidi: moski - 3. krog: Renzo Furlan (Ita) - Fernando Meligeni (Bra) 6:3, 7:6 (7:4), 7:5, Scott Draper (Avs) - Richey Reneberg (ZDA) 6:2, 6:2, 3:6, 6:4, Michael Chang (ZDA, 6) - Tomas Carbonell (Spa) 6:1, 6:2, 7:5, Magnus Larsson (Sve, 10) - Jacco Eltingh (Niz) 6:4, 5:7, 7:6 (7:3), 6:3, Michael Stich (Nem, 12) - Arnaud Boetsch (Fra) 6:2, 6:4, 5:7, 3:6, 6:3.

KOLESARSTVO / 21. ETAPA

Končno se je izkazal tudi lanski zmagovalec Jevgenij Berzin

Danes konec gira v Milanu

LUINO - Rus Jevgenij Berzin je s prepričljivo zmago v predzadnji etapi letošnje kolesarske dirke po Italiji opozoril Miguela Induraina, da mora na bližnjem francoskem touru resno računati tudi nanj. Lanski zmagovalec gira je na zadnjih dveh vzpetinah letošnje dirke diktiral tempo skupini, v kateri so bili najboljši, na cilj pa je prišel z dobrimi dvajsetimi sekundami prednosti pred Romingerjem in ostalimi najboljšimi. Etapa je bila dokaj živahna, s pobegi pa so po vrsti skušali priti do zmage Ugrumov, Rincon in Chiappucci, ki mu je pred vrhom Cuvignoneja zmanjkalo moči. Rominger v tem delu dirke ni mogel računati na doprinos tovarišev iz mostva Mapei, na pomoč pa mu je priskočil Rus Pavel Tonkov, kar tudi kaže na to, da je letošnja zmaga Svicarja delno tudi rezultat nesodelovanja med ostalimi favoriti.

Današnja 148 km dolga etapa do končnega cilja v Milanu bo zgolj formalna. »Le če umrem na cesti, lahko se izgubim dirko,« je po včerajšnji etapi v sali izjavil Rominger. Svicar ze 21 dni nosi roza majico, osvojil pa je kar štiri etape. Kljub temu bo letošnji giro ostal v zgodovini predvsem zaradi snežnih plazov na Colle dell'Agello in izredno visoke povprečne hitrosti (38, 130 km na uro), ki je marsikomu preprečila, da bi resneje ogrozil Svicarja.

Sele Tour, kjer bodo nastopili tudi Indurain, Virenque, Leblanc in Pantani, pa bo pokazal, kaj velja Romingerjeva zmaga na giru.

Vrstni red 21. etape (Pont St.Martin - Luino, 192 km): 1. Jevgenij Berzin (Rus) 5 ur 4 minute 59 sekund; 2. Claudio Chiappucci (Ita) +21 sek.; 3. Enrico Zaina (Ita) +25; 4. Pavel Tonkov (Rus); 5. Pjotr Ugrumov (Let); 6. Toni Rominger (Svi); 7. Nelson Rodriguez (Kol); 8. Oliviero Rincon (Kol) isti cas; 9. Bruno Cenghialita +4:56; 10. Heinz Imboden (Svi); 11. Andrea Noè isti cas; 12. Michel Lafis (Sve) +6:00; 13. Andrea Tafi +6:08; 14. Giuseppe Guerini (Ita); 15. Francesco Casagrande (Ita); 16. Paolo Lanfranchi (Ita); 17. José Maria Pascual (Spa); 18. Pascal Richard (Svi); 19. Arsenio Gonzales (Spa); 20. Laurent Madous (Fra) isti cas.

Skupni vrstni red (prevoženih 3.597 km): 1. Rominger 94 ur 6 minut 57 sekund; 2. Berzin +4:13; 3. Ugrumov +4:55; 4. Chiappucci +9:23; 5. Rincon 10:03; 6. Tonkov +11:31; 7. Zaina +13:40; 8. Imboden +16:23; 9. Totsching +18:05; 10. Casagrande 18:50; 11. Cenghialita +21:28; 12. Madous +23:00; 13. Richard 23:21; 14. Pulnikov +24:31; 15. Lanfranchi +25:33; 16. Rodriguez +25:45; 17. Catini (Ita) +29:14; 18. Buenahora (Kol) +30:28; 19. Mauleon (Spa) +33:16; 20. Piccoli (Ita) +34:33.

NOVICE

Maradona podpisal predhodni dogovor z neko Pelejevo tvrdko

BUENOS AIRES - Guillermo Coppola, ki je spet postal prokurator Diega Maradone, je v imenu svojega varovanca podpisal predhodni dogovor z družbo »Pele Sports & Marketing«, na podlagi katerega naj bi neki neimenovani brazilski klub najel Maradono kot igralca in trenerja. Vest je posredovala agencija DyN, pri podpisu pa naj bi bili prisotni tudi predstavniki podjetja Unicor, ki ima patronat nad Santosom. Po nekaterih vesteh, ki so krožile pred dnevi, naj bi bil prav nekdanji Pelejev klub tisti, ki naj bi se zanimal za Maradono. Toda te govorice je demantiral predsednik Santosa Samir Abdul Hak, ki je za argentinski dnevnik Clarion izjavil, da Santos ima Joazinha, »ki je najboljši brazilski trener.« Zato bi Maradona lahko prišel v postev samo kot igralec. Toda sam argentinski nogometaš je izjavil, da ga samo igranje ne zanima, da pa je pripravljen sprejeti tudi ponudbo za drugega trenerja, če bi njegovo delo vodili Tele Santana, Cesar Minotti ali Carlos Bilardo. Vsekakor je Pele izjavil, da ima njegova družba na razpolago 10 - 15 milijonov dolarjev za uspešen zaključek dogovarjanja z Maradono.

Španec Arieta prvi, Indurain šesti

CHAMBERY (dpa) - Po zmagi na kolesarski dirki Midi-Libre je Miguel Indurain na pripravih na Tour de France nekoliko upočasnil ritem in na klasični alpski diki s ciljem v Chamberyju prepuštil zmago rojaku. 187,5 kilometra dolgo progo je včeraj najhitreje prevozil Ramon Gonzalez Arieta, Indurain pa je z 1.06 minute zaostanka zasedel samo sedmo mesto. Drugo mesto je osvojil Gerard Rue, ki je skupaj z Arieto 35 km pred ciljem ušel glavnini. Indurain je dirko vzel kot preizkus forme, pri tem pa ni pokazal vseh adutov. Bask je celo dirko brez težav nadzoroval dogajanje, preden je svoja pomagala Arieto in Rueja pustil, da sta prva prevozila ciljno crto. Danes bo Indurain startal na enotedenski dirki Dauphine Libérée v južni Franciji.

TV pravice za Kanado prodane za 16 milijonov dolarjev

LAUSANNE (dpa) - Mednarodni olimpijski komite je družbi Canadian Broadcasting Corporation (CBC) prodal televizijske prenose z zimskih olimpijskih iger 1998 v Naganu za Kanado za 16 milijonov dolarjev. Iz MOK so sporočili, da je znesek za Kanado za 33,3 odstotka višji v primerjavi s prodajo pravic z zadnjih olimpijskih iger v Lillehammerju.

Liechtenstein - Irska 0:0

ESCHEN - V okviru 6. kvalifikacijske skupine za nastop na evropskem nogometnem prvenstvu sta sinoci v Eschenu reprezentanci Liechtensteina in Irske igrali neodločeno 0:0. Irska s tekmo več vodi s 14 točkami pred Portugalsko, ki jih ima 12. Liechtenstein je zadnji v skupini in je tokrat osvojil svojo prvo točko.

Anglija - Japonska 2:1 (0:0)

LONDON (STA/AP) - Nogometasi Anglije so na uvodnem srečanju močnega mednarodnega turnirja v Londonu premagali reprezentanco Japonske z 2:1 (0:0). Strelca za domače na stadionu Wembley pred približno 22.000 gledalci sta bila Anderson (48) in Platt (88, 11-m), edini strellec za Japonsko pa je bil Ihara (61). Poleg domače reprezentance in selekcije Japonske na turnirju sodelujejo tudi sedanji svetovni prvaki Brazilci in nosilka bronaste golačice SP v ZDA Svedska.

Prva zmaga BiH in nova zmaga ZRJ

ZR Jugoslavija - Turcija 84:65 (53:28)
SOFIJA - Dvorana Univerzijada, 2000 gledalcev, sodnika Zancarella (Italija) in Maskalu (Estonija).
ZR JUGOSLAVIJA: Bodiroga 11, Danilović 23, Obradović, Sretenović 3, Paspalj 4, Berić 7, Stevanović, Rebraca 2, Koturović 5, Savić 15, Tomasević 6, Đorđević 8.

TURCIJA: Konuk 3, Turkan 2, Evlioglu 11, Ene 11, Ajdin, Erdenai 10, Apajdin 10, Topsakal, Plujukajkan, Ojgu 8, Aribogan, Jildim 10. Kosarkarska reprezentanca ZR Jugoslavije je na kvalifikacijskem turnirju v Sofiji dosegla tudi tretjo zmago. Jugoslovani so si nastop na EP zagotovili že po zmagi proti Estoniji in sedaj so na prvem mestu z 8 točkami, tekmo proti BiH so namreč dobili brez boja. ZRJ je prikazala najboljšo igro na turnirju, se zlasti v prvem polcasu, ko je s hitrimi nasprotnimi napadi dobesedno raznesla Turke in si priigrala 25 točk prednosti. Drugi udeleženec EP bo zmagovalec današnje tekme med Bolgarijo in Turcijo. Jugoslovani bodo na EP igrali v skupini A s Svedsko, Grčijo, Italijo, Nemčijo, Litvo in Izraelom. (M. M.) V 3. krogu dodatnih kvalifikacij za nastop na evropskem kosarkarskem prvenstvu, ki se bo začelo konec junija v Atenah, pa je reprezentanca Bosne in Hercegovine dosegla prvo zmago. Po uvodnem porazu s Turcijo in odpovedanem nastopu proti ZR Jugoslaviji, je BiH v Sofiji premagala Bolgarijo z 72:60 (32:34).

Izida 3. kroga: BiH - Bolgarija 72:60 (32:34), ZRJ - Estonija 89:64 (43:29); trenutni vrstni red: ZRJ 8 točk (4 tekme), Turcija 5 (3), BiH 3 (3), Bolgarija 2 (2), Estonija 2 (2).

NBA / POLFINALE KONČNICE

O drugem finalistu odloča sedma tekma Orlando - Indiana

ORLANDO - Tudi po šesti tekmi vzhodnega polfinala prvenstva NBA se ni znano ime drugega finalista letošnje sezone. Indiani je uspelo se tretjič izkoristiti prednost domačega igrišča in tako ponovno izenaciti stanje v zmagah z Orlando, ki pa bo imel v današnji odločilni sedmi tekmi prednost domačega igrišča.

Vzhod

Indiana (3) - Orlando (1) 123:96

(3:3 v zmagah. R.Miller 36 - 13:19 iz igre, 6 trojk, Smits 22, M.Jackson 11 točk in 12 asistenc; O'Neal 26, D.Scott 15)

S fantastično igro Reggieja Millerja so Pacersi odločili srečanje že v prvem polcasu, ko je njihova prednost znašala že 25 točk (65:40). »Red hot« Miller je že v prvi četrtini (31:20) dosegel že 20 točk (met iz igre 7:8). Vodstvo je naraslo iz minute v minuto, saj so bili igralci Indiane bili zelo razpoloženi (met 47:84 oz. 56%), medtem ko Orlando sploh ni slo. Po tekmi je Miller izjavil: »Po porazu v peti tekmi smo se zavedli, da ni več casa za salo in zaigrali smo res zelo dobro.« Trener Larry Brown pa je dodal: »Nocoj smo odigrali najboljšo tekmo v obrambi, nedvomno pa je izredno razpoloženi Miller predvsem psihološko izredno pozitivno vplival na vse ostale.« Istega mnenja je bil trener Magicsov Brian Hill: »Indiana je bila boljša v vseh elementih igre. Boljše so igrali v napadu, boljše so igrali v obrambi in nas tako unicili s protinapadi. Millerja je bilo nocoj nemogoče zaustaviti, upam pa, da ne bo take igre ponovil tudi v sedmi tekmi.«

Zahod

San Antonio (1) - Houston (6) 2:4 v zmagah
(Houston Rockets so si zagotovili nastop v finalu NBA)(VJ)

ODBOJKA / SVETOVNA LIGA

Italija po petih nizih ugnala Nizozemsko

Nizozemska - Italija 2:3 (15:10, 10:15, 15:11, 5:15, 12:15)

NIZOZEMSKA: Bijl 1+3, Held 4+14, Gortzenil 11+18, Bas Van der Goor 15+14, Gruyer 0+1, Van der Horst 2+2, Van Es 5+13, Eroere 1+1, Mike Van der Goor 0+0, Schuil 12+26, Nummerdoor, Latuhihin.

ITALIJA: Fangareggi 1+4, Gravina 5+8, De Giorgi 0+0, Papi 13+22, Sartoretti 2+4, Giazzoli 1+5, Pippi 0+0, Giani 13+15, Bellini 2+3, Pasinato 10+11, Bovolenta 6+12, Giretto 1+3

Servis (točke/napake): Nizozemska 32/10, Italija 26/4; trajanje setov: 33, 36, 36, 24 in 13 minut; gledalcev 5.500.

Sodnika: Henry (Kanada) in Begu (Francija)
ARNHEM - Odbojkar-

ska reprezentanca Italije se je morala posteno spotiti preden je v četrem krogu odbojkarstva Svetovne lige v Arnhemu premagala reprezentanco Nizozemske, ki je pokazala izredno odločnost, tako da odsotnosti nekaterih glavnih igralcev praktično ni bilo občutiti. V napadu je bil Schuil neustavljiv, v bloku pa sta Bas Van der Goor in Held uspešno zaustavljala napade pomlajene reprezentance svetovnih prvakov. Nizozemci so takoj na začetku spravili v težave Velascove izbranice, ki so imeli velike probleme v napadu in obrambi. Toda s pomaknitvijo Pasinata na mesto tolkača v diagonalni s podajanjem in Gianija na mesto sprejemalca namesto Sartoret-

tija so se stvari za »azurre« precej izboljšale. Do izraza je prišla večja izbira igralcev, ki jih je imel na razpolago Velasco in Nizozemcem, ki niso imeli ustreznih menjav za najboljše, so zacele počasi pojmajati moči. Odločilen za zmago Italije je bil najbrž drugi set, ki so ga »azurri« dobili, čeprav niso igrali najbolje. Nizozemcem je sicer nato uspelo dobiti tretji niz, toda v četrtem jim je povsem zmanjkalo moči, tako da je Italija zlahka izenacila stanje v nizih na 2:2. V nasprotju s pričakovanju je bil nato peti set spet izredno razburljiv in izenacen vse do zadnjih točk. Na koncu je zadnjo točko z neubranljivim udarcem dosegel Pasinato.

JADRANJE

Vseh trideset jadrnic v Pulju

Danes še okoli Brionov

Jadrnica »Trappola« s krmarjem Bodinijem je najhitreje prejadrala razdaljo med Trstom in Pulo na tradicionalni regati Trst - Brioni, ki je bila na sporedu že desetič, skupaj pa so jo organizirali Trzaski pomorski klub Sirena, JK Vega iz Pulja in Turisticna skupnost iz Vodnjana. Drugo mesto je osvojila Cupina jadrnica »C'est la vie« s krmarjem Bezinom, takoj za njo pa je na cilj prispela Sirenina jadrnica »Five to six«, ki jo je upravljal Bembič.

Letošnja regata je zaradi skromnega vetra trajala precej dlje kot običajno, saj je »Trappola« prispela na cilj po 11 urah vožnje, medtem ko običajno za pot najhitrejši porabijo dobri dve uri manj.

Danes čaka jadrnce se regata okoli Brionov. Start bo v Verudi, nato pa bodo jadrnice vozile okoli Brionov, cilj pa bo v Fažanskem zalivu. Na Brionih bo se svečan zaključek regate z nagrajevanjem, nato pa se bodo jadrnci odpravili proti Trstu, kamor pa pred polnočjo najbrz ne bodo prispeli.

O poteku regate bomo podrobneje se poročali.

KOŠARKA / TURNIR ZA DEČKE NA KONTOVELU

Gostje iz Maribora najuspešnejši

V štirih tekmah so trikrat zmagali - Od naših ekip sodelovali Kontovel, Jadran in Bor

Z dvojno zmago gostov iz Maribora se je zaključilo dvodnevno košarkarsko sportno srečanje za igralce letnikov 81 in 82, ki so se ga v organizaciji SD Kontovel udeležile 4 ekipe. Prvi dan so se pomerile ekipe **Jadran**, **Maribora** in **Kontovela**, včeraj pa je mesto Jadrana prevzela ekipa **Bor**.

Turnirja spadata v okvir ze tradicionalnega sodelovanja med Kontovelom in Branikom iz Mariborja, sončno vreme pa je omogočilo, da so vsi udeleženci preživeli lep konec tedna na odprtem igrišču Kontovela.

Tako izidi prvega kot drugega dne so dokazali, da so bili gostje iz Maribora boljši od ostalih, saj so od starih tekem izgubili le eno, s prikazano igro pa so zadovoljila tudi ostala moštva, medtem ko je najbolj razveseljiv podatek ta, da so Bor, Jadran in Kontovel skupaj nastopili s kar 40 igralci.

PETKOVIZIDI
Jadran - Kontovel 50:54 (22:25)

JADRAN: Kocjancić 2, Gustin 14, Hrovatin 4, Spacapan 6, Stefančić 4, Zagar 2, Gregori 6, Kalc, Fonda 10, Krizetig 2, Cvitan; trener J.Gregori.

KONTOVEL: Grilanc 2, Pavletic 24, Sustersic 8, Rebula 6, Frandolčić 4, Dolja 6, Semec 4, Nabergoj, Hrovatin, Brezigar; trener A.Brisčič.

Maribor Branik - Jadran 55:62 (30:31)

BRANIK: Zrnko 6, Turk, Gornjak 15, Bursić 14, Stavbar 8, Smarcan 6, Bursić 4, Breže 2.

JADRAN: Kocjancić 2, Gustin 11, Hrovatin 13, Spacapan 9, Stefančić 6, Zagar 2, Gregori, Kalc, Fonda 11, Krizetig 3, Cvitan 6, Bogatec; trener J.Gregori.

Kontovel - Maribor Branik 48:71 (30:35)

KONTOVEL: Sossi, Ro-

Kontovel je bil proti Boru uspešnejši (Foto Balbi/Kroma)

gelja, Pavletic 18, Sustersic 6, Rebula 15, Frandolčić 4, Dolja, Semec 3, Nabergoj 2, Hrovatin, Brezigar, Bogatec; trener A.Brisčič.

BRANIK: Zrnko 10, Turk, Gornjak 12, Breže 12, Bursić 6, Blagusa, Smarcan, Rojko, Krsić 4, Bursić 25, Stavbar, Lisica 2.

VRSTNI RED: Maribor Branik 2 (+16), Jadran 2 (+3), Kontovel 2 (-19).

SOBOTNIZIDI
Kontovel - Maribor Branik 26:61 (14:37)

KONTOVEL: Rogelja, Pavletic 12, Sustersic 2, Rebula 7, Frandolčić, Dolja 2, Semec 3, Nabergoj 2, Hrovatin, Brezigar, Bogatec, Jaknić, Emili, Bukavec; trener Popović.

BRANIK: Zrnko 2, Turk 4, Gornjak 14, Breže 15, Bursić 2, Blagusa 2, Smarcan 2, Rojko 2, Krsić, Stros 2, Bursić 12, Stavbar 2, Lisica 2.

Bor - Kontovel 46:54 (23:28)

BOR: Zobec 4, Smilovich 6, Gaburro 6, Stokelj 4, Cossutta, Santi 13, Kermec 1, Lovriha 12, Romano; trener Krečić.

KONTOVEL: Rogelja, Pavletic 16, Sustersic 19, Rebula 4, Frandolčić 6, Dolja 9, Semec, Nabergoj, Hrovatin, Brezigar, Bogatec, Jaknić, Emili, Bukavec; trener Popović.

Maribor Branik - Bor 49:34 (27:12)

BRANIK: Zrnko 6, Turk, Gornjak 5, Breže 4, Bursić 7, Blagusa, Smarcan, Rojko 4, Krsić 12, Stros 2, Bursić 17, Stavbar 2, Lisica.

BOR: Zobec, Smilovich 5, Gaburro 5, Stokelj 10, Cossutta, Santi 5, Kermec 2, Lovriha 7, Romano; trener Krečić.

VRSTNI RED: Branik 4, Kontovel 2, Bor 0.

(VJ)

KOŠARKA / OD JUTRI TURNIR DON SARTI

Jadran TKB brani lansko prvo mesto Od naših še Bor

Po devetih mesecih so se le zaključila razna košarkarska prvenstva, trzasko članske ekipe pa nimajo časa za daljši oddih, saj je pred vrati že 12. turnir Don Giacomo Sarti, ki ga kot vsako leto prireja košarkarsko društvo Don Bosco.

KDAJ IN KJE: Turnir bo v prostorih društva Don Bosco, na Istrski ulici 53 v Trstu, od ponedeljka 5. do sobote 10. junija.

NASTOPOJCA MOST-VA: Pravico do nastopa ima najboljših devet trzaskih ekip, ki so letos tekmovali v A1 ligi (Illycaffè) ter v prvenstvih C1 (Jadran Tkb, Servolana Latte Carso in Don Bosco) in C2 lige (Sgt, Bor Radenska, Intermuggia, Barcolana in Ferroviario).

SISTEM TEKMOVANJA: Za razliko od prejšnjih let je organizator spremenil sistem tekmovalja. Devet ekip so

razdelili v tri kvalifikacijske skupine. Moštva se bodo pomerila med seboj (dva polčasa po 12 minut z vsako ekipo), izpadla pa bo tretjevrščena iz vsake skupine. Prvi dve iz vsake skupine se bosta uvrstili v polfinale, kjer se bo igralo po enakem sistemu (tri ekipe). Zmagovalca polfinalnih skupin se bosta potegovala za 1. mesto, drugouvrščena pa za 3. mesto.

SKUPINA A: Illycaffè, Jadran Tkb, Intermuggia.

SKUPINA B: Don Bosco, Sgt, Bor Radenska.

SKUPINA C: Servolana, Barcolana, Ferroviario.

JADRAN: Plavi bodo nastopili v isti postavi, ki si je priborila napredovanje v B2 ligo, z njimi pa bo zaigral tudi Gianclaudio Guiducci, ki je z Jadrantom treniral celo leto. Kot je znano, je trener Valter Vatovec napovedal, da ne bo več treniral članske posta-

ve Jadrana, zato predstavlja zanj ta turnir zadnjo uradno obveznost v letošnji sezoni.

BOR: S tem turnirjem pa bo zaključil svojo dolgoletno trenersko izkušnjo z Borom tudi Fabio Cancin, ob katerem bo na klopi sedel Jure Krečić, ki bo od naslednje sezone dalje novi trener Bora Radenske. Belozeleni bodo nastopili s postavo, ki je sklenila letošnjo sezono v C2 ligi, odsotna pa bosta (ob Possegi, Zuppinu in Mauru Simonu) se Pettiroso (poskodovan) in Susani (delovne obveznosti). Borove vrste bosta za to prilžnost okrepila Umberto Merlin in Gianluca Pozzecco.

SPORED
A (ponedeljek 5.6.95): ob 20.00 Intermuggia - Jadran; ob 21.00 Illy - Intermuggia; ob 22.00 Jadran - Illy.

B (torek 6.6.95): ob 20.00 Bor - Don Bosco; ob 21.00 Sgt - Bor; ob 22.00 Don Bosco - Sgt.

C (sreda 7.6.95): ob 20.00 Ferroviario - Servolana; ob 21.00 Barcolana - Ferroviario; ob 22.00 Servolana - Barcolana.

Polfinalne tekme
D (četrtek 8.6.95): ob 20.00: C1 - B2; ob 21.00: B2 - A1; ob 22.00: A1 - C1.

E (petek 9.6.95): ob 20.00: B1 - C2; ob 21.00: C2 - A2; ob 22.00: A2 - B1.

Finalni tekmi
(sobota ob 20.00): finale za 3. mesto (D2 - E2)

(sobota ob 21.45): finale za 1. mesto (D1 - E1)

DOSEDANJI ZMAGOVALCI

1984: 1.Pall. Ts; **1985:** 1.Pall. Ts, 3.Jadran; **1986:** 1.Don Bosco; **1987:** 1.Jadran; **1988:** 1.Pall. Ud; **1989:** 1.Pall.Ts; **1990:** 1.Jadran; **1991:** 1.Don Bosco, 2.Jadran; **1992:** 1.Jadran; **1993:** 1.Servolana, 2.Jadran; **1994:** 1.Jadran

Vanja Jogan

NOGOMET / MEMORIAL DONDA

Zasluzeno slavlje ekipe Medje vasi in Štivana

V nedeljo se je zaključil 5. memorial »K. Donda«, ki ga je kot prejšnja leta organiziralo Kulturno društvo »Kras« iz Dola in Poljan. Tokrat so nekoliko nepričakovano, a povsem zaslužno slavili fantje iz Medje vasi in Štivana, ki so sicer sele po izvajanju enajstmetrovk odpravili ekipo Steverjana. Na tretje mesto se je uvrstilo moštvo iz Martinsčice, ki je v malem finalu premagala domačo ekipo iz Dola.

Za najboljšega strelca turnirja je bil proglašen Mitja Korsic, ki je za ekipo Steverjana zadel mrežo sedemkrat.

IZIDI: Doberdob - Medja vas/Stivan 1:2 (1:2); Gabrije - Dol 0:2 b.b.(ekipe iz Gabrije ni bilo); Steverjan - Vrh 4:1 (3:0); Jamlje - Martinsčica 1:4 (1:2)

POLFINALE: Steverjan - Martinsčica 5:0 (0:0); Medja vas/Stivan - Dol 4:1 (3:0)

FINALE ZA 1. MESTO: Steverjan - Medja vas/Stivan 3:5 (1:0) (1:1)

TEKMA ZA 3. MESTO: Martinsčica - Dol 8:2 (2:0)

MOŠKA ODBOJKARSKA C2 LIGA / PRIHODNJE LETO SPET S SIMONOM TERPINOM, TRENER PETEJAN ODHAJA

Za pomlajeno postavo Olympie je obstanek v ligi lep dosežek

Tudi za Olympio CDR se je prvenstvo srečno končalo, saj je dosegla obstanek v C2 ligi, pa ceprav sele v zadnjem kolu. Obstane na je bil tudi edini cilj goriskega moštva, ki je bilo poleti precej prenovljeno. Predvsem sta zmanjkala Simon Terpin in Rajko Petejan (ostal je le kot trener), ki

sta v zadnjih sezonah imela v ekipi največjo odgovornost. Pri Goricanih se je zato poznala predvsem neizkušenost, ki je pršla na dan v oddolnih obdobjih tekem. Značilno za Olympio pa je bilo letos tudi veliko nihanje, saj so igralci na nekaterih tekmah igrali zares dobro in dosegli tudi nekaj presenetljivih izidov, potem pa so zatajili na nekaj tekmah, ki bi jih morali na papirju zmagati (na primer proti Natisonii in Torriani). Tako je bila usoda Olympie negotova do zadnjega kola. Da je bilo prvenstvo Olympie se teje, pa je posledica tudi zelo izenačenega prvenstva, tako da je bilo število točk, ki so bile potrebne za obstanek, precej visoko. V lansk sezoni je bilo namreč dovolj šestnajst točk, letos pa kar šest točk več. Zelo pomembna pa je bila odločitev društva tri kola pred koncem, ko je trener ekipe postal Rinaldo Dorni, Pe-

tejan pa je v ekipi ostal kot igralec. Po besedah predsednika Komjanca se je ta poteza izkazala kot pravilna: »Petejan je na zadnjih dveh tekmah proti Vivilu in Mossi dal veliko pomoč. Brez njega bi se zelo težko izvlekli.« Po zmagi v Mosi in porazu Corna v Buii v zadnjem kolu pa je Olympia le dosegla letošnji cilj.

Pravkar končano sezono lahko torej ocenimo pozitivno, saj se je ekipa resila odvisnosti od Simona Terpina, mlajši igralci pa so se naučili prevzeti določeno odgovornost v ključnih trenutkih tekem. Končni obračun letošnjega prvenstva pa je za Olympio 22 točk (pet zmag v prvem delu, šest v drugem).

V naslednji sezoni se bo ekipa spet bistveno spremenila. Simon Komjanc je povedal: »99% možnosti je, da se spet vrne Simon Terpin, saj je zanj igranje v C1 ligi preveč obremenjujoče. Poleg tega bo ekipa spet

Igralci Olympie v številkah

Andrej Terpin	26	81 (29+52)
Damjan Dornik	26	285 (118+167)
Andrej Ferfoglia	24	202 (82+120)
Luciano Battisti	24	107 (46+61)
Gregor Sfiligoy	26	356 (138+218)
Mauro Maraz	22	156 (63+93)
Kristjan Gravnar	25	252 (98+154)
Andrej Vogric	22	56 (30+26)
Evgen Komjanc	7	9 (3+6)
Janez Terpin	24	447 (145+302)
Rajko Petejan	2	48 (20+28)

*v prvi koloni število odigranih tekem, v drugi točke in menjave

precej pomlajena, saj se bodo verjetno k nam od Espega vrnili Boris Sfiligoy, Nikolaj Pintar in Loris Manià. Te mlade igralce bomo poskusili valorizirati, zato bo tudi prenehal z igranjem Andrej Vogric. Nasla zelja je namreč, da zdaj ustvarimo jedro, ki bi vleklo ekipo naprej nekaj let in da ne masimo samo luknji. Pogoj za vse to pa je, da dobimo ustreznega trenerja, ki zna delati z mladimi.

Rajko Petejan (na sliki levo) namreč naslednje leto ne bo več vodil ekipe, saj je izrazil željo, da bi se za eno leto umaknil s prizorišča in torej

ne bi imel nobene funkcije. Kdo pa bo prišel na njegovo mesto, pa je se veliko vprašanje in reutno tudi prva skrb odbora društva.

Komjanc je pokazal tudi zanimanje za nadaljevanje sodelovanja med goriskimi društvi, ceprav so se pocutili letos nekoliko prikrajšani, ker Olympia ni zmagala prvenstva dečkov, kjer bi morala imeti najboljso ekipo. Ze v naslednjih dneh bi moralo priti do sestanka med odborniki Olympie, Vala in Soce, kjer bi se morali pogovoriti za prihodnje nacrte.

(Andrej Maver)

KOTALKANJE / LEP USPEH NAŠEGA DRUŠTVA V VIDMU

KŠD Vipava drugič deželni prvak UISP

Na DP tri poletovke

Kulturno sportno društvo Vipava je že drugo leto zaporedoma osvojilo naslov deželnega prvaka UISP (italijansko združenje sporta za vsakogar) v umetnostnem kotalkanju. Deželno prvenstvo je bilo tokrat v Vidmu (v dveh delih), na njem pa je nastopilo skupaj deset društev iz vseh starih pokrajin. Vipava je nastopila s tremi kotalkarji in 18 kotalkaricami. Ni manjkalo visokih uvrstitev, predvsem pa je prisla do izraza skupinska moč ekipe, saj so končno zmago omogočili predvsem dobri plasmaji med prvo deseterico, upoštevajoc, da je v vsaki kategoriji nastopilo približno od 20 do 30 tekmovalk. Na končni drust-

veni lestvici je KSD Vipava prehitela videmski Orgnaro in pordenonski Pattinaggio Pordenone.

Oopenski Polet je imel manj številčno zastopstvo, vendar pa je dosegel serijo zelo visokih uvrstitev in v državnih finalih plasiral zmagovalke deželne faze Matejo Milic, Daso Hrovatin in Chiara Pasian.

Državni del prvenstva UISP bo julija v Bologni.

Rezultati:
Cicibani (letnik 1988): 1. Giulio Fattoreto. Cicibanke: 1. Martina Quaggiato, 8. Lorena Visintin (vsi Vipava)

Zacetnice (letnik 1987): 1. Mateja Milic (Polet).

Mali »azzurri« (letnik 1986), prosti program fantje: 2. Nicola Ragno, 4.

Manuel Peteani (oba Vipava); prosti program dekleta: 1. Dasa Hrovatin (Polet), 3. Serena Lucigrai, 4. Chiara Pasian (Polet), 7. Stella Nocchieri, 9. Alessandra Dinunno, 11. Karen Peteani (vse Vipava); obvezni liki: 1. Chiara Pasian (Polet), 3. Serena Lucigrai (Vipava), 7. Stella Nocchieri (Vipava).

Pomlad (letnik 1985), prosti program dekleta: 2. Monica Quaggiato, 6. Morena Visintin, 10. Elena Vizintin, 11. Valentina

Fattoreto (vse Vipava); obvezni liki dekleta: 3. Monica Quaggiato, 6. Elena Vizintin, 8. Morena Visintin (vse Vipava).

Mlade (letnik 1984): 1. Cristina Sirotti, 6. Serena Lucigrai, 7. Lorena Ragno, 8. Lara Pelicon (vse Vipava); obvezni liki: 5. Cristina Sirotti, 6. Isabella Lucigrai, 8. Lara Pelicon (vse Vipava).

Narascajnice (letnik 1983), prosti program 4. Vesna Hrovatin (Polet), 7. Paola Ursic (Vipava), ob-

vezni liki: 4. Vesna Hrovatin (Polet), 8. Paola Ursic (Vipava).

Mlajše mladinke (letnik 1982), prosti program: 5. Francesca Rocelli (Polet), 6. Tamara Marcolini, 7. Katerina Piccolo (obe Vipava), 15. Katja Krizman.

Mladinke, prosti program: 4. Erica Marcolini (Vipava).

Na sliki: ekipa KSD Vipava s trenerkami Tanjo Peteani in Jadranko Faganel

NOVICE

Domači šport Danes

Nedelja, 4. junija 1995

NOGOMET

TURNIR ZA NAPREDOVANJE V PROMOCIJSKO LIGO

17.00 v Zavljah: Zauale - Zarja

TURNIR ZA OBSTANEK V 2. AL

17.00 v Trebach: Primorec - Diana

DEŽELNI POKAL ZA NAJMLAJŠE

11.00 v Sacilu: San Odorico - Bor Farco

TENIS

ITALIJANSKI ŽENSKI POKAL

15.00 v Krmínu: Cormons - Gaja B

ITALIJANSKI MOSKI POKAL

9.00 na Padricah: Gaja - Cormons

ROLKANJE

ITALIJANSKI POKAL

9.30 v Marilevi Val di Sole: nastopa tudi Mladina

Košarka Mladinci

Kraški zidar - Jadran 93:90 (41:40)

JADRAN: Spadoni 20 (3:4), Pozar 28 (7:12), Stokelj 1 (1:2), Velinsky 15 (3:8), Umek 11 (1:2), Senizza 6, Franco 2, Starc 3 (1:2), Ursic 4, trener Vatovec.

3T: Pozar 5, Spadoni 1.

Ceprav sta zaradi solskih obveznosti manjkala Andrej stoka in Pavel Rustja, so jadranovci v Sezani nudili izredno močan odpor vrstnikom Kraskega zidarja. Srečanje je bilo ves čas izredno izenaceno, mladi igralci Jadrana pa so v celoti zadovoljili trenerja Vatovca. Pri plavilih je bil najboljši Pozar, medtem ko je bil pri Sezancih daleč najuspešnejši Durak s 35 točkami.

ŠPORTNI DAN / ZA OSNOVNOŠOLCE GORIŠKEGA IN DOBERDOBSKEGA RAVNATELJSTVA

V Kulturnem dom in na Rojcah nastopilo skupno skoraj 250 otrok

Mervig (ZUP) 46, 7; 18. Martina Quaggiato (ERJ) 47; 19. Marija Ferfolja (VOR) 47; 20. Caterina Quinzi (ERJ) 48; 21. Jasmin Kovic (ABR) 48; 22. Lara Ressi (ERJ) 48; 23. Elisa Antoni (VOR) 48; 24. Nicola Klede (BUT) 48; 25. Vanessa Kersovani (ZUP) 48; 26. Elena Lavrencic (ZUP) 48; 27. Barbara Grillo (VRH) 49; 28. Erika Cotic (ZUP) 50; 29. Sara Visintin (VOR) 50; 30. Samanta Di Palma (ERJ) 50; 31. Valentina Semoilic (VOR) 50; 32. Marta Lombardi (ZUP) 50; 33. Martina Degano (BUT) 51; 34. Laura Codelja (ZUP) 51; 35. Lorena Visintin (VRH) 51; 36. Erika Kriznic (ZUP) 51; 37. Sanja Tomas (VOR) 53; 38. Katja Klanjscek (ABR) 53; 39. Marlene Vittor (PLE) 53; 40. Nicole Ferri (ZUP) 54; 7; 41. Daniela Stekar (GRA) 55; 32. Natasa Ozbob (BUT) 57; 43. Edina Talic (ZUP) 57; 34. Arianna Pina (ZUP) 59; 3; 45. Veronika Povsic (ERJ) 59; 3; 46. Martina Croselli (VOR) 61; 47. Sara Peric (VRH) 63; 48. Danijela Cajic (ZUP) 71; 49. Alicia Kobal (ERJ) 73;

Med dvema ognjema (3. razredi)

Vrstni red: 1. Zupancic A; 2. Zupancic B; 3. Erjavec

Postave

ZUPANCIC A (Gorica): Fabio Braida, Blaz Kersevan, Danilo Bisiach, Senad Begonovic, Tanja Zorzut, Dragica Jankovic, Andrea Tarlao, Irena Breganti, Luka Lavrencic.

ZUPANCIC B (Gorica): Lorenzo Pascoli, Sean Russian, Andrea Martinelli, Marko Karovic, Enrico Braida, Aleksandra Rijavec, Giulia Pahor, Teja Brancal.

ERJAVEC (Standrez): Stefano Mastrotillo, Stefano Faganel, Mattia Fedrigo, Isabel Pasculin, Tjasa Nanut, Chiara Mucci, Elisabeth Miklus.

ABRAM (Pevma) in GRADNIK (Stevec): Katerina Pittoli, Andrea Princi, Dimitrij Bensa, Manuel Sosol, Maida Codermaz, Sara Cej, Angelica Robazza.

VORANC (Doberdob): Na-

V organizaciji goriskega in doberdobskega didaktičnega ravnateljstva je bil pred dnevi zelo uspeh dvodnevni Športni dan za osnovnošolsko mladino. Skoraj 250 učenek in učencev iz osmih sol (Abrama iz Pevme, Butkoviča iz Sovodenj, Erjavca iz Standreza, Gradnika iz Steverjana, Plesiva, Romjana, Voranca iz Doberdoba, Vrha in Zupancica iz Gorice) se je pomerilo v raznih panogah.

Medtem ko so tekme v poligonu in v igri med dvema ognjema docela izpeljali, saj so bile v telovadnici goriskega Kulturnega doma, so na atletskem stadionu na Rojcah dokončali le tekmovanji v skoku v daljino in teku

na 60 m. Zaradi dežja pa je odpadla tekma v metu žogice.

Rezultati so bili več kot spodbudni. Zanimivo je, da je Helena Istinić (OS Zupancic) tako v teku na 60 m (9,5) kot v skoku v daljino (3,41) dosegla boljša rezultata od učencev.

Pri organizaciji, predvsem na Rojcah, je kot običajno priskobil na pomoč prof. Aldo Rupel, ki se mu prireditelj tudi iskreno zahvaljuje.

V igri med dvema ognjema je zasluženo slavila sola Zupancic.

Na vseh tekmah pa je bilo predvsem živo tudi na tribunah, saj so učenci bučno in zanosno navijali za svoje součence in součence.

27. Elena Vizintin (VOR) 11, 4; 28. Naika Cernetti (VOR) 11, 4; 29. Rosanna Poberaj (ZUP) 11, 7; 30. Tatjana Devetak (VRH) 11, 9; 31. Ana Custrin (BUT) 12; 32. Cristina Marussi (ERJ) 12, 1; 33. Katja Kozlin (ERJ) 12, 2; 34. Valentina Klanjscek (ABR) 12, 2; 35. Valentina Naccini (ZUP) 12, 3; 36. Annalisa Manfreda (ZUP) 12, 5; 37. Donatella Serafino (ABR) 12, 6; 38. Natalija Gorjup (PLE) 12, 7; 39. Katrin Komjanc (GRA) 13; 40. Tina Klanjscek (ZUP) 13, 4; 41. Michela Serafino (ABR) 13, 4; 42. Sigrd Nanut (ZUP) 14; 43. Irena Marini (ZUP) 14, 2.

Dečki: 1. Dario Stjepanovic (ZUP) 9, 7; 2. Martin Roner (ZUP) 9, 8; 3. Andrej Adamic (VOR) 9, 9; 4. Aleksij Ferlez (ROM) 9, 9; 5. Federico Ivone (ZUP) 9, 9; 6. Danijel Semolic (VOR) 10, 0; 7. Dane Vizintin (VOR) 10, 0; 8. Andrea Barenchi (ZUP) 10, 0; 9. Robert Figelj (ABR) 10, 0; 10. Erik Attolini (VOR) 10, 1; 11. Matej Peric (VOR) 10, 2; 12. Denis Galliussi (BUT) 10, 2; 13. Tadej Devetak (VRH) 10, 2; 14. Manuel Pintar (GRA) 10, 2; 15. Sandy Kogoj (BUT) 10, 3; 16. Sasa Radetti (VOR) 10, 4; 17. Matteo Cefarin (ZUP) 10, 6; 18. Jan Grudina (ZUP) 10, 6; 19. Boris Roner (ZUP) 10, 6; 20. Elvis Biteznik (GRA) 10, 6; 21. Andrea Bello (BUT) 10, 7; 22. Aris Klede (BUT) 10, 8; 23. van Devetak (VRH) 10, 8; 24. Adriano Manfreda (ZUP) 10, 8; 25. Roman Rizzi (ZUP) 10, 8; 26. Bojan Colja (ZUP) 10, 8; 27. Nicola Cian (VOR) 11, 0; 28. Matej Cescutti (BUT) 11, 1; 29. Erik Terpin (BUT) 11, 1; 30. Alessandro Tacco (ZUP) 11, 1; 31. Martin Semoilic (VOR) 11, 2; 32. Marco Cefarin (ZUP) 11, 2; 33. Mitja Vizintin (VOR) 11, 3; 34. Peter Povsic (ERJ) 11, 3; 35. Jakob Leopoli (ZUP) 11, 5; 36. Matej Figelj (ABR) 11, 5; 37. Luka Klanjscek (GRA) 11, 5; 38. Alex Francescotto (BUT) 11, 6; 39. Rok Bernetic (ERJ) 11, 7; 40. Ivan Peric (ROM) 11, 9; 41. Danijel Primožic (ZUP) 12, 1; 42. David Russian (PLE) 12, 2.

Manfredina (ZUP) 190, 31. Elena Vizintin (VOR) 188, 32. Irena Marini (ZUP) 185, 33. Irena Gergolet (VOR) 185, 34. Sigrd Nanut (ZUP) 180, 35. Katja Kozlin (ERJ) 178, 36. Michela Serafino (ABR) 171, 37. Natalija Gorjup (PLE) 168, 38. Valentina Klanjscek (ABR) 165, 39. Maja Jarc (VOR) 165, 40. Katrin Komjanc (GRA) 164, 41. Naika Cernetti (VOR) 163, 42. Ana Custrin (BUT) 157.

Tek 60 m

(4. in 5. razred)

Deklice: 1. Helena Istinić (ZUP) 9, 5; 2. Eva Del Fabbro (ERJ) 9, 9; 3. Monica Quaggiato (ERJ) 10; 4. Barbara Visintin (VOR) 10, 1; 5. Danijela Rosano (ZUP) 10, 1; 6. Morena Visintin (BUT) 274, 10. Slavica Radinja (ABR) 272, 11. Monica Quaggiato (ERJ) 264, 12. Tjasa Dornik (ZUP) 261, 13. Neška Figelj (ABR) 258, 14. Sara Tarlao (ZUP) 255, 15. Natasa Marinkovic (ROM) 250, 16. Alice Cernic (ZUP) 240, 17. Tanja Blagojevic (ERJ) 240, 18. Alenka Di Battista (GRA) 239, 19. Alenka Adamic (VOR) 238, 20. Maja Zavavlav (ERJ) 233, 21. Barbara Vizintin (VOR) 225, 22. Erika Buzin (BUT) 219, 23. Asha Past (ZUP) 218, 24. Valentina Naccini (ZUP) 209, 25. Petra Marese (BUT) 205, 26. Cristina Marussi (ERJ) 198, 27. Tatjana Devetak (VRH) 197, 28. Tina Klanjscek (ZUP) 195, 29. Donatella Serafino (ABR) 191, 30. Annalisa

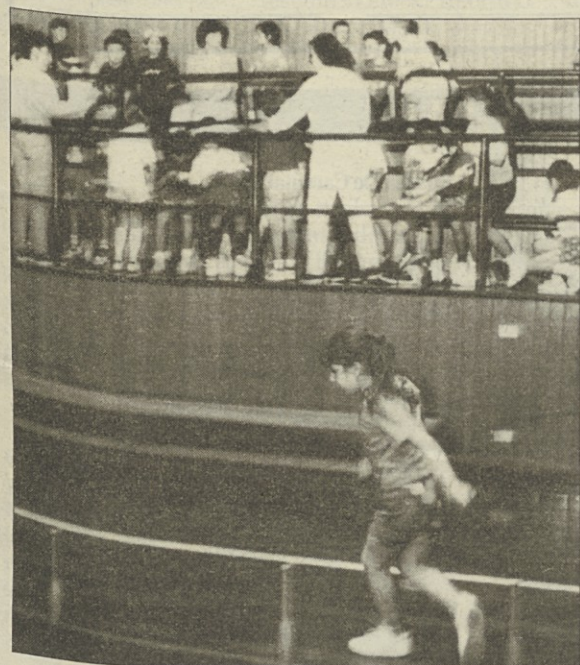
Jan Grudina (ZUP) 250, 31. Ivan Devetak (VRH) 245, 32. Mitja Vizintin (VOR) 240, 33. Rok Bernetic (ERJ) 240, 34. David Russian (PLE) 240, 35. Sandy Kogoj (BUT) 239, 36. Nicola Cian (VOR) 225, 37. Jakob Leopoli (ZUP) 205, 38. Gregor Istinić (ZUP) 200, 39. Ivan Peric (ROM) 190, 40. Martin Semolic (VOR) 135, 41. Danijel Primožic (ZUP) 100

Skok v daljino (4. in 5. razred)

Dečki: 1. Tadej Devetak (VRH) 332, 2. Andrej Adamic (VOR) 331, 3. Erik Attolini (VOR) 325, 4. Matteo Cefarin (ZUP) 321, 5. Robert Figelj (ABR) 320, 6. Denis Galliussi (BUT) 315, 7. Aleksij Ferlez (ROM) 315, Martin Roner (ZUP) 315, 8. Danijel Semolic (VOR) 304, 9. Sasa Radetti (VOR) 302, 10. Alex Francescotto (BUT) 302, 11. Dane Vizintin (VOR) 301, 12. Federico Ivone (ZUP) 295, 13. Dario Stjepanovic (ZUP) 295, 14. Roman Rizzi (ZUP) 294, 15. Manuel Pintar (GRA) 292, 16. Andrea Barenchi (ZUP) 290, 17. Luka Klanjscek (GRA) 286, 18. Andrea Bello (BUT) 284, 19. Bojan Colja (ZUP) 280, 20. Matej Peric (VOR) 278, 21. Boris Roner (ZUP) 278, 22. Adriano Manfreda (ZUP) 275, 23. Matej Cescutti (BUT) 270, 24. Marco Cefarin (ZUP) 270, 25. Matej Figelj (ABR) 261, 26. Alessandro Tacco (ZUP) 260, 27. Peter Povsic (ERJ) 260, 28. Aris Klede (BUT) 255, 29. Erik Terpin (BUT) 250, 30.

tasa Bastiani, Kristina Frandolic, Rossana Hieric, Sara Lavrencic, Dimitri Darnielli, Alen Oretti, Mattia Petroni.

BUTKOVIC (Sovodnje): Eros Kogoj, Marija Milocco, Manuel Peteani, Mauro Petecan, Diego Tomsic, Alessia Monti, Karen Peteani, Natasa Ursic, Martina Richiardi.

Najmlajši so se pomerili v poligonu

Spretnostni poligon (1. in 2. razred)

Dečki: 1. Simone Bressan (VOR) 38; 2. Simon Plesnicar (ERJ) 38, 3; 3. Luca Raccaro (PLE) 42, 2; 4. Matteo Bensa (ABR) 42, 3; 5. Simon Gergolet (VOR) 42, 9; 6. Thomas Marusic (VOR) 43; 7. Sasa Pahor (ERJ) 43; 1; 8. Kristian Keber (PLE) 43, 2; 9. Maksimiljan Scoletta (ZUP) 43, 2; 10. Elija Princic (ZUP) 43, 3; 11. Emanuel Radetich (VOR) 43, 3; 12. Nicolas Truddu (ZUP) 44; 13. Nicola Cefarin (ZUP) 44, 1; 14. Matija Cotic (VRH) 44, 2; 15. Luca Cecchini (VOR) 44, 3; 16. Peter Custrin (BUT) 44, 4; 17. Christian Sfiligoj (ABR) 44, 5; 18. Manuel Visintin (VRH) 44, 8; 19. Erik Danielis (VOR) 45, 1; 20. Danijel Ferlez (ROM) 45, 1; 21. Aljosa Jarc (ABR) 45, 1; 22. Marko Klanjscek (GRA) 45, 1; 23. Manuel Ferletic (VOR) 45, 2; 24. Kevin Simonetti (ROM) 45, 2; 25. Daniel Skrabot (ZUP) 45, 2; 26. Matija Figelj (ABR) 45, 6; 27. Michele Andrea Visintin (VOR) 45, 7; 28. Erik Pelesson (ABR) 46, 1; 29. Dennis Heric (VOR) 46, 2; 30. Sebastian Marussi (ROM) 46, 2; 31. Jari Jarc (VOR) 46, 3; 32. Luka Laurenti (ERJ) 46, 5; 33. Matej Rutar (ERJ) 46, 8; 34. Matteo Richiardi (ROM) 47; 35. Andrea Zotti (BUT) 47; 36. Paolo Zanfagnin (BUT) 47, 2; 37. Ivan Cernic (VRH) 47, 5; 38. Ferdinand Klanjscek (ABR) 47, 6; 39. Marco Boscaroli (VOR) 47, 8; 40. Nicolo' Spa-

dari (ZUP) 48; 41. Alex Visintin (VRH) 48; 42. Mitja Skorjanc (ZUP) 48, 3; 43. Kristjan Knez (ABR) 48, 8; 44. Marcon Tronkar (ZUP) 48, 9; 45. Daniel Brajnik (ZUP) 49; 46. Jan Komel (ERJ) 49; 47. Andrea Passoni (PLE) 49; 48. Stefano De Monte (ZUP) 50; 2; 49. Arnel Redzic (ZUP) 50, 9; 50. Enrico Robazza (ZUP) 52, 2; 51. Jasmin Halaba (ZUP) 52, 3; 52. Dean Petean (VOR) 52, 3; 53. Stefan Batistic (BUT) 52, 9; 54. Marco Princic (ABR) 53; 55. Jan Tratnik (ZUP) 53, 4; 56. Andrea Bin (BUT) 54; 57. Peter Romanut (ERJ) 55, 4; 58. David Skorjanc (ZUP) 56, 2; 59. Fabio Caudek (BUT) 57, 2; 60. Dimitrij Brandolin (ZUP) 57, 7; 61. Simon Koren (ZUP) 58, 1; 62. Kristjan Princic (GRA) 59, 2; 63. David Sanzin (ZUP) 60; 64. Damian Cuzzit (ZUP) 66; 65. Fabio Marussi (ERJ) 67.

Deklice: 1. Petra Devetak (VOR) 40; 2. Maja Pahor (ZUP) 41, 8; 3. Lara Zanette (BUT) 41, 2; 4. Ivana Cernic (VOR) 42; 5. Martina Giovannini (VOR) 42, 1; 6. Ivana Stjepanovic (ZUP) 43; 7. Sara Doliana (BUT) 43; 8. Veronika Vizintin (VOR) 43, 1; 9. Lea Giga (ZUP) 43, 2; 10. Valentina Suligoi (GRA) 44, 2; 11. Sara Cocetta (BUT) 44, 9; 12. Debora Brumat (VRH) 45, 1; 13. Nicol Marusic (BUT) 45, 3; 14. Katuscia Scians (PLE) 45, 5; 15. Mirjam Spazapan (ZUP) 46; 16. Samanta Menis (BUT) 46; 17. Sara

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Med počitkom boste razmišljali tudi o odnosu do cloveskega telesa; svojega, ne tujih. Do tujih ste namrec se kar pozorni, medtem ko svoje grdo zanemarjate.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Odmislili boste nepotrebne opravke, pohiteli s potrebnimi ter si prisluzili toliko prostega casa, da nazadnje ne boste vedeli kam z njim. Najbolje, da ga kar prelezite.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Navsezadnje se bo vse postavilo na pravo mesto. Odrinite torej skrbi in se prepustite toku dogodkov. Popeljal vas bo prav tja, kamor si želi vase srce.

RAK 22. 6. - 22. 7.: Vase počutje bo prav dovolj optimistično za nove nacрте. Usmerite se zlasti na njihove pozitivne plati; negativne boste reševali tedaj, ko se bodo pojavili.

LEV 23. 7. - 23. 8.: V družinskem gnezdecu boste zabredli v situacijo, ki lahko korenito spremeni vašo prihodnost in obcutno poveča vaš ugled - ne le v krogu družine. Izkoristite priloznost.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: V svojem trmastem vztrajanju boste tako zelo uspesni, da boste postali prepričani, da gospodujete tujim dušam. Morda res, toda samo tistim, ki ne gospodujejo sebi.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Zelo varčni boste s svojo energijo, morda celo nekoliko prevec. Kolikor se vcasih prevec naprezate, toliko drugic prevec lenarite. Telo potrebuje drugačno ravnotežje.

ŠKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Nekdo, ki ste ga doslej le stezka prenašali, bo korenito spremenil odnos do vas, zato se boste spremenili tudi vi. Ne boste se jezili niti nase niti nanj.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Ko bodo drugi tečni, boste vi veseli, ko bodo dobre volje, pa boste zagrenjeni. Pretresite ozadje teh nasprotij, pa boste veseli tudi takrat, ko bodo drugi.

KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: V želji po dokazovanju se boste zapletli v zanko, iz katere se boste komaj komaj zmazali. Skromnost vas nikdar ne bi potisnila tako dalec, cetudi bi bila igrana.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Prevzela vas bo potreba po priljubljenosti, zato vas bo vleklo v družbo, kjer se boste nastavljali pogledom obcudovalcev in se postavljali s svojimi modrostmi.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Vase notranje valovanje se bo na zunaj komaj poznalo, saj se boste vseskozi uspesno trudili, da bi jih prikrili očem, ki ne razumejo niti sebe, kaj sele drugih.

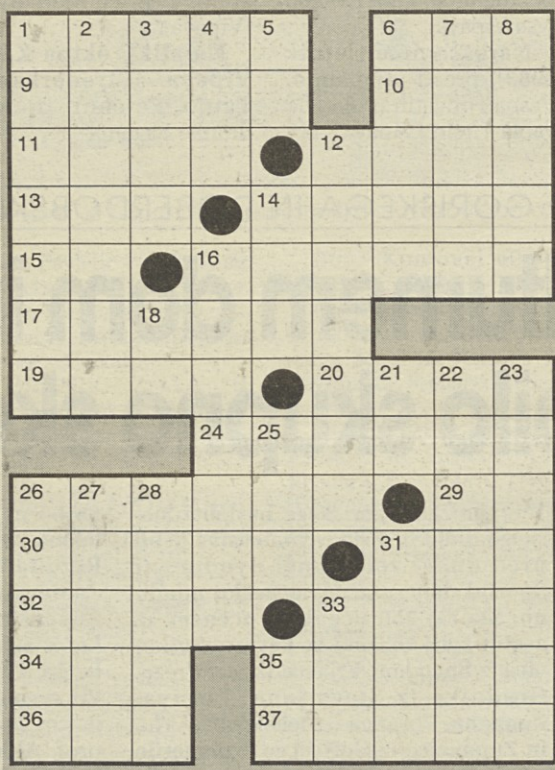
KRIŽANKA

Vodoravno:

1. mesto v zahodni Flandriji, po katerem se imenuje bojni strup iperit, Ypres, 6. narodni park na Japonskem, 9. reka, ki teče skozi mesto Iesi v Italiji, 10. premik telesa, 11. mesto pri Padovi, 12. posušena trava prve košnje, 13. doba, vek, 14. pokrajina v Vojvodini, 15. kemijski znak za tantal, 16. uživalec rente, 17. ime novozelandskega alpinista Hillaryja, 19. južnoafriška denarna enota, 20. prevozno sredstvo, 24. ime južnoafriškega črnkega voditelja Mandele, 26. vest, 29. različni črki, 30. terme pri Padovi, 31. osebni zaimek, 32. glavno mesto japonskega otoka Okinave, 33. porast, 34. vzdevek zagrebskega TV-voditelja Mlakarja, 35. sadni sok, džus, 36. plod, 37. izdelovalec sodov.

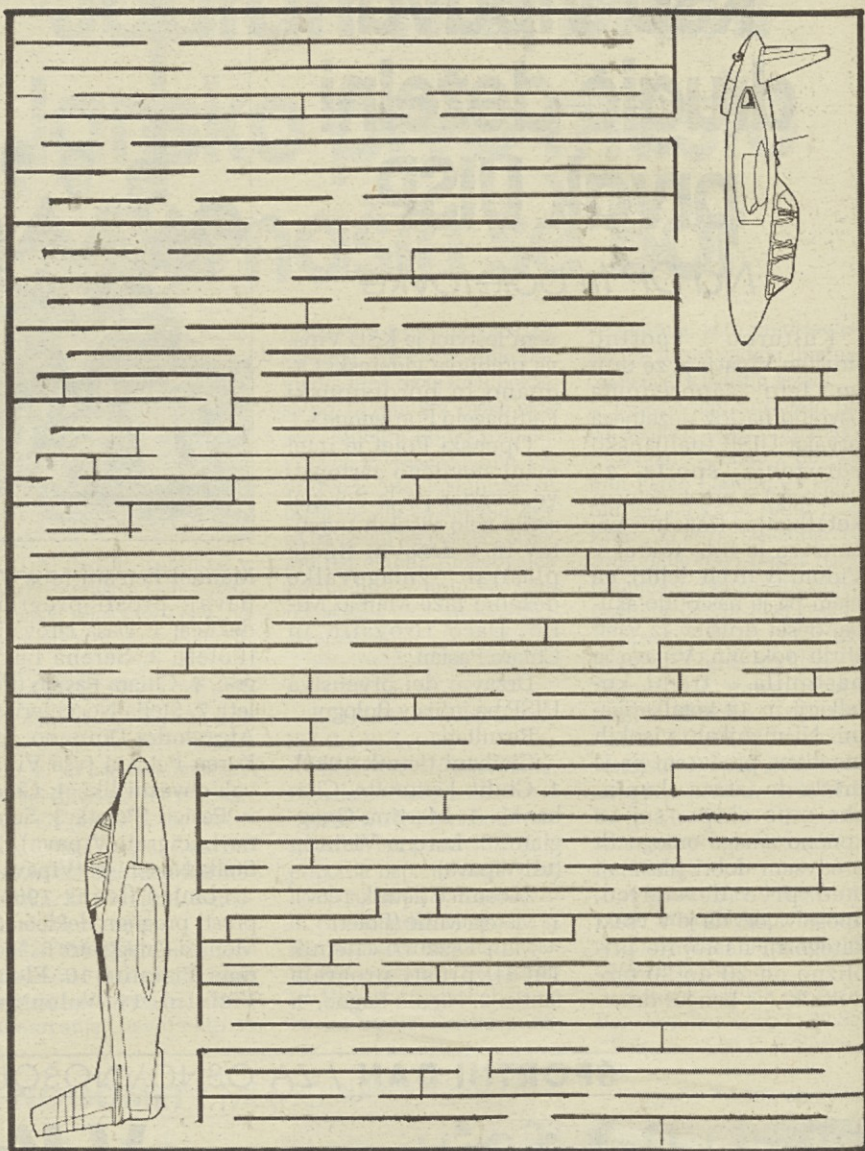
Navpično:

1. riba, iz katere iker pridobivajo kaviar, 2. vzvišen prostor za predavatelja, 3. zitarica, 4. glavni stevnik, 5. grška črka, 6. posrednik, 7. polotok med Izraelom in afriško celino, 8. nekdanji ugandski predsednik (Milton), 12. poletno obuvalec, 14. ime kanadskega atleta Johnsona, 16. mineral, 18. okrajsava za množico, 21. kratica za Varnostni svet, 22. ženska, ki vloži tožbo, 23. ameriški kemik, Nobelovec (Lars), 25. italijanski pisatelj (Umberto), 26. planota na Notranjskem, 27. obrežje, 28. ime nekdanjega libanonskega politika Džumblata, 31. starorimski pesnik, 33. ansambel dveh izvajalcev, 35. začetnici slovenskega pisatelja Stritarja.

REŠITEV
Vodoravno: Jeper, Aso, Esiino, gib, Stra, seno, era, Ba-
zs, Abano, ona, Naha, divg, Oll, Juice, saa, sodar.

Katera pot je prava?

ŠAH

Studija De Carvajal 1889

Mnogi šahisti se bi ob pogledu na sahovnico sprijaznili z remijem - neodločenim izhodom partije, saj beli skakac ne more uspešno obracunati s črnim kraljem?! Vendar tokrat ni tako! Ukleseni črni kralj zaradi kmeta na a liniji ne more iz obroča in beli, ki je na potezi, uspešno premesti figure in zmaga. Poglejmo ta poučen primer iz nove knjige »Sah« avtorja dr. S. Bavdka!

Resitev naloge:

S potezo 1.Kc1! beli prisili napredovanje črnega kmeta 1...a3 2.Sc2+ Ka2 3.Sd4! Ka1 4.Kc2 Ka2 / na 4...a2 sledi 5.Sb3 mat / Tudi sedaj dokazuje beli skakac svoje sposobnosti pri pripravi mata! 5.Se2! Ka1 6.Sc1!! Ključna poteza večpoteznega manevra belega skakača! 6...a2 7.Sb3 mat. Več kot sto let stara studija potrjuje moč »sijajnega« skakaca v nastali končnici!

Silvo Kovac

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

283	PREOSNO- VATELJ	NAUK O IMENIH	INDUSTRIJ- SKA RASTLINA	SKANDINAV- SKO MOSKO IME	OPAZKA	NAPRAVA ZA GIBANJE	ROPARSKI DELFIN	AMERIŠKA PISATELJICA	OKONČINA	IGRA NA KARTE	FRANCOSKI PISEC (CHARLES)	SESTRA ANTIGONE	ZASČITNIK SAMOSTANA	AVTOR: LUKA PIBER	SLAVKO AVSENIK	HOTEN- TOTSKO NASELJE	ZVEZDO- GLED	DEKLUSKA FIGURA V GRŠKI UMETNOSTI	SOKRATOV TOZNIK	LINO VENTURA	VAS PRI KOBARIDU	ZVEZDA V PERZEJU
	SLOVENSKI ROKOMETNI VRATAR													ATLETINJA, KI SKACE								
	VREDNOST ENAKA DRUGI													FRANCOSKI FIZIOLOG (JACQUES) DVOZIVKA								
	NAUK O GLASOVIH								ODMA- KNITEV						IT. MESTO RASTLIN. SPOLNI ORGAN					MAGNEZIJ IGO GRUDEN		
	ORNELLA MUTI		TUREK	ZELATINA IZ ALG					ITALIJANSKI PESNIK OGLJIKO- VODIK													
	INDIJSKI PISATELJ (RAJA)			TANTAL LUKA POD KAVKA- ZOM			DEL KMECKEGA VOZA ZLATO											VEČJI KOS POHISTVA	ZADETEK V NOGOMETU METULJ			
	RUSKA REKA				IMETJE					MORSKI RAK RIMSKI DRZAVNIK						ZOGA CEZ IGRALCA VAZNA TEKOCINA				GLIVICNA BOLEZEN	IGLAVEC	METULJ Z OCESI NA KRILIH
	EGIPČANSKI BOG SONCA				KUBICNI METER IZVIR						NATRIJ	BARVILO ZA LASE	KRAJ OB KRKI VISAVJE V SAHARI									
	REKA NA KRASU						ULANSKA SUKNJA ANTON OCVIRK							NOŽNO GONILLO LITIJ								
	AFRIŠKA GOZNA ZIRAFKA					ZASTARELO ZDRAVILO											MESTO ZAHODNO OD LEIPZIGA					
	RANO- CELNIK					ODPRTINA V STENI					OPERNI SPEV						SUITA RIMSK. KORSAKOVA					

SLOVENSKA DEDIŠČINA

Grad kot ječa, vojašnica, dom...

Ljubljanski grad prepočasi obnavljajo

V veduti glavnega mesta Slovenije ze stoletja gospoduje mogočno poslopje ljubljanskega gradu, ki ga že dolga leta sistematično obnavljajo. Spanheimska trdnjava na grajskem griču je v zgodovinskih listinah omenjena leta 1144 in 1146 kot Laybach oziroma Luwigana. Leta 1144 nastopa v zgodovinski listini Ulrik Ljubljanski (Odalricus de Laybach), brat korškega vojvode Henrika Spanheimskega, leta 1258 pa je omenjen ljubljanski kastelan Rudlinus de Laybach. Na gradu je bila tudi kovnica denarja. Ljubljanski grad, sedež deželne glavarja, je bil v 13. stoletju za krajši čas zastavljen oglejskemu patriarhu, v začetku 14. stoletja pa so ga imeli v zakupu goriskotirolski grofje.

Deželni knezi so prvotno trdnjavo postopno razširjali, nekako v 16. stole-

tju, ko ga je temeljito razmaja katastrofalni potres leta 1511, pa je grad dobil današnjo podobo. Takrat so na Saneh zgradili tudi mogočno bastijo, ki je bila z obzidjem povezana s stolpom Padav in samim gradom, tako da je bil celoten grajski grič spremenjen v utrdbo. V grajskem jedru so razvidne prvotne romanske prvine ter gotski (med drugim grajska kapela sv. Jurija) in renesančni arhitekturni členi. V 17. stoletju so grad upravljali številni kastelani, v njem so bili stanovanjski prostori deželne glavarja, orožarna, smodnišnica in jece, prav kmalu pa so ga začeli uporabljati za vojašnico in kaznilnico.

V grajskih ječah so med drugimi čemeli plemiči (med njimi Erazem Predjamski), ujeti Turki, protestanti, kmečki uporniki in politični jetniki (med le-

toma 1822 in 1825 italijanski pesnik Silvio Pellico, ob izbruhu prve svetovne vojne pa pisatelj Ivan Cankar). Leta 1785 ga je dal cesar Jozef II. spremeniti v kaznilnico, v času Ilirskih provinc so Francozi imeli na gradu vojašnico in bolnišnico, do leta 1849 je bila v njem kaznilnica, nato pa vojašnica. Leta 1868 so na gradu znova uredili kaznilnico, leta 1905 je grad od cesarske kraljevega erarija odkupil mestna občina Ljubljana, pred prvo svetovno vojno pa so se vanj naselili revnejši prebivalci. Zadnji stanovanjski bra leta 1943 pa domobranski. Grad je bil precej poškodovan med potresoma leta 1511 in 1895, venar so ga obnovili.

Ivan Jakic

Valvasorjeva upodobitev in Ljubljana izpred 30 let (manjša fotografija)

BIOGRAFIJA

Henry Kissinger kot lažnjivi Kljukec

Bismarck in Metternich njegova zgodovinska vzornika

Kolikokrat smo že slisali, da casopisi lazejo, da televizija laze, da laze radio... in da so mediji polni lazi, izmisljen ali polresnic. Tudi o Henryju A. Kissingerju so govorili, da je naravno nadarjeni laznjivec. Samo mislimo si lahko, koliko njegovih lazi so po vsem svetu objavili mediji.

Henry A. Kissinger, veliki kreator ameriskega kulta pragmatične politike - med njegove zivljenjske in politične vzornike sodijo avstrijski in pruski knezi državniki, kakršna sta bila Clemens von Metternich in Otto von Bismarck, znana po svoji učinkovitosti, pa tudi neznanosti, prekanjenosti in celo karieristični okrutnosti - je že zdavnaj zapisal temeljno in sveto pravilo vsakršnega političnega pragmatizma: »Zunanja politika določene države (zlasti njeno ravnanje v vojni) mora zmeraj izraziti njene državne (nacionalne) interese, ne pa njenih moralnih, pravnih in ideoloških vrednot.«

Znameniti so postdiplomski tečaji o mednarodnih odnosih, ki jih je na Harvardski univerzi v Bostonu vodil Henry A. Kissinger. Teh seminarjev so se udeleževali številni ugledni državniki, novinarji in diplomati iz različnih evropskih držav. Politični talenti in uspehi (Kitajska), prav tako pa tudi porazi (Vietnam), so iz Henryja A. Kissingerja ustvarili veliko zvezdo med »ljudmi iz sence«, pri čemer ne gre pozabiti, da se je njegova realpolitična doktrina izjemno ujemala tudi z njegovo človeško naravo. Zadnja od šestih biografij, ki jih je o njem napisal urednik Timea Walter Isaacson, ima kar 830 strani. Njen avtor zatrjuje, da je Kissinger pravzaprav rojeni oziroma naravno na-

darjeni laznjivec. »Kissinger ne laze zato, da bi si pridobil kakšno korist, pač pa zato, ker je to del njegove narave... Za razliko od drugih ljudi, ki jih je vsaj malo sram, kadar se zlažejo, Kissinger laze z velikim zamahom, kot bi slo za slikanje arabesk,« med drugim zatrjuje Walter Isaacson. Po njegovem je cinik, skrajno preracunljiv in čustveno izžet človek, ki svoje najbližje sodelavce redno ogovarja z »idioti«,

»mozanskimi maloposelniki«, »bebci« in ki ni pretrano okleval, ko je zamenjal zeno, z ugotovitvijo, da njegova prva žena nima dovolj visoke vzgoje, predvsem pa ne pravih zvez v političnem jet-setu, v katerega je vstopal. Za Kissingerja lahko recemo, da je rojen za zasledovanje pragmatičnih ciljev in ustvarjanje pragmatične politike, pri čemer se ne ukvarja pretirano z izrecnim in storjenim v preteklosti, ne z vprašanjem, ali je bilo resnično in pravilno. Kissinger je vselej govoril, da je vse, kar počne kot politik, tudi v interesu njegove države.

Zmeraj je bil zanimiv za novinarje, kar dokazuje veliko število biografij, ki so jih napisali o njem. Kissinger, ki je nedvomno nadarjeni laznjivec, je določeno količino neresnic podtaknil svetovnim medijem zagotovo tudi sam. Kajpada je slo za tiste neresnice, za katere je bil sam prepričan, da mu bodo služile pri uresničevanju njegove realpolitične, kakršno je uveljavljal na svetovnem političnem prizorišču. Pri vsem tem pa se je nenehno zgledoval pri Clemensu von Metternichu in Ottu von Bismarcku, ki ju novinarjem nikoli ni pozabil omeniti.

Vojo Lukic

VESELA NEDEL'A NA MMTV

Oddaja Vesela nedel'a je na sporedu vsako nedeljo od 15.00 do 18.00 na MMTV, Krim kanal 62. Ponovitev je na sporedu ob torkih.

13 naj naj

1. Herbie/Right Type Of Mood
2. Scatman John/Scatman
3. Tina Arena/Chains
4. Love City Groove/Love City Groove
5. Mark Morrison/Crazy
6. Bally Sagoo/Choli Ke Peeche
7. MN 8/If You Only Let Me In
8. Nicki French/For All We Know
9. Take That/Back For Good
10. Corona/Baby Baby
11. Speathead/Hole In The Bucket
12. Paul Weller/The Changing Man
13. Björk/Army Of Me

Vesela nedel'a na MMTV

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Skrita želja: _____

Prijavljam se za karaoke: DA NE

Prijavnico pošljite (na dopisnici) na naslov:

Republika

Boudy d.o.o.,
Linhartova 7,
61000 Ljubljana

Boudy d.o.o. Ljubljana, generalni zastopnik, laserskih video sistemov, karaok in »domacega kina« firme PIONEER. Tel/fax: 061/327-762. Prodaja in izposoja videolaserskih plošč (filmov, karaok, glasbe...) Lestvica najbolj izposojanih filmov: 1. Angel In The Outfield; 2. Shawshank Redemption; 3. Forest Gump; 4. Bullets Over Broadway; 5. Speechless Best of the best karaoke »Republike« v živo: Diskoteka Slovenija - Ribce, sobota 10.6.

IRSKA

Dve kolesi, dva možaka in 1000 km poti (11)

Ko sem se v Dublinu prvič prebudil, me je najprej fascinirala svetloba v mestu. Spominjala me je na jesenski Stockholm, kjer sem vstajal že ob starih jutraj, da sem lahko opazoval sončni vzhod. Tu tega sicer nisem počel, a je bil jutranji sprehod po mestu res počitek za dušo in telo.

Reka Liffey deli mesto na dve strani, tako pravo, well-to-do južni del. Največji most čez reko se imenuje O'Connell Bridge. Od njega vodi proti severu največja cestna avenija. Leva stran te ulice je v lasti gospoda McDonalda, desna pa njegovega konkurenta Mr. Burgerja. Desno in levo so cone za pesce s stotinami trgovin in seveda pubov. Čisto na koncu je tudi

živahna tržnica, kjer podjeznim branjevкам nikoli ne zmanjka glasu. Prav tako ga ne pouličnim prodajalcem (na črno) tobaka in cigaret. Na to razkosje imajo na Irskem se posebej visoke davke, tako da so cigarete približno stokrat dražje kot v celinski Evropi.

Najraje sem v Dublinu opazoval turiste. Posebej zanimivi so Američani. Vsi, skoraj brez izjeme, se odpravijo na Irsko iskati svoje prednike. Najbrž so njihove možnosti kar velike glede na to, da prebiva v ZDA približno 40 milijonov irskih potomcev. Večina jih je odšla v letih krompirjeve kuge in velike lakote od leta 1845 do 1849. Krompirjevega pridelka ni bilo, ljudje so bili lačni, pomakanje krompirja

pa je povzročilo velikianski skok cen ostale hrane. V prvi polovici 19. stoletja je prebivalstvo na Irskem naraslo od pet na osem milijonov, po krompirjevi lakoti pa padlo za tri milijone. Polovica jih je umrla od lakote, druga polovica pa je odšla v Ameriko.

Postopek za iskanje irskih prednikov je sledec. Najprej si nabaviš majico, na kateri piše I'm looking for my Irish ancestors - isčem svoje Irške prednike. Potem pač iščeš. Lahko si kupiš na cele kupe knjig in priročnikov, napisanih posebej v ta namen, ali pa poiščeš pomoč v kakšni za to specializirani agenciji. »No problem!« No, ko se tvoje bivanje na Irskem počasi izteka, svojo prvo majico zamenjaš z drugo z napi-

som I found my irish routs - našel sem svoje irske korenine.

Trinity College je ena od najpomembnejših ustanov v mestu. Angleška kraljica Elizabeta prva ga je ustanovila že leta 1595 kot protestantsko semenišče z namenom, da bodo katoliške Irce na tak način »civilizirali«. No, katoliška cerkev je menila, da je obiskovanje Trinityja eden hujših grehov vse do leta 1960. Po tem letu se je število studentov na univerzi potrojilo. Slavni irski literarni pisatelji in publicisti so obiskovali te čudovite kamnite zgradbe in na velikih zelenih površinah v popolnoma belih oblekah igrali kriket. Thomas Moore, Johnathan Swift, Oscar Wilde in Samuel Beckett so le nekateri od njih.

Ce imas cas in voljo, da kaksno uro stojis v vrsti za karte, si lahko ogledas cudovito staro knjiznico z enim redkih ohranjenih izvodov meniskega rokopisa v keltskem slogu iz 8. stoletja, imenovanega Book of Kells. Duhovniki so (vsak svojo) knjigo pisali in okrasevali menda vse zivljenje in ce se je kdo po nesreci zmotil, je z delom lahko spet zacel od zacetka in upal, da napake ne bo vec ponovil.

Ce je Trinity College ena od najpomembnejših zgradb v mestu, je Ha' Penny Bridge najbolj znan most, ki povezuje severni in južni Dublin. Most je eden prvih železnih mostov na Irskem in je edini v Dublinu namenjen samo pešcem. Uradno se imenuje po reki, nad ka-

Katedrala sv. Patricka

tero stoji - Liffey Bridge. Ker pa je bilo treba za njegovo prekanje slabih sto let, vse do 1914, plačevati mostnino pol penija, se ga je oprijelo ime Halfpenny Bridge.

Vsako mesto bi bilo ponosno na toliko zelenih površin, kot jih ima Dublin. Med vsemi parki se lahko ponasajo tudi z največjim ograjenim javnim parkom v Evropi - Phoenix Parkom. V parku je tudi rezidenca irskega predsednika (Aras an Uachtarain) in eden najstarejših zivalskih vrtov na svetu.

Tu sva prezivala se zadnje dopoldne v Dublinu. Privosčila sva si se zadnja

pinta - pint pomeni 0.568 litra temne tekočine - Guinnessa (dva od dveh in pol milijona, ki jih dnevno zvarijo v Guinnessovi pivovarni), in bil je že čas, da se vkrava na vlak, ki naju je pripeljal na začetek najine poti v Rosslare.

Zdaj je tu sijalo sonce in mesto je bilo videti precej bolj domače in prijazno kot takrat, ko sva v dežju in mrazu tu zacenjala najino ti-sockilometrsko pot po Zele-nem otoku. Kar nekaj tisoč kilometrov irskih cest, kolo-vozov in steza pa je ostalo še neprevoženih in neodkritih...

Konec
Jure Vindisar

